

ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON

Save the Children

ZBIRKA PRIPREMA BAZIRANIH NA ISHODIMA UČENJA

za zajedničke aktivnosti u području Razvoj govora
u predškolskom odgoju i obrazovanju i
časove b/h/s jezika i književnosti u osnovnoj školi

2. dio

Zenica, decembar 2015. godine

Suizdavači:

Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona
Pedagoški zavod Zenica
Save the Children

Pripremili i uredili:

Advija Huseinspahić
Mirsada Čajlaković
Fehim Terzić
Ramajana Kukavica
Sanja Hadžihajdić

Tehnička i materijalna podrška:

Save the Children

Štampa:

EUROCOPY Zenica

Tiraž:

120 primjeraka

Zenica, decembar 2015. godine

SADRŽAJ:

Uvod	4
Nastavne pripreme – četvrti razred	7
Nastavne pripreme – peti razred.....	118
Nastavne pripreme – šesti razred	219
Nastavne pripreme – sedmi razred	243
Nastavne pripreme – osmi razred	270
Nastavne pripreme – deveti razred	297

UVOD

Zbirka priprema baziranih na ishodima učenja za zajedničke aktivnosti u području Razvoj govora u predškolskom odgoju i obrazovanju i časove b/h/s jezika i književnosti u osnovnoj školi nastala je u okviru Projekta „Implementacija definiranih ishoda učenja u jezičko-komunikacijskom području u Zeničko-dobojskom kantonu“, koji su, u periodu od 2013. do 2015. godine, realizirali Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona i Pedagoški zavod u saradnji s partnerskom organizacijom Save the Children. Opći cilj Projekta je osigurati jednak pristup kvalitetnom, sveobuhvatnom i održivom predškolskom i osnovnom obrazovanju svoj djeci u Zeničko-dobojskom kantonu. Projekt ima za svrhu organizaciju nastave b/h/s jezika i književnosti u osnovnoj školi i zajedničkih aktivnosti u području Razvoj govora u predškolskom odgoju i obrazovanju uz primjenu dokumenta *Zajednička jezgra nastavnih planova i programa za bosanski jezik, hrvatski jezik i srpski jezik definirana na ishodima učenja* što će rezultirati sticanjem funkcionalnih znanja, vještina i sposobnosti te stavova i vrijednosti koji su temelj za cjeloživotno učenje.

Projekt predstavlja iskorak i važan doprinos ukupnim reformskim procesima u oblasti obrazovanja u Bosni i Hercegovini jer model implementacije ishoda učenja za b/h/s jezik i književnost u okviru jezičko-komunikacijskog odgojno-obrazovnog područja u Zeničko-dobojskom kantonu može poslužiti kao primjer uspješnosti za provedbu ishoda učenja kako u jezičko-komunikacijskom odgojno-obrazovnom području, koje obuhvata i strane jezike, tako i u ostalih sedam područja (*matematičko, područje prirodnih nauka, društveno-humanističko, tehnika i informatičke tehnologije, umjetničko, tjelesno i zdravstveno područje i kroskurikularno i međupredmetno područje*). Provođenjem ovog modela pružena je mogućnost svakom odgajatelju, nastavniku razredne nastave ili b/h/s jezika i književnosti da ovlada vještinama planiranja i programiranja, realizacije i evaluacije na osnovu koncepta koji podržava ishode učenja u jezičko-komunikacijskom području.

Ova Zbirka priprema namijenjena je prvenstveno odgajateljima u predškolskim ustanovama, nastavnicima razredne nastave i nastavnicima b/h/s jezika i književnosti u osnovnim školama, kao i svim ostalim direktnim i indirektnim učesnicima odgojno-obrazovnog procesa. Svrha joj je da uvrštene pripreme posluže kao model i pomognu odgajateljima/nastavnicima u pripremanju i izvođenju zajedničkih aktivnosti/časova koji su bazirani na ishodima učenja djece/učenika. Rezultat bi trebao doprinijeti poboljšanju kvaliteta nastavnog procesa, boljem uspjehu i većim postignućima djece i učenika u predškolskom i osnovnoškolskom obrazovanju te na višim nivoima obrazovanja.

Autori i koautori priprema su 76 odgajatelja, nastavnika razredne nastave i nastavnika b/h/s jezika i književnosti, koji su kao treneri/mentori učestvovali u Projektu:

- Jasmina Gasal, JU Predškolski odgoj i obrazovanje Zenica
- Džeraldina Delić, JU „Dječiji vrtić“ Maglaj
- Sabina Trako, JU za predškolski odgoj i obrazovanje „Mladost“ Kakanj
- Suada Mlačo, JU za predškolski odgoj i obrazovanje Visoko
- Fatima Lipovača, OŠ „Mula Mustafa Bašeskija“ Kakanj
- Elvira Bešić, OŠ „Musa Ćazim Ćatić“ Visoko
- Elmedina Begić, OŠ „Novi Šeher“ Maglaj
- Berina Šećibović, OŠ „Meša Selimović“ Zenica
- Safet Salčinović, OŠ „Arnauti“ Zenica
- Amela Mezetović, OŠ „Fra Grga Martić“ Žepče
- Amrita Memić, OŠ „Abdulvehab Ilhamija“ Tešanj
- Emina Aličić, OŠ „Kulin Ban“ Tešanj
- Fedžad Begunić, OŠ „Gazi Ferhad-beg“ Tešanj
- Sabaheta Muminović, OŠ „Hajderovići“ Zavidovići
- Branko Romić, OŠ „Vareš Majdan“ Vareš

- Mersiha Velić, OŠ „Enver Čolaković“ Breza
- Sabina Genjac, OŠ „Alija Nametak“ Visoko
- Albina Simić, OŠ „Mula Mustafa Bašeskija“ Visoko
- Ulfeta Delić, OŠ „Rešad Kadić“ Kakanj
- Ilijana Vidović, OŠ „Vareš“ Vareš
- Medina Huseinspahić, OŠ „Hasan Kikić“ Zenica
- Mirha Bajramović, OŠ „Hamza Humo“ Zenica
- Silva Marunović, OŠ „Čamil Sijarić“ Zenica
- Amela Bedak, OŠ „Rešad Kadić“ Tešanj
- Duda Cerovac, OŠ „9. septembar“ Tešanj
- Lejla Karić, OŠ Ivana fra Frane Jukića Usora
- Lejla Tica, OŠ „Alija Nametak“ Žepče
- Nermina Okić, OŠ „Džemal Bijedić“ Tešanj
- Refika Husejnović, Druga osnovna škola Zavidovići
- Azra Piljug, OŠ „Hamdija Kreševljaković“ Kakanj
- Sadeta Bukva, OŠ „Safvet-beg Bašagić“ Visoko
- Eldina Jusić, OŠ „Omer Mušić“ Kakanj
- Fatima Milak, OŠ „Hasan Kikić“ Olovo
- Alma Frljak, OŠ „Safvet-beg Bašagić“ Breza
- Nizama Marušić, OŠ „15. april“ Kakanj
- Aida Halvađija, OŠ „Ahmed Muradbegović“ Kakanj
- Mujo Kućanović, OŠ „Olovo“ Olovo
- Sabina Oković, OŠ „Mehmedalija Mak Dizdar“ Visoko
- Aida Muratović, OŠ „Huso Hodžić“ Tešanj
- Anita Knezović, OŠ „Žepče“ Žepče
- Belkisa Bedak-Hasak, OŠ „Mustafa Mulić“ Tešanj
- Edina Medić, Prva osnovna škola Maglaj
- Elmedina Kohnić, OŠ „Abdulvehab Ilhamija“ Žepče
- Hamida Omerović, OŠ „Kovači“ Zavidovići
- Dragana Livančić, KŠC „Sveti Pavao“ – osnovna škola u Zenici
- Sabina Spahić, OŠ „Aleksa Šantić“ Zenica
- Amela Numanović, OŠ „Mak Dizdar“ Zenica/Azra Kukavica, OŠ „Edhem Mulabdić“ Zenica
- Sanela Pajvan, OŠ „Vladimir Nazor“ Zenica
- Sanela Zukić, OŠ „1. mart“ Tešanj
- Sabina Jašarević, OŠ „Kulin Ban“ Visoko
- Amela Mujidžić, OŠ „Vozuća“ Zavidovići
- Emira Skejić, Prva osnovna škola Zavidovići
- Indira Mehić, OŠ „Žepče“ Žepče
- Jasminka Halilović, OŠ „21. mart“ Doboj Jug
- Saudina Mehić, OŠ „Gostović“ Zavidovići
- Amela Bekrić, OŠ „Čamil Sijarić“ Zenica
- Amela Brdarević, OŠ „Skender Kulenović“ Zenica
- Gordana Alihodžić, OŠ „Miroslav Krleža“ Zenica
- Irma Purković, OŠ „Musa Ćazim Ćatić“ Zenica
- Mersiha Džulić, OŠ „Enver Čolaković“ Zenica
- Sanela Praskić, OŠ „Alija Nametak“ Zenica
- Asima Brodlić, OŠ „Mehmedalija Mak Dizdar“ Visoko
- Mineta Čaušević, OŠ „Musa Ćazim Ćatić“ Zenica
- Belmana Bektaš, OŠ „Edhem Mulabdić“ Zenica
- Nadira Ribić, OŠ „Mak Dizdar“ Zenica
- Snježana Pandža, OŠ „Enver Čolaković“ Breza
- Čama Vranac, OŠ „Kulin Ban“ Visoko
- Senad Handžić, OŠ „9. septembar“ Tešanj

- Suada Salihbegović, OŠ „Mula Mustafa Bašeskija“ Kakanj
- Amira Đerzić, Prva osnovna škola Zavidovići/Edina Bajrić, OŠ „Hajderovići“ Zavidovići/
Alisa Kovačević-Sjerotanović, OŠ „Hasan Kikić“ Olovo
- Dževahira Dizdar, OŠ „Meša Selimović“ Zenica/Amila Spahić, OŠ „Skender Kulenović“ Zenica/
Alica Arnaut, viši asistent, Filozofski fakultet Univerziteta u Zenici

Koordinatori u Projektu ispred Pedagoškog zavoda:

- Advija Huseinspahić koordinator za razrednu nastavu za grad Zenica i predškolski odgoj i obrazovanje
- Mirsada Čajlaković koordinator za razrednu nastavu za općine Doboj Jug, Maglaj, Tešanj, Usora, Zavidovići i Žepče
- Fehim Terzić koordinator za razrednu nastavu za općine Breza, Kakanj, Olovo, Vareš i Visoko
- Ramajana Kukavica koordinator za predmetnu nastavu – b/h/s jezik i književnost

Ključni elementi saradnje na relaciji *koordinatori iz Pedagoškog zavoda – treneri/mentori – odgajatelji i nastavnici* bili su usmjereni na realizaciju obuka, proces mentorisanja, dizajniranje priprema, realizaciju časova i zajedničkih aktivnosti te evaluaciju realiziranih aktivnosti. Izuzetno značajan segment projektnih aktivnosti je koncept realizacije obuka vezanih za implementaciju definiranih ishoda učenja iz jezičko-komunikacijskog područja u nastavnoj praksi, kao i proces mentorisanja na koji se gleda kao na dio profesionalnog razvoja koji omogućuje kvalitetnu organizaciju i priliku odgojno-obrazovnim ustanovama da se vide kao zajednice profesionalaca koji uče. Od uspješnosti realizacije obuka i uspješno realiziranog procesa mentorisanja koristi imaju svi sudionici odgojno-obrazovnog procesa. Proces mentorisanja u sklopu projektnih aktivnosti smo koristili kao model pružanja kontinuirane podrške profesionalnom razvoju nastavnika i odgajatelja u domenu ovladavanja vještinama planiranja i programiranja baziranog na ishodima učenja, realizacije časova i zajedničkih aktivnosti i evaluacije realiziranih aktivnosti.

Tokom prikupljanja podataka s terena i analizom izvještaja uočili smo da nastavnici i odgajatelji ističu važnost procesa mentorisanja i iskazuju potrebu za kontinuiranom edukacijom. Vodeći se izjavama nastavnika i odgajatelja, njihovim pristupom u radu, zainteresiranošću za novi koncept organizacije odgojno-obrazovnog procesa i kreativnošću, kao preduslova za uspješnu realizaciju svega ranije navedenog, mišljenja smo da će novi način pristupa dizajniranju priprema baziranih na ishodima učenja zaživjeti u predškolskim ustanovama i osnovnim školama na području Zeničko-dobojskog kantona, ne samo kao formalni čin planiranja i programiranja nastavnog procesa, već i kao model koji *didaktički trougao* (učenik – nastavnik – nastavni sadržaj) pretvara u *didaktički pentagon* nudeći odgovore na pitanja: *Kako?* (strategije učenja i podučavanja, različite tehnike praćenja i evaluiranja učeničkih postignuća) i *Zašto?* (poboljšana učenička postignuća, poboljšana funkcionalna znanja i funkcionalna pismenost). Kako bi se što kvalitetnije implementirali definirani ishodi učenja iz dokumenta *ZJNPP-a za bosanski jezik, hrvatski jezik i srpski jezik definirana na ishodima učenja* i proširili vidici o metodičkom oblikovanju sadržaja iz područja Razvoj govora za predškolski uzrast te sadržaja nastavnog predmeta B/H/S jezik i književnost za osnovnu školu, opredijelili smo se za koncept integriranog planiranja, interpolacije sadržaja i prožimajućih pokazatelja iz oblasti *Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje* i *Pisanje* u toku dizajniranja priprema za časove i zajedničke aktivnosti. Kao rezultat trogodišnjih aktivnosti na polju implementacije definiranih ishoda učenja iz jezičko-komunikacijskog područja, između ostalog, nastala je i ova publikacija koju nudimo korisnicima kao model a ne didaktičko-metodički imperativ.

NASTAVNE PRIPREME

ČETVRTI RAZRED

Priprema za čas br. 1: Čitanje/Ključne ideje i detalji/Srne na santi leda/Jakov Jurišić
Razred: IV

Ishod učenja:

- Prepoznaje i objašnjava ključne ideje teksta i njihove razrade, rezimira ključne ideje na osnovu detalja koji ih dokazuju.
- Analizira likove, događaje i ideje, te njihove međudnose u tekstu.

Pokazatelj razreda koji se pohvađa:

- Prepričava tekst odvojeno od ličnog mišljenja; određuje temu i ključnu ideju.
- Određuje kompoziciju – strukturu književnog teksta i prepoznaje ulogu pojedinih likova.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Aktivnost 1: Razgovor o asocijacijama na zadati pojam: Nastavnik će na tabli zalijepiti pojam:

SPASILAC, a zatim pitanjima potaknuti učenike da kažu svoje asocijacije na pojam. *Ko je spasilac?* (Pretpostavlja se da će učenici navoditi i osobe koje se profesionalno bave spašavanjem, ali i „obične“ ljude, djecu, a možda i životinje). *Ko se profesionalno (Čije je zanimanje...) bavi spašavanjem? Od čega nas spašavaju vojnici? Od čega nas spašavaju vatrogasci? Od čega nas spašavaju policajci? A ljekari? (Ponoviti i brojeve na koje prethodno zovemo u slučaju neke opasnosti!) Kako se postaje spasilac, kao prethodno nabrojani? Ko je od vas bio u (ne)prilici da spašava ili bude spašen, kada i kako? Ako bude više primjera, saslušati jedan!)*

Aktivnost 2: Skrivena riječ: Učenici trebaju u imenici spasilac otkriti ime jedne životinje. (Ime životinje čija slova nisu ispremetana PAS, jer postoji i SILAC (LISAC), a to se ne traži.) Dalje nastavnik učenike navodi u kakvu bi vezu mogli dovesti psa i spašavanje, a možda se i sjetiti neke priče o tome, npr. *Ledena gora*.

Aktivnost 3: Rad u paru: **Četiri rečenice – kratka priča:** Učenici trebaju smisliti kratku priču po sistemu – Mi započeli, vi nastavite i završite. Prvi par piše rečenicu o nekoj životinji (osim psa) koja se našla u opasnosti. (*U opasnosti je...*). Papir šalju drugom paru koji smišlja rečenicu u kakvoj je opasnosti. Šalju papir trećem paru koji piše rečenicu ko je spasio životinju. Posljednji par piše rečenicu na koji način je spašena i jedan član pročita na kraju sve što je napisano. Napisano će nastavnik kratko s učenicima prokomentarisati.

Aktivnost 4: Ukoliko srna nije spomenuta, nastavnik će pitanjima navesti učenike da razmišljaju o istoj. *U kakvoj bi se opasnosti mogla naći srna? Šta znamo o srnama?* (U učionici već postoji pano o divljim životinjama, pa će se ponoviti šta se istaklo o srnama: mužjak, ženka, mladunče, izgled, ishrana. Ukoliko nema panoa, nastavnik može zapisivati šta učenici znaju o srnama na papir.)

Najava nastavne jedinice: Danas ćemo čitati priču o srnama koju je napisao Jakov Jurišić. (Spomenuti da je Jakov Jurišić napisao knjigu *Grgine pustolovine*.)

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Aktivnost 5: Prije čitanja nastavnik će reći učenicima da obrate pažnju na riječi koje im budu nepoznate, da ih zapišu, pa će ih poslije čitanja zajedno objasniti.

Interpretativno čitanje teksta i objašnjenje nepoznatih riječi.

Aktivnost 6: Globalna analiza kroz razgovor. *Ko je spašen u ovoj priči? U kakvoj su se opasnosti našle srne? Zašto su se našle na santi leda? Ko ih je spasio? Kako? Šta su radili ostali ljudi? Kako se osjećao Grga na kraju? Koja su osjećanja prikazana u priči, navesti primjere?*

Aktivnost 7: Od učenika tražiti da u tekstu pronađu rečenice u kojima je navedeno mjesto i vrijeme radnje, pa iste zapisati na tablu. Zatim zajedno odrediti likove u priči, te također zapisati na tablu.

Vrijeme radnje: početak marta

Likovi: dječak Grga, otac Luka, ljudi, srne

Aktivnost 8: Određivanje toka radnje /strukture književnog teksta/ strategijom „**Ovako je/nije bilo**“. Svaki par će dobiti papirne trake s predloženim tokom događaja (za jedan dio priče koji je tačan i koji nije tačan). Trake su neraspoređene. Na jedan papir lijepe tačno, a na drugi netačno. Pri izlaganju parovi lijepe papire jedan za drugim tako da se oba toka (i tačni i netačni) dobiju u cjelosti.

1. par *Početak marta Sava se odledila./Početak aprila Sava se odledila. Santa leda, koja je plovila Savom, nosila je srne./Santa leda, koja je plovila Savom, nosila je srndaće. Dječak Grga i njegov otac Luka idu prema srnama da ih spase./Dječak Grga i njegov otac Luka oklijevaju da krenu spasiti srndaće.*

2. par *Ljudi iz sela posmatraju sina i oca kako se vješto provlače između santi leda./Ljudi iz sela nagovaraju sina i oca da spašavaju srndaće. Srne su se šćućurile jedna uz drugu./Srndaći se mahnito kližu po santi. Grga s kukuruzima u ruci namami dvije srne u čamac./Grga se nije usudio prići srndaćima, a i otac mu to ne dozvoljava.*

3. par *Luka s obje ruke prebaci i treću srnu u čamac./Luka ipak prilazi srndaćima i prebacuje ih u čamac. Nadomak obale, čamac se prevrnuo./Čamac je sigurno stigao do obale.*

4. par *Navečer Grga u groznici brine za srne./Navečer Grga razmišlja o srndaćima. Grga smiren utonu u san./Grga se divi svom ocu.*

Nakon rada parova tokovi događaja bi trebali izgledati ovako:

Ovako je bilo...

1. Početkom marta Sava se odledila.
2. Santa leda,koja je plovila Savom, nosila je srne.
3. Dječak Grga i njegov otac Luka idu prema srnama da ih spasu.
4. Ljudi iz sela posmatraju sina i oca kako se vješto provlače između santi leda.
5. Srne su se šćućurile jedna uz drugu.
6. Grga s kukuruzima u ruci namami dvije srne u čamac.

Ovako nije bilo...

1. Početkom aprila Sava se odledila.
2. Santa leda,koja je plovila Savom, nosila je srndaće.
3. Dječak Grga i njegov otac Luka oklijevaju da krenu spasiti srndaće.
4. Ljudi iz sela nagovaraju sina i oca da spašavaju srndaće.
5. Srndaći se mahnito kližu po santi.
6. Grga se nije usudio prići srndaćima, a i otac mu to ne dozvoljava.

Nakon analize papir „Ovako nije bilo“ skloniti jer za sada nije potreban. Iz dobijenog toka događaja određujemo glavni događaj, a zatim i temu:

Tema: Dječak Grga i njegov otac spašavaju srne sa sante leda koju je nosila odleđena Sava.

Aktivnost 9: Određivanje osobina likova strategijom „**Ponudeni citat – osobina**“. Svaki par će dobiti tekst s podvučenim rečenicama. Na osnovu njih trebaju odrediti osobine likova koje će nastavnik ponuditi u oblaku od papira. Osobine upisuju u dijagram olovkom. (Naglasiti da jedna osobina može okarakterisati više likova.) Nakon zajedničke analize dodaju osobine koje možda nisu napisali, ali nekom olovkom u boji. (Zbog formativne procjene)

Dječak Grga: zabrinut, vješt, požrtvovan, hrabar, dosjetljiv, brižan,
Luka: vodeničar, iskusan, vješt, hrabar, snažan, požrtvovan, brižan,
Ljudi iz sela: uplašeni, sleđeni od straha, posmatrači
Srne: uplašene, šćućurene, požrtvovane

Razgovaramo o zajedničkim osobinama, a u centralni krug, iako nisu navedene, upisujemo osobine koje bi mogle biti zajedničke za sva četiri lika (npr. živa bića, uplašeni).

Kroz razgovor zaključujemo šta smo od koga naučili (npr. od Luke i Grga: U mucu se poznaju junaci. / od ljudi: U nevolji treba i pomoći, a ne samo posmatrati. / od srna: U nevolji se držimo zajedno...). Izvlačimo jednu opću pouku: ***Svako zasluđuje pomoć u nevolji.***

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Aktivnost 10: Zauzmi stav! Ova aktivnost treba biti kratka. Učenici trebaju razmisliti o rečenici:
– Idi po konopac i sjekiru – kazao je otac. Zatim govore svoj stav da li je otac trebao uključiti Grgu u ovako opasno spašavanje. Ne treba nametati zaključak, učenici slobodno iznose i brane svoj stav.

Aktivnost 11:

1. Svaki učenik će dopuniti rečenicu: **Da sam ja bio/bila na Grginom mjestu, kada ugledam srne na santi leda, ja bih _____.**

Ovaj zadatak i zauzimanje stava može se povezati s **aktivnošću 1** s početka časa.

2. Svaki učenik će dobiti tabelu sa dvije kolone (**T-tabela**). Jedna kolona je obojena toplom bojom, a druga hladnom. U „toplu kolonu“ trebaju napisati po jednu riječ ili rečenicu iz teksta koja izaziva osjećaj topline, jednu za osjećaj smiraja. U „hladnu kolonu“ isto rade ali za osjećaj studeni i straha. Zajedno kratko proanalizirati.

Zadaća: Vježbati čitati tekst vodeći računa o izgovoru rečenica koje govore likovi, opisu njihovih osjećanja. Podijeliti tok događaja, unaprijed pripremljen za svakog učenika, da zalijepe i po istom prepričaju priču usmeno, npr. sestri, mami... Istražiti šta religija kaže o onome koji spasi jedan život.

Formativna procjena za ovaj čas: opservacija, dijagram s osobinama likova, tabela TOPLO-HLADNO, lista s učeničkom dopunom rečenice – Da sam ja...

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: tekst iz Čitanke, kopije dijagrama, trake s tokovima događaja, plakat o snama, oblačić s osobinama, T-tabele

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

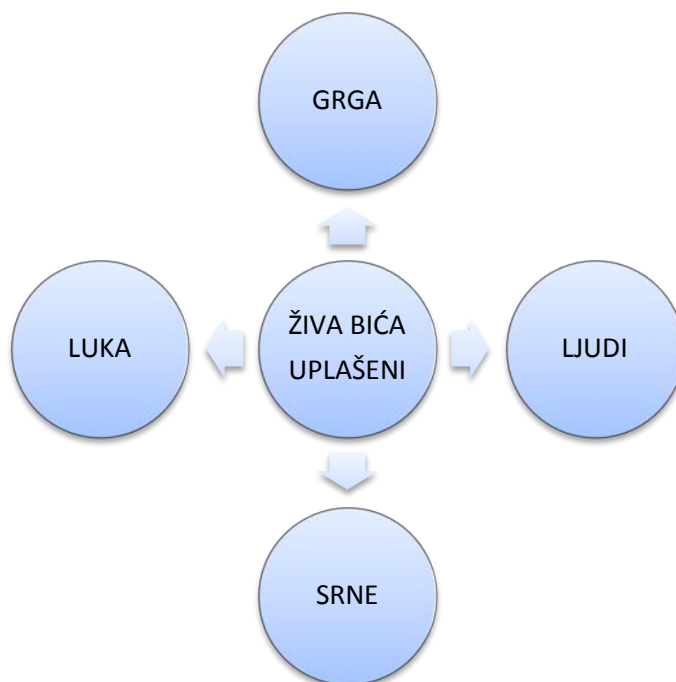
a) *sljedeći čas?*

b) *poboljšanje ovog časa?*

Autor pripreme:

Aida Halvadija, nastavnik razredne nastave, OŠ „Ahmed Muradbegović“ Kakanj

Prilozi:

DIJAGRAM ZA OSOBINE LIKOVA

T-tabela

TOPLO	HLADNO
1. TOPLINA _____ _____	1. HLADNOĆA _____ _____
2. SMIRAJ _____ _____	2. STRAH _____ _____

OBLAČIĆ S OSOBINAMA

**Priprema za čas br. 2: Usmeno izražavanje i slušanje/Prezentacija znanja i ideja/
Srne na santi leda/Jakov Jurišić**

Razred: IV

Ishod učenja:

- Prezentira informacije, nalaze i dokaze tako da slušatelji mogu slijediti tok obrazlaganja, a organizacija, razvoj i stil primjereni su zadatku, svrsi i publici.
- Prilagodi govor različitim kontekstima i komunikacijskim zadacima.

Pokazatelj-i razreda koji se pohađa:

- Iznosi tvrdnje i nalaze, navodeći ideje logičkim redosljedom i korištenjem primjerenih opisa, činjenica i detalja da naglasi glavne ideje ili teme; održava primjeren kontakt očima, adekvatnu glasnoću i jasan izgovor.
- Prilagođava govor različitim kontekstima i zadacima, pokazuje da vlada standardnim jezikom kad je potrebno ili primjereno.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Aktivnost 1: Asocijacija i prisjećanja: Učenici su raspoređeni u četiri para ili četiri grupe, ako se radi o brojnijem odjeljenju. Nastavnik će na plakatu, a i svakom učeniku na manjem formatu, ponuditi tabelu za asocijacije na likove iz teksta, a isti daju konačno rješenje, naziv teksta. Tabela će izgledati tako da će u prva dva reda svake od četiri kolone biti upisane riječi iz teksta koje se odnose na određeni lik. **Strategija Misli – Upari – Razmijeni:** Zadatak učenika je da upišu još dvije riječi koje se isključivo spominju u tekstu. Nakon samostalnog rada učenika, slijedi razmjena mišljenja partnera, nakon koje oni biraju riječi koje će ponuditi u zajedničkoj analizi. *(Ako su imali ista rješenja, ponudit će ih.)* Predstavnici parova čitaju riječi, kao i ime lika na kojeg se odnose *(Ukoliko su učenici u grupama, govore samo jedan primjer za riječi, za koji su se prethodno dogovorili.)*

Rješenje asocijacije: **LUKA LJUDI GRGA SRNE SRNE NA SANTI LEDA**

Aktivnost 2: Prepričavanje teksta: S obzirom da su učenici za zadaću trebali uvježbati prepričavanje teksta, jedan učenik to radi što sažetije, čime se vrši podsjećanje na ključne momente. Nakon toga se, pomoću pitanja i odgovora, ponavljaju ideje koje su proizašle iz postupaka likova. *(Povezati sa zadaćom – Stav religije!)*

Aktivnost 3: Nastavnik razgovara s učenicima o tome ko je ispričao priču, u kojem licu. Učenici pojedinačno govore iz ugla kojeg lika bi oni voljeli ispričati priču. Kada kažu ime lika, trebaju i obrazložiti zašto baš taj lik.

Najava nastavne jedinice: Danas ćete imati priliku da u paru (grupi) usmeno ispričate priču iz ugla jednog od likova!

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Aktivnost 4: Nastavnik parovima (grupama) nudi korpicu s imenima likova. Odabirom papirića učenici biraju lik iz čijeg ugla će pričati priču. Učenici iznose stavove o tome da li im se dopada zadatak, ili ne.

Aktivnost 5: Priprema za pričanje: Nastavnik će objasniti učenicima da će usmeno ispričati priču, ali tako što će se „uživjeti“ u lik i pričati u prvom licu jednine (Luka, Grga). Učenici koji dobiju lik „ljudi“ ili „srne“, također će pričati kao jedan ili jedna od istih. Dalje će ih uputiti da ne smiju izostaviti niti mijenjati detalje iz priče. Poželjno je da pričanje prošire unošenjem opisa osjećanja, razmišljanjem lika u određenom momentu, izgovorom rečenica naglaskom, tempom, dinamikom prilagođenim situaciji, ubacivanjem rečenica i riječi koje će „pozvati“ slušaoce na maksimalnu pažnju (npr. Nedavno sam imao nevjerovatno iskustvo...), kao i na kraju, kada trebaju nekim zaključkom završiti priču (npr. Nikada se ne ponovilo...). Vrlo je važno naglasiti, da iako učenici osmišljavaju priču u paru (grupi), svaki učenik treba znati ispričati priču u cjelosti. Učenici će ideje, ili cijelu priču, zapisati na papir, a zatim uvježbavati pričati usmeno.

Aktivnost 6: Usmeno (naizmjenično) pričanje priče: Strategija – Pripovjedač sa dva (četiri-pet) lica: Učenici u paru pričaju priču tako što će stati ispred ostalih okrenuti jedan drugom leđima. Ukoliko je nastavnik u mogućnosti, može pripremiti neku vrstu plašta kojim će prekriti učenike tako da im se vide samo glave. Na nastavnikov znak (zvoncem, pljeskom,...) učenik okrenut licem počinje pričati priču. Kada nastavnik ponovo da znak, učenik prekida priču na toliko vremena koliko treba da se zamijene on i partner. (Učenici se samo okrenu, tako da je sada prvi učenik okrenut leđima). Drugi učenik odmah treba nastaviti pričati priču sve dok ga nastavnik ne prekine znakom. Slijedi smjenjivanje koje određuje nastavnik davanjem znaka dok se priča ne ispriča do kraja. Cilj je da učenici sa što manje zastajanja ispričaju priču tako da se čini da je pričala jedna osoba. (*Ukoliko se radi u grupi, učenici stoje u koloni, tako da je prvi učenik okrenut licem, a ostali leđima. Kad prvi učenik bude prekinut u pričanju, ide na začelje kolone, drugi dolazi na njegovo mjesto, okreće se licem i nastavlja s pričom.*)

Slijedi smjenjivanje onoliko puta koliko odredi nastavnik davanjem znaka. (*Nastavnik može pripremiti i scenu kao da će se priča pričati na TV ekranu.*)

Nastavnik će dogovoriti s učenicima znak kojim će, učenik koji priča završni dio, pokazati ili reći da je kraj priče.

Ostali učenici u parovima (grupama) prate pričanje. Obraćaju pažnju na detalje koji se traže u tabeli za praćenje dobijenoj prije početka pričanja. Tabelu popunjavaju nakon pričanja jednog para (grupe).

Aktivnost 7: Nakon pričanja svih parova (grupa) slijedi zajednička analiza na osnovu tabela za praćenje. Uočavaju se dobro i manje dobro ispričani momenti.

Aktivnost 8: Svaki učenik će dobiti papirić na kojem treba napisati rečenicu (iz bilo koje od četiri slušane priče) koja je na njega ostavila najjači dojam i da obrazloži zašto.

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Aktivnost 9: Strategija „Novinski članak“: Nastavnik će učenicima na plakatu pokazati kratak novinski članak na osnovu kojeg se trebaju upoznati s nekim zahtjevima koje jedan članak mora ispunjavati da bi bio zanimljiv:

- 1. Naslov koji će „prigrabiti“ pažnju čitaoca**
- 2. Jednostavan rječnik**
- 3. Kratke rečenice i odlomke**
- 4. Osnovne činjenice (Ko? Gdje? Kada? Šta? Kako?)**
- 5. Dati tekstu neki lični pečat (šaljive riječi, ...)**

Učenici imaju zadatak da samostalno napišu kratak novinski članak u kojem će izvijestiti o događaju iz priče. Ukoliko bude vremena učenici će pročitati šta su napisali. Ako ne, nastavnik će ih, nakon formativne procjene, zalijepiti u galeriju gdje će svi moći pročitati.

- Zadaća: 1. Šta biste promijenili u priči Srne na santi leda?
2. Zašto?
3. Kako?

Formativna procjena za ovaj čas: opservacija, tabele s asocijacijama prisjećanja, listić s učeničkim obrazloženjem rečenice s najjačim dojmom, novinski članak

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: tabela za asocijacije, plakat za asocijacije, tabela za praćenje, listić za učenike za rečenicu i obrazloženje, novinski članak

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) sljedeći čas?

b) poboljšanje ovog časa?

Autor pripreme:

Aida Halvadija, nastavnik razredne nastave, OŠ „Ahmed Muradbegović“ Kakanj

Prilozi:

Tabela za asocijacije (Riječi u crvenoj boji su prijedlozi.)

vezao	pratili	Požuri!	umirile
razbijao	zanimili	lakši	dahtale
vodeničar	zavrištaše	groznica	strah
iskusan	slediše	san	ščućurile
LUKA	LJUDI	GRGA	SRNE

SRNE NA SANTI LEDA

Tabela za praćenje: + - 1. PAR 2. PAR 3. PAR 4. PAR

- Govor pripovjedača je jasan.				
- Pripovjedači su se smjenjivali bez problema.				
- Pripovjedači su mijenjali brzinu govora, jačinu glasa u skladu sa situacijom o kojoj su pričali.				
- Koristili su mimiku da pojačaju dojam priče.				
- Priča je imala uvod, zaplet i rasplet.				

Zapamtio/la sam rečenicu ____ para: _____

Zašto? _____

Novinski članak

SPASILI MAČKU S DRVETA

Bježeći od psa, jedna mačaka s Vraca, popela se na najviše grane drveta. Kako se bojala da side, tri dana i tri noći je mijaukala. Na kraju su došli momci iz Gorske službe i spasili mačku. Vratili su je vlasniku.

Autor: _____

Priprema za čas br. 3: Pisanje/Vrste i namjene teksta/Srne na santi leda/Jakov Jurišić
Razred: IV

Ishod učenja:

- Piše pripovjedne tekstove kako bi razvio stvarna ili zamišljena iskustva ili događaje koristeći odgovarajuću tehniku, dobar odabir detalja i dobro strukturiran redosljed događaja.

Pokazatelj razreda koji se pohvađa:

- Piše o stvarnim ili izmišljenim doživljajima ili događajima, koji sadrže dobro strukturiran redosljed događaja, opise likova i druge važne detalje.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Aktivnost 1: Razgovor o zadaći (Učenici su trebali napisati šta bi promijenili u priči, zašto i kako.)

Svakom učeniku dati priliku da pročita ili kaže nešto o svom domaćem zadatku, ukoliko se radi o manjem broju učenika u odjeljenju. Nakon toga učenici upoređuju promjene koje su unijeli u priču, zaključuju da li imaju neke sličnosti ili u čemu su razlike.

Ova aktivnost je jedan dio **generiranja ideja**.

Najava nastavne jedinice: Danas ćete pisati svoju priču na osnovu ponuđenog toka događaja.

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Aktivnost 2: Nastavnik učenicima nudi tok događaja s prvog časa (Čitanje) – Ovako nije bilo...

Učenicima će dati upute da će na osnovu ovog toka događaja /plana/ pisati priču u koju mogu ubaciti neke promjene koje su pisali za zadaću. (Naravno, ako te promjene nisu već u okviru ponuđenog toka događaja.)

Naprimjer: *Ako je neko rekao da bi pozvao pomoć drugih ljudi, sada može ubaciti ovu ideju u svoju priču.*

Ova aktivnost je drugi dio **generiranja ideja**. Nakon što učenici dobiju vrijeme za razmišljanje, prelaze na sljedeću aktivnost.

Aktivnost 3: Pisanje na osnovu ponuđenog toka događaja uz mogućnost unošenja svojih ideja.

Učenici na papiru, koji će dobiti od nastavnika, pišu prvu varijantu svoje priče. Nastavnik će dati upute učenicima da se usredotoče na sadržaj, a manje na gramatiku i pravopis. Nadalje, reći će im da će svako osmisliti naslov.

Moglo je biti i ovako...

Pisao/la: _____

Aktivnost 4: Nakon što su učenici napisali prve varijante svojih priča, slijedi čitanje istih. Čitanje se realizuje na nivou para ili male grupe. Jedan učenika iz para ili male grupe čita svoju priču. Ostali slušaju, a zatim se razgovara o tome da li je neko napisao istu priču, sličnu priču ili potpuno različitu i drugačiju priču.

Aktivnost 5: Revizija – Učenici u parovima razmjenjuju radove i vrše kratku reviziju partnerove priče. Mogu dati prijedloge šta bi izbacili, dodali ili poboljšali. Sve komentare upisuju u formi „oblačića“ kako bi se učenik – autor priče bolje snašao prilikom narednih etapa pisanja u pet koraka.

Aktivnost 6: Redigovanje priče – Učenici ponovo uzimaju svoje radove i vrše redigovanje, odnosno ispravljanje mehaničkih, gramatičkih i pravopisnih grešaka nastalih u procesu pisanja. Ovu aktivnost rade pomoću kontrolne liste za redigovanje, koristeći markere za zaokruživanje svih grešaka.

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Aktivnost 7: Igra otkrivanja riječi – Nastavnik učenicima nudi rečenicu u kojoj trebaju otkriti gdje i kako se krije ime likova iz priče. Iz rečenica se možda odmah očituje koji je to lik, ali oni trebaju pronaći gdje i kako je napisano njegovo ime.

- **KAD NA NJIH NASRNE VUK U ŠUMI NASTANE MUK.**
- **U GROZNICI RADOSNO GRLIO A ZATIM MIRAN ZASPAO.**
- **JEDNA HRABRA ODLUKA SPASILA JE TRI ŽIVOTA.**
- **LJEPOTU U DUŠI IMAJU ONI KOJI SU PLEMENITI.**

Aktivnost 8: Upoznavanje sa sadržajem domaćeg zadatka

1. Napisati ponovo svoju priču poslije faze redigovanja i tako je pripremiti za objavljivanje u razrednoj zbirci učeničkih priča i pjesama. (To može biti fascikla u koju se ostavljaju učenički radovi koje oni mogu čitati kada žele ili ih nastavnik može koristiti u nastavi.)
2. Dovršiti pjesmu riječima za koje misle da nedostaju!

Formativna procjena za ovaj čas: listovi s učeničkim pričama, kontrolna lista za redigovanje, pjesma nakon urađene zadaće

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: tok događaja, listovi za pisanje, kontrolna lista za redigovanje, pjesma, rečenice, pjesma za zadaću u akrostihu

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) sljedeći čas?

b) poboljšanje ovog časa?

Autor pripreme:

Aida Halvadija, nastavnik razredne nastave, OŠ „Ahmed Muradbegović“ Kakanj

Prilozi:

Tok događaja: Ovako nije bilo.....

1. Početkom aprila Sava se odledila.
2. Santa leda, koja je plovila Savom, nosila je srndaće.
3. Dječak Grga i njegov otac Luka oklijevaju da krenu spasiti srndaće.
4. Ljudi iz sela nagovaraju sina i oca da spašavaju srndaće.
5. Srndaći se mahnito kližu po santi.
6. Grga se nije usudio prići srndaćima, a i otac mu to ne dozvoljava.
7. Luka ipak prilazi srndaćima i prebacuje ih u čamac.
8. Čamac je sigurno stigao do obale.
9. Navečer Grga razmišlja o srndaćima.
10. Grga se divi svom ocu.

Kontrolna lista za redigovanje

Koristite markere različitih boja za zaokruživanje svih grešaka u svom nacrtu pripovjednog teksta. Nakon što ih ispravite označite ih na niže navedenoj listi.

- Velika slova
- Glagolska vremena
- Pisanje riječi
- Rečenice
- Zamjenice
- Lični cilj koji imam kako bih popravio/la svoje pisanje: _____

Učenik: _____

Rečenice

- **KAD NA NJIH NASRNE VUK U ŠUMI NASTANE MUK.**
- **U GROZNICI RADOSNO GRLIO A ZATIM MIRAN ZASPAO.**
- **JEDNA HRABRA ODLUKA SPASILA JE TRI ŽIVOTA.**
- **LJEPOTU U DUŠI IMAJU ONI KOJI SU PLEMENITI.**

Pjesma

Santa srne

Rijekom Savom

Nisu znale šta se.....

Eh, da vuka nije

Ne bi one bile

Ali, pobjegoše na

Sada santu nosi.....

A ko zna šta ih.....

Najzad ugledaše

To su bili sin i

Iz opasnosti srne

Luka i Grga hrabrost.....

Eto, to je tako

Dobro se ipak

Ali, nikada se ne

Strategija za Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

Oblast-i: Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

Razred-i: I–V

Strategija: Novinski članak

Svrha: Koristiti ovu strategiju kada želimo učenicima omogućiti da preuzmu ulogu novinara koji može najavljujivati određene sadržaje, rezimirati već slušane ili naučene sadržaje ili primijeniti stečena znanja o slušanim sadržajima tokom vježbi usmenog izražavanja u oblastima čitanje i pisanje. Posebno je korisno primijeniti strategiju tokom pismene vježbe uz primjenu tehnike prepričavanje s usmjerenjem na sažimanje teksta.

Koraci za nastavnika:

1. Nastavnik daje upute učenicima o tome koje elemente treba da sadrži jedan novinski članak demonstrirajući model jednog novinskog članka na plakatu. Svaki novinski članak treba zadovoljiti određene zahtjeve:

- 1. Naslov koji će „prigrabiti“ pažnju čitaoca**
- 2. Jednostavan rječnik**
- 3. Kratke rečenice i odlomke**
- 4. Osnovne činjenice (Ko? Gdje? Kada? Šta? Kako?)**
- 5. Dati tekstu neki lični pečat (šaljive riječi, ...)**

2. Podijeliti učenike u grupe ili parove i dati im upute da napišu jedan članak kojim će izvijestiti ostale o sadržaju priče „Srne na santi leda“. *(Prilikom primjene ove strategije, u početku, nastavnik ne mora od učenika tražiti da ispune sve ove zahtjeve, već procjenjuje broj i vrstu elemenata novinskog članka u zavisnosti od uzrasta i od toga šta želi da učenici realiziraju. Dobro bi bilo da nastavnik, kada učenike prvi put upozna s bilo kojom formom članka kakvu će tražiti da i oni napišu, pokaže primjer na kojem će uočiti šta taj članak sadrži.)*

3. Sastavljanje novinskog članka pod nazivom Desilo se... Učenici unutar malih grupa ili u parovima pišu novinski članak kojim će upoznati ostale šta se desilo u priči „Srne na santi leda“. Koriste se elementima za sastavljanje kvalitetnog novinskog članka koji su dati na plakatu. Ukoliko se nastavnik opredijeli za druge oblike rada, npr. individualni moguće su sljedeće opcije:

Opcija 1: Kratak novinski članak

Nastavnik će od učenika tražiti da napišu članak koji će obuhvatiti prva četiri zahtjeva.

- Ako je u pitanju književni tekst koristiti strategiju u svrhu prepričavanja uz sažimanje teksta.
- Ako je u pitanju gramatika, pravopis ili bilo koja druga oblast, koristiti strategiju kao rezime naučenog (npr. *Danas, 28. februara 2015. godine, učenici četvrtog razreda su učili novu vrstu riječi. To su brojevi. Brojevi mogu biti redni i glavni...*).

Opcija 2: Prošireni novinski članak

- Ako je u pitanju književni tekst, nastavnik može tražiti da učenici u novinski članak unesu više opisa događaja, osobine likova, njihova osjećanja, određene zaključke, neke svoje komentare i sl.

- Ako su u pitanju druge oblasti (gramatika, pravopis), tražiti da u novinski članak unesu više detalja o naučenom (npr. *Navoditi primjere za redne i glavne brojeve.*).

Opcija 3: Širi novinski članak

- U ovom slučaju učenici će, uz prethodne zahtjeve, proširiti tekst parafraziranjem nečijih riječi (npr. *U jednom trenutku „neki lik“ je rekao da... ili Nastavnik je učenicima rekao da redni brojevi određuju stvari i bića po redu.*).

Opcija 4: Opširan novinski članak

- Ovu opciju nastavnik će koristiti u 5. razredu, ukoliko je u pitanju književni tekst, i tada će od učenika tražiti da u članku navode tačne riječi ili rečenice koje su izgovorili likovi, tj. nastojat će da učenici pravilno koriste varijante upravnog govora.

- U drugim oblastima će se tražiti citiranje, najčešće memorisanih izjava nastavnika s časa kada je podučavao gramatiku ili pravopis (npr. *Nastavnik je rekao: „Brojevi su promjenljiva vrsta riječi, a to znači...“*).

4. Kada učenici napišu novinske članke, kada se gramatički i pravopisno normiraju, slijedi objavljivanje, tj. isti se mogu postaviti na zidne novine ili u formi panoa.

Modifikacije:

- Učenici prvog razreda strategiju primjenjuju nakon što nauče pisati i čitati. Nastavnik nudi nepotpune rečenice u koje učenici upisuju riječ koja nedostaje.
- Učenici članak mogu pisati u parovima ili grupama i individualno u svrhu evaluacije postignuća u oblasti informativno-poslovnog komuniciranja.
- Nastavnik može dati naslov, a da učenici na osnovu istog osmisle članak.
- Nastavnik može dati ključne riječi na osnovu kojih će učenici osmisliti članak.

Kada treba primijeniti ovu strategiju:

- U završnom dijelu časa kao rezime;
- U uvodnom dijelu časa:
 - a) kao ponavljanje s prethodnog časa,
 - b) kao uvod u učenje ukoliko su dobili za zadaću članak o nekoj temi o kojoj će se tek razgovarati.
- U glavnom dijelu časa kada pišu članak sa zadatkom da primijene nešto naučeno na času, npr. *Napisati kratak članak o temi ili tekstu o kojima se prije razgovaralo, ali da sadrži barem tri zamjenice.*
- Prošireni novinski članak učenici mogu pisati na času kulture pismenog izražavanja tokom primjene tehnike prepričavanje s usmjerenjem na sažimanje teksta.
- Za zadaću, kao rezime onoga što su naučili u školi, sa zadatkom da taj članak pročitaju njihovi roditelji i tako se upoznaju o dešavanjima u školi.

Autor:

Aida Halvadija, nastavnik razredne nastave, OŠ „Ahmed Muradbegović“ Kakanj

Tabela za formativnu procjenu: Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

KRITERIJI	1 ISPOD STANDARDA	2 PRIBLIŽNO NIVOU STANDARDA	3 STANDARDNI NIVO	4 IZNAD STANDARDA
PREPRIČAVANJE PRIČE, UTVRĐIVANJE TEME I KLJUČNE IDEJE	Prepričava priču uz pomoć detaljnih pitanja i nastavnika, uočava temu i bilo koju ideju iz teksta uz nastavnikov poticaj.	Prepričava priču uz pomoć uopćenih pitanja uz nedostatak detalja, uočava temu i ključnu ideju nastavnikovim navođenjem na zaključak.	Prepričava tekst odvojeno od ličnog mišljenja; određuje temu i ključnu ideju.	Prepričava priču samostalno s unošenjem elemenata mašte, a temu i ključnu ideju povezuje sa situacijama iz stvarnog života.
OPISIVANJE LIKOVA I UOČAVANJE TOKA RADNJE, KOMPOZICIJE/STRUKTURE KNJIŽEVNOG TEKSTA	Uočava likove u priči, razlikuje pozitivne i negativne likove i teže uočava tok radnje vođen nastavnikom.	Uočava neke uloge u odnosu na dijelove, strukturu teksta. Prilikom određivanja elemenata fabularnog toka potrebna je pomoć nastavnika ili vršnjaka.	Određuje kompoziciju/strukturu književnog teksta i prepoznaje ulogu pojedinih likova.	Određuje kompoziciju/strukturu književnog teksta i likove vezuje za glavne događaje s posebnim fokusom na rasplet radnje (preokret).
IZVJEŠTAVANJE O TEKSTU, PRIČANJE, PREPRIČAVANJE JASNIM GOVOROM	Izveštava o temi ili tekstu uz poticaj nastavnika logičkim redoslijedom, priča ili prepričava uz pomoć pitanja uz nedostatak jasnoće u govoru, ritam je jednoličan.	Izveštava o temi ili tekstu uz jasne navode tvrdnji i ideja, priča ili prepričava priču uz manje opisnih detalja i nedostatak nekih činjenica, govor je razumljiv, ritam prilagođen nekim situacijama u priči.	Iznosi tvrdnje i nalaze, navodeći ideje logičkim redoslijedom i korištenjem primjerenih opisa, činjenica i detalja da naglasi glavne ideje ili teme; održava primjeren kontakt očima, adekvatnu glasnoću i jasan izgovor.	Samostalno iznosi tvrdnje i nalaze, izveštava o temi ili tekstu, priča i prepričava sa svim važnim detaljima i opisima, te kreativno nadopunjuje izražavanje, govor je jasan, prilagođen je ritam situaciji ili skrivenim osjećanjima likova u priči.
PRILAGOĐAVANJE GOVORA KONTEKSTIMA, POZNAVANJE JEZIČKOG STANDARDA	Govor je jednoličan i isti u svim kontekstima. Djelimično vlada jezičkim standardom, često griješi u usmenom izražavanju i pismenom izražavanju.	Posjeduje govorne vještine koje prilagođava kontekstima, djelimično odstupa od jezičkog standarda, uglavnom u pismenom izražavanju.	Prilagođava govor različitim kontekstima i zadacima, pokazuje da vlada standardnim jezikom kad je potrebno ili primjereno.	Izražava se punim, složenim rečenicama s unošenjem riječi koje stilski i gramatički upotpunjuju rečenicu. Vlada svim elementima jezičkog standarda.
PISANJE O STVARNIM I IZMIŠLJENIM DOŽIVLJAJIMA I DOGAĐAJIMA, PRAĆENJE TOKA DOGAĐAJA I OPISIVANJE VAŽNIH DETALJA	Piše o doživljajima i događajima kratkim rečenicama uz nedostatak nekih dijelova toka radnje i bez opisa detalja, treba pomoć da završi pisanje.	Piše o doživljajima i događajima potpunijim rečenicama, slijedi tok radnje, ali još uvijek nedostaje više opisa važnih detalja.	Piše o stvarnim ili izmišljenim doživljajima ili događajima, koji sadrže dobro strukturiran redoslijed događaja, opise likova i druge važne detalje.	Piše samostalno o doživljajima i događajima, slijedi tok događaja, proširuje ga detaljnim opisima važnijih detalja, unošenjem elemenata mašte i upoređivanjem s drugim pričama ili ličnim iskustvima.

Priprema za čas br. 1: Čitanje/Ključne ideje i detalji/Zastidio se majke/Ivan Cankar
Razred: IV

Ishod učenja:

- Prepoznaje i objašnjava ključne ideje teksta i njihove razrade; rezimira ključne ideje na osnovu detalja koji ih dokazuju.
- Analizira likove, događaje i ideje, te njihove međudnose u tekstu.

Pokazatelj razreda koji se pohvađa:

- Prepričava tekst odvojeno od ličnog mišljenja; određuje temu i ključnu ideju.
- Određuje kompoziciju – strukturu književnog teksta i prepoznaje ulogu pojedinih likova.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Aktivnost 1: Igra „Asocijacija“

A1	B1	C1	D1	LIJEPA	PARK	GRB	DIJETE
A2	B2	C2	D2	8. MART	ŠETNJA	ZASTAVA	PORODILIŠTE
A3	B3	C3	D3	DAN	EKOLOGIJA	DRŽAVA	PLAČ
A4	B4	C4	D4	SUPRUGA	ŽIVA I NEŽIVA	HIMNA	DOLAZAK NA SVIJET
A	B	C	D	ŽENA	PRIRODA	DOMOVINA	RAĐANJE
KONAČNO RJEŠENJE				MAJKA			

OPIS: Nastavnik koristi ppt prezentaciju za ovu igru. Učenici otkrivaju polja u kolonama A, B, C i D i pokušavaju doći do konačnog rješenja asocijacije. Konačno rješenje asocijacije je MAJKA. Kada učenici otkriju konačno rješenje asocijacije, počinjemo razgovor o majci: *Ko rađa djecu? Ko se najviše brinuo o nama dok smo bili mali i nemoćni? Za koga se kaže da pruža neizmjernu ljubav? Šta je sve majka spremna da učini za svoju djecu? Na koji način se djeca mogu odužiti majci za to?*

Najava nastavne jedinice: Kazati učenicima da ćemo čitati jednu priču koja govori o majci i njenom sinu. (Priča je pripremljena u audio zapisu). To je priča „Zastidio se majke“, koju je napisao Ivan Cankar.

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Aktivnost 2: Čitanje/slušanje s predviđanjem

Objasniti učenicima da je priča podijeljena u šest dijelova (logičkih cjelina) i da će slušati dio po dio. Koristit će se **strategija „Čitanje s predviđanjem“** jer je ovaj tekst pogodan za taj način rada. Učenici imaju zadatak da pažljivo slušaju prvi dio priče jer će nakon toga vršiti detaljnu analizu sadržaja. Ako pri slušanju učenici čuju neku nepoznatu riječ, zapisat će je, a objašnjenje će uslijediti nakon slušanja određenog dijela priče. Poslije analize, učenici će u tabele za predviđanje, koje će dobiti na nastavnim listićima, predvidjeti šta bi se moglo dogoditi u sljedećem dijelu priče. Nakon što učenici završe s predviđanjem vršimo analizu onoga što su predvidjeli. Učenici navode razloge zbog kojih su baš tako predvidjeli nastavak priče.

Slijedi slušanje drugog dijela priče. Vršiti se detaljna analiza i paralelno s tim poredi sadržaj sa sadržajem koji su oni predvidjeli. Traži se najsličnije predviđanje stvarnom sadržaju priče.

Posebnu pažnju posvetiti dječakovim postupcima. *Zašto je on tako postupio? Je li bio u pravu? Kako je trebao postupiti? Kako bi vi postupili da ste bili na njegovom mjestu?...* Na identičan način vršiti i predviđanja i analizu ostalih dijelova priče.

Moje predviđanje....	Desilo se u priči...
1.	1.
2.	2.
3.	3.
4.	4.
5.	5.
6.	6.

Aktivnost 3: Globalna analiza s fokusom na glavne likove i događaje, mjesto i vrijeme radnje i izvođenje teme na osnovu glavnog događaja

Razgovarati o ključnim događajima u tekstu i zajedno s učenicima odrediti mjesto i vrijeme radnje (lokalizacija teksta). Odabрати dio, tj. cjelinu priče koja se odnosi na glavni događaj u priči i na osnovu nje odrediti temu.

Likovi: majka i Joža

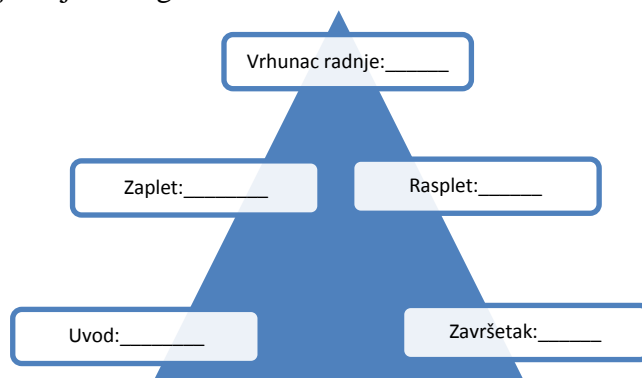
Mjesto radnje: varoš, ispred jedne škole

Vrijeme radnje: kraj zime – početak proljeća, za vrijeme Jožina školovanja

Glavni događaj: Joža se zastidio majke

Tema: Jožino kajanje zbog teškog grijeha

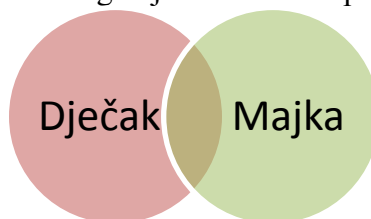
Nakon ove aktivnosti slijedi uočavanje **unutrašnjih činilaca kompozicije:** *uvod, zaplet, vrhunac radnje, rasplet, završetak (epilog)*. Učenici ovaj zadatak realiziraju u malim grupama (4 grupe po 5 učenika). Nastavnik dijeli učenicima radne naloge za grupni oblik rada – popuniti shemu koja se odnosi na kompoziciju književnog teksta.

Učenici imaju zadatak da u vezu dovedu unutrašnje činioce kompozicije (odlomke i njihove podnaslove) i vanjske činioce kompozicije (uvod, zaplet, vrhunac radnje, raspлет, završetak/epilog). Nakon realizacije ovog zadatka slijedi prezentacija na nivou velike grupe i postavka kompozicionih shema na pripremljeni model stabla lipe (model napravljen od stiropora koji može služiti kao ekspograf u učionici). Nastavnik zajedno s učenicima formuliše zajedničku shemu kompozicije na tabli, zatim slijedi karakterizacija likova.

Aktivnost 4: Karakterizacija likova

U nastavku se koristi **strategija „Venov dijagram“**. Učenici će imati zadatak da na nastavnom listiću individualno, koristeći *Venov dijagram*, napišu osobine dječaka, osobine majke i osobine koje su zajedničke za dječaka i majku. Nakon što učenici završe s određivanjem osobina dječaka i majke, slijedi analiza onoga što su napisali. Istovremeno dok se analizira napisano, na flip-chart tabli nastavnik piše osobine majke i dječaka i njihove zajedničke osobine. Učenici nabrajaju osobine i to potkrepljuju činjenicama zbog kojih su odabrali pojedinu osobinu.

Majka: umorna, gladna, suhog izbornog lica, noge su je boljale, zabrinuta, brižna,...
Joža: postišen, očajan, žalostan, s teškim teretom na duši,...

Aktivnost 5: Uočavanje ključne ideje teksta primjenom strategije „Misli, upari i razmijeni“
Zadatak svakoga učenika je da zapiše ideju priče i da je razmijeni s drugom u paru, a zatim da formulišu ključnu – zajedničku ideju za svoj par. Slijedi čitanje ideja koje su parovi formulisali i donošenje zajedničke ideje na nivou velike grupe. Ideje nastavnik zapisuje na flip-chart tabli. Učenici u svoje sveske zapisuju svoju ideju i zajedničku ideju.

Ideja: npr. Ponosimo se svojom majkom, ona je jedna i jedina.

Ne stidimo se svoje majke – jer odijelo ne čini čovjeka.

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Aktivnost 6: Individualan rad na nastavnim listićima: Poredati događaje onako kako su se događali u priči. Slijed događaja ne prati radnju priče i svaki učenik na liniju ispred upisuje odgovarajući redni broj, tj. formuliše pravilan redoslijed.

___ U gomili djece prošao je i Joža jer se zastidio majke.

___ Majka je stigla izdaleka sa sela.

___ U školi je zazvonilo i nastao je žagor.

___ Ulicama je prolazio varoški svijet lijepo obučen.

___ U podne je zazvonilo, opet.

___ Majku su noge boljale, naslonila se na zid.

___ U srcu se majka zabrinu.

___ Požurila je u Jožin stan uplašena.

___ Grijech je ležao na njegovoj duši i sad je njegov život prepun žalosti i patnje.

___ Joža je pratio majku kući.

___ Najradije bi Joža povikao – Ovo je moja majka!

Za domaću zadaću učenici će predstaviti sadržaj priče „Zastidio se majke“ u formi stripa prateći podnaslove datim cjelinama u aktivnosti Čitanje s predviđanjem.

Formativna procjena za ovaj čas: Tabela predviđanja, Venov dijagram, listići s poukama priče, sheme s kompozicijom – strukturom priče

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: CD player, ppt prezentacija za igru „Asocijacija“, flip-chart tabla, kopije tabela za predviđanje, kopije Venovog dijagrama, kopije shema za kompoziciju – strukturu priče

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) *sljedeći čas?*

b) *poboljšanje ovog časa?*

Autor pripreme:

Mujo Kućanović, nastavnik razredne nastave, OŠ „Olovo“ Olovo

**Priprema za čas br. 2: Usmeno izražavanje i slušanje/Prezentacija znanja i ideja/
Zastidio se majke/Ivan Cankar**

Razred: IV

Ishod učenja:

- Prezentira informacije, nalaze i dokaze tako da slušatelji mogu slijediti tok obrazlaganje, a organizacija, razvoj i stil primjereni su zadatku, svrsi i publici.
- Prilagodi govor različitim kontekstima i komunikacijskim zadacima.

Pokazatelj razreda koji se pohvađa:

- Iznosi tvrdnje i nalaze, navodeći ideje logičkim redosljedom i korištenjem primjerenih opisa, činjenica i detalja da naglasi glavne ideje ili teme; održava primjeren kontakt očima, adekvatnu glasnoću i jasan izgovor.
- Prilagođava govor različitim kontekstima i zadacima, pokazuje da vlada standardnim jezikom kad je potrebno ili primjereno.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Aktivnost 1: Razgovor o pročitanoj priči primjenom **strategije „Veliko 4“** (osvrt na elemente globalne analize)

- *Koju smo priču čitali na prošlom času?*
- *O čemu se govori u priči „Zastidio se majke“?*
- *Ko su glavni likovi u priči?*
- *Šta smo naučili iz ove priče?*

Aktivnost 2: Analiza domaće zadaće.

Učenici su trebali za domaću zadaću predstaviti priču u formi stripa prateći naslove za logičke cjeline u tekstu. Nekoliko učenika prezentira svoje radove, a ostale je moguće postaviti na pano u formi izložbe, a učenici mogu na odmoru „šetnjom kroz galeriju“ analizirati sadržaj radova.

Najava nastavne jedinice: Danas ćemo prepričavati priču „Zastidio se majke“ na osnovu zajednički sastavljenog plana. Naslovi za logičke cjeline koje smo uočili na prošlom času će ujedno biti i plan za prepričavanje priče.

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Aktivnost 3: Rad u malim grupama – prepričavanje na osnovu zajednički sastavljenog plana

Formirati 4 grupe po 6 učenika na taj način što učenici izvlače papiriće s bojama crvena, plava, žuta, zelena. Učenici imaju zadatak da u grupi zajednički vježbaju prepričavanje priče na osnovu zajednički sastavljenog plana. Učitelj daje uputstva grupama na šta treba posebno obratiti pažnju prilikom prepričavanja (izražajnost, iznošenje glavnih elemenata priče, sažetost, pravilan izgovor afrikata, smislenost, tok događaja,...). Učenici u grupi vježbaju prepričavanje pri čemu svaki član grupe treba da doprinosi radu grupe tako što će predlagati svoje ideje kako bi prepričavanje bilo što uspješnije.

Aktivnost 4: Strategija „Ulančavanje“

Slijedi prezentacija rada malih grupa. Učenici prve grupe izlaze i sjedaju na stolice ispred table koje je učitelj postavio dok su oni radili u grupi. Svaki učenik kod sebe ima papirić koji je izvukao iz kutije prilikom formiranja grupa. Na tim papirićima su brojevi od 1 do 6 i tim redosljedom sjedaju na stolice. Učenik koji kod sebe ima listić s rednim brojem 1 prepričava prvu logičku cjelinu. Nakon što prvi učenik prepriča prvu logičku cjelinu, drug/drugarica do njega prepričava drugu logičku cjelinu i tako naizmjenično dok članovi grupe ne prepričaju cijelu priču.

Dok prva grupa prepričava priču po logičkim cjelinama ostale grupe prate njihovo prepričavanje i evaluiraju njihov rad putem tabele za evaluaciju koja ima kriterije zadate u pripremi za prepričavanje. Ova aktivnost se odvija dok sve grupe ne prezentiraju svoje prepričavanje.

Kriteriji	1. grupa	2. grupa	3. grupa	4. grupa
Pričanje je jasno				
Slijedi tok događaja				
Razlikuje glavne od sporednih događaja				

Aktivnost 5:

Slijedi analiza i sumiranje rezultata nakon grupnog ocjenjivanja. Učitelj na tabli lijepi plakat s tabelom u koju će upisivati bodove za svaku grupu. Nakon sumiranja rezultata proglašava se najuspješnija grupa.

Kriteriji	1. grupa	2. grupa	3. grupa	4. grupa
Pričanje je jasno				
Slijedi tok događaja				
Razlikuje glavne od sporednih događaja				
UKUPNO				

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Aktivnost 6:

Individualni rad učenika na nastavnim listićima

Svaki učenik ima zadatak da na posebnom listiću napiše kratku poruku Joži koja bi mu pomogla da ga savjest manje peče. Listiće će potpisati i poslužiti će nastavniku za formativnu procjenu.

Moja poruka Joži je: _____

Aktivnost 7:

Upoznavanje sa sadržajem domaćeg zadatka:

Učenicima podijeliti nastavne listiće na kojima su napisane rečenice iz teksta. Rečenice su napisane u trećem licu, a njihov zadatak je da ih napišu u prvom licu.

Mati je bila umorna i gladna, nije kupila jutros hljeb, samo da desetica ostane cijela.

Noge su je boljele i kašljala je, lice joj je bilo suvo, a obrazi upali.

Joža je bio kod kuće.

Kad je otvorila vrata, on je odmah ustao i pošao joj u susret.

Formativna procjena za ovaj čas: nastavni listići s naslovima za logičke cjeline u priči, tabela za sumiranje formativnih procjena, listići s porukom za Jožu, učenički radovi

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: plakat s tabelom za grupno ocjenjivanje, nastavni listići, tekst priče, kutija s nastavnim listićima

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) *sljedeći čas?*

b) *poboljšanje ovog časa?*

Autor pripreme:

Mujo Kučanović, nastavnik razredne nastave, OŠ „Olovo“ Olovo

Priprema za čas br. 3: Pisanje/Vrste i namjene teksta/Zastidio se majke/Ivan Cankar

Razred: IV

Ishod učenja:

- Piše pripovjedne tekstove kako bi razvio stvarna ili zamišljena iskustva ili događaje koristeći odgovarajuću tehniku, dobar odabir detalja i dobro strukturiran redosljed događaja.

Pokazatelj razreda koji se pohada:

- Piše o stvarnim ili izmišljenim doživljajima ili događajima, koji sadrže dobro strukturiran redosljed događaja, opise likova i druge važne detalje.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Aktivnost 1: Analiza domaće zadaće

Učenici su imali zadatak da izdvojene rečenice iz teksta napišu tako što će u tim rečenicama promijeniti lice. Rečenice u tekstu su napisane u trećem licu, a njihov zadatak je da iste napišu u prvom licu. Slijedi analiza urađenog domaćeg zadatka.

Dati mogućnost da nekoliko učenika pročita rečenice, a zatim zajednički, na nivou razreda analizirati sadržaj. Razgovorom s učenicima ponoviti da tekstovi mogu biti napisani u trećem, ali i u prvom licu.

Najava nastavne jedinice: Danas ćemo pismeno prepričavati priču *Zastidio se majke* sa zadatkom. Zapisati naslov: *Zastidio se majke*, prepričavanje s promjenom lica

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Aktivnost 2: Pismeno izražavanje – primjena tehnike pisanja *Prepričavanje s promjenom lica*

Formirati četiri grupe po 6 učenika. Grupe formirati na način da učenici izvlače kartice iz kutije na kojima su napisani brojevi 1, 2, 3 i 4. Sve jedinice čine jednu grupu, dvojke drugu, trojke treću, a četvorke četvrtu grupu. Na karticama za prvu i drugu grupu se nalazi lik MAJKE, a na karticama za treću i četvrtu grupu se nalazi lik JOŽE. Potrebno je da u svakoj grupi bude po jedna kartica iste boje (npr. jedna crvena, jedna plava, jedna žuta i sl. u zavisnosti od broja učenika u grupi) jer će to omogućiti formiranje parova u aktivnostima koje slijede.

U nastavku aktivnosti primijeniti **strategiju „Paralelno pisanje“**. Učenici rade u paralelnim grupama.

Slijedi objašnjenje zadatka. Priču *Zastidio se majke* podijeliti u dva približno jednaka dijela. Učenici prve grupe pismeno prepričavaju prvi dio priče, a učenici druge grupe će imati zadatak da pismeno prepričaju drugi dio priče u prvom licu jednine gledajući iz ugla majke. Učenici treće grupe imaju zadatak da pismeno prepričaju prvi dio priče dok učenici četvrtе grupe pismeno prepričavaju drugi dio priče s tim da će prepričavati u prvom licu jednine, ali gledajući iz ugla Jože. Cilj je da se dobiju dvije priče istog sadržaja, ali napisane u prvom licu jednine gledajući iz ugla dva različita lika. Slijedi pismeno prepričavanje priče sa zadatkom.

Zadatak 1: Prepričaj priču, prati slijed događaja i promijeni lice (prepričati priču u prvom licu gledano iz ugla majke).

Zadatak 2: Prepričaj priču, prati slijed događaja i promijeni lice (prepričati priču u prvom licu gledano iz ugla Jože).

Učenici prepričavaju priču, a tekst zapisuju na papirima A4 formata. Dati im dovoljno vremena za prepričavanje. Nakon što učenici završe s prepričavanjem slijedi formiranje parova. Uparivati učenike prve i druge, te učenike treće i četvrtе grupe na osnovu boje kartice. Svaki par će spajajući svoje dijelove priče dobiti cjelovitu priču.

Aktivnost 3: Prezentacija rezultata rada na nivou velike grupe
Slijedi prezentacija urađenog: Parovi izlaze, jedan po jedan, pred tablu i čita se sadržaj napisane priče. Ostali učenici prate izlaganje i zaključuju da li priča ima elemente tražene u zadatku (slijed događaja, promjena lica). Dati mogućnost učenicima da iskažu šta im se sviđa, a šta bi predložili paru da promijene ili dodaju. Za to vrijeme učitelj bilježi rezultate u posebnu tabelu i to će mu poslužiti kao formativna procjena. Nakon prezentiranja radova mogu se proglasiti najuspješniji parovi.

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Aktivnost 4: Primijeniti tehniku za redigovanje CUPS/VRIP. Učenici rade individualno redigovanje, a za zadaću trebaju detaljno uraditi **reviziju** uvažavajući komentare i prijedloge ostalih učenika ukoliko smatraju da bi to poboljšalo njihovo prepričavanje.

U mom pisanju postoji VRIP/CUPS

Velika slova (**C**apitals) na početku svake rečenice i za imena likova i nazive mjesta!

Razumijevanje (**U**nderstanding) – čitam sebi naglas i tekst ima smisla!

Interpunkcija (**P**unctuation) koja je tačna!

Pisanje (**S**pelling) koje je tačno!

Učenik _____

Formativna procjena za ovaj čas: nastavni listići s urađenom zadaćom, listovi s učeničkim pričama, tabela za formativnu procjenu, nastavni listići za kontrolnu listu za redigovanje VRIP/CUPS

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: listovi za pisanje, kutija i kartice za formiranje grupa, tabela za formativnu procjenu

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) sljedeći čas?

b) poboljšanje ovog časa?

Autor pripreme:

Mujo Kućanović, nastavnik razredne nastave, OŠ „Olovo“ Olovo

Strategija za Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

Oblast-i: Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

Razred-i: I–V

Strategija: Ulančavanje

Svrha: Kod učenika pospješuje radoznalost i fluktuaciju ideja, samostalnost u radu, razvija sposobnost kritičkog mišljenja, uočavanja ključnih pojedinosti i sposobnost logičkog zaključivanja.

Koraci za nastavnika:

1. **OPCIJA Ulančavanje glasova: glas po glas – riječ**

Može se koristiti u paru, grupi ili na nivou razreda. Prvi učenik izgovori jedan glas, a onda svaki sljedeći učenik dodaje po jedan glas, dok se ne dobije riječ koja ima značenje. Naprimjer, prvi učenik kaže **G**, drugi dodaje **R**, treći **A**, četvrti **D** i tako se dobije riječ **GRAD**. Cilj je da se dobije što duža riječ koja ima značenje pa bi tako učenici mogli dobiti riječi GRADSKI, GRADITI i slično.

2. **OPCIJA Ulančavanje riječi: riječ po riječ – rečenica**

Umjesto glasova ulančavaju se riječi i stvara se smisljena rečenica. Te rečenice nekad mogu biti kratke, a nekad mogu biti veoma duge što će zavisi od uzrasta učenika. Prvi učenik izgovara riječ koja može biti početak rečenice, a onda svaki sljedeći učenik pronalazi i govori riječ koja može biti nastavak rečenice. Učenici ulančavaju riječi dok ne dobiju rečenicu koja ima značenje. Naprimjer, prvi učenik kaže **JA**, drugi kaže **VOLIM**, treći kaže **DA**, četvrti kaže **IGRAM**, peti kaže **FUDBAL** i tako dobiju smislenu rečenicu.

3. **OPCIJA Ulančavanje rečenica: rečenica po rečenica – vezani tekst – priča**

Učenici sjede na stolicama ili na podu u krugu jer se tako stvara osjećaj povezanosti grupe. Na taj način jedni druge najbolje mogu pratiti. Učitelj ili jedan učenik izgovara početnu rečenicu, a svaki sljedeći učenik smišlja novu rečenicu koja se nadovezuje na već izrečene te na taj način, uz malo pažnje nastaje smisljena priča. Želimo li stvaralačkim pripovijedanjem doći do tematski određene priče, zadajemo smislenu poticajnu rečenicu kao na primjer **JEDNOG DANA U ŠUMI SU SE SRELI LISICA I VUK**. Na ovaj način vrlo često nastaju zanimljive priče.

4. **OPCIJA Ulančavanje logičkih cjelina – logička cjelina po logička cjelina – cijela priča – vezani tekst**

Formirati grupe. Broj članova grupe zavisi od broja logičkih cjelina u priči. Učenici zajedničkim radom vježbaju prepričavanje priče u grupi. Nakon što uvježbaju prepričavanje, grupa izlazi i učenici sjedaju na stolice koje su poredane ispred table. Učenik koji je sjedio na prvu stolicu prepričava prvu logičku cjelinu, drug/drugarica do njega prepričava drugu logičku cjelinu i tako naizmjenično dok članovi grupe ne prepričaju cijelu priču. Dok grupa prepričava priču po logičkim cjelinama ostale grupe pažljivo slušaju njihovo prepričavanje i evaluiraju njihov rad putem tabele za evaluaciju koja ima kriterije zadate u pripremi za prepričavanje. Ova aktivnost se odvija dok sve grupe ne prezentiraju svoje prepričavanje. Na kraju se može proglasiti najuspješnija grupa.

Modifikacije:

- Kod ulančavanja rečenica može se zadužiti jedan učenik koji će zapisivati rečenice koje učenici govore te će se na kraju dobiti priča u pisanoj formi. Priče nastale na taj način mogu se prikupljati i na kraju godine napraviti razrednu zbirku priča.
- Učitelj može preuzeti ulogu moderatora i pravovremeno usmjeriti i, ako je potrebno, određenom rečenicom ubrzati ulančavanje rečenica.
- U nastavi pisanja, ova strategija se može koristiti tako što učenici sjednu u krug. Jedan učenik napiše rečenicu na list papira A4 formata te list prosljedi učeniku do sebe koji piše sljedeću rečenicu i tako u krug dok ne dovrše priču.

Kada treba primijeniti ovu strategiju:

- U nastavi gramatike strategija je primjenljiva za ponavljanje obrađenih gramatičkih sadržaja. Učenici mogu dobiti zadatke da ulančavanjem smisle imenicu, glagol ili pridjev određene vrste. Također mogu ulančavanjem kreirati rečenice različitog tipa: izjavne, upitne, uzvične, potvrдне ili odrične, proste, proširene i složene.
- Strategija je pogodna za vježbe u nastavi početnog čitanja i pisanja. Učenicima se može dati zadatak da ulančavaju riječi koje počinju istim slogom ili se završavaju istim slogom.
- Može se koristiti u višim razredima osnovne škole kod stvaralačkog pripovijedanja.

Autor: Mujo Kućanović, nastavnik razredne nastave, OŠ „Olovo“ Olovo

Tabela za formativnu procjenu: Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

KRITERIJI	1 ISPOD STANDARDA	2 PRIBLIŽNO NIVOU STANDARDA	3 STANDARDNI NOVO	4 IZNAD STANDARDA
PREPRIČAVANJE, ODREĐIVANJE TEME I KLJUČNE IDEJE	Prepričava tekst uz podršku nastavnika, ali teško uspijeva odrediti temu i ključne ideje.	Prepričava tekst odvojeno od ličnog mišljenja te uz pomoć nastavnika određuje temu i ideju.	Prepričava tekst odvojeno od ličnog mišljenja; određuje temu i ključnu ideju.	Prepričava tekst odvojeno od ličnog mišljenja. Samostalno i precizno određuje temu i ključnu ideju i to uspješno potkrepljuje činjenicama i povezuje ih sa situacijama iz svakodnevnog života.
ODREĐIVANJE STRUKTURE – KOMPOZICIJE KNJIŽEVNOG TEKSTA	Uz pomoć nastavnika određuje strukturu književnog teksta i djelimično povezuje ulogu pojedinih likova i njihovu vezu s događajima.	Uspijeva uočiti tok događaja ali ne i sve elemente kompozicije (uvod, zaplet, vrhunac radnje, rasplet i završetak)	Određuje kompoziciju – strukturu književnog teksta i prepoznaje ulogu pojedinih likova.	Jasno određuje kompoziciju – strukturu književnog teksta i precizno uočava vezu pojedinih elemenata te prepoznaje ulogu likova i jasno uočava vezi između likova i događaja.
IZNOŠENJE TVRDNJI I DOKAZA, KORIŠTENJE OPISA, GLASNOĆA I JASNOĆA GOVORA PRI USMENOM IZRAŽAVANJU	Tvrdnje koje iznosi su nepotpune i ne prate logički slijed događaja, prisutne su poteškoće pri artikulaciji pojedinih glasova.	Iznosi tvrdnje i nalaze, ali mu je potrebna pomoć nastavnika pri iznošenju ključnih činjenica i detalja da naglasi glavne ideje ili teme.	Iznosi tvrdnje i nalaze, navodeći ideje logičkim redoslijedom i korištenjem primjerenih opisa, činjenica i detalja da naglasi glavne ideje ili teme; održava primjeren kontakt očima, adekvatnu glasnoću i jasan izgovor.	Tvrdnje i nalazi koje iznosi su jasni i potkrijepljeni činjenicama, ideje imaju logičan slijed uz korištenje primjerenih opisa, činjenica i detalja te govori jasno primjerenom jačinom glasa.
VLADANJE STANDARDNIM JEZIKOM I PRILAGOĐAVANJE GOVORA RAZLIČITIM KONTEKSTIMA	Teško prilagođava govor različitim kontekstima i zadacima, pokazuje nedostatke u vladanju standardnim jezikom pogotovo pri izgovoru riječi s afrikatima ili skupinama je i ije.	Govor prilagođava pojedinim kontekstima i situacijama – zadacima, potreban veći angažman da savlada standardni jezik (izgovor afrikata, ije/je u riječima i sl.	Prilagođava govor različitim kontekstima i zadacima, pokazuje da vlada standardnim jezikom kad je potrebno ili primjereno.	Vješto prilagođava govor svim kontekstima i zadacima i jasno pokazuje da vlada standardnim jezikom. Koristi standardni jezik u potpunosti tokom izvođenja zadataka bez obzira da li se radi o usmenim vježbama, recitovanju, interpretativnom čitanju ili dramatizaciji.
SAMOSTALNO PISMENO IZRAŽAVANJE U SKLADU SA SLIJEDOM DOGAĐAJA, OPIS LIKOVA I UNOŠENJE BITNIH DETALJA PRILIKOM PREPRIČAVANJA	Pismeno se izražava uz podršku nastavnika često s nepravilno strukturiranim redoslijedom događaja i čestim pravopisnim greškama.	Piše o stvarnim ili izmišljenim događajima s povremeno nepravilno strukturiranim slijedom događaja i povremenim pravopisnim greškama.	Piše o stvarnim ili izmišljenim događajima ili izmišljenim događajima, koji sadrže dobro strukturiran redoslijed događaja, opise likova i druge važne detalje.	Samostalno i veoma kreativno piše o stvarnim ili izmišljenim događajima, koji sadrže precizan i jasno strukturiran redoslijed događaja i detaljan opis likova unoseći vlastite detalje i ideje s ciljem dodatnog obogaćivanja sadržaja.

Priprema za čas br. 1: Čitanje/Ključne ideje i detalji/Zastidio se majke/Ivan Cankar
Razred: IV

Ishod učenja:

- Prepoznaje i objašnjava ključne ideje teksta i njihove razrade; rezimira ključne ideje na osnovu detalja koji ih dokazuju.
- Analizira likove, događaje i ideje, te njihove međudnose u tekstu.

Pokazatelj razreda koji se pohvađa:

- Prepričava tekst odvojeno od ličnog mišljenja; određuje temu i ključnu ideju.
- Određuje kompoziciju – strukturu književnog teksta i prepoznaje ulogu pojedinih likova.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Aktivnost 1: Učenici su imali zadatak da donesu fotografiju na kojoj su oni sa svojim mamama. Na nastavnom plakatu koji je u obliku srca lijepiti fotografije, a svaku učenik će usmeno opisivati kada se fotografisao, kojim povodom i kako se tada osjećao.

Aktivnost 2: Strategijom „Brainstorming“ gradimo shematski prikaz s asocijacijama uz razgovor o priči koju smo ranije čitali, a u kojoj se pojavljuju majka i njeno dijete. To je priča „Zimska bajka“. Ključno pitanje je: *Kakva je ljubav majke prema njenom djetetu i obratno? Sve asocijacije ispisujemo na plakatu na kojem su slike koje su učenici donijeli, u posebno, za tu namjenu, nacrtana polja.*

Najava nastavne jedinice: Danas ćemo čitati još jednu priču u kojoj su majka i njen sin glavni likovi. Zapisati naslov na tabli: Zastidio se majke, Ivan Cankar

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Aktivnost 3: Interpretativno čitanje priče u cjelini (Čitati priču kako bi učenici shvatili njen smisao, razvoj radnje, događaje, pravilan izgovor riječi, naglašavanje i sl.)

Aktivnost 4: Strategija „Veliko četiri“. Postaviti četiri pitanja za globalnu analizu:

- O kome se govori u ovoj priči?
- Gdje se događa radnja priče?
- Kada se događa radnja ove priče?
- Zašto se Joža sakrio od majke?

(Nastavnik zapisuje na tabli glavne likove, mjesto i vrijeme događanja radnje i zašto se Joža sakrio od majke na osnovu odgovora učenika. Naglasiti da je ova priča ispričana u najkraćem obliku, a puna je jakih osjećanja. Takva kratka priča naziva se crtica.)

Likovi: majka i sin

Mjesto događanja radnje: varoš, ispred jedne škole

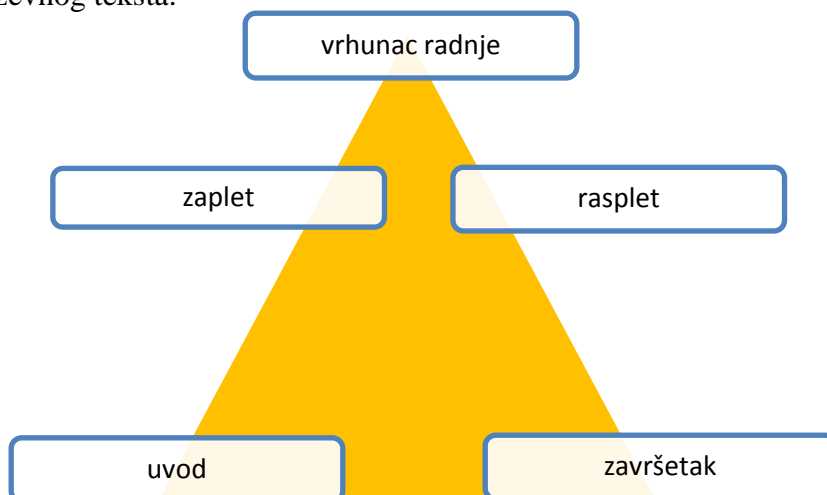
Vrijeme događanja radnje: kraj zime – početak proljeća, za vrijeme Jožina školovanja

Glavni događaj: Joža se zastidio majke.

Aktivnost 5: Individualan rad na nastavnim listićima: Poredati događaje onako kako su se događali u priči. Slijed događaja ne prati radnju priče i svaki učenik na liniju ispred upisuje odgovarajući redni broj, tj. formuliše pravilan redoslijed.

- ___ U gomili djece prošao je i Joža jer se zastidio majke.
- ___ Majka je stigla izdaleka sa sela.
- ___ U školi je zazvonilo i nastao je žagor.
- ___ Ulicama je prolazio varoški svijet lijepo obučen.
- ___ U podne je zazvonilo, opet.
- ___ Majku su noge boljele, naslonila se na zid.
- ___ U srcu se majka zabrinu.
- ___ Požurila je u Jožin stan uplašena.
- ___ Grijeh je ležao na njegovoj duši i sad je njegov život prepun žalosti i patnje.
- ___ Joža je pratio majku kući.
- ___ Najradije bi Joža povikao – Ovo je moja majka!

Nakon ove aktivnosti slijedi uočavanje **unutrašnjih činilaca kompozicije**: *uvod, zaplet, vrhunac radnje, rasplet, završetak (epilog)*. Zajedničko popunjavanje plakata i formulisanje kompozicije – strukture književnog teksta.

Aktivnost 6: Rad u grupama. Učenici unutar malih grupa primjenjujući strategiju „Citat – komentar/Dvostruko vođeni dnevnik“ rješavaju zadatke i to:

1. grupa uočava fizički izgled majke
2. grupa uočava karakterne osobine majke
3. grupa uočava osobine Jože
4. grupa uočava glavni događaj u priči i na osnovu njega određuje temu priče

1. grupa

CITAT (rečenica iz teksta)	KOMENTAR (fizički izgled majke)

2. grupa

CITAT (rečenica iz teksta)	KOMENTAR (karakterne osobine majke)

3. grupa

CITAT (rečenica iz teksta)	KOMENTAR (osobine Jože)

4. grupa

CITAT (rečenica iz teksta)	KOMENTAR (glavni događaj – tema priče)

Aktivnost 7: Presentacija rezultata na nivou velike grupe
Predstavnici grupa čitaju rezultate rada. Nastavnik kanališe izlaganje i diskusiju te zapisuje na tabli uočene osobine i temu priče. Naprimjer:
Majka: blatnjave čizme, široka seljačka suknja sa zelenim cvjetovima, veliki kišobran u ruci i svežanj za Jožu, marama na glavi,...
Majka: umorna, gladna, suhog izboranog lica, noge su je boljele, zabrinuta, brižna,...
Joža: postidjen, očajan, žalostan, s teškim teretom na duši,
Tema: Jožino kajanje zbog teškog grijeha.

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Aktivnost 8: Strategijom „Misli, upari i razmijeni“ uočiti ključnu ideju. Zadatak svakoga učenika je da zapiše ideju priče i da je razmijeni unutar grupe a zatim da formulišu ključnu – zajedničku ideju za svoju grupu. Slijedi čitanje ideja koje su grupe formulisale i donošenje zajedničke ideje na nivou velike grupe. Učenici u svoje sveske zapisuju svoju i zajedničku ideju.

Ideja: npr. Ponosimo se svojom majkom, ona je jedna i jedina.

Ne stidimo se svoje majke – jer odijelo ne čini čovjeka.

Aktivnost 9: Upoznavanje sa sadržajem domaćeg zadatka. (Pročitati priču i donijeti za sljedeći čas odjeću sličnu kakvu je imala majka – staru suknju, maramu, veliki crni kišobran, zavežljaj. Za svaku grupu jedan set odjeće koji podsjeća na majku – učenici će se između sebe dogovoriti ko će šta donijeti.)

Formativna procjena za ovaj čas: nastavni listići, grupni radovi „Citat – komentar“, listići s idejom priče

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: tekst priče, nastavni plakat sa slikama, nastavni listići s tokom događaja, radni nalozi za grupni oblik rada, nastavni listići za ideju priče

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) *sljedeći čas?*

b) *poboljšanje ovog časa?*

Autor pripreme:

Sabina Oković, nastavnik razredne nastave, OŠ „Mehmedalija Mak Dizdar“ Visoko

**Priprema za čas br. 2: Usmeno izražavanje i slušanje/Prezentacija znanja i ideja/
Zastidio se majke/Ivan Cankar**

Razred: IV

Ishod učenja:

- Prezentira informacije, nalaze i dokaze tako da slušatelji mogu slijediti tok obrazlaganje, a organizacija, razvoj i stil primjereni su zadatku, svrsi i publici.
- Prilagodi govor različitim kontekstima i komunikacijskim zadacima.

Pokazatelj razreda koji se pohada:

- Iznosi tvrdnje i nalaze, navodeći ideje logičkim redoslijedom i korištenjem primjerenih opisa, činjenica i detalja da naglasi glavne ideje ili teme; održava primjeren kontakt očima, adekvatnu glasnoću i jasan izgovor.
- Prilagođava govor različitim kontekstima i zadacima, pokazuje da vlada standardnim jezikom kad je potrebno ili primjereno.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Aktivnost 1: Razgovor o pročitanoj priči primjenom strategije „Veliko 4“ (osvrt na elemente globalne analize)

- Šta smo čitali na prošlom času?
- O čemu se govori u priči „Zastidio se majke“?
- Ko su glavni likovi u priči?
- Šta smo naučili iz ove priče?

Aktivnost 2: Razgovor o domaćem zadatku

- Šta je bio domaći zadatak?
- Zašto ste donijeli odjeću sličnu onoj u kojoj je bila majka?

Najava nastavne jedinice: Danas ćemo vježbati usmeno izražavanje kroz dramatizaciju priče Zastidio se majke, Ivan Cankar.

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Aktivnost 3:

Pisanje kratkog sadržaja priče strategijom „Nastavak na nedovršene rečenice“. Učenici zadatak rade samostalno na nastavnom listiću. Trebaju završiti ili dopuniti započete rečenice ključnim detaljima, kako bi dobili kratak sadržaj priče. Nakon popunjavanja izostavljenih dijelova teksta dva-tri učenika će nam pročitati kako su oni riješili zadatak, a zatim slijedi autokorekcija. Nastavnik putem grafoskopa prezentira tekst u kojem nisu izostavljeni detalji priče. Oni su na grafofoliji izraženiji kako bi učenici mogla provjeriti da li su pravilno riješili zadatak.

ZASTIDIO SE MAJKE Ivan Cankar

Majka stiže pred školu _____, iz sela koje je bilo udaljeno _____.

Njene čizme – _____, koje su joj dosežale do koljena bile su _____,

Pa i suknja – _____ bila je poškopljena.

U desnoj ruci imala je _____, a u lijevoj _____.

Joža _____ majku i _____. Vidjevši da nema Jože, majka se _____. Požurila je _____. Kada je otvorila vrata _____.

Jože je pratio majku kada se _____. Nije se više _____ i glasno bi kliknuo. – _____. Kada je majka već bila daleko viknuo je: _____.

– _____. Davno je to bilo, ali _____.

ZASTIDIO SE MAJKE Ivan Cankar

Majka stiže pred školu **veoma rano**, iz sela koje je bilo udaljeno **četiri sata hoda**.

Njene čizme – **muške čizme** koje su joj dosezale do koljena bile su **blatnjave**.

Pa i suknja – **široka seljačka suknja išarana zelenim cvjetovima** bila je poškropljena.

U desnoj ruci imala je **kišobran i veliki svežanj**, a u lijevoj **držaše veliku maramicu u čiji je čvor stavila deseticu koju je donijela za Jožu**.

Joža **ugleda** majku i **sakri se od nje**. Vidjevši da nema Jože, majka se **zabrinu**. Požurila je **u njegov stan**. Kada je otvorila vrata **Joža je odmah ustao i pošao prema njoj**.

Jože je pratio majku kada se **vraćala kući**. Nije se više **stidio** i glasno bi kliknuo. – **Gledajte, ovo je moja majka**. Kada je majka već bila daleko viknuo je: – **Majko! Zbogom majko!** Davno je to bilo, ali **na njegovoj duši leži teret, težak i velik kao prvog dana**.

Aktivnost 4:

Priprema za izvođenje – dramatizaciju priče.

Učenici su podijeljeni u 5 grupa. Svaka grupa će dobiti zadatak – tekst za dramatizaciju. Ispod teksta je prazno polje u koje učenici, strategijom „Odaberi zrnice mudrosti“ trebaju da odaberu narodnu izreku ili mudrost koja će odgovarati dijelu teksta koji dramatizuju. Kada odaberu odgovarajuću mudrost treba da obrazlože publici zašto se baš ta mudrost odnosi na taj dio priče (objašnjeno je u zadatku).

Dramatizacija dijelova priče je osmišljena na način da neke grupe dramatizuju dio priče bez ikakvih promjena a druge opet dramatizuju s nekim izmjenama, a sve s ciljem da djeca shvate kako se određeni postupci likova mogu i drugačije interpretirati.

Unutar grupa imamo jednog naratora, jedan par za ulogu majke i Jože, jedan par za tehničku pomoć (pomoć oko scene, sporedne uloge i sl.) – unutar grupe se učenici dogovore o raspodjeli poslova.

Zadaci za grupe:

1. grupa

(prikazuje događaj onako kako se dogodio)

Scena – škola, djeca izlaze s nastave.

Uloge: narator, majka, Joža, Jožini drugovi.

NARATOR: Bilo je toplo i snijeg je kopnio po krovovima. Majka je stigla pred školu veoma rano sa sela koje je bilo udaljeno od varoši dobra četiri sata hoda. Majka je bila umorna i gladna, ujutro nije kupila nimalo hljeba za sebe zbog toga da joj desetica ostane cijela. Noge su je boljale i kašljala je.

Zazvonilo je i nastade graja. U masi učenika izašao je i Jože s drugovima.

MAJKA (hoda polagano gore-dolje, stalno gleda prema školi, naglas tiho razmišlja):

Poželjela sam svoga sina. Kako je u varoši na školovanju uvijek mislim na njega i brinem se.

Jedva čekam da ga vidim. Evo zvoni. Sada ću ga ugledati. (Majka gleda prema školi.)

JOŽA (izlazi iz škole i vidi svoju majku. Postiđen spušta glavu i krije se iza drugova.)

JOŽINI DRUGOVI: Joža, je li ono tvoja majka?

JOŽA (tiho): Ne, nije to moja majka. (Odlazi prema kući.)

Majka ostaje gledajući prema prozorima.

Poruka Jože – obraća se publici: _____

(Poruka treba da bude takva da publika pokuša razumjeti zašto se Joža zastidio majke, da ga u jednu ruku opravda i razumije jer je on samo dijete i da mu je dovoljno teško zbog svega. U poruci upotrijebi jednu od poslovice)

2. grupa

Prikazuje događaj onako kako se dogodio, ali s izmjenama na kraju.

Scena – Jožina soba, Joža sjedi za stolom i piše

Uloge: narator, majka, Joža

NARATOR: Majka je stajala i gledala brižnim očima. U gužvi je pokušavala da vidi lice svoga sina. Ubrzo gužva prestade, đaci su još samo pomalo izlazili, a zatim gužva prestade. Jože nije bilo. U srcu se majka zabrinu, prestraši, misleći da je Joža kod kuće i da leži bolestan i da je čeka, da je doziva. Požurila je u njegov stan a noge su joj drhtale. Kada je otvorila vrata. Ugledala je Jožu kako sjedi za stolom.

MAJKA (zabrinuto): A kad ti stiže?

JOŽA (ustaje i ide prema majci): U jedanaest!

MAJKA: Zar me nisi vidio gdje sam te čekala?

JOŽA (sageo glavu): Nisam Vas vidio.

MAJKA (shvativši da se Joža zastidio zbog njenog izgleda – pomilova ga po kosi): Nema veze, nisi me mogao vidjeti, bila je velika gužva.

JOŽA (pogleda majku i zagrli je): Majko, puno sam Vas poželio. Hajdemo prošetati zajedno.

Poruka publici: _____

(Poruka treba da bude takva da je majka shvatila da se Joža nje zastidio, ali da mu to ne zamjera i da ga voli najviše bez obzira na sve.)

3. grupa

(Pokazuje događaj onako kako se dogodio)

Scena – varoš

Uloge: narator, majka, Joža, Jožin drug

NARATOR: Poslije podne prodoše u varoš lijepom ulicom, s desne strane sve su kuće svijetlile kao da je praznik. Blistave kapi su padale iz oluka i udarale veselo po kamenoj kaldrmi. Joža i njegova majka su koračali jedno pored drugog. Joža u srcu zaželi da se sakrije i da glasno zaplače. Hodao je uz svoju majku, ali na njegovoj duši ležao je grijeh, koji ga pritiskivao na zemlju, tako da su njegove noge bile umorne i teške. Sreo je i druga koji ga je pitao: „Zar to nije tvoja majka?“

JOŽA I MAJKA (hodaju jedno uz drugo)

JOŽA (okreće se prema drugu, više se ne stidi): Druže, ovo je moja majka!

Drug mu je radosno mahnuo.

Poruka publici: _____

(Poruka treba da bude takva da publika shvati pokajanje Jože.)

4. grupa

(prikazuje događaj onako kako se dogodio)

Uloge: narator, majka, Joža

NARATOR: Izvan varoši, majka se pozdravila sa sinom. Joža je namjeravao kleknuti pred majkom i sakriti glavu u njeno krilo.

JOŽA (govori u sebi): Majko ja sam se Vas zastidio!

JOŽA (gleda za majkom tužan): Majko! Zbogom majko!

MAJKA (zastade, okrenu se, i mahnu sinu sa smiješkom)

NARATOR: Joža je stajao i gledao kako njegova majka odmiče. Lagano je gazila po kaljavom putu, njeno tijelo bilo je pognuto, kao da je na plećima nosila teško breme.

Joža je otišao kući, sjeo u ugao i gorko zaplakao. Na njegovoj duši ležao je grijeh i sve suze ga nisu mogle oprati. Davno je to bilo, a na njegovoj duši leži grijeh, težak i velik kao prvog dana.

Poruka publici: _____

(Poruka treba biti takva da publika shvati da ne trebaju raditi postupke zbog kojih će se cijeli život kajati.)

5. grupa

(prikazuje događaj onako kako je mogao da se završi)

Ista scena kao u zadatku prve grupe.

Uloge: narator, majka Joža, Jožini drugovi

NARATOR: Bilo je toplo i snijeg se topio po krovovima. Majka je stigla pred školu veoma rano sa sela koje je bilo udaljeno od varoši dobra četiri sata hoda. Majka je bila veoma umorna i gladna, ujutro nije kupila nimalo hljeba za sebe zbog toga da joj desetica ostane cijela. Noge su je boljale i kašljala je.

Zazvonilo je i nastade graja. U masi učenika izašao je i Joža s drugovima.

MAJKA (hoda polagano gore-dolje, stalno gleda prema školi)

JOŽA (izlazi iz škole ali ne vidi svoju majku)

JOŽINI DRUGOVI: Jože, je li ono tvoja majka?

JOŽA (uskliknu): Pa to je moja majka! Majko! Majko! (Joža je potrčao prema majci.) O, majko kako ste me obradovali i kako sam Vas se zaželio! (grli majku)

MAJKA: Sine moj! Puno sam te poželjela i jedva sam čekala da te vidim! (grli sina)

JOŽA (dobacuje drugovima): Ne čekajte me, ja ću s majkom doći kući!

MAJKA: Idemo sine, imam toliko toga da ti ispričam:

Poruka majke – obraća se publici: _____

(Poruka treba da bude takva da publika pokuša razumjeti zašto ne trebamo da se stidimo svojih roditelja bez obzira kako su obučeni. U poruci upotrijebiti jednu od poslovice)

ODABERI ZRNCE MUDROSTI

- Griješiti je ljudski.
- Greška je uspjeh, ako iz nje nešto naučimo.
- Čovjek mora biti dovoljno velik da prizna svoje greške i dovoljno jak da ih ispravi.
- Dok srce ne zaboli, ne može oko zaplakati.
- Odjeća ne čini čovjeka čovjekom.
- Radost se ne nalazi u izvanjskim stvarima nego u najdubljoj unutrašnjosti duše.
- Život je crtež bez gumice za brisanje.
- Lijepa osoba nije uvijek dobra, ali je zato dobra osoba uvijek lijepa.
- Nije blago ni srebro ni zlato, već je blago što je srcu drago.
- Blato može da uprlja drago kamenje, ali ne može da ga pretvori u blato.
- Niko se ne može vratiti da bi započeo iz početka, ali svako može početi sada i napraviti novi kraj.
- Pametan je onaj što ne tuguje zbog onoga što nema, nego se veseli zbog onoga što ima.

Aktivnost 5:

Dramatizacija priče „Zastidio se majke“

Grupe, jedna po jedna dramatizuju priču pred tablom uz gore navedene zadatke koje su imali tokom rada. Ostale grupe za vrijeme izvođenja prate i evaluiraju njihov rad putem tabele za evaluaciju koja ima kriterije: scenska izvedba i oponašanje, dikcija, prilagođavanje govora ulozi, jačina, donošenje emocije. Grupe koje izvode dramatizaciju ne evaluiraju svoj rad. Ukoliko uoče da izvedba jedne grupe ima sve kriterije upisuju znak „X“ u ćelije tabele.

Kriterij	1. grupa	2. grupa	3. grupa	4. grupa	5. grupa
Izvedba	X		X	X	
Dikcija		X	X	X	
Emocije	X	X	X		X

Aktivnost 6:

Sumiranje rezultata nakon grupnog ocjenjivanja

Na tabli je postavljen nastavni plakat s iscrtanom tabelom u koju će upisivati dodijeljene bodove za svaku grupu. Učenici čitaju bodove, a nastavnik ih unosi u tabelu.

Kriterij	1. grupa	2. grupa	3. grupa	4. grupa	5. grupa
Izvedba	XX	XXX	XXXX	XXXX	XXXX
Dikcija	X	XXX	XXXX	XXX	
Emocija	XXX	XXX	XXXX	XXX	XXXX
Ukupno	6	9	12	10	8

Tokom popunjavanja tabele učenicima kazati da će jedna od grupa koja je osvojila najviše bodova za dramatizaciju dobiti nagradu – Zlatno zrnce mudrosti, srebrno, bronzano... i utješna nagrada za grupe s najmanjim brojem bodova.

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Aktivnost 7:

Individualni rad učenika na nastavnim listićima

Kada sam se stidio nekoga iz porodice? _____

Kada se nisam zastidio? _____

Svaki učenik ima zadatak da na posebnim listićima navede jedan svoj postupak koji podsjeća na postupak Jože, a na drugom da navede jedan postupak koji je bio suprotan Jožinom postupku. Listiće će potpisati i poslužiti će nastavniku za formativnu procjenu.

Aktivnost 8:

Upoznavanje sa sadržajem domaćeg zadatka

Napraviti nacrt za promjenu kraja priče tako što će učenici nastaviti priču na način koji bi oni voljeli da se završi. Učenici kod kuće generiraju ideje i planiraju pisanje prema procesu pisanja u pet koraka a na narednom satu će raditi pisanje i eventualno elemente revizije i redigovanja.

ZASTIDIO SE MAJKE

...Poslije podne pođoše u varoš lijepom ulicom, s desne strane, sve su kuće svijetlile kao o prazniku, blistave kapi su padale iz oluka i udarale veselo po kamenoj kaldrmi. Joža je pratio majku kad se vraćala kući....

Formativna procjena za ovaj čas: nastavni listići s kratkim sadržajem priče, tabela za sumiranje formativnih procjena, listići za aktivnost – Kada sam se stidio nekoga iz porodice?/Kada se nisam stidio?, listići za grupni oblik rada s porukom publici

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: grafoskop, grafolija, scene škole, varoši, stana, dekorisana tabla, odjeća slična majčinoj, plakat s tabelom za grupno ocjenjivanje

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) *sljedeći čas?*

b) *poboljšanje ovog časa?*

Autor pripreme:

Sabina Oković, nastavnik razredne nastave, OŠ „Mehmedalija Mak Dizdar“ Visoko

Priprema za čas br. 3: Pisanje/Vrste i namjene teksta/Zastidio se majke/Ivan Cankar

Razred: IV

Ishod učenja:

- Piše pripovjedne tekstove kako bi razvio stvarna ili zamišljena iskustva ili događaje koristeći odgovarajuću tehniku, dobar odabir detalja i dobro strukturiran redosljed događaja.

Pokazatelj razreda koji se pohada:

- Piše o stvarnim ili izmišljenim doživljajima ili događajima, koji sadrže dobro strukturiran redosljed događaja, opise likova i druge važne detalje.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Aktivnost 1: Primjena strategije „Generiranje ideja za pisanje pripovjednih tekstova“ na nivou odjeljenja (Učenici čitaju domaći zadatak, tj. nacrt za promjenu kraja priče.) Nastavnik će pružiti šansu za čitanje za tri učenika. Nakon njihovog čitanja slijedi uočavanje sličnih elemenata s fokusom na ključne detalje i tok radnje. Učenici uočavaju da su sva tri učenika na različit način napisala nacrt nastavka priče, ali da ima i sličnih elemenata. Ako ima neko od učenika ko je sasvim drugačije napisao – promijenio kraj priče, i taj učenik će pročitati svoj rad. Nakon toga nastavnik naglašava da su sada svi, pored svoje ideje, čuli i tri/četiri nove od kojih su neke vezane za stvarne a neke za nestvarne događaje.

Najava nastavne jedinice i zapisivanje naslova na tabli „Zastidio se majke“ – vježba pisanja Prepričavanje s promjenom kraja priče.

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Aktivnost 2: Samostalno pismeno izražavanje – primjena tehnike pisanja Prepričavanje s promjenom kraja priče uz upotrebu strategije „Odaberi zrnce mudrosti“.

S obzirom da su učenici za domaći zadatak realizirali dvije etape procesa pisanja u pet koraka (planiranje – generiranje ideja, pisanje s promjenom kraja priče – prva verzija/nacrt), slijedi treći korak, tj. pisanje uz reviziju, u ovom slučaju primjenom strategije „Odaberi zrnca mudrosti“. Učenicima podijeliti papire na kojima se nalaze „zrnca mudrosti“ – narodne izreke i mudrosti, a koje će učenici iskoristiti kao „niti vodilje“ za reviziju nacrt, tj. prve verzije njihove priče koju su uradili za domaći zadatak. Zrnca mudrosti – narodne izreke trebaju da budu takve da imaju dobar izbor detalja, da su dosjetljive i da sadrže misli koje bi se mogle ugraditi u strukturu nastavka priče. Učenik prilikom ponovnog pisanja uz reviziju koristi „Zrnca mudrosti“ po potrebi, transformiše ih u „niti vodilje“ i tako obogaćuju svoju priču, pišu o stvarnim ili izmišljenim doživljajima ili događajima, slijede tok radnje i opisuju važne detalje.

Aktivnost 3:

Čitanje učeničkih radova. Pružiti priliku učenicima da pročitaju svoju priču u zavisnosti od raspoloživog vremena. Prilikom čitanja moguće je koristiti scenu Jožine sobe i njegove stolice iz dramatizacije od prethodnog časa.

Aktivnost 4:

Donošenje odluke o promjeni naslova priče.

S obzirom da su učenici prilikom pisanja s revizijom koristili tehniku pisanje s promjenom kraja priče, vjerovatno će se ukazati i potreba za promjenom naslova priče. Svaki učenik na osnovu kraja kojeg je napisao donosi odluku i o njenom naslovu, te ga zapisuju i sebe kao autora-pisca.

_____ (naslov priče)

... Poslije podne pođoše u varoš lijepom ulicom, s desne strane, sve su kuće svijetlile kao o prazniku, blistave kapi su padale iz oluka i udarale veselo po kamenoj kaldrmi. Joža je pratio majku kad se vraćala kući....

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Aktivnost 5: Primijeniti tehniku za redigovanje CUPS/VRIP. Učenici rade individualno redigovanje, a za zadaću trebaju detaljno uraditi **redigovanje** kao četvrti korak procesa pisanja u pet koraka prije objavljivanja radova. Nastavniku listići s tehnikom VRIP služe za formativnu procjenu.

U mom pisanju postoji VRIP/CUPS

Velika slova (Capitals) na početku svake rečenice i za imena likova i nazive mjesta!

Razumijevanje (Understanding) – čitam sebi naglas i tekst ima smisla!

Interpunkcija (Punctuation) koja je tačna!

Pisanje (Spelling) koje je tačno!

Učenik _____

Pismene radove trebaju donijeti za naredni čas, a na času likovne kulture radit će ilustracije koje će pratiti njihovu priču. Zbirka ilustracija zajedno s pričama će poslužiti nastavniku i učenicima da kreiraju Razrednu slovaricu kao formu za objavljivanje radova, tj. peti korak u procesu pisanja u pet koraka.

Formativna procjena za ovaj čas: nastavni listići za kontrolnu listu za redigovanje VRIP/CUPS

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: učenički radovi, radni listovi za strategiju „Odaberi zrnca mudrosti“

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) *sljedeći čas?*

b) *poboljšanje ovog časa?*

Autor pripreme:

Sabina Oković, nastavnik razredne nastave, OŠ „Mehmedalija Mak Dizdar“ Visoko

Strategija za Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

Oblast-i: Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

Razred-i: III–V

Strategija: Odaberi zrnice mudrosti

Svrha: Primjena posebno odabranih narodnih izreka i mudrosti kao motiva za poticanje stvaralaštva učenika koje će biti upotrijebljene kao „niti vodilje“ za pronalaženje, otkrivanje i formulisanje pouke, ali i kao poticaj za osmišljavanje novih detalja i pisanje novih priča, a sve u svrhu povezivanja sa situacijama iz svakodnevnog života.

Koraci za nastavnika:

1. Nastavnik treba da učenicima podijeli listove sa „Zrncima mudrosti“ koje su zapravo narodne izreke i mudrosti nastale u narodu. Izreke trebaju da sadrže kontekst kakav ima tema o kojoj se piše, ali i izreke koje imaju sasvim drugačiji smisao koji može pomoći učeniku da osmisli nove detalje i nove priče ali i da pronade, otkrije i formuliše pouku priče. Nastavnik može napraviti kolekciju „Zrnca mudrosti“ koje učenici po potrebi mogu koristiti za samostalno pismeno i usmeno izražavanje u slobodnom vremenu.

ODABERI ZRNCE MUDROSTI

- Griješiti je ljudski.
- Greška je uspjeh, ako iz nje nešto naučimo.
- Čovjek mora biti dovoljno velik da prizna svoje greške i dovoljno jak da ih ispravi
- Dok srce ne zaboli, ne može oko zaplakati.
- Odjeća ne čini čovjeka čovjekom.
- Radost se ne nalazi u izvanjskim stvarima nego u najdubljoj unutrašnjosti duše.
- Život je crtež bez gumice za brisanje.
- Lijepa osoba nije uvijek dobra, ali je zato dobra osoba uvijek lijepa.
- Nije blago ni srebro ni zlato, već je blago što je srcu drago.
- Blato može da uprlja drago kamenje, ali ne može da ga pretvori u blato.
- Niko se ne može vratiti da bi započeo iz početka, ali svako može početi sada i napraviti novi kraj.
- Pametan je onaj što ne tuguje zbog onoga što nema, nego se veseli zbog onoga što ima.

2. Samostalno pismeno izražavanje korištenjem materijala datog na listu „Zrnca mudrosti“ (pričanje, prepričavanje, opisivanje). Moguće je realizirati nekoliko načina za korištenje strategije u pismenom izražavanju:

1. način

Koristiti listove sa „Zrncima mudrosti“ koje će učenicima pomoći u pronalaženju, formulisanju i otkrivanju pouke priče.

2. način

Koristiti listove sa „Zrncima mudrosti“ kako bi učenici dobili ideju za nastavak nedovršene priče, za promjenu kraja priče, za promjenu dijela priče koji bi željeli promijeniti.

3. način

Koristiti listove sa „Zrncima mudrosti“ za redigovanje nacrtu teksta kojeg su pisali u prethodna dva koraka Procesu pisanja u pet koraka a na način da biraju izreke koje su pretvorili u „niti vodilje“. Odabrana izreka treba da odražava ključnu ideju teksta.

Modifikacije:

- „**Odaberi zrnice mudrosti**“ se može napraviti na način da učenici sami dodaju izreku ili mudrost koja odgovara zadatku, a koju su oni čuli od svoje bake/nane ili nekoga iz naroda.
- „**Odaberi zrnice mudrosti**“ se može koristiti i za prva dva koraka Procesu pisanja u pet koraka.
- „**Odaberi zrnice mudrosti**“ se može napraviti i u većem formatu, u vidu nastavnog plakata, kako bi učenici mogli kombinovati zrnca mudrosti za usmeno i pismeno izražavanje.

Kada treba primijeniti ovu strategiju:

Ova strategija se može koristiti na časovima kulture izražavanja bez obzira da li se radi o usmenim ili pismenim vježbama.

Autor:

Sabina Oković, nastavnik razredne nastave, OŠ „Mehmedalija Mak Dizdar“ Visoko

Tabela za formativnu procjenu: Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

KRITERIJI	1 ISPOD STANDARDA	2 PRIBLIŽNO NIVOU STANDARDA	3 STANDARDNI NOVO	4 IZNAD STANDARDA
PREPRIČAVANJE, ODREĐIVANJE TEME I KLJUČNE IDEJE	Prepričava tekst uz podršku nastavnika. Učenik poznaje tematiku sadržaja koji se prepričava, ali ne uspijeva da odredi temu i ključnu ideju.	Prepričava tekst odvojeno od ličnog mišljenja, određuje temu, a ideju vezuje uglavnom za poslovice ili narodne izreke.	Prepričava tekst odvojeno od ličnog mišljenja; određuje temu i ključnu ideju.	Prepričava tekst odvojeno od ličnog mišljenja. Unosi dosta detalja, opisi su realistični, samostalno određuje temu i ključnu ideju i povezuje tekst sa situacijama iz svakodnevnog života.
ODREĐIVANJE STRUKTURE – KOMPOZICIJE KNJIŽEVNOG TEKSTA	Određuje tok događaja uz podršku nastavnika i vršnjaka. Potreban dodatni napor na uočavanju nekih elemenata kompozicije (uvod i završetak).	Uspijeva uočiti tok događaja ali ne i sve elemente kompozicije (uvod, zaplet, vrhunac radnje, rasplet i završetak)	Određuje kompoziciju – strukturu književnog teksta i prepoznaje ulogu pojedinih likova.	Samostalno uočava hronološki slijed događaja i događaje povezuje s unutrašnjim elementima kompozicije (uvod, zaplet, vrhunac radnje, rasplet i završetak) i prepoznaje ulogu likova u svakom od elemenata kompozicije.
IZNOŠENJE TVRDNJI I DOKAZA, KORIŠTENJE OPISA, GLASNOĆA I JASNOĆA GOVORA PRI USMENOM IZRAŽAVANJU	Uz podršku nastavnika i vršnjaka iznosi tvrdnje i nalaze iz teksta, prepoznaje činjenice i detalje vezane za likove i prostorno-vremenske dimenzije, govori tiho i uočavaju se poteškoće pri artikulaciji glasova i izgovora složenih, nepoznatih ili manje poznatih riječi.	Iznosi tvrdnje i nalaze, ponekad griješi u iznošenju ključnih činjenica i detalja, održava primjeren kontakt očima, ali treba poraditi na elementima dinamike i pravilne artikulacije pojedinih glasova.	Iznosi tvrdnje i nalaze, navodeći ideje logičkim redoslijedom i korištenjem primjerenih opisa, činjenica i detalja da naglasi glavne ideje ili teme; održava primjeren kontakt očima, adekvatnu glasnoću i jasan izgovor.	Sve ideje koje iznosi imaju logičan slijed, prate kompoziciju teksta, opisi su detaljni, temu i ideju koristi da bi pokazao vladanje sadržajem, kontakt očima primjeren, dikcija, artikulacija i dinamika govora na zavidnom nivou.

VLADANJE STANDARDNIM JEZIKOM I PRILAGODAVANJE GOVORA RAZLIČITIM KONTEKSTIMA	Snalazi se u pojedinim kontekstima koji su mu bliski. U nepoznatim kontekstima i zadacima traži podršku nastavnika ili vršnjaka. Često griješi u izgovoru riječi zasićenih afrikatima ili skupinama ije/je. Potreban dodatni angažman na usvajanju elemenata jezičkog standarda.	Govor prilagođava pojedinim kontekstima i situacijama – zadacima, potreban veći angažman da savlada standardni jezik (izgovor afrikata, ije/je u riječima i sl.)	Prilagođava govor različitim kontekstima i zadacima, pokazuje da vlada standardnim jezikom kad je potrebno ili primjereno.	Govor prilagođava svim kontekstima i zadacima koje postavlja nastavnik. Ima izgrađene vještine javnog nastupa. Koristi standardni jezik u potpunosti tokom izvođenja zadataka bez obzira da li se radi o usmenim vježbama, recitovanju, interpretativnom čitanju ili dramatizaciji.
SAMOSTALNO PISMENO IZRAŽAVANJE U SKLADU SA SLIJEDOM DOGAĐAJA, OPIS LIKOVA I UNOŠENJE BITNIH DETALJA PRILIKOM PREPRIČAVANJA	Pismeno se izražava uz podršku nastavnika i detaljan plan prepričavanja sadržaja iz teksta. Potreban dodatni napor kada je u pitanju samostalno pismeno stvaralaštvo. Razlikuje osnovne osobine likova i pojedine detalje.	Piše o stvarnim događajima samostalno, dok za sastavljanje pismenog rada o izmišljenim događajima treba podsticaj u koraku generiranje ideja. Prati plan pisanja, unosi osnovne detalje iz priče prilikom prepričavanja.	Piše o stvarnim ili izmišljenim doživljajima ili događajima, koji sadrže dobro strukturiran redoslijed događaja, opise likova i druge važne detalje.	Samostalno se pismeno izražava u svim oblicima narativnog ili deskriptivnog izražavanja. Prati slijed događaja. Uočavaju se elementi kompozicije. Zauzima vlastiti stav i prezentira ga u završnom dijelu pismenog rada.

Priprema za čas br. 1: Čitanje/Ključne ideje i detalji/Kestenjar/Zehra Hubijar   Razred: IV
Ishod učenja: Analizira likove, događaje i ideje, te njihove međuodnose u tekstu.
Pokazatelj razreda koji se pohvađa: Određuje kompoziciju – strukturu književnog teksta i prepoznaje ulogu pojedinih likova.
Uvod u učenje: <i>Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog sata i ciljeve učenja i aktivnosti ?</i>   Učenici sjede u formaciji male grupe, po četiri člana u grupi. Na čelu učenika zalijepljeni su stikeri s nazivom jednog od zanimanja (prodavač/ica, spremačica, vozač/ica, kuhar/ica). Svaki učenik u jednoj grupi ima različito zanimanje. Niti jedan učenik ne zna šta mu piše na stikeru. Učenik s desne strane objašnjava pantomimom zanimanje s natpisa svog prijatelja iz grupe. Na osnovu toga svaki učenik nastoji pogoditi svoje zanimanje. Nakon igre razgovarati o osjećanjima učenika za vrijeme igre. Kako su se osjećali za vrijeme igre? Da li je neko bio povrijeđen i zašto se tako osjećao? Najaviti učenicima da ćemo na ovom času upoznati tekst o jednom kestenjaru. Pitati učenike da li znaju čime se bavi osoba tog zanimanja? Najava nastavne jedinice: <i>Kestenjar</i> Zehra Hubijar
Kroz učenje: <i>Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?</i>   Čitat tekst u cjelini, a nakon mog čitanja slijedi kratka analiza sadržaja. Individualno učeničko čitanje teksta sa zadatkom. Dok čitaju usebi tekst učenici imaju poseban zadatak koji će realizovati primjenom tehnike <i>Dvostruko vođeni dnevnik</i>. Zadatak: Izdvojiti pozitivne i negativne likove u priči i svoj odabir potkrijepiti odlomcima iz teksta. Izvještavanje učenika uz diskusiju vođenu pitanjima. Iz ove diskusije ćemo vidjeti učeničke stavove prema likovima tj. šta oni smatraju dobrim osobinama, a šta negativnim, te kako shvataju postupke djece i odraslih.   Tehnika <i>Vrući stolac</i>– Jedan učenik sjeda na vrući stolac u ulozi glavnog lika, a ostali učenici mu postavljaju pitanja. Učenici na vrućoj stolici se mijenjaju kao i likovi koje predstavljaju (dječak– glavni lik, otac, majka, dječak – napasnik). Cilj ove aktivnosti je saznati individualna učenička razumijevanja likova i njihovih postupaka. Kroz ovu aktivnost ćemo saznati osjećanja likova, njihovu unutarnju motivaciju kao i osobine.
Nakon učenja: <i>Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?</i>   Rad u maloj grupi – Pisanje pisma glavom liku Kestenjaru ili dječaku Dugonogom. Izvještavanje grupa i donošenje pouke priče. Pouka: Hrabrost se ne dokazuje napadanjem slabijih od sebe.   Zadaća: S obzirom da je tokom časa vršena analiza unutarnjih osobina likova, učenici će kod kuće napraviti mapu likova kako bi izrazili svoj vizuelni doživljaj svakog lika.
Formativna procjena za ovaj čas: <i>Dvostruko vođeni dnevnik</i>, individualne zabilješke o učenicima
Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: tekst iz Čitanke, stikeri, tabela za <i>Dvostruko vođeni dnevnik</i>
Razmišljanje nakon časa: <i>Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?</i>   <i>Koje promjene biste preporučili za:</i>   <i>sljedeći čas?</i> <i>poboljšanje ovog časa?</i>
Autor pripreme: Aida Muratović, profesor razredne nastave, OŠ „Huso Hodžić“ Tešanj

Priprema za čas br. 2: Usmeno izražavanje i slušanje/Razumijevanje i saradnja/ Kestenjar/Zehra Hubijar
Razred: IV
Ishod učenja: • Priprema se i sudjeluje efikasno u nizu razgovora i saradnji s različitim sagovornicima, nadogradnji na idejama drugih i izražavanju vlastitih ideja jasno i uvjerljivo.
Pokazatelj razreda koji se pohađa: • Učestvuje efikasno u nizu razgovora i saradnji (jedan na jedan, u grupama, predvođen nastavnikom) s različitim sagovornicima o temama i tekstovima na nivou razreda, nadogradnji na idejama drugih i jasnom izražavanju vlastitih ideja.
Uvod u učenje: <i>Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog sata i ciljeve učenja i aktivnosti?</i> Analiza zadaće iz oblasti <i>Čitanje</i>. (Za zadaću je trebalo izraditi mapu likova iz priče.) Kroz ovu aktivnost ponoviti i produbiti sadržaj s prethodnog časa. U kutiji se nalaze kartice, a na svakoj kartici je napisana jedna osobina ljudi (dobar, plemenit, vrijedan, osjećajan, nasilan, grub, hrabar, kukavica, brižan, odgovoran...) Jedan učenik izvlači karticu i objašnjava koji lik u priči posjeduje tu osobinu i na osnovu kojih postupaka u priči je to vidljivo. Učenici se smjenjuju u izvlačenju kartica dok se ne izvuku sve kartice.
Kroz učenje: <i>Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?</i> Svaka grupa dobija jednog lika iz priče i ima zadatak da pripremi pitanja za intervju koji će se voditi s tim likom. Zadaci za grupe : Napišite pitanja koja ćete postaviti _____ kada budete obavljali intervju!   • Dječak koji prodaje kesten • Otac dječaka koji prodaje kesten • Majka dječaka koji prodaje kesten • Dječak Dugonogi • Posmatrač ispred prodavnice • Pisac Nakon ove aktivnosti svaka grupa odabire predstavnike koji će biti lik iz njihovog zadatka i lik novinara. Predstavnici obavljaju intervju, a članovi iz ostalih grupa prate tok intervjuja i nakon završetka imaju pravo postaviti pitanja ili dati komentar.
Nakon učenja: <i>Kako ćete pomoći učenikima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?</i> Individualan rad učenika Slikovno prikazati poruku ove priče. Slikovne poruke zalijepiti u učionici na unaprijed predviđeno mjesto. Dva do tri učenika odabiru po jednu slikovnu poruku i tumače je.
Formativna procjena za ovaj čas: kartice s osobinama, pitanja za intervju, ilustracije, poruke
Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času:tekst <i>Kestenjar Z. Hubijar</i>, kutija za kartice, kartice, papir, pribor za pisanje i crtanje
Razmišljanje nakon časa: <i>Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?</i>   <i>Koje promjene biste preporučili za:</i>   a) <i>sljedeći čas?</i>   b) <i>poboljšanje ovog časa?</i>
Autor pripreme: Aida Muratović, profesor razredne nastave, OŠ „Huso Hodžić“ Tešanj

Priprema za čas br. 3: Pisanje/Vrste i namjene teksta/Kestenjar/Zehra Hubijar   Razred: IV
Ishod učenja: Analizira poznate (obrađene) teme i tekstove, piše argumente u korist navedenih tvrdnji koristeći validna objašnjenja i relevantne argumente.
Pokazatelj razreda koji se pohađa: Pisano izražava argumente kojima dokazuje tvrdnje jasnim argumentima i relevantnim dokazima.
Uvod u učenje: <i>Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog sata i ciljeve učenja i aktivnosti ?</i>   Akrostih za riječ kestenjar   °Akrostih (<u>grč.</u> akro = krajnji, gornji; stih = red, redak u pjesmi) u književnosti je pjesma ili pjesmica u kojoj početna slova stihova čitana odozgo prema dolje daju neku riječ. To je najčešće riječ koja označava temu pjesme, autora ili osobu kojoj je pjesma namijenjena.   Riječi kestenjar će biti predmet vaše pjesme.   Zadatak: Napišite temu vertikalno slovima na papiru olovkom, stavljajući jednu riječ na svakoj liniji rada. Proširite svaku riječ u rečenicu.   K E S T E NJ A R
Kroz učenje: <i>Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?</i>   Tehnika <i>Vruća olovka</i> – Slobodno pisanje bez podizanja olovke s papira. Individualna aktivnost koja omogućava svakom učeniku da izrazi sopstvena razmišljanja i osvijesti unutrašnji dijalog.   Svrha – Pisanje pomaže da se razviju sposobnosti izražavanja i artikulacije sopstvenih stavova, ideja i mišljenja.   Zadatak: Zamisli da si prodavač u knjižari i da trebaš prodati slikovnicu s ovom pričom učeniku koji ne voli čitati. Napiši sve što bi mu rekao/rekla! Imate 10 minuta! Tehnika <i>Inventura</i>.   Učenici čitaju u okviru grupe svoje radove i odabiru jedan rad koji će predstavljati pred razredom.   Čitanje odabranih radova uz zajedničku diskusiju o napisanom.
Nakon učenja: <i>Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?</i>   Tehnika <i>U krug u krug</i>   <i>Pišemo u krug (oko stola)</i> (Kagan 1992.) je kooperativna struktura u kojoj se jedan papir i olovka sistematski šalju u krug od jednog do drugog člana male grupe. Jedan partner zapiše neku ideju i pošalje papir i olovku partneru s lijeve strane. Taj partner dopiše nešto svoje uz već zapisanu ideju i pošalje papir dalje. Varijanta postupka je da se članovi grupe služe drugom bojom hemijske olovke. Time se svi partneri prisiljavaju da podjednako doprinose, s obzirom da se vizualno lako uočava svačije sudjelovanje, a nastavniku omogućuje da dokumentuje doprinos pojedinaca.   Zadatak: Napišite nastavak kestenjarove pjesme tako da pjesma ima dvije strofe. Po završetku rada grupe lijepe svoj tekst u prostor predviđen za to kako bi se pjesme mogle čitati.   Zadaća: Napiši pismo jednom od glavnih likova – posavjetuj ga, pokudi, pohvali, pomoz mu riješiti problem koji ima.
Formativna procjena za ovaj čas: učeničke radove tehnikom <i>Vruća olovka</i>
Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: tekst <i>Kestenjar</i>
Razmišljanje nakon časa: <i>Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?</i>   <i>Koje promjene biste preporučili za:</i>   <i>a) sljedeći čas? b) poboljšanje ovog časa?</i>
Autor pripreme: Aida Muratović, profesor razredne nastave, OŠ „Huso Hodžić“ Tešanj

Strategija za Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

Oblast-i: Pisanje

Razred-i: IV

Strategija: U krug – u krug

Svrha: U krug – U krug je kooperativna struktura u kojoj se jedan papir i olovka sistematski šalju u krug, od člana do člana u okviru manje grupe učenika. Jedan učenik zapiše svoju ideju i pošalje papir sljedećem učeniku u istoj grupi s lijeve ili desne strane, kako se dogovori pravilo. Učenik zapiše svoju ideju i pošalje papir dalje narednom učeniku u istoj grupi. Dobra ideja je da svaki član u grupi koristi drugu boju za pisanje. Na taj način se potiču svi učenici da jednako učestvuju, a nastavniku je lakše da prati učenike i taj papir može da iskoristi za formativnu procjenu.

Koraci za nastavnika:

1. Nastavnik razgovara s učenicima kako bi ih usmjerio da promišljaju o zadatku koji će biti cilj primjene navedene tehnike
2. Ponoviti primjenu tehnike U krug – U krug i pravila rada
3. Zadati učenicima zadatak za promišljanje
4. Učenici primjenom tehnike U krug – u krug zapisuju svoja promišljanja
5. Po završetku pisanja u okviru vremena koje odredi nastavnik, učenici čitaju u grupi ono što su zapisali
6. Nastavnik prikuplja papire svih grupa ili ih vidno ističe u učionici

Modifikacije:

- Ova tehnika se može primijeniti u usmenom obliku.
- Ako zadamo različite teme za promišljanje svakoj grupi, nakon određenog vremena papiri mogu ići dalje u krug tj. u novu grupu dok se ne izmijenjaju sve grupe. To radimo ako ovu tehniku primjenjujemo u fazi razumijevanja značenja tj. u dijelu časa kroz učenje.
- Na jednom času možemo primijeniti tehniku u okviru male grupe u fazi refleksije, a na sljedećem času u istoj grupi u fazi evokacije kako bi pružili učenicima priliku da dopune svoje ideje i promišljanja

Kada treba primijeniti ovu strategiju:

- Ovu strategiju primjenjujemo kada učenici savladaju tehniku pisanja i pravila rada u grupi.
- Možemo je primijeniti u bilo kojem dijelu časa zavisno od cilja.

Aida Muratović, profesor razredne nastave, OŠ „Huso Hodžić“ Tešanj

Tabela za formativnu procjenu: Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

KRITERIJI	1 ISPOD STANDARDA	2 PRIBLIŽNO NIVOU STANDARDA	3 STANDARDNI NIVO	4 IZNAD STANDARDA
ODREĐIVANJE KOMPOZICIJE KNJIŽEVNOG TEKSTA I PREPOZNAVANJE ULOGE POJEDINIH LIKOVA	Određuje tok događaja uz podršku nastavnika i vršnjaka. Potreban dodatni napor na uočavanju nekih elemenata kompozicije (npr. vrhunac radnje i završetak).	Uspijeva uočiti tok događaja ali ne i sve unutrašnje elemente kompozicije (uvod, zaplet, vrhunac radnje, rasplet i završetak).	Određuje kompoziciju – strukturu književnog teksta i prepoznaje ulogu pojedinih likova.	Samostalno uočava tok događaja i događaje povezuje s unutrašnjim elementima kompozicije (uvod, zaplet, vrhunac radnje, rasplet i završetak) i prepoznaje ulogu likova u svakom od elemenata kompozicije s posebnim fokusom na vrhunac radnje.
UČESTVOVANJE U RAZGOVORU, JASNO IZRAŽAVANJE VLASTITIH IDEJA	Učestvuje u razgovoru i saradnji 1:1 predvođen nastavnikom; sagovornik poznata osoba; tema poznata; konkretni i kratki odgovori.	Učestvuje u razgovoru i saradnji 1:1, u grupama i ponekad nadograđuje ideje drugih.	Učestvuje efikasno u nizu razgovora i saradnji (1:1, u grupama, predvođen nastavnikom) s različitim sagovornicima o temama i tekstovima na nivou razreda, nadogradnji na idejama drugih i jasnom izražavanju vlastitih ideja.	Samoinicijativno započinje razgovor, nadograđuje ideje drugih i iznosi vlastite ideje.
PISANO IZRAŽAVANJE JASNIM ARGUMENTIMA I RELEVANTNIM DOKAZIMA	Uz stalnu pomoć nastavnika pisano izražava mišljenje o sadržaju teksta bez argumenata.	Uz povremenu pomoć i vođenje od strane nastavnika, pisano izražava mišljenje o sadržajima, ali je nesiguran/na prilikom argumentovanja.	Pisano izražava mišljenje o temama ili tekstovima dokazujući ga argumentima.	Samostalno, originalno i vrlo vješto pisano izražava mišljenje o temama ili tekstovima koje argumentuje navodeći primjere iz teksta upoređujući s ličnim iskustvom.

Priprema za sat br. 1: Čitanje/Ključne ideje i detalji/Koštica/L. N. Tolstoj   Razred: IV
Ishod učenja: • Pozorno čita ili sluša tekst u cilju razumijevanja i donošenja logičnih zaključaka; citiranje konkretnih tekstova pri pisanju ili govoru u svrhu potkrepljenja zaključaka donesenih na temelju teksta.
Pokazatelj razreda koji se pohvađa: • Prepričava poznate priče uključujući važne detalje.
Uvod u učenje: <i>Kako ćete pobuditi zanimanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog sata, ciljeve učenja i aktivnosti?</i>   Nakon pozdrava reći učenicima da ćemo se malo poigrati. Na ploči se nalaze tri veća papira u boji (žuti, crveni i plavi). Za učenike su pripremljene kartice s voćem. Svaki učenik treba izvući jednu karticu i razmisliti kojoj boji papira pripada, a zatim upisati svoje ime. Na taj način uvesti učenike u aktivnost. Utvrditi koja je zajednička osobina za sve pojmove.   (Kartice su s pojmovima: banana, jabuka, kruška, dunja, šljiva, borovnica, grožđe itd.). Boja voća se veže za boju papira. Najaviti i zapisati naslov na ploču.
Kroz učenje: <i>Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve sata?</i>   <i>Predviđanje</i> – Na osnovu naslova učenici će pokušati predvidjeti i zapisati o čemu se govori u priči. Slijedi čitanje po odjeljcima, a nakon svakog odjeljka predviđati i kratko zapisati šta će se dalje događati u priči.   <i>Slagalica</i> – U toku drugog čitanja učenici podcrtavaju riječi čije značenje ne razumiju i u paru osmišljavaju i postavljaju pitanja kako bi bolje razumjeli tekst. Moguća pitanja: • Što je kupila majka? • Kada ih je htjela dati djeci? • Gdje ih je ostavila? • Što je radio Vanja? • Što je učinio? • Kako se doznala istina? Nakon ove aktivnosti učenici će kratko zapisati, a zatim prokomentirati svoja zapažanja o Vanji i ocu.
Nakon učenja: <i>Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći sat? Što će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o onome što su naučili na ovom satu?</i>   Učenici će za zadaću odgovoriti na pitanja: • Zašto je Vanja slagao, a zašto je rekao istinu? • Kako bi ti postupio/la da se nađeš na Vanjinom mjestu? • Trebamo li biti uvijek iskreni? • Jesi li ti iskren/a kao dijete, kao prijatelj, kao učenik? Svaku tvrdnju potkrijepiti primjerom!
Formativna procjena za ovaj sat: nastavni listići, predviđanje toka radnje
Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom satu: tekst, papiri A4 u boji (crveni, plavi, žuti), kartice s natpisima voća, tablice predviđanja
Razmišljanje nakon sata: <i>Što je na ovom satu bilo dobro za vaše učenike?</i>   <i>Koje promjene biste preporučili za:</i>   a) <i>sljedeći sat?</i>   b) <i>poboljšanje ovog sata?</i>
Autor pripreme: Anita Knezović, nastavnik razredne nastave, OŠ „Žepče“ Žepče

**Priprema za sat br. 2: Usmeno izražavanje i slušanje/Razumijevanje i suradnja/
Koštica/L. N. Tolstoj**

Razred: IV

Ishod učenja:

- Priprema se i sudjeluje učinkovito u nizu razgovora i suradnji s različitim sugovornicima, nadogradnji na idejama drugih i izražavanju osobnih ideja jasno i uvjerljivo.

Pokazatelj razreda koji se pohađa:

- Sudjeluje učinkovito u nizu razgovora i suradnji (jedan na jedan, u skupinama predvođen nastavnikom) s različitim sugovornicima o temama i tekstovima na razini razreda, nadogradnji na idejama drugih i jasnom izražavanju osobnih ideja.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi zanimanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog sata, ciljeve učenja i aktivnosti?

Razgovor s učenicima: „Jučer smo čitali poučnu priču o dječaku Vanji i za zadaću ste trebali odgovoriti na pitanja iznoseći vaše stavove i vaše mišljenje. (Učenici će odlučiti na koje pitanje žele reći/pročitati odgovor.) Danas ćemo opet govoriti o istom tekstu koristeći jučerašnje kartice koje će nam pomoći u formiranju skupina za rad.“

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve sata?

Učenici će se raspodijeliti i dobit će papir sa zadacima koje će zajednički rješavati. Zadaci sadrže temu, pouku, fabulu, likove i njihove osobine, te zaključak po čemu će pamtiti ovaj tekst. (Učenici mogu zapisati i više događaja.)

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći sat? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom satu?

Strategija – Šetnja galerijom

Grupe će svoje uratke istaknuti na predviđeno mjesto u učionici, a zatim će svi učenici proći kroz učionicu i pogledati uratke ostalih grupa. Nakon toga, slijedi prezentacija grupa.

Za zadaću se potruditi i pronaći poslovice koje se mogu povezati s tekstom.

Formativna procjena za ovaj sat: nastavni listić, zadaci za grupe

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom satu: tekst, nastavni listić

Razmišljanje nakon sata:

Što je na ovom satu bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) *sljedeći sat?*

b) *poboljšanje ovog sata?*

Autor pripreme:

Anita Knezović, nastavnik razredne nastave, OŠ „Žepče“ Žepče

Priprema za sat br. 3: Pisanje/Vrste i namjene teksta/Koštica/L. N. Tolstoj**Razred: IV****Ishod učenja:**

- Piše pripovjedne tekstove kako bi razvio stvarna ili zamišljena iskustva ili događaje koristeći odgovarajuću tehniku, dobar odabir detalja i dobro strukturiran slijed događaja.

Pokazatelj razreda koji se pohvađa:

- Piše o stvarnim ili izmišljenim doživljajima ili događajima, koji sadrže dobro strukturiran slijed događaja, opise likova i druge važne detalje.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi zanimanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog sata, ciljeve učenja i aktivnosti?

Pitati učenike jesu li pronašli poslovice. Čitat će ih i objašnjavati, te reći kako su do njih došli. Ako neke ne budu vezane za tekst, ostavit ćemo ih za neku drugu prigodu. Koja je glavna ideja, nit vodilja, saznat ćemo rješavajući križaljku.

Popunjavajući križaljku pojmovima iz teksta u označenim poljima dobit ćemo glavnu ideju.

- Što je mama kupila? (šljive)
- Što su sva djeca rekla? (nisam)
- Tko je pitao djecu? (otac)
- Što se nalazi u šljivi? (koštica)
- Koji broj dana se spominje u priči? (jedan)
- Kako se zove dječak iz priče? (Vanja)

Glavnu ideju istaknuti na ploču – *istina*

Reći da ćemo danas pisati poruku o tome zašto je istina važna, što se može desiti ako ne govorimo istinu, kako se osjećamo, kako se osjećaju drugi oko nas...

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve sata?

Učenici će, također, na sredinu bilježnice zapisati *našu* riječ i sve što bi vezali uz nju zapisuju – *Oluja mozga*.

Nakon nekoliko minuta učenici čitaju svoje ideje i zaokružuju one riječi koje bi mogli koristiti u pisanju koje slijedi. Ukratko govore o čemu će pisati, a učitelj ih usmjerava i pomaže ako je potrebno.

Napomenuti da vode računa o tome kako njihova poruka treba imati glavne dijelove (uvod, glavni dio, završetak/zaključak).

Napomene će biti istaknute na ploči i za vrijeme pisanja pomažu učenicima pri pravilnom određivanju tijeka radnje i bitnih detalja.

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći sat? Što će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o onome što su naučili na ovom satu?

Učenici čitaju jedni drugima naizmjenično uvažavajući smjernice, kritike i viđenja suučenika.

Ovisno o vremenu, neki učenici će svoje uratke pročitati naglas na *autorskoj stolici*, a sve radove pregledati.

Formativna procjena za ovaj sat: križaljka, *autorska stolica*

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom satu: križaljka, tablica za procjenu

Razmišljanje nakon sata:

Što je na ovom satu bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) *sljedeći sat?*

b) *poboljšanje ovog sata?*

Autor pripreme:**Anita Knezović, nastavnik razredne nastave, OŠ „Žepče“ Žepče**

Strategija za Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

Oblast-i: Čitanje/Usmeno izražavanje i slušanje/Pisanje

Razred-i: III–IX

Strategija: Autorov stolac

Svrha: Razumijevanje onog što je učenik napisao; čitanje pred publikom (razredom), poticanje učenika da pisanje učini zanimljivim i više ulože truda, oni koji slušaju usavršavaju tehniku slušanja i postaju bolji u analizi napisanog.

Koraci za nastavnika:

1. Učitelj iznosi određeni stolac (stolicu) ispred učenika i objašnjava da će to biti posebno mjesto za čitanje sastavka i na njega lijepimo naziv (autorov stolac).
2. Određujemo pravila (po izboru nastavnika, po dogovoru s razredom i sl.).
3. Nakon završetka pisanja i kad je učenik siguran i zadovoljan onim što je napisano, može dobiti priliku sjesti u autorov stolac.
4. Izabrani učenik sjeda i čita svoj rad ispred cijelog razreda.
5. Ostali učenici moraju slušati autora (bez međusobnog razgovora).
6. Po završetku čitanja slušaju se komentari drugih učenika i nastavnika, a na pitanja se pokušaju dati odgovori.
7. Učenici ne kritizirati ono što je autor napisao!
8. Pitanja trebaju biti o sadržaju o kojem bi željeli saznati više i pohvaliti ono što im se svidjelo.

Modifikacije:

- Može se izostaviti kraj, pa od razreda dobiti ideje
- Broj čitača određuje nastavnik ili razred (ovisno o dogovoru i o tome što želimo postići)

Kada treba primijeniti ovu strategiju:

- Kao motivaciju na početku sata
- Na kraju sata 1–2 učenika
- Uočavanje bitnih detalja ili određenog gradiva, npr. pridjevi, glagolska vremena, upravni govor i sl.

Anita Knezović, nastavnik razredne nastave, OŠ „Žepče“ Žepče

Tablica za formativnu procjenu: Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

KRITERIJ	1 ISPOD STANDARDA	2 PRIBLIŽNO NIVOU STANDARDA	3 STANDARDNI NIVO	4 IZNAD STANDARDA
PREPRIČAVANJE TEKSTA UOČAVAJUĆI DETALJE	Prepričava priču pomoću pitanja ne uključujući važne detalje.	Prepričava poznate priče ne vodeći računa o detaljima.	Prepričava poznate priče uključujući i važne detalje	Samostalno prepričava i potkrepljuje detalje dijelovima iz teksta.
SUDJELOVANJE U RAZGOVORU; POSTAVLJANJE PITANJA; RAZUMIJEVANJE TEME I POUKE	Postavlja pitanja ne vodeći računa jesu li u vezi s tekstom; odgovori su kratki bez obrazloženja; miješa temu i pouku.	Postavlja pitanja i daje odgovore bez obrazlaganja istih; uz poticaj uspijeva odrediti temu i pouku.	Postavlja konkretna pitanja i obrazlaže odgovore; određuje temu i pouku.	Povezuje dani sadržaj s ranijim sadržajima uočavajući sličnosti i razlike.
PISANJE NA ZADANU TEMU; ODREĐIVANJE TIJEKA RADNJE; ISTICANJE OPISA I DETALJA	Piše na osnovu poticajnih pitanja.	Piše na zadanu temu, prati tijek radnje, bez isticanja i opisa detalja i likova.	Samostalno piše na zadanu temu, prati tijek radnje i koristi se riječima za opisivanje detalja i likova.	Samostalno piše na zadanu temu vodeći računa o svim bitnim elementima birajući prave izraze (riječi, opis).

Priprema za čas br. 1: Čitanje/Ključne ideje detalji/Kestenjar/Zehra Hubijar

Razred: IV

Ishod učenja:

- Analizira likove, događaje i ideje, te njihov međuodnose u tekstu.

Pokazatelj razreda koji se pohađa:

- Određuje kompoziciju – strukturu književnog teksta i prepoznaje ulogu pojedinih likova.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Predviđanje ne osnovu pojmova i izvođenje zaključaka na osnovu asocijacija i prethodno stečenog znanja. Kroz frontalni oblik rada ispuniti križaljku koja je prikazana na tabli.

Uspravno: 1. Upiši naziv nacrtanog ploda. 2. Godišnje doba koje počinje 21.9.? 3. Kako nazivamo redak u pjesmi? 4. Suprotno od *lahko*? 5. Manje naseljeno mjesto? 6. List se na vjetru. 7. Životinja koja se glasa lavežom? 8. Od glagola *raditi* napravi imenicu.

Razgovarati o asocijacijama: Jesenje plodovi. Jesen je opjevana u pjesmama i ispričana u pričama. Radniku je teško raditi na selu. Lišće se na vjetru njiše. Pas je čovjekov prijatelj. U trećem redu križaljke uočavamo naslov priče iz koje ćemo danas nešto novo da naučimo.

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Interpretativno pročitati tekst Zehre Hubijar *Kestenjar*. U toku čitanja pokazivati ilustrovane dijelove priče kroz ppt prezentaciju i koristiti strategiju *Predviđanje*.

- Otac i sin su došli na raskrnicu. Otac daje sinu upute kako da peče i prodaje kestenje. Opisivanje likova i predviđanje postupaka likova.
- Otac odlazi da na drugoj lokaciji prodaje kesten. Slijedi predviđanje u kojem ćemo ostati u dilemi da li će se dječak snaći prilikom prodaje kestena. Uočavamo da je dječak vrijedan i odgovoran.
- Majka je bolesna i leži u postelji. Kroz razgovor doći do zaključka da dječakova majka ne može da radi, da dječakova porodica skromno živi, te da je dječak prinuđen da svojim radom pomogne roditeljima. Majka je nezadovoljna i brižna.
- Dječak peče kesten, prolaznici posmatraju. Kroz razgovor izvodimo zaključak da dječak vrijedno radi, mašta da će njegova majka da bude zadovoljna, veseo je. Prolaznici su radoznali.
- Dugonogi dječak prilazi Kestenjaru ismijava ga i štapom mu prijeti. Predviđati šta će se poslije dogoditi. Uočiti da je Dugonogi agresivan, bezosjećajan, bahat.....
- Prolaznici mirno stoje i posmatraju. Predviđati šta će se poslije dogoditi. Uočavamo da su prolaznici ravnodušni, a dječak zabrinut.
- Žuti pas je otjerao Dugonogog i ostale dječake. Predviđati šta će se dogoditi i uočavamo da je Žučo hrabar i da je zaštitnik.
- Otac, sin i Žučo odlaze kući.

Učenici će kroz radne zadatke koje će rješavati u grupi navesti osobine likova i uvrstiti ih u *Venov dijagram*, te svoje stavove potkrijepiti bar jednom rečenicom iz teksta.

1. Grupa: Dječak i pas
2. Grupa: Otac i majka
3. Grupa: Dugonogi i prolaznici
4. Grupa: grupa dječaka i prolaznici

Po završetku rada slijedi izlaganje po grupama.

Učenici će se služiti tekstem kako bi potkrijepili svoje stavove i diskutovali.

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primjene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Kroz individualni rad na nastavnim listovima učenici će poručiti Dugonogom i prolaznicima kako da se ponašaju ubuduće kako bi bili primjer drugima. Nastavni listovi će poslužiti (uz pedagošku opservaciju tokom cijelog časa) za formativnu procjenu za čas.

Formativna procjena za ovaj čas: križaljka, procjena prikupljenih individualnih radova učenika (nastavni listić), zadaci za grupe *Venov dijagram*

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: udžbenik, nastavni listovi, ppt prezentacija, laptop i projektor, *Venov dijagram*, radni zadaci

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) sljedeći čas?

b) poboljšanje ovog časa?

Autor pripreme:

Belkisa Bedak-Hasak, nastavnik razredne nastave, OŠ „Mustafa Mulić“ Tešanj

Priprema za čas br. 2: Usmeno izražavanje i slušanje/Razumijevanje i saradnja/ Kestenjar/Zehra Hubijar
Razred: IV
Ishod učenja: • Procjenjuje govornikovo stajalište, argumentaciju i korištenje dokaza i retorike.
Pokazatelj razreda koji se pohaća: • Pravi razliku između tvrdnji koje su argumentovane i onih koje nisu.
Uvod u učenje: <i>Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?</i> Razgovarati o situacijama u kojima smo mogli postupiti bolje nego što jesmo, te doći do zaključaka da se bolje osjećamo kada činimo dobra djela.
Kroz učenje: <i>Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?</i> Grafički organizator se nalazi na tabli. Prepoznati i zapisati dobre i loše postupke likova u priči, zauzeti stav i potkrijepiti detaljima iz teksta. Učenici su podijeljeni u četiri grupe. Prva grupa ima zadatak da odrede jednog učenika iz svoje grupe koji će imati ulogu Kestenjara. Taj učenik, a i ostali u prvoj grupi, pripremit će pitanja za učenika s ulogom Kestenjara. Pitanja će biti vezana za postupke Kestenjara. Npr. Kestenjaru, zašto si želio da prodaješ kesten? Kako si se osjećao dok ste se vozili prema raskrsnici? Koju si pjesmu pjevao? Zašto? Zašto si mirno stajao kada te Dugonogi napao? Zašto nisi pobjegao? i sl. Druga grupa odredit će učenika koji će biti u ulozi Dugonogog, a zatim će, na nivou grupe, pripremiti pitanja vezana za njegove postupke. Npr. Kada si ugledao Kestenjara šta si pomislio? Šta si zatim uradio? Zašto? Kojim riječima si ponižavao Kestenjara? Šta si nagovarao dječake da govore Kestenjaru? Da li se kaješ zbog toga? Učenici treće grupe imaju zadatak istog tipa, ali s ulogom oca. Učenici četvrte grupe imaju zadatak istog tipa, ali s ulogom dječaka s ulice. (Dva učenika će odgovarati na pitanja.) Učenicima dati desetak minuta da pripreme i zapišu pitanja. Slijedi strategija <i>Vruća stolica</i>. Učenici iz grupe postavljaju pitanja, a jedan od njih sjedi na vrućoj stolici i odgovara. Nakon toga, pitanja mogu da postave i učenici iz drugih grupa. Na isti način sve grupe će odraditi svoj dio zadatka.
Nakon učenja: <i>Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?</i> Izrada zadataka koji se nalaze na nastavnim listovima: Odgovori na pitanja ili postavi pitanje kako bi dobio/la navedeni odgovor: 1. Zašto majka nije željela da njen sin prodaje kesten? _____ 2. _____ Kestenjaru je njegov otac pokazao kako se peče kesten. 3. _____ Otac je vjerovao da će se dječak snaći i da je važno da se od malih nogu uči o životu. 4. Objasni zašto se Kestenjar ponašao smireno kada su ga dječaci napali i zašto je insistirao da povede Žuču kući? Prikupiti nastavne listove, te izradu zadataka formativno i sumativno procijeniti i ocijeniti.
Formativna procjena za ovaj čas: grafički organizator, vruća stolica, nastavni listovi
Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: grafički organizator, nastavni listovi
Razmišljanje nakon časa: <i>Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?</i> <i>Koje promjene biste preporučili za:</i> a) <i>sljedeći čas?</i> b) <i>poboljšanje ovog časa?</i>
Autor pripreme: Belkisa Bedak-Hasak, nastavnik razredne nastave, OŠ „Mustafa Mulić“ Tešanj

Priprema za čas br. 3: Pisanje/Vrste i namjene teksta/Kestenjar/Zehra Hubijar   Razred: IV
Ishod učenja: • Piše pripovjedne tekstove kako bi razvio stvarna ili zamišljena iskustva ili događaje koristeći odgovarajuću tehniku, dobar odabir detalja i dobro strukturiran redosljed događaja.
Pokazatelj razreda koji se pohada: • Piše o stvarnim ili izmišljenim doživljajima ili događajima, koji sadrže dobro strukturiran redosljed događaja, opise likova i druge važne detalje.
Uvod u učenje: <i>Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?</i>   Nekoliko učenika će usmeno prepričati priču <i>Kestenjar</i> tako da svi likovi u njoj imaju pozitivne osobine. Pažljivo slušati svakog učenika, a naknadno razgovarati i diskutovati.
Kroz učenje: <i>Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?</i>   Učenici će da dobiju nastavne listove s razrađenom kompozicijom.   Uvod: Otac i sin stižu na raskršće.   Početak: Otac sinu pokaže kako se peče kesten i ode.   Zaplet: Dugonogi vrijeđa i ponižava Kestenjara.   Vrhunac: Uvrede Dugonogog i ostalih dječaka su prevelike. Žele i da ga tuku.   Rasplet: Žučo je otjerao dječake.   Kraj: Otac, sin i Žučo se sretni vraćaju kući.   Učenici će imati za zadatak da pismeno prepričaju priču <i>Kestenjar</i> slijedeći tok radnje. Strategija <i>Budimo svi dobri</i>. Izmijeniti dio teksta koji je zahvaćen zapletom, vrhuncem i raspletom na način da se likovima daju dobre osobine, te loše postupke zamijene dobrim postupcima. Učenici mogu pomagati jedni drugima. Po završetku rada prikupiti radne listove koji će biti ocijenjeni.
Nakon učenja: <i>Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?</i>   Učenici će ilustrirati ili opisati kako žele da izgleda raskršće kestenjara.   Pored učenja: Naredna tri dana voditi dnevnik u kojem će učenici navesti dobra i loša djela koja su učinili u tom periodu.
Formativna procjena za ovaj čas: pisani radovi <i>Neka svi budu dobri</i>, nastavni listovi
Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: Čitanka, strategija <i>Budimo svi dobri</i>, dnevnik učenika
Razmišljanje nakon časa: <i>Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?</i>   <i>Koje promjene biste preporučili za:</i>   a) <i>sljedeći čas?</i>   b) <i>poboljšanje ovog časa?</i>
Autor pripreme: Belkisa Bedak-Hasak, nastavnik razredne nastave, OŠ „Mustafa Mulić“ Tešanj

Strategija za Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

Oblast-i: Čitanje

Razred-i: IV

Strategija: Predviđanje na osnovu ilustrovanih pojmova

Svrha: Pokretanje i razvoj heurističkog razgovora, razvoj predstava i opis pojmova.

Koraci za nastavnika:

1. Pripremiti ilustracije na kartonima koje iznose ključne pojmove iz bajke.
2. Postaviti ilustracije u *Čarobnu kutiju*.
3. Pokrenuti aktivnosti učenika kroz izbor ilustracija.
4. Razgovarati o pojmovima prikazanim na ilustracijama.
5. Usmjeriti razgovor prema predviđanju na osnovu ilustrovanih pojmova.

Modifikacije:

- Strategiju je moguće koristiti u prvom razredu za održavanje pažnje učenika, te doprinijeti boljem usmenom izražavanju.
- U višim razredima moguće je strategiju koristiti u aktivnostima prije učenja kao motivaciju.
- Na časovima pisanja ova strategija može da posluži pisanju priče na osnovu ilustracija.

Kada treba primijeniti ovu strategiju:

- U uvodnom dijelu sata da bi se učenici pripremili za lakše razumijevanje osobina likova i njihovog međusobnog odnosa.
- U prvom razredu pri osmišljanju riječi i rečenica.
- Kao pomoć pri pisanju priče na osnovu ilustrovanih sadržaja.

Belkisa Bedak-Hasak, nastavnik razredne nastave, OŠ „Mustafa Mulić“ Tešanj

Tabela za formativnu procjenu: Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

KRITERIJI	1 ISPOD STANDARDA	2 PRIBLIŽNO NIVOU STANDARDA	3 STANDARDNI NIVO	4 IZNAD STANDARDA
POSTAVLJANJE KONKRETNIH PITANJA I ODGOVARAN JE NA NJIH UZ OBJAŠNENJE I IZNOŠENJE DETALJA	Daje kratke odgovore na konkretno postavljena pitanja.	Formuliše jasna pitanja i odgovara na pitanja čiji sadržaj može objasniti i argumentovati.	Postavlja konkretna pitanja i odgovara na njih uz objašnjenje i iznošenje detalja, stavljajući komentare koji doprinose temi, tekstu ili pitanju koje se razmatra.	Postavlja konkretna pitanja, daje jasne odgovore na postavljena pitanja koja može da argumentuje i potkrijepi detaljima.
IZNOŠENJE TVRDNJI I IDEJA LOGIČKIM REDOSLIJEDOM; OPIS DETALJA I ČINJENICA	Uz pomoć iznosi tvrdnje i opisuje detalje i činjenice.	Uz manju pomoć može iznijeti tvrdnje navodeći ideje logičkim redoslijedom, i korištenjem opisa.	Iznosi tvrdnje i nalaze navodeći ideje logičkim redoslijedom i korištenjem primjerenih opisa, činjenica i detalja da naglasi glavne ideje ili teme; održava primjeren kontakt očima, adekvatnu glasnoću i jasan izgovor.	Iznosi originalne navode, opširne opise činjenica i detalja kako bi naglasio ideje i teme. Koristi se mimikom i gestikulacijom i odgovarajućom dikcijom primjerenom sadržaju.
PISANJE DOGAĐAJA KOJI SADRŽE DOBRO STRUKTURIRAN SLIJED DOGAĐAJA, OPISE LIKOVA I DRUGE VAŽNE DETALJE	Uz poticaj i podršku piše o stvarnim ili izmišljenim događajima.	Piše o stvarnim ili izmišljenim događajima uz malu pomoć oko generiranja ideja. Slijedi zadani tok događaja. Daje kratke opise likova.	Piše o stvarnim ili izmišljenim doživljajima ili događajima koji sadržavaju dobro strukturiran slijed događaja, opise likova i druge važne detalje.	Samostalno piše o stvarnim ili izmišljenim događajima ili doživljajima koji sadrže dobro strukturiran slijed događaja, detaljne opise likova i mjesta radnje. Zauzima stav prema postupcima likova.

Priprema za čas br. 1: Čitanje/Ključne ideje i detalji/Zakopano blago/Ezop

Razred: IV

Ishod učenja:

- Analizira likove, događaje i ideje, te njihove međudnose u tekstu.

Pokazatelj razreda koji se pohvađa:

- Određuje kompoziciju – strukturu književnog teksta i prepoznaje ulogu pojedinih likova.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

AKTIVNOST 1: Igra Rukovanje

AKTIVNOST 2: Strategija *Skriveno blago* u kojoj učenici na stikere pišu asocijacije na pojam *blago* i lijepe ih na plakat u obliku kovčega uz verbalno izražavanje napisanog. (Za mene je blago....)

Najava nastavne jedinice

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

AKTIVNOST 3: Interpretativno čitanje teksta (nastavnik) kako bi učenici shvatili smisao, događaje, razvoj radnje, pravilan izgovor riječi i sl.

AKTIVNOST 4: Globalna analiza kroz razgovor (tema, likovi, mjesto i vrijeme radnje, glavni događaji, eventualno tumačenje manje poznatih riječi).

AKTIVNOST 5: Učenici su podijeljeni u 4 grupe.

1. grupa: Pažljivo pročitajte tekst, a onda napravite plan prepričavanja priče.

Uvod:

Zaplet:

Kulminacija radnje:

Rasplet:

Kraj:

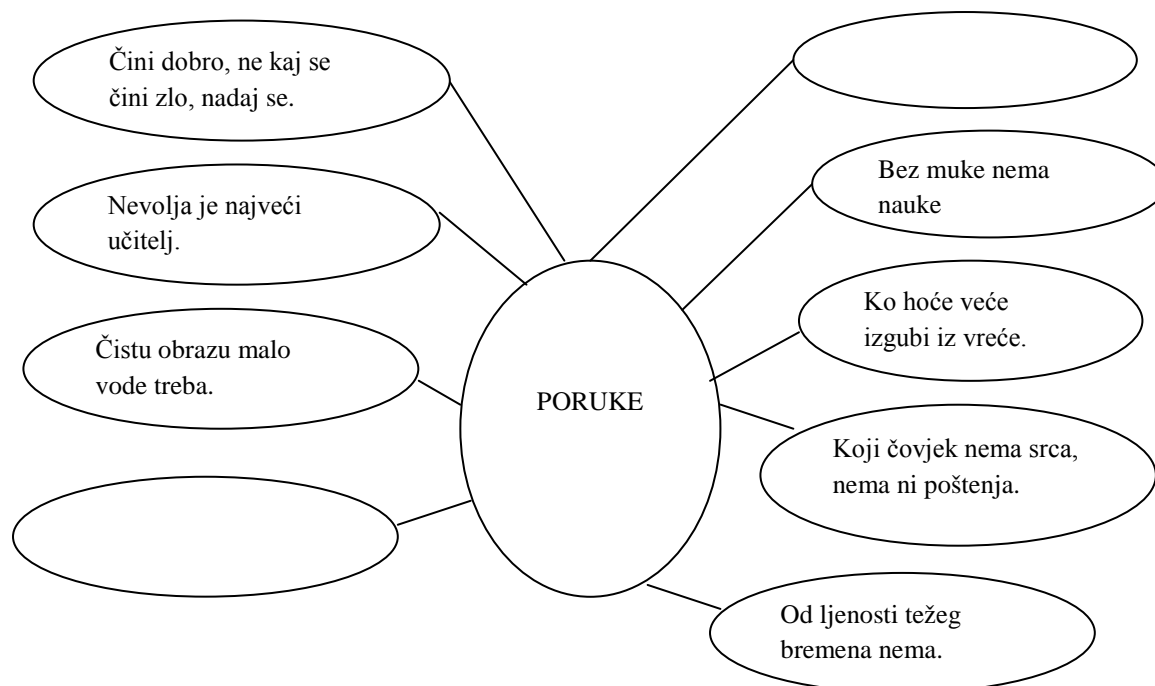
2. grupa – *Ogledalo*: Pažljivo pročitajte tekst, uočite osobine likova i upišite ih u ogledala.

3. grupa – *Insert tabela*: Pažljivo pročitajte tekst, odgovorite na pitanja, a onda na osnovu odgovora napišite svoje mišljenje (komentar).

PITANJA	ODGOVORI
Zašto ranije pšenica nije dobro rodila?	
Kakav je bio očevo život uz sinove neradnike?	
Sinovi su očekivali zlato, našli su ono što su posijali. Kako to da su bili sretni zbog toga?	
Šta mislite o vrijednosti nečeg što nismo zaradili vlastitim trudom?	
KOMENTAR	

4. grupa – *Grozđ*: Pažljivo pročitajte tekst, a onda obojite polja u kojem su misli i poslovice koje se odnose na poruke ove priče. (Podvucite u tekstu rečenice koje to dokazuju.) U prazna polja upišite misli i poslovice koje vi znate.

AKTIVNOST 6: Prezentacija rada grupa i analiza rada

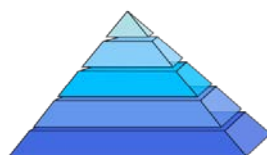
Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

AKTIVNOST 7

Refleksija kroz pitanja i odgovore: Šta mislite o postupcima sinova i oca? Šta ste vi od njih naučili? Vraćanje na plakat *Skriveno blago*. Šta bismo ovdje mogli još napisati?

AKTIVNOST 8: Učenički samostalan rad (Popunjavanje *Piramide vrijednosti* potaknut pitanjem: Šta je bogatstvo?)

Samostalan rad učenika kod kuće: Pripremiti se za čitanje teksta po ulogama.

Formativna procjena za ovaj čas: grupni radovi, kontrolna tabela, *Piramida vrijednosti*, praćenje razgovora

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: tekst *Zakopano blago*, tabele i radni listovi za grupe, plakat, listić s *piramidom*

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

- a) *sljedeći čas?*
- b) *poboljšanje ovog časa?*

Autor pripreme:

Edina Međić, nastavnik razredne nastave, Prva osnovna škola Maglaj

**Priprema za čas br. 2: Usmeno izražavanje i slušanje/Razumijevanje i saradnja/
Zakopano blago/Ezop**

Razred: IV

Ishod učenja:

- Priprema se i sudjeluje efikasno u nizu razgovora i saradnji s različitim sagovornicima, nadogradnji na idejama drugih i izražavanju vlastitih ideja jasno i uvjerljivo.

Pokazatelj razreda koji se pohađa:

- Učestvuje efikasno u nizu razgovora i saradnji (jedan na jedan, u grupama, predvođen nastavnikom) s različitim sagovornicima o temama i tekstovima na nivou razreda, nadogradnji na idejama drugih i jasnom izražavanju vlastitih ideja.

Uvod u učenje: *Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?*

AKTIVNOST 1: Uvodna igra *U tuđim cipelama*

Na tabli ili panou su nacrtane cipele likova (u ovom slučaju oca i sinova). Učenici označavaju one cipele koje misle da mogu obući (onih osoba u čije uloge im se nije teško uživjeti) ili obratno.

AKTIVNOST 2: Čitanje teksta po ulogama – kratka dramatizacija

Najava nastavne jedinice

Kroz učenje: *Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?*

AKTIVNOST 3: Zajedničko prepričavanje priče strategijom *Nastavljamo priču*.

AKTIVNOST 4: Prepričavanje u parovima

AKTIVNOST 5: Razgovor o tekstu u cilju fokusiranja na bitne momente u toku radnje:

Koliko ovaj naslov odgovara priči?

Kada je otac rekao sinovima šta im ostavlja?

Zašto im nije otkrio tajnu? Gdje je on skrivao tajnu?

A šta je u njemu bilo duboko zakopano kad je imao takve sinove?

AKTIVNOST 6: Najava i objašnjenje načina realizacije vođene fantazije *Mudrac*

AKTIVNOST 7: Interpretacija vođene fantazije (nastavnik)

AKTIVNOST 8: Strategijom *Vruća stolica* učenici pričaju doživljeno.

Svaki učenik koji to želi može reći koji je poklon dobio i šta bi taj poklon njemu mogao značiti.

Nakon učenja: *Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?*

AKTIVNOST 9: Refleksija strategijom *Šta mi je u koferu?* Svaki učenik dobija papir i na njemu nacrtava kofer. Svako u svoj kofer upisuje ili ucrtava znanja i vještine koje je dobio na predhodna dva časa, a za koje misli da će mu biti korisni u životu.

AKTIVNOST 10: Igra – *Mali poklon svakom*. Učenicima su na leđa zalijepljeni papiri. Zadatak je da svako svakom na taj papir upiše lijepu poruku.

Priprema za sljedeći čas: Učenicima dati zadatak da zamisle da trebaju krenuti na čudno daleko putovanje brodom. Razmislite i napišite spisak prijatelja koje biste povelili sa sobom i nekoliko stvari koje biste ponijeli na putovanje.

Formativna procjena za ovaj čas: praćenje dramatizacije teksta, prepričavanja, učešća u razgovoru i pričanju poslije vođene fantazije, nastavni listić *Šta mi je u koferu*, kontrolna tabela

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: plakat *U tuđim cipelama*, tekst *Mudrac* za vođenu fantaziju, tekst *Zakopano blago*

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) *sljedeći čas?*

b) *poboljšanje ovog časa?*

Autor pripreme:

Edina Međić, nastavnik razredne nastave, Prva osnovna škola Maglaj

Priprema za čas br. 3: Pisanje/Pisanje i distribucija pisanih radova/Zakopano blago/Ezop Razred: IV
Ishod učenja: • Piše jasne i smislene radove u kojima su sadržaj, organizacija i stil primjereni zadatku, svrsi i publici.
Pokazatelj razreda koji se pohvađa: • Piše jasan i smislen rad u kojem su sadržaj, organizacija i stil primjereni zadatku, svrsi i publici.
Uvod u učenje: <i>Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?</i> AKTIVNOST 1: Analiza zadaće u kojoj su trebali da napišu spisak prijatelja koje bi povelili sa sobom na daleko čudno putovanje. AKTIVNOST 2: Obilazak <i>Galerije radova</i> s prethodna dva časa i razgovor o urađenom s akcentom na tok radnje, osjećajima, porukama teksta i stečenom znanju. Kako biste se osjećali da sad treba da krenete u potragu za blagom? Šta bi moglo biti vaše blago? Najava nastavne jedinice
Kroz učenje: <i>Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?</i> AKTIVNOST 3: Učenici dobijaju grafičke organizatore u formi <i>kipling tehnike</i> i uz usmjeravanje nastavnika ga popunjavaju. ŠTA? _____ GDJE? _____ KADA? _____ PUTOVANJE KAKO? _____ KO? _____ ZAŠTO? _____ AKTIVNOST 4: Pošto je popunjen grafički organizator, slijedi uvođenje u samo pisanje. Učenici dobijaju radne listove: „Zamisli da imaš brod koji se zove _____ i da s prijateljima koji se zovu _____ putuješ preko mora koje se zove _____ u neku daleku čudnu zemlju koja se zove _____.“ (Nastavi da pišeš priču.) AKTIVNOST 5: Individualno kreativno pisanje učenika.
Nakon učenja: <i>Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?</i> AKTIVNOST 6: Strategija <i>Piščeva stolica</i> putem koje učenici prezentuju napisano i kroz razgovor dobijaju povratne informacije o napisanom. Pri realizaciji ove tehnike kod učenika graditi sposobnost iznošenje mišljenja i stavova. (U priči mi se dopada... Mislim da bi priča bila još ljepša kad bi u njoj bilo...) Na taj način učenik koji je napisao priču će osjećati da se procjenjuje priča, a ne on. AKTIVNOST 7: Učenici dobijaju tabelu za redigovanje pisanja koju mogu popuniti odmah ili kod kuće ovisno od predviđenog vremena. Na taj način imaju mogućnost da poboljšaju svoj rad i isprave eventualne greške u pisanju. Najbolje radove izložiti na uočljiv prostor u učionici. Radovi se mogu iskoristiti i na časovima gramatičkih vježbi s ciljem uočavanja kako pravilno odabrane riječi mogu doprinijeti kvaliteti pisanog rada.
Formativna procjena za ovaj čas: kontrolna tabela, radovi učenika, <i>grafički organizator</i>, kontrolna lista
Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: tekst <i>Zakopano blago</i>, <i>grafički organizator</i>, radovi izloženi u <i>galeriji</i> radni list, kontrolna lista za redigovanje
Razmišljanje nakon časa: Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike? Koje promjene biste preporučili za: a) sljedeći čas? b) poboljšanje ovog časa?
Autor pripreme: Edina Medić, nastavnik razredne nastave, Prva osnovna škola Maglaj

Strategija za Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

Oblast-i: Čitanje/Pisanje/Usmeno izražavanje i slušanje

Razred-i: I–V

Strategija: Vođena fantazija

Svrha: Efikasna dramska tehnika koja pospješuje međusobno otvaranje učenika i osvještavanje vlastitog unutarnjeg svijeta, te samoanalizu i analizu doživljaja. Omogućava otkrivanje novih spoznaja o sebi i drugima i motivira učenike da govore o svojim željama, očekivanjima, doživljajima i iskustvima. Moguće ju je prilagoditi cilju kojem se teži, odnosno interesu, problemu ili sadržaju koji zaokuplja učenike u određenom trenutku, pa je izvediva u svim dijelovima časa.

Koraci za nastavnika:

1. Atmosfera treba biti opuštena. (Učenici se udobno smještaju u stolicama, stopalima dodiruju pod, zatvorenih očiju ili pogleda usmjerenog na neki objekt ili tačku slušaju tekst vođene fantazije i zamišljaju ono što su čuli uz pamćenje detalja.)
2. Vođena fantazija je uspješnija ako nastavnik zna tekst, odnosno ne čita ga nego priča. Pri tome treba voditi računa o tonu i ritmu glasa koje prilagođavamo grupi. Dužine pauza koje su sastavni dio teksta vođene fantazije se, takođe, prilagođavaju grupi.
3. Učenici dopuštaju svojoj mašti da se poigra s detaljima, ali trebaju biti svjesni kako uočavaju pojedine detalje, kako ih razvrstavaju i povezuju. (Sve to se već nalazi u tekstu vođene fantazije.)
4. Učenici mogu podijeliti s ostalim ono što su doživjeli. (U redu je i ako ne žele.) Veoma je važno da ni nastavnik ni ostali učenici ne tumače doživljaje drugih jer je to autentično iskustvo.
5. Iskustvo se može i nacrtati ili opisati pismeno.
6. Na osnovu iskustava moguće je razraditi prve korake za rješenje postavljenog problema ili biti prethodnica individualnom radu.

Modifikacije:

- Vođenje bilješki o onom što su vidjeli ili doživjeli.
- Zamišljanje scena iz budućnosti ili kako će u budućnosti izgledati rješenje problema koji trenutno imaju i kako je problem riješen.
- Nastavnik s iskustvom u vođenju fantazije može „lekciju“ pretvoriti u vođenu fantaziju.

Kada treba primijeniti ovu strategiju:

- Kao poticaj za pričanje doživljenog
- Za kontakt s nesvjesnim i rješavanje problema kroz metaforu
- Za predviđanje rješenja problema
- Primjenjivo u svim dijelovima časa ako je tekst fantazije adekvatno izabran

Neke primjere vođene fantazije moguće je naći u knjizi „Igram do sebe“.

Edina Međić, nastavnica razredne nastave, Prva osnovna škola Maglaj

Tabela za formativnu procjenu: Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

KRITERIJI	1 ISPOD STANDARDA	2 PRIBLIŽNO NIVOU STANDARDA	3 STANDARDNI NIVO	4 IZNAD STANDARDA
OPIS LIKOVA; PREPOZNAVANJE ULOGE POJEDINIH LIKOVA U RAZVOJU RADNJE	Uz poticaj i podršku uočava likove i tok radnje.	Opisuje likove, njihove osjećaje, uočava tok radnje.	Opisuje likove u priči (npr. njihove osjećaje, motivacije, osobine) i utvrđuje kako njihovi postupci doprinose razvoju radnje.	Prepoznaje međuodnose likova i uočava kako njihovi odnosi utiču na radnju.
UČESTVOVANJE U NIZU RAZGOVORA O TEMAMA I TEKSTOVIMA NA NIVOU RAZREDA; IZRAŽAVANJE VLASTITIH IDEJA	Učestvuje u razgovoru i saradnji 1:1 predvođen nastavnikom, sagovornik je poznata osoba, poznata tema, konkretni i kratki odgovori.	Učestvuje u razgovoru i saradnji 1:1 i grupi, ponekad učestvuje u nadogradnji ideja drugih.	Učestvuje efikasno u nizu razgovora jedan na jedan, u grupama predvođen nastavnikom s različitim sagovornicima o temama i tekstovima na nivou razreda, nadogradnji na idejama drugih i jasnom izražavanju vlastitih ideja.	Inicira i učestvuje u nizu razgovora s različitim sagovornicima o temama i tekstovima na nivou razreda, nadogradnji na idejama drugih i jasno izražava vlastite ideje.
PISANJE SMISLENOG RADA U KOJEM SU SADRŽAJ, ORGANIZACIJA I STIL PRIMJERENI ZADATKU, SVRSI I PUBLICI	Uz stalni poticaj nastavnika piše rad u kojem su sadržaj i organizacija djelimično primjereni zadatku i svrsi.	Uz povremenu pomoć nastavnika/odraslih piše rad u kojem su sadržaj i organizacija prilično primjereni zadatku i svrsi.	Piše jasne i smislene radove u kojim su sadržaj, organizacija i stil primjereni zadatku, svrsi i publici.	Samostalno piše rad u kojem su sadržaj i organizacija primjereni zadatku i svrsi. Radovi su originalni i razumljivi publici.

**Priprema za čas br. 1: Čitanje/Ključne ideje i detalji/Zimska priča/Maja Gjerek-Lovreković
Razred: IV**

Ishod učenja:

- Analizira likove, događaje i ideje, te njihove međudnose u tekstu.

Pokazatelj razreda koji se pohvađa:

- Određuje kompoziciju – strukturu književnog teksta i prepoznaje ulogu pojedinih likova.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Strategija *Kolo naokolo* – U ovoj strategiji jedan papir i jedna olovka se usmjeravaju od člana do člana grupe. Nastavnik zapisuje riječ *majka* i pošalje papir i olovku učeniku s lijeve strane. Taj učenik dopiše nešto svoje o već zapisanoj ideji i papir šalje dalje. Nakon toga slijedi objedinjavanje ideja i zajednički zaključak *Majčina ljubav*.

Najava nastavne jedinice i zapisivanje naslova na tabli.

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Interpretacija književnog teksta s fokusom na sadržajnoj/predmetnoj analizi i njenim elementima: Interpretativno čitanje priče. Nastavnik čita priču u cjelini kako bi učenici shvatili njen smisao, događaje, razvoj radnje, pravilan izgovor riječi i sl.

Globalna analiza kroz razgovor o glavnim događajima i likovima koji se spominju u djelu, uočavanje prostorno – vremenskih dimenzija:

O kome se govori u ovoj priči? Ko su likovi?

Gdje i kada se dogodila radnja?

O čemu priča govori?

Učenici će sada popuniti nastavni listić koji se odnosi na likove u priči (glavni, sporedni).

Odrediti tok događaja radnje i imenovati glavne događaje (kompozicija). Zatražiti mišljenje učenika i njihovo shvatanje i dojam koji je na njih ostavila ova priča.

Strategija *Predviđanje* – Čitanje teksta odraditi strategijom *Predviđanje*. Priču čitati dio po dio, s pauzama na određenom mjestu, a učenici će moći nakon svake pauze da predviđaju nastavak priče

Pripremiti i podijeliti *tabele predviđanja*:

	Šta misliš da će se desiti?	Šta se zaista dogodilo?
I dio		
II dio		
III dio		

AKTIVNOSTI

Čitanje prvog dijela priče (učenici aktivno slušaju kako bi mogli da se užive i nastave priču).

Predviđanje nastavka priče (na prvoj pauzi uputiti učenike da predvide šta će se dogoditi u narednoj cjelini koju ćemo čitati). (Čitanje, predviđanje, prepričavanje, upoređivanje)

Preko postupaka likova i njihovih osobina učenici dolaze do ključne ideje – pouke koju ova priča nosi u sebi: Najveća ljubav na svijetu je *majčina ljubav*.

Izveštavanje vršiti *Galerijom radova* (Grupni radovi – *grafički organizeri*, bit će predstavljeni na zidu učionice, tako da će se moći međusobno upoređivati i komentarisati).

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Učenici usmeno opisuju majku.

Zadaća: Tehnika *grozd* – Zašto sam ponosan/ponosna na svoju majku?

Formativna procjena za ovaj čas: tabele predviđanja, radni listovi za dopunjavanje rečenica

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: tekst *Zimska priča*, radni listovi za grupni rad, nastavni listići za individualan rad (nepotpune rečenice), tabele

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) *sljedeći čas?*

b) *poboljšanje ovog časa?*

Autor pripreme:

Elmedina Kohnić, profesor razredne nastave, OŠ „Abdulvehab Ilhamija“ Žepče

**Priprema za čas br. 2: Usmeno izražavanje i slušanje/Razumijevanje i saradnja/
Zimska priča/Maj Gjerek-Lovreković**

Razred: IV

Ishod učenja:

- Prezentira informacije, nalaze i dokaze tako da slušatelji mogu slijediti tok obrazlaganja, a organizacija, razvoj i stil primjereni su zadatku, svrsi i publici.

Pokazatelj razreda koji se pohada:

- Iznosi tvrdnje i nalaze, navodeći ideje logičkim redoslijedom i korištenjem primjerenih opisa, činjenica i detalja da naglasi glavne ideje ili teme; održava primjeren kontakt očima, adekvatnu glasnoću i jasan izgovor.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Zagonetka: Bijele koke s neba pale, pa nam vrata zatrpale.

Rješenje: snijeg

Ponoviti sadržaj priče kroz razgovor s učenicima.

Najava nastavne jedinice i zapisivanje naslova na tabli.

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Čitanje priče po ulogama (Iz teksta izdvojiti dijaloge i prilagoditi ih čitanju po ulogama).

Pitanja i odgovori u paru 1:1 (Učenik postavlja dva pitanja, a dva pitanja postavljaju njemu).

Strategija *Bounce cards* – U ovom dijelu časa učenici će raditi grupnim oblikom rada. Čitaju tekst zadaće s prethodnog časa, uz korištenje kartice s iskazima:

Shvatam ali...

Želio bih da dodam...

Slažem se jer...

Ne slažem se jer...

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Grupno ilustrovanje sadržaja priče.

Zadaća: Sastav na temu *Zima u mom kraju*

Formativna procjena za ovaj čas: usmeni odgovori, pitanja i odgovori u paru, kartice s iskazima

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: tekst priče, zagonetka, tekst zadaće, kartice s iskazima, olovke u boji ili flomasteri

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) *sljedeći čas?*

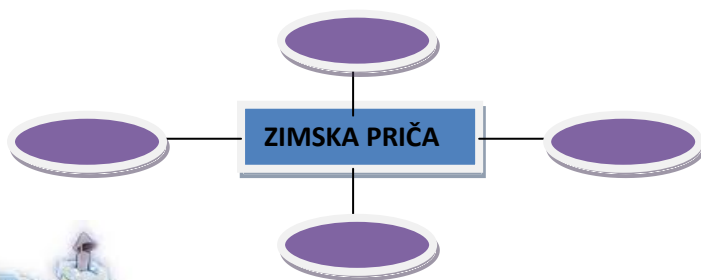
b) *poboljšanje ovog časa?*

Autor pripreme:

Elmedina Kohnić, profesor razredne nastave, OŠ „Abdulvehab Ilhamija“ Žepče

Prilozi:

Grafički organizator – glavne ideje

**Priprema za čas br. 3: Pisanje i distribucija pisanih radova/Zimska priča/Maja Gjerek -Lovreković
Razred: IV**

Ishod učenja:

- Usavršava svoj pisani rad planiranjem, revizijom, redigovanjem ili pokušajem novog pristupa.

Pokazatelj razreda koji se pohvađa:

- Uz ograničeno vodstvo i podršku vršnjaka i odraslih, piše rad i po potrebi ga mijenja i usavršava – popravljajući već napisani rad ili piše novi s pokušajem drugačijeg pristupa.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Čas započinje analizom zadatke. Učenici su imali zadatak da napišu sastav na temu *Zima u mom kraju*. Nekoliko učenika čita svoju zadaću.

Najava nastavne jedinice i zapisivanje naslova na tabli.

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Učenici pišu sastav na osnovu plana opisa:

- Tamni oblaci plovili su nebom
- Počele su padati prve pahuljice
- Drveće i krovovi kuća dobili su ogrtače
- Sve je bilo lijepo i tiho kao mjesečina
- Škripanje brave budi usnulu majku i usnulog dječaka
- Dječak i majka traže tragove zagonetnog gosta
- Tragovi ljubavi

Samostalno pisanje – zima.

Nakon pisanja slijedi revizija.

Proces pročišćavanja napisanog.

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Učenici plešu strategijom *Ogledalo* uz muziku iz pjesme *Padaj, padaj snježiću*

(Strategija *Ogledalo* – učenici će plesati okrenuti jedan drugome, jedan plesač osmišljava pokrete i pleše dok ga drugi oponaša i obrnuto.)

Nastavnik će učenicima dati zadatak da za naredni čas napišu *činkvinu* na temu zima.

Pokazati primjer jedne činkvine i objasniti postupak pisanja:

Imenica

pridjev

pridjev

glagol

glagol

glagol

Četiri riječi koje izražavaju osjećaje u vezi teme

Istoznačnica (jedna riječ koja sažima bit teme)

Učenici će dobiti listiće s pravilima pisanja činkvine.

Formativna procjena za ovaj čas: učenički sastavi

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: Čitanka, CD-player, ilustracije, nastavni listići

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) *sljedeći čas?*

b) *poboljšanje ovog časa?*

Autor pripreme:

Elmedina Kohnić, profesor razredne nastave, OŠ „Abdulvehab Ilhamija“ Žepče

Tabela za formativnu procjenu: Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

KRITERIJI	1 ISPOD STANDARDA	2 PRIBLIŽNO NIVOU STANDARDA	3 STANDARDNI NIVO	4 IZNAD STANDARDA
ODREĐIVANJE KOMPOZICIJE KNJIŽEVNOG TEKSTA I PREPOZNAVANJE ULOGE POJEDINI LIKOVA	Uz poticaj i podršku nastavnika nabraja glavne likove, događaje i mjesto radnje.	Uz pomoć nastavnika određuje kompoziciju književnog teksta, opisuje likove i utvrđuje kako njihovi postupci doprinose razvoju radnje.	Određuje kompoziciju književnog teksta i prepoznaje ulogu pojedinih likova.	Samostalno određuje kompoziciju književnog teksta, analizira razvoj likova s višestrukim ili sukobljenim motivima u tekstu u cilju tumačenja njihovog doprinosa zapletu i raspletu.
IZNOŠENJE TVRDNJI I DOKAZA, KORIŠTENJE OPISA I ČINJENICA, JASAN IZGOVOR, GLASNOĆA	Uz stalni poticaj nastavnika navodi ideje logičkim redoslijedom koristeći primjerene opise.	Uz poticaj i podršku iznosi tvrdnje i nalaze, navodi ideje logičkim redoslijedom korištenjem primjerenih opisa i detalja da naglasi glavne ideje ili teme govoreći jasno.	Iznosi tvrdnje i nalaze, navodeći ideje logičkim redoslijedom i korištenjem primjerenih opisa, činjenica i detalja. Naglašava glavne ideje ili teme, te održava primjeren kontakt očima, uz adekvatnu glasnoću i jasan izgovor.	Samostalno iznosi tvrdnje, nalaze i dokaze jasno, sažeto i logično. Održava primjeren kontakt očima tako da slušaoci mogu slijediti tok obrazlaganja. Suština i stil su primjereni svrsi i zadatku.
SAMOSTALNO PISANJE RADA PRIMJERENOG ZADATKU I SVRSI	Uz stalni poticaj nastavnika i uz pomoć piše rad u kojem su sadržaj i organizacija djelimično primjereni zadatku i svrsi.	Uz povremenu pomoć nastavnika i odraslih piše rad u kojem su sadržaj i organizacija prilično primjereni zadatku i svrsi.	Piše rad u kojem su sadržaj i organizacija primjereni zadatku i svrsi.	Samostalno piše rad u kojem su sadržaj i organizacija primjereni zadatku i svrsi. Radovi originalni i razumljivi publici.

Priprema za čas br. 1: Čitanje/Ključne ideje i detalji/Zastidio se majke/Ivan Cankar

Razred: IV

Ishod učenja:

- Analizira likove, događaje i ideje, te njihove međudnose u tekstu.

Pokazatelj razreda koji se pohada:

- Određuje kompoziciju – strukturu književnog teksta i prepoznaje ulogu pojedinih likova.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Nastavnica je na prethodnom času dala učenicima domaći zadatak da napišu pjesmu posvećenu majci. Pjesma može biti u formi rimovanih stihova, ali i kao pjesma od pet stihova koji se ne moraju rimovati (*Činkvina*).

Objašnjenje za pisanje *Činkvina pjesama*:

Prvi stih je naslov, jedna riječ, najčešće imenica, koja ukazuje na temu.

Drugi stih čine dvije riječi, najčešće pridjevi, koji opisuju imenicu iz prvog stiha.

Treći stih čine tri riječi, koje opisuju radnju. (Učenici ovog uzrasta ne poznaju pojam glagolska imenica, pa će koristiti glagole.)

Četvrti stih je fraza od četiri riječi koje izražavaju osjećaje u vezi s temom.

Peti stih je jedna riječ koja sažima bit teme.

Učenici će prije početka časa međusobno čitati pjesme jedni drugima, da bi mogli predložiti ko će svoju pjesmu pročitati javno.

Dva-tri učenika će pročitati svoje pjesme.

Evokacija:

Na prethodnom času učenici su uočili tok događaja u priči i formulirali podnaslove događaja. Radi prisjećanja na događaje na plakatu su napisani podnaslovi događaja čiji je redoslijed izmiješan. Učenici će navoditi događaje pravilnim redoslijedom, a nastavnica će upisati odgovarajuće redne brojeve ispred podnaslova. Nakon toga učenici će ukratko prepričati događaje. (Strategija – *Izmiješane sekvence*)

Izgled plakata:

- Majka čeka Jožu pred školom;
- Joža se oprašta od majke, ali grijeh ostaje na njegovoj duši;
- Majka traži Jožu u stanu;
- Joža se sakrio od majke, jer se stidio njenog izgleda;
- Majka i dalje čeka i brine za svog sina.

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Primjenom strategije *Pitanje – odgovor* nastavnica će pomoći učenicima da bolje razumiju tekst, potaknut će ih na razmišljanje o likovima, njihovim postupcima i osjećanjima.

Pitanja koja će nastavnica postaviti:

Gdje je Joža išao u školu? Kako je izgledala škola i prostor ispred nje? Kako su varošani bili obučeni? Odakle je došla njegova majka? Gdje se nalazilo njihovo selo? Kako je majka došla u varoš? Kako je izgledala Jožina majka? Šta je nosila u rukama? Šta je bilo u zavežljaju? Kako se majka osjećala? Šta je Joža uradio kad je ugledao majku? Zašto? Zašto je Joža svom drugu rekao da to nije njegova majka? O čemu je majka razmišljala dok je i dalje čekala Jožu pred školom? Kako se osjećao Joža dok je pratio majku kući? Zašto? Šta je želio da uradi? Šta je uradio?

Kako se osjećao nakon što je majka otišla? Kako se osjećao kasnije u životu?

Rad u grupama:

Učenici će dobiti nastavne listove s tabelama u kojima su navedeni citati iz teksta, koji se odnose na likove i njihove postupke, razmišljanja i osjećanja. Na osnovu citata učenici će uočiti osobine likova. (Strategija – *Dvostruko vođeni dnevnik, citat – komentar.*)

1. grupa će dobiti citate koji se odnose na izgled Jožine majke.
2. grupa će dobiti citate koji se odnose na postupke i osjećanja majke prema Joži.
3. grupa će dobiti citate koji se odnose na Jožine postupke prema majci.
4. grupa će dobiti citate koji se odnose na Jožina razmišljanja pri donošenju odluka kako da postupi prema majci.
5. grupa će dobiti citate koji se odnose na Jožina osjećanja nakon njegovih postupaka prema majci.

Svaki učenik će dobiti tabelu, pročitati citate iz teksta, uočiti osobine likova i upisati ih u tabelu, a zatim će u okviru grupe razmijeniti mišljenje o osobinama likova koje su uočili. Zaključke će upisati u tabelu za grupu (većeg formata), koju će pokazati pri prezentaciji.

Grupe će prezentirati radove, a ostali učenici po potrebi mogu dopuniti njihove zaključke ili postaviti pitanja članovima grupe koja je izlagala.

Na flip-chart plakatu nastavnik će upisati osobine likova koje su učenici uočili.

Radeći u parovima učenici će uočiti poruke priče. U svakoj grupi su po dva para. Nakon što svaki par uoči poruku razmijenit će mišljenje s drugim parom u okviru iste grupe. Članovi iste grupe će usaglasiti mišljenje i svaka grupa će saopćiti poruku koju su formulirali. (Strategija *Razmisli/spari/razmijeni*)

Nastavnica će najuspješnije poruke zapisati na flip-chart plakatu.

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Kombinacijom strategija *Nedovršene rečenice* i *Akrostih* učenici će iznijeti svoja lična razmišljanja i stavove o majci. Učenici će dopunjavati rečenice riječima koje im spontano padnu na pamet. Nastavnica će napomenuti da je svako mišljenje prihvatljivo, da bi učenici slobodno izrazili svoj stav. Prva slova rečenica pročitana uspravno čine riječ MAJKA.

Rečenice su:

Moja mama je _____. Ako sam tužan/tužna ona _____.

Ja želim da ona _____. Kad sam sretan/sretna ona _____.

Ako pogriješim ona _____.

Nekoliko učenika će pročitati kako su dopunili rečenice. Nastavnica će skrenuti pažnju učenicima na početna slova rečenica, kako bi oni uočili riječ MAJKA.

Za domaću zadaću učenici će zamisliti da su oni bili na mjestu dječaka Jože i napisati svoja razmišljanja ili osjećanja u toj ulozi. Također, mogu da napišu „svoju“ verziju priče, s drugačijim razvojem radnje, kako bi oni postupili da su bili u ulozi Jože.

Formativna procjena za ovaj čas: nastavni listovi s nedovršenim rečenicama, tabele s citatima za *Dvostruko vođeni dnevnik*

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: tekst *Zastidio se majke*, nastavni listovi s nedovršenim rečenicama, plakat s podnaslovima događaja čiji je redoslijed izmiješan, tabele s citatima za *Dvostruko vođenje dnevnika*, flip-chart plakat sa zaključcima s časa

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) *sljedeći čas?*

b) *poboljšanje ovog časa?*

Autor pripreme:

Hamida Omerović, nastavnik razredne nastave, OŠ „Kovači“ Zavidovići

**Priprema za čas br. 2: Usmeno izražavanje i slušanje/Razumijevanje i saradnja/
Zastidio se majke/Ivan Cankar**

Razred: IV

Ishod učenja:

- Priprema se i sudjeluje efikasno u nizu razgovora i saradnji s različitim sagovornicima, nadogradnji na idejama drugih i izražavanju vlastitih ideja jasno i uvjerljivo.

Pokazatelj razreda koji se pohađa:

- Učestvuje efikasno u nizu razgovora i saradnji (jedan na jedan, u grupama, predvođen nastavnikom) s različitim sagovornicima o temama i tekstovima na nivou razreda, nadogradnji na idejama drugih i jasnom izražavanju vlastitih ideja.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Učenici su za zadaću imali zadatak da razmisle i napišu šta bi uradili i kako bi postupili da su bili na mjestu dječaka Jože. Nekoliko učenika će pročitati svoj rad.

Slijedi individualni rad na nastavnim listićima, na kojima će učenici dopuniti nedovršene rečenice, pri tome zamišljajući da su i sami bili u ulozi Jože. (Strategija *Nastavak na nedovršene rečenice*)

Živjeti u varoši je _____ nego na selu.

Odjeća varošana je _____.

U mom selu ljudi su _____.

Njihova odjeća je _____.

Više bih volio/voljela da živim u _____ nego u _____ zato što _____.

Želim da moja majka izgleda kao _____.

Učenici u okviru svoje grupe razmijene nastavne listiće da bi vidjeli mišljenja drugih članova grupe i uporede ih sa svojim mišljenjem.

Kratki osvrt na rad kroz pitanja:

Zašto se Jože zastidio majke?

Šta je on želio da bude drugačije?

Slažete li se s njim?

Da li ga razumijete ili ga osuđujete?

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Sljedeći zadatak učenici rade u grupama. Svaka grupa dobija zadatak da u tabeli u kojoj je naveden citat iz teksta koji ukazuje na neki Jožin postupak upišu komentare svih članova grupe, bez obzira koliko su mišljenja različita. (Strategija *Dvostruko vođeni dnevnik, citat – komentar*)

Nakon što završe s radom izlažu tabele s komentarima na previđeno mjesto.

Obilazak galerije.

Nakon što su učenici vidjeli mišljenje ostalih slijedi diskusija vođena pitanjima nastavnice.

Učenici također mogu postavljati pitanja učesnicima diskusije.

Pri iznošenju mišljenja učenici brane svoje stavove argumentima.

Pitanja koja za diskusiju postavlja nastavnica:

Jože se zastidio majke. Šta je to čega se on stidio? Ko od vas bi se zastidio da živi u nekom većem mjestu i da njegova majka tako odjevena (gdje su druge majke drugačije odjevene) dođe pred njegovu školu? Zašto? Ko se ne slaže s tim? Zašto? Kako bi ti postupio/postupila? Jože se pokajao. Može li kajanje ispraviti grešku? Da li kajanje može nešto da promijeni? Šta mislite, kako bi se Jože osjećao da je majci priznao svoj grijeh? Kako biste vi postupili?

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Nakon diskusije učenici se opredjeljuju u dvije skupine, oni koji ga razumiju i ne osuđuju, i oni koji ga osuđuju i misle da je to što je uradio neoprostivo.

Učenici formiraju parove tako da su oni koji čine par iz različitih grupa i u razgovoru jedan na jedan iznose svoje argumente zašto tako misle.

Za domaću zadaću učenici će napisati šta bi poručili Joži da su njegov najbolji prijatelj.

Formativna procjena za ovaj čas: nastavni listići s nedovršenim rečenicama, tabele za *Dvostruko vođeni dnevnik*

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: nastavni listići s nedovršenim rečenicama, tabele s citatima za *Dvostruko vođeni dnevnik*, tekst *Zastidio se majke/Ivan Cankar*

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) *sljedeći čas?*

b) *poboljšanje ovog časa?*

Autor pripreme:

Hamida Omerović, nastavnik razredne nastave, OŠ „Kovači“ Zavidovići

**Priprema za čas br. 3: Pisanje/Pisanje i distribucija pisanih radova/
Zastidio se majke/Ivan Cankar**

Razred: IV

Ishod učenja:

- Piše jasne i smislene radove u kojima su sadržaj, organizacija i stil primjereni zadatku, svrsi i publici.

Pokazatelj razreda koji se pohada:

- Piše jasan i smislen rad u kojem su sadržaj, organizacija i stil primjereni zadatku, svrsi i publici.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Na prethodnom času učenici su dobili zadatak da napišu poruke Joži, kao njegov najbolji prijatelj. Na ovom času će pročitati svoje poruke. Ideje koje učenici iznesu nastavnica će zapisati na velikom papiru. Tehnika *Nabacivanje ideja*

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Primjenom tehnike *Grozd* iz navedenih ideja, uz pomoć i rukovodstvo nastavnice, bit će izdvojene one ideje koje će biti okosnica pisanih radova učenika. Nastavnica će po potrebi dopuniti ideje prijedlozima koje smatra bitnim. Zatim će brojevima obilježiti redoslijed kojim će učenici pisati svoj pisani rad. Rad treba početi kratkim kazivanjem o Jožinim postupcima prema majci. U središnjem dijelu učenici će pisati o tome kako oni, u svojstvu njegovog najboljeg prijatelja, gledaju na te postupke i navesti neke poruke za njega, koje se odnose na majčino žrtvovanje i brigu da bi njemu olakšala život. Mogu navesti i pretpostavke kako bi bilo da je majka postupala drugačije, da je na prvom mjestu brinula o svom izgledu, a zanemarivala njegove potrebe. Kao završnu misao učenici mogu predložiti Joži šta treba da uradi da se oslobodi grijeha koji nosi na duši. Učenici pišu prvi nacrt svog rada.

Nakon toga, u postupku revizije, učenici u parovima tiho čitaju svoju radnu verziju partneru. Partneri međusobno mogu dati prijedlog jedan drugom, u cilju poboljšanja rada, ali svako sam za sebe odlučuje da li će prijedlog prihvatiti.

Nakon čitanja u parovima svako još jedanput provjerava svoj rad i po potrebi ga doraduje.

Učenici dobrovoljci će pročitati svoj rad ostalima. Za tu svrhu u učionici se nalazi stolica na koju sjedaju učenici koji se prijave da javno pročitaju svoj rad – *Autorova stolica*.

Nakon čitanja slušaoci bi trebali da kažu jednu stvar koja im se dopala u pročitanoj sastavu i da autoru postave jedno pitanje. Slušaoci predlažu radove koje bi trebalo postaviti u Galeriju radova, gdje će biti izloženi nekoliko dana.

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primjene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Svaki učenik treba da smisli po jednu poruku za Jožu – *Jednorečenično sumiranje*. Zatim formiraju unutrašnji i vanjski krug od jednakog broja učenika koji se na znak nastavnika rotiraju u suprotnim smjerovima. Kada nastavnik da znak za stop, učenici se zaustave i oni koji se nađu jedan nasuprot drugom postaju partneri. Partneri jedan drugom kazuju poruku koju su smislili. Ako je neko od svog partnera čuo posebno važnu i zanimljivu poruku kazuje je i ostalima. Tehnika – *Pomiješaj/Zaustavi/Spari*.

Za zadaću učenici dobivaju kontrolne liste za redigovanje, s pripremljenim pitanjima. Samostalno će pregledati svoje radove i pomoću kontrolne liste ispraviti eventualne nedostatke. Sljedećeg dana će svoje pismene radove odložiti u zajednički folder, s oznakom *Poruke za Jožu* koji će biti ostavljen na policu u učionici, namijenjenu za sakupljanje pisмениh radova učenika. Nakon nekoliko dana u isti folder će biti dodati i radovi koji su bili izloženi u Galeriji.

Formativna procjena za ovaj čas: pismeni radovi učenika

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: tekst *Zastidio se majke*/Ivan Cankar; Tehnika *Pomiješaj/Zaustavi/Spari*

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) *sljedeći čas*

b) *poboljšanje ovog časa?*

Autor pripreme:

Hamida Omerović, nastavnik razredne nastave, OŠ „Kovači“ Zavidovići

Prilog:

Pitanja za kontrolne liste – redigovanje

- U svom radu sam koristio/koristila velika slova na početku svake rečenice.
- Koristio/koristila sam ispravne znakove interpunkcije na kraju svake rečenice.
- Sve riječi sam napisao/napisala pravilno.
- Svaka rečenica je smisljena i napisana kao dovršena misao.
- Rečenice se međusobno nadovezuju.

Strategija za Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

Oblast-i: Čitanje; Usmeno izražavanje i slušanje

Razred-i: II–IX

Strategija: Razmisli/spari/razmijeni

Svrha: Strategiju koristiti kada treba učenike potaknuti na razmišljanje, iznošenje vlastitih stavova, upoređivanje svojih stavova s mišljenjem drugih, da bi razumjeli određeni problem i zajednički stvorili najprihvatljivije zaključke.

Koraci za nastavnika:

1. Nastavnik postavlja pitanje ili problemski zadatak, koji učenike navodi na razmišljanje. Svaki učenik samostalno pokušava odgovoriti na pitanje, ili zauzeti određeni stav u vezi datog problema. Svoje mišljenje mogu zapisati, ali u ovoj fazi ne iznose odgovore ili stavove.
2. Nastavnik upućuje učenike da formiraju parove, te da svaki učenik međusobno podijeli svoje mišljenje s partnerom u paru. Pokušavaju usaglasiti mišljenje, birajući prihvatljiviji odgovor ili ponuđeni stav.
3. Nastavnik upućuje učenike da se po dva para udruže i formiraju četvorke. Zatim parovi u četvorkama razmjenjuju mišljenje i pokušavaju ga usaglasiti. Zajedničko mišljenje ili stav mogu zapisati na papiru.
4. Nastavnik ponavlja postavljeno pitanje ili problemski zadatak i pruža priliku svakoj grupi/četvorki da javno saopći svoj odgovor, mišljenje ili stav.
5. Nastavnik upućuje učenike da razmotre sve iznesene odgovore, mišljenja ili stavove i pokušaju odabrati najprihvatljiviji.
6. Odabrani odgovor, mišljenje ili stav se može postaviti na vidno mjesto u učionici, a može poslužiti i kao osnova za dalji rad na času.

Modifikacije:

- Učenicima mlađeg uzrasta nastavnik može ponuditi više odgovora, u obliku rečenica ili slika, kako bi oni mogli odabrati najprihvatljiviji.
- Mlađi učenici mogu zaključke izraziti simbolom ili crtežom.
- Ako neki učenik ostaje pri svom stavu ili mišljenju, koje se razlikuje od mišljenja većine, dati mu priliku da svoj stav obrazloži ili argumentira.

Kada treba primijeniti ovu strategiju:

- Kada učenici analiziraju tekst, na osnovu kojeg će formirati svoje stavove o nekom problemu s kojim se mogu suočiti i u svakodnevnom životu.
- Kada učenici trebaju usaglasiti mišljenja i zajednički donijeti zaključak.
- Kada njihova razmjena mišljenja može pomoći razumijevanju određenog problema.

Hamida Omerović, nastavnik razredne nastave, OŠ „Kovači“ Zavidovići

Tabela za formativnu procjenu: Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

KRITERIJI	1 ISPOD STANDARDA	2 PRIBLIŽNO NIVOU STANDARDA	3 STANDARDNI NIVO	4 IZNAD STANDARDA
KOMPOZICIJA – STRUKTURA KNJIŽEVNOG TEKSTA; ULOGA POJEDINIH LIKOVA	Prepoznaje događaje u tekstu, uz pomoć nastavnika može uspostaviti pravilan redosljed događaja. Imenuje likove iz priče, može navesti neke postupke likova.	Uspostavlja pravilan redosljed događaja. Opisuje likove iz priče, uočava njihove postupke i osobine.	Određuje kompoziciju – strukturu književnog teksta i prepoznaje ulogu pojedinih likova.	Samostalno uočava strukturu književnog teksta. Uočava postupke likova koji su uticali na razvoj radnje, zauzima lični stav prema postupcima likova.
UČEŠĆE U RAZGOVORU I SARADNJA S RAZLIČITIM SAGOVORNICIMA	Uz podršku nastavnika učestvuje u razgovoru jedan na jedan, s poznatim sagovornicima i o poznatim temama.	Učestvuje u razgovoru i saradnji jedan na jedan i u grupi i ponekad učestvuje u nadogradnji ideja drugih.	Učestvuje efikasno u nizu razgovora i saradnji jedan na jedan, u grupama, predvođen nastavnikom s različitim sagovornicima o temama i tekstovima na nivou razreda, nadogradnji na idejama drugih i jasnom izražavanju vlastitih ideja.	Samoinicijativno započinje i predvodi razgovor, nadograđuje ideje drugih i iznosi inovativne vlastite ideje.
PISANJE JASNIH I SMISLENIH RADOVA	Uz stalnu podršku i pomoć nastavnika piše rad, ali su izražene poteškoće u realizaciji postavljenih zadataka.	Uz vodstvo i podršku odraslih piše rad u kome su sadržaji primjereni zadatku, ali je potrebna dodatna pomoć u organizaciji rada.	Piše jasan i smislen rad u kojem su sadržaj, organizacija i stil primjereni zadatku, svrsi i publici.	Samostalno piše jasan i smislen rad u kojem su sadržaj, organizacija i stil primjereni zadatku, svrsi i publici.

Priprema za sat br. 1: Čitanje/Ključne ideje i detalji/Bajka o bijelom konju/Stevan Raičković
Razred: 4.

Ishod učenja:

- Analizira likove, događaje i ideje, te njihove međudnose u tekstu.

Pokazatelj razreda koji se pohvađa:

- Određuje kompoziciju – strukturu književnog teksta i prepoznaje ulogu pojedinih likova.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi zanimanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog sata, ciljeve učenja i aktivnosti?

- ✚ **Prezentacija u Power Pointu pod nazivom „Ta divna bića“** – učenici gledaju video prezentaciju i na svaki slajd mogu reći ono što misle o konjima (Kakve su životinje? Za što služe? Čime se hrane? Koje poznaju vrste konja? Što konji vole? Kakav je odnos čovjeka i konja?... Učenici, potaknuti slikama sa slajdova, mogu govoriti i o osobnim iskustvima vezanim za ovu životinju.)

- ✚ **Najava nastavne jedinice i zapisivanje naslova na ploči**

ČITANJE

Stevan Raičković

Bajka o bijelom konju

Kroz učenje:

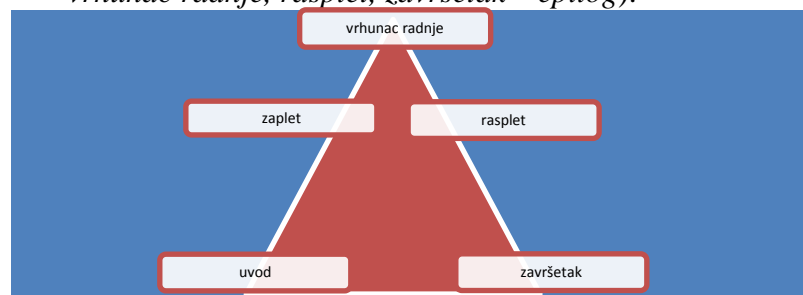
Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve sata?

U ovom dijelu interpretira se književni tekst, pristupa sadržajnoj/predmetnoj analizi i njezinim elementima.

- **Nastavnikovo interpretativno čitanje priče u cjelini** kako bi učenici shvatili njezin smisao, događaje, pravilan izgovor riječi.
- **Strategijom „Veliko 4“ nastavnik provjerava kako su učenici globalno razumjeli tekst:**
 1. Kakav je život imao bijeli konj kod brkatog Ciganina?
 2. Što je konj učinio jednoga dana?
 3. Kako se konj oporavio?
 4. Zašto Cigani odonda lutaju?
- Učenici raspoređeni u **šest skupina** (s manjim brojem učenika 3–4 zbog bolje kvalitete rada i aktivnijeg sudjelovanja u zadatku svakog učenika) dobijaju papir A4 formata na kojem se nalaze dijelovi priče „Bajka o bijelom konju“. Zadatak im je **pažljivo pročitati dio priče, zajednički formulirati elemente kompozicije književnog teksta i zapisati ih u predviđeno mjesto na papiru nakon određivanja podnaslova dijelovima priče:**
 - prva i druga skupina učenika dobiva prvi dio priče (tri pasusa)
 - treća i četvrta skupina dobiva drugi dio priče (tri pasusa)
 - peta i šesta skupina dobiva treći dio priče (tri pasusa)

(Napomena: U dijelovima priče su već razgraničeni pasusi jedan od drugoga, tako da učenici treba samo da ih pročitaju i daju podnaslove kako bi što temeljitije upoznali sadržaj priče.)

- **Izlaganje skupina o podnaslovima pasusa, a nakon zajedničkog dogovora, njihovo pisanje na ploči i formiranje kompozicije književnog teksta u vidu sheme (uvod, zaplet, vrhunac radnje, rasplet, završetak – epilog).**

S obzirom da su po dvije skupine imale isti zadatak, onda će se iz prijedloga tih dviju skupina, pronaći najljepše i najbolje formulacije podnaslova, ali ujedno učenici skupina s istim zadatkom moći usporediti svoja „rješenja“.

Mogući podnaslovi priče:

1. Težak život bijelog konja kod Ciganina
2. Bijeg bijelog konja od Ciganina
3. Život bijelog konja u naseobinama
4. Bijeg konja u šumu
5. Oporavak bijelog konja
6. Galopiranje bijelog konja
7. Glas o bijelom konju
8. Traganje ljudi i Ciganina
9. Cigani lutaju

- Uočavanje **elemenata bajke** (nastavnik učenike usmjerava na tekst u kojem će pronaći obilježja bajke: tri graba, neobično izlječenje ljekovitim biljem i izvorskom vodom)
- Učenici individualno, na listićima, **izražavaju zapaženo o likovima strategijom „Boxovi“** (Ovom strategijom provjerit će se zapažanja vezana za likove iz priče i njihove postupke, te kako ti postupci doprinose razvoju radnje. To će se postići formulacijom rečenica koje treba dopuniti ključnim riječima. Učenici će listiće zalijepiti u školsku bilježnicu, popuniti ih, a nastavnik će ih do sljedećeg sata pregledati i vratiti bilježnice učenicima.)

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći sat? Što će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom satu?

- Nakon ponovnog pokretanja rasprave na temelju priče o životu bijelog konja kod Ciganina, njegovom postupanju prema konju, kao i drugih ljudi, učenici na listić dopunjavaju rečenicu tj. ideju priče, a nakon dopunjavanja, lijepe ga na flip-chart papir, koji će poslužiti za naredni sat.
Naučio/la sam iz ove priče da _____.
- **Zadaća:** Pismeno odgovoriti na pitanja iza priče i tko želi i ima mogućnosti za to pronađu zanimljivosti o konjima iz enciklopedija, časopisa,...

Formativna procjena za ovaj sat:

- procjena radova u skupinama (podnaslovi pasusa)
- procjena urađenih nastavnih listova strategijom „Boxova“
- pregled učeničkih dopuna ideje priče

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom satu: računalo, Čitanka, bilježnice, A4 listovi za rad u skupinama, nastavni list za individualni rad, samoljepljiva traka – listić za zapis ideje

Razmišljanje nakon sata:

Što je na ovom satu bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) *sljedeći sat?*

b) *poboljšanje ovog sata?*

Autor pripreme:

Dragana Livančić, profesor razredne nastave, KŠC „Sveti Pavao“ – osnovna škola u Zenici

Razgovarajte o konjima. Kako izgledaju? Čime se hrane?
Jesu li konji pametne životinje?

Stevan Raičković

BAJKA O BIJELOM KONJU

Imao neki brkati Ciganin konja, koji je nekada bio i mlad i prav i bijel! Ali se s vremenom od teretna života razbolio. Postade bangav i šaren. Mogla su mu se izbrojati rebra, a i dani.

Ali jedne noći dune iznenada vjetar i odškrinu vrata na štali. Do mračnoga ugla, u kome je tavorio konj, prostrla se kroz pukotinu traka mjesečine. Sličila je na usku, bijelu stazu, koja je zasjenjivala oči i mamila da se po njoj krene.

I konj se klecavim korakom uputi iz svoga kuta, odgrnu još malo vrata i zauvijek napusti mračnu štalu i brkatog Ciganina.

Išao je cijelu noć po stazama i proplancima obasjanim mjesečinom. Osjećao se neobično: prvi put je mogao da zakorači kud hoće, na ovu ili na onu stranu, ulijevo ili udesno. Umjesto biča koji je slušao cijeloga života, sada bi mu tek s vremena na vrijeme oko ušiju zazviždao vjetar.

Tako je sve to izgledalo dok je potrajala noć.

Kad granu sunce, konj se baš zateče na stazi koja je vodila kroz neku malu naseobinu.

Prvo se jedna baba hitnu busenom na njega. Učinilo joj se da je konj bolestan i željela je da ga što prije otjera od svog plota. I kod sljedećih kuća se ponavljala ista priča. Letjelo je preko plotova busenje, poneka krupnija cjepka, pa i kamen.

Kad prođe posljednji plot, konj zamače u šumu.

Držao se otada preko dana što dalje od naseobina, a noću je grabio stazama i proplancima, sve jače obasjanim mjesecom, koji je rastao.

Kad se jedne noći pojavi na nebu pun mjesec i kad kao usred dana osvijetli proplanak, konj osjeti u nozdrvama opojan miris nekog nepoznatog bilja rasutog po obroncima. Pasao je cijelu noć, a pred zoru naide na izvor.

Napoji se neobične, a pitke vode, pa uđe duboko u obližnju šumu.

I sljedećih noći dolazio je na isti proplanak, pasao nepoznate trave i napajao se na izvoru između tri graba. Preko dana, u sjenovitoj šumi prošaranog suncem, osjećao je kako mu se snaga sve više vraća, kako mu tijelo postaje oblo, a noge gipkije.

Kad se jedne noći otisnuo do prve rijeke, u mirnom ogledalu vode, svjetlucau od tanke mjesečine, primijetio je da mu se dlaka ponovo bjelasa kao snjegovi.

Od te noći nije ga više držalo samo jedno mjesto. Galopirao je po brjegovima i dolinama, provlačio se između visokih stabala u šumi, bjelasio se u noći po beskrajnim, tamnim ravnicama.

142

Otkrivao je nepoznate trave i zatvorene izvore, na kojima je pasao i pio. Neki ljudi iz naseobina su ga i vidjeli.

Ubrzo je krenula i priča o bijelom konju, koji obasjan mjesečinom luta po prirodi i otkriva bilje i izvore koji liječe.

Dadoše se i ljudi za ljekovitom travom i vodom.

U neko doba stiže riječ o svemu tome i do uha brkatog Ciganina, te i ovaj krenu u potragu za svojim odbjeglih konjem, koga je već bio ožalio. Otisnuo se brkajlija sa ženom na jednu stranu, sinovi i kćeri na drugu, a susjedstvo im se rasu kud koji ...

Bijeli konj jezdi još uvijek proplancima i rubovima šume. Neki ga i opaze, ali mu nitko ne može prići, jer je brz kao munja i neuhvatljiv kao oblak.

Ljudi iz naseobina još uvijek tragaju za ljekovitom travom i vodom. Ponekad ih i nadu. Ostanu onda na tom mjestu samo toliko dok se izliječe ili se sasvim nastane uz neki ljekoviti izvor i stvore novu naseobinu.

I Cigani odonda lutaju, nikako da se skrase. Još nisu pronašli konja. Zaboravili su već i što traže. I samo jedno mjesto.

bangav – hrom, šepav
dunuti – puhati (vjetar)
brkajlija – čovjek s brkovima
galopirati – trčati, jezđiti, juriti, kasati

Zašto je bijeli konj pobjegao iz Ciganove štale? Kako se osjećao na proplancima? Što su ljudi pričali o bijelom konju?
Zašto je Ciganin krenuo u potragu za odbjeglih konjem?
Kakva je otad sudbina Cigana?
Koja si obilježja bajke uočila/uočio u ovoj neobičnoj priči?

Opiši bijeloga konja s početka priče.

143

**Priprema za sat br. 2: Usmeno izražavanje i slušanje/Razumijevanje i suradnja/
Bajka o bijelom konju/Stevan Raičković**

Razred: 4.

Ishod učenja:

- Priprema se i sudjeluje učinkovito u nizu razgovora i suradnji s različitim sugovornicima, nadogradnji na idejama drugih i izražavanju osobnih ideja jasno i uvjerljivo.

Pokazatelj razreda koji se pohađa:

- Sudjeluje učinkovito u nizu razgovora i suradnji (jedan na jedan, u skupinama, predvođen nastavnikom) s različitim sugovornicima o temama i tekstovima na razini razreda, nadogradnji na idejama drugih i jasnom izražavanju osobnih ideja.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi zanimanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog sata, ciljeve učenja i aktivnosti?

✚ S ciljem podsjećanja (evokacije) na tekst „Bajka o bijelom konju“ rade se dvije aktivnosti:

- a) **Usmeno dopunjavanje rečenica, odnosno „boxova“**, koje su učenici prethodni sat radili na listićima. Na ploči, listu A3 formata, nalazi se sadržaj tog nastavnog lista. Ova frontalna aktivnost radi se i s ciljem analize urađenog zadatka. Nakon toga nastavnik dijeli svakom učeniku **njegovu školsku bilježnicu** u kojoj je pregledan nastavni listić.
- b) **Analiziranje, predstavljanje zadaće** koristeći **strategiju „Autorska stolica“** (Jedan učenik čita jedno po jedno pitanje i odgovor iz zadaće, a drugi učenici mogu davati komentar nakon svakog pročitano odgovora, postaviti učeniku i druga pitanja koja su u svezi s tekстом.)

✚ **Najava nastavne jedinice i zapisivanje naslova na ploči**

USMENO IZRAŽAVANJE I SLUŠANJE

Stevan Raičković

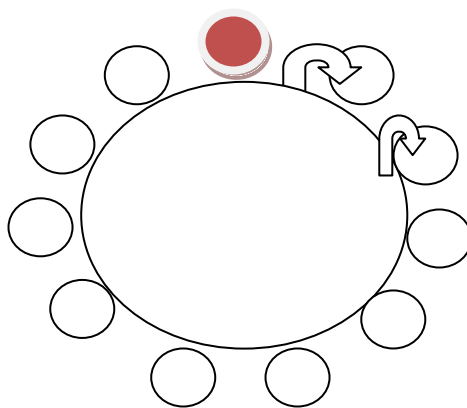
Bajka o bijelom konju

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve sata?

✚ **Strategija „Izmiješane sekvence“** (Svaki učenik će dobiti listiće – kartice na kojima su zapisani podnaslovi priče, a on ih, pravilnim redoslijedom, lijepi u svoje bilježnice. Ova aktivnost će učenicima pomoći u prepričavanju teksta koje će uslijediti.)

✚ **Strategijom „Kolo naokolo“ ili „U krug u krug“** učenici usmeno prepričavaju priču „Bajka o bijelom konju“ (jedan učenik počne, a sljedeći, onaj s lijeva, nastavlja priču).

✚ Koristimo flip-chart papir s prethodnog sata na kojem je svaki učenik zalijepio listić s **idejom (poukom) priče „Bajka o bijelom konju“**:

Naučio/la sam iz ove priče da _____.

Nekoliko učenika čitaju svoju napisanu ideju (pouku) dok drugi mogu dati komentare, složiti se ili ne s njihovim idejama.

✚ Strategija „Formuliraj – razmijeni – saslušaj – kreiraj“ (Svaki učenik dobiva na listu tabelu kojoj su u lijevoj koloni navodi iz teksta, rečenice koje treba pročitati, a prema njima, u desnoj koloni, po svome mišljenju, napisati ideju koja iz tih rečenica proizlazi. Nakon pet minuta svoju formulaciju ideja učenik razmijeni s partnerom u klupi, jedan drugoga saslušaju i na koncu zajednički formuliraju „kreiraju“ novu ideju, proisteklu iz mišljenja oba učenika. Te tri ideje parovi izlažu ostalima.)
Nakon čitanja prijedloga učeničkih parova, zajednički formuliramo tri ideje priče, nastavnik ih zapisuje na ploči, a učenici u bilježnice.

Navodi iz teksta, rečenice	Proizlazeća ideja iz navoda, rečenica teksta (moguća konačna formulacija, na temelju učeničkih odgovora)
Ali se s vremenom od teretna života razbolio. Postade bangav i šaren. Mogla su mu se izbrojati rebra, a i dani. Držao se otada preko dana što dalje od naseobina.	<i>Težak život nikome ne čini dobro! Nikoga ne treba iskorištavati!</i>
Osjećao se neobično: prvi put je mogao da zakorači kud hoće, na ovu ili na onu stranu, ulijevo ili udesno. Umjesto biča koji je slušao cijeloga života, sada bi mu tek s vremena na vrijeme oko ušiju zazviždao vjetar.	<i>Svatko se najbolje osjeća kada je slobodan!</i>
Preko dana, u sjenovitoj šumi prošaranom suncem, osjećao je kako mu se snaga sve više vraća, kako mu tijelo postaje oblo, a noge gipkije. Kad se jedne noći otisnuo do prve rijeke, u mirnom ogledalu, vode, svjetlucavom od tanke mjesečine, primijetio je da mu se dlaka ponovo bjelasa kao snjegovi.	<i>Čista priroda pruža najbolje uvjete za život i zdravlje!</i>

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći sat? Što će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom satu?

✚ Učenici izlažu zanimljivosti o **konjima**, a potom nastavnik čita **najvažnije značajke o Romima** kako bi učenike bolje upoznao o njihovom životu (imenu, povijesti, jeziku, običajima, zastavi), ali i „razbile“ eventualne predrasude koje postoje o njima.

✚ **Zadaća:** Učenici imaju za zadaću nacrtati konja prema pismenoj uputi koju su dobili od nastavnika i napisati par rečenica s ovoga sata (ono što ih je najviše dojmilo).

Formativna procjena za ovaj sat: domaća zadaća (odgovori na pitanja), redanje izmiješanih sekvenci, učenički usmeni odgovori (Nastavnik će cijeli sat pratiti izlaganje učenika – komunikacije u paru pitanja i odgovori, prepričavanje priče, razgovor o idejama priče, kao i izlaganje o zanimljivostima koje su marljivi učenici pronašli.)

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom satu: tekst „Bajka o bijelom konju“, nastavni list A3 formata za dopunjavanje „boxova“, kartice s podnaslovima priče, autorska stolica, listovi A4 formata s tabelama navoda iz teksta i formuliranja ideja, enciklopedije, dječji časopisi (u kojima su zanimljivosti o konjima), list s naputkom za zadaću (crtanje konja)

Razmišljanje nakon sata:

Šta je na ovom satu bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) *sljedeći sat?*

b) *poboljšanje ovog sata?*

Autor pripreme:

Dragana Livančić, profesor razredne nastave, KŠC „Sveti Pavao“ – osnovna škola u Zenici

**Priprema za sat br. 3: Pisanje/Pisanje i distribucija pisanih radova/
Bajka o bijelom konju/Stevan Raičković**

Razred: 4.

Ishod učenja:

- Piše jasne i smislene radove u kojima su sadržaj, organizacija i stil primjereni zadatku, svrsi i publici.

Pokazatelj razreda koji se pohada:

- Piše jasan i smislen rad u kojem su sadržaj, organizacija i stil primjereni zadatku, svrsi i publici.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi zanimanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog sata, ciljeve učenja i aktivnosti?

Aktivnost 1. Izlaganje zadaća (Postavljanje na zidnu ploču svih listova s nacrtanim konjima – na ovaj način dobije se mala galerija slika); učenici mogu i komentirati pojedine crteže, ali i izreći dojmove kako su se osjećali dok su, prema napatku, crtali konja. Radi evokacije na prethodni sat nekoliko učenika čita napisane dojmove s prošloga sata, ali i ideje s flip-chart papira.)

Najava nastavne jedinice i zapisivanje naslova na ploči: PISANJE

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve sata?

Aktivnost 2. Strategijom R/A/F/T uvesti učenike u pisanje (uloga, publika, oblik pisanja tj. forma, tema) – ove aktivnosti su u funkciji PLANIRANJA, kao prvog koraka u procesu pisanja

- a) Na temelju prethodna dva sata (sadržaja priče „Bajka o bijelom konju“, ideja ove priče, crteža konja, zanimljivosti koje smo čitali o konjima, informacije o Romima), nastavnik zadaje temu učenicima pod nazivom „Svatko ima pravo na svoj život“ i zapisuje je na ploči, a učenici u bilježnice.
- b) Cijeli razred, metodom slobodnih asocijacija, dolazi do tri uloge koje bi mogle pisati o ovoj temi (npr. ljubitelji životinja, Romi, bijeli konj iz priče ili netko iz osobnog života sa sličnim doživljenim iskustvom).
- c) Svaki učenik zamišlja publiku, za koju bi osoba, čija im je uloga dodijeljena, mogla pisati (npr. ljubitelji životinja – zlostavljačima životinja, Romi – drugim ljudima koji ih ne uvažavaju, bijeli konj – Ciganinu kojeg je susreo poslije nekoliko godina ili ...).
- d) Slobodnim asocijacijama učenici određuju formu pisanja (odlučuju se za formu pisanja u obliku *priče*, a koja je „najbliža“ njihovom uzrastu).

Aktivnost 3. Nastavnik daje učenicima od 15 do 20 minuta za drugi korak u procesu pisanja rada tj. PISANJE (u bilježnice za školski rad).

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći sat? Što će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom satu?

Aktivnost 4. RAZMJENA RADOVA (u funkciji REVIZIJE) – nekoliko učenika, koji su pisali u različitim ulogama, čitaju radove na „autorskoj“ stolici, a ostali učenici **strategijom „Bounce cards“** počinju razgovor o pročitanom uz korištenje kartice s iskazima:

- Sviđa mi se u tvome sastavu... (poticajni iskaz)
- Što si mislio kada si napisao/la... (iskaz za poticanje diskusije, traženje objašnjenja od autora)
- Po mom mišljenju u ovome sastavu... (iskazivanje osobnog stava, gledišta na rad)

Vršnjaci, a može i nastavnik, na ovaj način daju sugestije koje će učeniku pomoći da svoj rad korigira, doda ili ukloni neke elemente i uopće poboljša njegovu kvalitetu. Sve radove nastavnik će pregledati i vratiti učenicima sljedeći sat. Najuspješniji radovi će se pretipkati i nakon obavljenog redigiranja kod kuće OBJAVITI (peti korak u pisanja) na zidu učionice ili u školskom listu kako bi ih i drugi mogli pročitati.

Aktivnost 5. Zadaća:

- Uz savjete koje su dobili, učenici će dovršiti reviziju rada i uz pomoć kontrolne tabele (CUPS) izvršiti četvrti korak u pisanju radova – REDIGIRANJE rada – *obvezna zadaća za sve učenike*
- Napisati pjesmu primjenjujući strategiju „Akrostih“ – *zadaća za učenike koji žele* (Pojasniti učenicima da početna slova stihova, čitajući odozgo prema dolje, daju zadani pojam – motiv pjesme, a to je **bijeli konj**. Na svako slovo dopuniti stih imajući u vidu sve naučeno u protekla tri sata, kroz tri oblasti: Čitanja, Usmenog izražavanja i slušanja i Pisanja.)

Npr. **B**ijel i prav i mlad

Imao ga Ciganin

Jedne noći je pobjegao

...

B _____

I _____

J _____

E _____

L _____

I _____

K _____

O _____

NJ _____

Formativna procjena za ovaj sat:

- zadaće (crteži i napisan dojam s prošlog sata)
- sudjelovanje u određivanju uloge, publike i forme pisanja
- pismeni sastavi
- sudjelovanje učenika u reviziji radova
- zadaća (akrostih)
- kontrolna lista za redigiranje rada

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom satu: tekst „Bajka o bijelom konju“, crteži iz zadaća, flip-chart papir s prethodnog sata sa zalijepljenim idejama priče svih učenika, „autorska“ stolica, kartice s iskazima.

Razmišljanje nakon sata:

Šta je na ovom satu bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) *sljedeći sat?*

b) *poboljšanje ovog sata?*

Autor pripreme:

Dragana Livančić, profesor razredne nastave, KŠC „Sveti Pavao“ – osnovna škola u Zenici

Strategija za Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

Oblast-i: Pisanje

Razred-i: IV.–IX.

Strategija: R/A/F/T – tehnika pisanja

R (role) – uloga

A (audience) – publika

F (form) – oblik pisanja

T (topic) – tema

Svrha: uvježbavanje pisanja u širokom rasponu retoričkih odnosa, o raznim temama, za raznovrsnu publiku i u razne svrhe.

Koraci za nastavnika:

1. Nastavnik zadaje temu pismenog rada, a na temelju prethodnik učeničkih saznanja (teksta kojeg su radili tj. njegovog sadržaja i ideja, galerije slika, informacija i saznanja koja su dobili prethodnih sati). Nastavnik temu zapisuje na ploči.
2. Nastavnik potiče sve učenike da metodom slobodnih asocijacija dođu do nekoliko uloga (zamisle osobe koje bi mogle pisati o zadanoj temi). Unutar jedne skupine nezini članovi (učenici) će pisati o datoj temi sa stanovišta različitih uloga.
3. Nastavnik pomaže učenicima da zamisle publiku za koju bi učenik u preuzetoj ulozi mogao pisati sastav, odnosno njime joj se obratiti, poslati svoje misli, poruku.
4. Nastavnik pomaže učenicima da slobodnim asocijacijama odrede formu pisanja sastava (na ovom satu u formi *priče*).
5. Nastavnik daje učenicima vremena za pisanje rada (15–20 minuta).
6. Nastavnik omogućava učenicima razmjenu radova u paru zbog revizije (u kojoj osim učenika može i on sudjelovati).

Modifikacije:

Može se realizirati i kao rad u skupinama u kojoj će svaka skupina pisati sa stanovišta svoje odabrane uloge (u ovom slučaju cijeli razred će metodom slobodnih asocijacija odrediti više uloga tj. 5–6, a onda će raditi u četveročlanim skupinama). Svaka skupina će pisati rad u jednoj ulozi.

Kada treba primijeniti ovu strategiju:

Primijeniti u višim razredima razredne nastave i u svim razredima predmetne nastave kada su učenici zreliji i osposobljeniji za pisanje. R/A/F/T je aktivnost koja prethodi pisanju, a koja će pomoći da se fokusira na ono o čemu se želi pisati. Osobito će osigurati pomoć u donošenju odluke o svrsi, formi, publici i tonu sastava.

Dragana Livančić, profesor razredne nastave, KŠC „Sveti Pavao“ – osnovna škola u Zenici

Tabela za formativnu procjenu: Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

KRITERIJI	1 ISPOD STANDARDA	2 PRIBLIŽNO NIVOU STANDARDA	3 STANDARDNI NIVO	4 IZNAD STANDARDA
ODREĐIVANJE KOMPOZICIJE KNJIŽEVNOG TEKSTA I PREPOZNAVANJE ULOGE POJEDINI LIKOVA	Određuje tijek događaja uz podršku nastavnika i vršnjaka. Potreban dodatni napor na uočavanju nekih elemenata kompozicije (uvod i završetak).	Uspijeva uočiti tijek događaja ali ne i sve elemente kompozicije (uvod, zaplet, vrhunac radnje, rasplet i završetak).	Određuje kompoziciju – strukturu književnog teksta i prepoznaje ulogu pojedinih likova.	Samostalno uočava kronološki slijed događaja i događaje povezuje s unutarnjim elementima kompozicije (uvod, zaplet, vrhunac radnje, rasplet i završetak) i prepoznaje ulogu likova u svakom od elemenata kompozicije.
SUDJELOVANJE U RAZGOVORU I SURADNJA, TEME RAZGOVORA I IZRAŽAVANJE IDEJA	Sudjeluje u razgovoru i suradnji jedan na jedan predvođen nastavnikom, sugovornik mu je poznata osoba, a tema poznata. Daje konkretne i kratke odgovore.	Sudjeluje u razgovoru i suradnji jedan na jedan, u skupini o temama i tekstovima na razini razreda. Povremeno sudjeluje u nadogradnji ideja drugih i izražavanju osobnih ideja.	Sudjeluje učinkovito u nizu razgovora (jedan na jedan, u skupinama, predvođen nastavnikom) s različitim sugovornicima o temama i tekstovima na razini razreda, nadogradnji na idejama drugih, jasnom izražavanju osobnih ideja.	Samoinicijativno započinje razgovor s različitim sugovornicima, otkriva i potiče nove teme za razgovor, nadograđuje ideje drugih i iznosi osobne, često kvalitetne ideje.
PISANJE RADA PREMA ZADATKU, SVRSI I PUBLICI	Samo uz pomoć nastavnika piše rad prema zadatku, svrsi i publici, s dosta pogrešaka i nejasno iskazanih misli.	Uz povremenu podršku odraslih piše rad u kojem su sadržaj, organizacija i stil djelomično primjereni zadatku, svrsi i publici.	Piše jasan i smislen rad u kojem su sadržaj, organizacija i stil primjereni zadatku, svrsi i publici.	Samostalno piše rad u kojem su sadržaj, organizacija i stil potpuno primjereni zadatku, svrsi i publici. Radovi su originalni, prepoznatljivog, osobnog stila i daju značajnu poruku publici.

Priprema za čas br. 1: Čitanje/Ključne ideje i detalji/Zastidio se majke/Ivan Cankar

Razred: 4.

Ishod učenja:

- Pažljivo čita ili sluša tekst u cilju razumijevanja i donošenja logičkih zaključaka; citiranje konkretnih tekstova pri pisanju ili govoru u svrhu argumentovanja zaključaka donesenih na temelju teksta.

Pokazatelj razreda koji se pohada:

- Prepričava poznate priče uključujući važne detalje.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

- Asocijacija BRAINSTORMING strategijom na temu *Majka*, sve asocijacije zapisivati na pripremljeni chart papir.
- Demonstracija reprodukcije umjetničke slike Ismeta Mujezinovića „Majka“, kratak razgovor o slici uz uočavanje pojedinosti fizičkog izgleda (godine, odjeća, položaj i izgled ruku...)
- Najava nastavne jedinice i zapisivanje: Književni tekst „*Zastidio se majke*“, Ivan Cankar

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

- Interpretativno čitanje teksta u cjelini kako bi učenici shvatili njegov smisao, događaje, razvoj radnje i pravilan izgovor.
- Globalna analiza kroz razgovor o glavnim događajima i likovima, uočavanje prostorno-vremenskih dimenzija:
 - *Ko su likovi o kojima se govori u priči?*
 - *Gdje se odvija radnja priče? Šta znači riječ varoš?*
 - *Kada se dogodilo ono što je ispričano u priči?*
 - *Zašto je Joža izbjegao susret s majkom? Zbog čega je osjećao stid?*
 - *Kako je stid djelovao na Jožinu dušu?*
 - *Koliko je stid promijenio sav kasniji Jožin život?*
 - *Šta je mogao učiniti da sebi olakša kajanje?*
- Uočavanje glavnog događaja, teme ove priče.
Tema: Dolazak majke u grad i Jožino izbjegavanje susreta (Zapisati zaključak.)
- Nepoznate riječi; Demonstrirati plakat s napisanim manje poznatim ili nepoznatim riječima i objašnjenjima značenja riječi. Učenici će samostalno čitati sadržaj plakata.
- Rad u malim grupama (6 grupa po 4 učenika) uz korištenje strategije DVOSTRUKO VOĐENI DNEVNIK
Dvije grupe imaju zadatak da uoče Jožine osobine zapisujući ih u lijevu stranu dnevnika, a zatim da pronađu u tekstu citat koji potkrepljuje navedenu osobinu i zapišu ga paralelno u desnu stranu dnevnika.
Dvije grupe imaju zadatak da uoče osobine majke zapisujući ih u lijevu stranu dnevnika, a zatim da pronađu u tekstu citat koji potkrepljuje navedenu osobinu i zapišu ga paralelno u desnu stranu dnevnika.
Dvije grupe imaju zadatak da uoče tok događaja – podnaslove cjelinama zapisujući ih u lijevu stranu dnevnika, a zatim da pronađu u tekstu citat koji potkrepljuje svaki podnaslov i zapišu ga paralelno u desnu stranu dnevnika. To će koristiti svima za prepričavanje.
- Slijedi rad na nivou velike grupe, razreda.

Jedna grupa , od dvije koje su imale isti zadatak, izvještava o radu , ali se i učenici iz druge grupe s istim zadatkom uključuju u rad, analiziramo u kojoj mjeri citati potkrepljuju doneseni zaključak i da li bi neki drugi citat bolje argumentovao osobinu lika koju su uočili ili element toka događaja. Na isti način analiziramo i drugi zadatak na kojem su radile sljedeće dvije grupe učenika.

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

- Uočavanje ključne ideje priče kroz rad u malim grupama.
Učenici dobijaju listove s mogućom idejom/porukom. S obzirom da ovo književno djelo može imati više ideja, svaka grupa učenika dobija drugu ideju. Koristimo strategiju JEDNOREČENIČNOG SUMIRANJA pri čemu svaki učenik iz grupe treba da na papiru ispod ponuđene ideje napiše u jednoj rečenici svoj stav o ponuđenoj ideji. Cilj je da učenici pronađu vezu između poruke priče i svog ličnog iskustva.
- Ideje su: ZA SVAKI POČINJENI GRIJEH TREBA SE ISKRENO POKAJATI.
NIKAD SE NE SMIJEMO STIDJETI NAMA BLISKIH OSOBA.
GRIŽNJA SAVJESTI JE NAJTEŽA KAZNA ZA POČINJENI GRIJEH.
NAKON GREŠKE, KASNO SE KAJATI.
NA GREŠKAMA SE UČI.
ODIJELO NE ČINI ČOVJEKA ČOVJEKOM.
- Nakon što svi učenici završe zadatak slijedi izlaganje učeničkih radova u vidu galerije.
- Ideju koja im se najviše sviđa učenici zapisuju u sveske.
- Domaći zadatak: Učenici dobijaju dva lista. Na prvom su pitanja na koja trebaju odgovoriti, a drugi list predstavlja prazan okvir za sliku u koji će nacrtati svoju majku. Zadaća je osmišljena tako da predstavlja otvaračku aktivnost za sljedeći čas.

Formativna procjena za ovaj čas:

- Procjena prikupljenih radova (chart papiri s radovima grupa)
- Tabela za formativnu procjenu

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: DVD player, DVD sa slikama srna , TV, nastavni listići, tekst iz Čitanke, chart papiri sa zadacima i dijagramima

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

- a) *sljedeći čas?*
- b) *poboljšanje ovog časa?*

Autor pripreme:

Sabina Spahić, profesor razredne nastave, OŠ „Aleksa Šantić“ Zenica

**Priprema za čas br. 2: Usmeno izražavanje i slušanje/Razumijevanje i saradnja/
Zastidio se majke/Ivan Cankar**

Razred: 4.

Ishod učenja:

- Priprema se i sudjeluje efikasno u nizu razgovora i saradnji s različitim sagovornicima, nadogradnji na idejama drugih i izražavanju vlastitih ideja jasno i uvjerljivo.

Pokazatelj razreda koji se pohađa:

- Učestvuje efikasno u nizu razgovora i saradnji (jedan na jedan, u grupama, predvođen nastavnikom) s različitim sagovornicima o temama i tekstovima na nivou razreda, nadogradnji na idejama drugih i jasnom izražavanju vlastitih ideja.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

- Crteže svojih majki koje su učenici crtali za domaći zadatak lijepimo u učionici praveći galeriju učeničkih radova.
- JEDNOREČENIČNO SUMIRANJE na temu: „Moja majka je...“ Učenici svoje iskaze formulišu na osnovu crteža i osjećanja vezanih za svoju majku navodeći neku dobru osobinu koja je krasi. Ovu aktivnost provesti pismeno u formi kartica koje učenici poslije čitanja lijepo ispod svog crteža.
- Najava nastavne jedinice i zapisivanje: Književni tekst „Zastidio se majke“, Ivan Cankar

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

- GRAFIČKI ORGANIZER za ključne ideje i detalje izraditi generiranjem ideja s prošlog časa koristeći plakate koje su učenici napisali. Odlučujemo se za ideju koja najsnažnije predstavlja poruku ove priče.
Svaki učenik je dobio svoj organizer na listu. U centru grafičkog organizera učenici upisuju ključnu ideju.
Ponovo čitam priču, a učenici imaju zadatak da u organizer upišu potkrepljujuće detalje za ključnu ideju.
- Učenici kroz razgovor na nivou grupe razmjenjuju potkrepljujuće detalje koje su zabilježili, a zatim i na nivou razreda koriguju svoj organizer na osnovu ideja koje su čuli od drugih učenika.
- Uočavanje toka događaja priče strategijom IZMIJEŠANE SEKVENCE. Ključne tačke toka događaja su ispisane na nekoliko listova koji su pričvršćeni na tabli izmiješanim redosljedom. Učenici čitaju sekvence, a zatim uspostavljaju pravilan redosljed premještanjem listova.

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

- Nakon što su učenici dobili cjelovitu sliku o priči koju su analizirali i o kojoj su razgovarali, slijedi usmeno prepričavanje po principu 1:1, a zatim i na nivou grupe koristeći se svojim grafičkim organizerima i redosljedom događaja prikazanim na tabli.
- Evaluacija učeničkog prepričavanja strategijom BOUNCE CARDS. Svi učenici su dobili kartice s nedovršenim rečenicama. Nakon što saslušaju drugog učenika trebaju povesti razgovor o onom što su čuli usmeno se izražavajući tako da nadopune date rečenice.
- Domaći zadatak: Učenici će napisati sastav na temu: „Osjećam kajanje jer sam...“ prisjećajući se događaja zbog kojeg ih grize savjest i koji je u njima izazvao kajanje. Čitanje sastava će biti pokretačka aktivnost na sljedećem času.

Formativna procjena za ovaj čas:

- Procjena prikupljenih radova (kartice s jednorečeničnim iskazima, grafički organizeri, komentari koje je nastavnik zapisivao tokom aktivnosti uočavanja toka događaja i usmenog prepričavanja)
- Tabela za formativnu procjenu

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: književni tekst „Zastidio se majke“, Ivan Cankar, učenički crteži, kartice s jednorečeničnim iskazima, listovi s elementima toka događaja, grafički organizeri, nedovršene rečenice (bounce cards)

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

- sljedeći čas?*
- poboljšanje ovog časa?*

Autor pripreme:

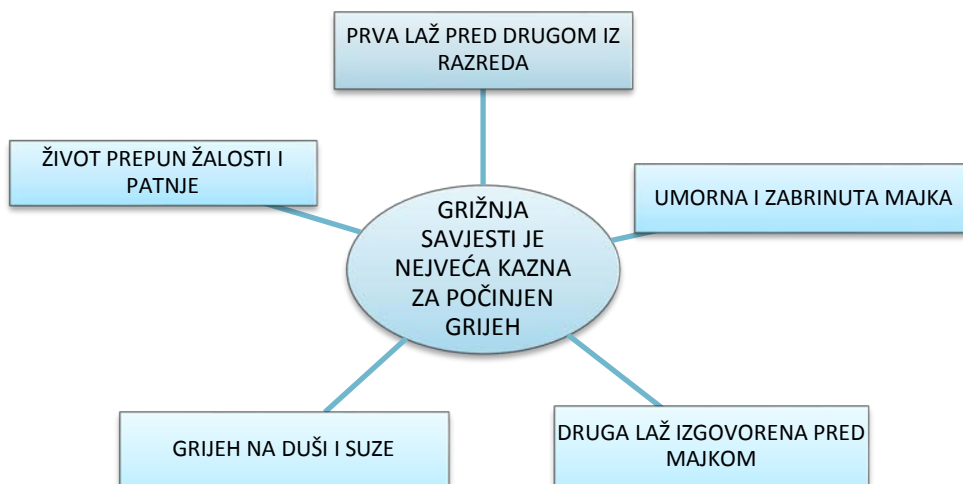
Sabina Spahić, profesor razredne nastave, OŠ „Aleksa Šantić“ Zenica

Prilozi:

- ključne tačke toka događaja za strategiju IZMIJEŠANE SEKVENCE

- grafički organizer

- nedovršene rečenice
Po mom mišljenju ...
Želio/la bih da dodam...
Slažem se jer...
Ne slažem se jer...

Priprema za čas br. 3: Pisanje/Pisanje i distribucija pisanih radova/

Zastidio se majke/Ivan Cankar

Razred: 4.

Ishod učenja:

- Usavršava svoj pisani rad planiranjem, revizijom, redigovanjem ili pokušajem novog pristupa.

Pokazatelj razreda koji se pohvađa:

- Uz ograničeno vodstvo i podršku vršnjaka i odraslih, piše rad i po potrebi ga mijenja i usavršava – popravljajući već napisani rad ili piše novi s pokušajem drugačijeg pristupa.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

- Čitanje učeničkih sastava koje su pisali za domaći rad. (Učenici su pisali sastav na temu: „Osjećam kajanje zbog...“) Svoj sastav će pročitati dva ili tri učenika.
- Diskusija nakon svakog pročitane rada potaknuta pitanjima: Zašto osuđujemo učenika koji nam je pročitao sastav? Zašto mu možemo oprostiti?
- Najava nastavne jedinice i zapisivanje: „Zastidio se majke“, Ivan Cankar

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

PLANIRANJE PISANJA

- Osvrt na DVOSTRUKO VOĐENI DNEVNIK s prvog časa i uočavanje Jožinih osobina
- Učenici dobijaju T-tabelu u koju strategijom SLOBODNOG PISANJA zapisuju „Zašto osuđujemo Jožine postupke?“ i „Zašto Joži možemo oprostiti?“ Učenici pet minuta zapisuju sve što im padne na pamet.
- Po završetku vremena predviđenog za slobodno pisanje, učenici prvo na nivou male grupe, a zatim i razreda razmjenjuju ideje.
- Osvrćemo se na grafičke organizere s prošlog časa s ciljem generiranja ideja i razgovaramo:
*Kako je Jožin grijeh iz mladosti uticao na njegov život poslije?
Kakav je njegov život nakon svega?
Šta biste vi poručili Joži da mu pomognete?
Da li postoji način da Jožin život ne bude tako žalostan i pun patnje?
Zašto ne bismo napisali pismo Joži da mu objasnimo naše ideje?
Šta bi trebalo da bude glavna ideja naših pisama?*

PISANJE

- Sljedećih dvadeset minuta pišemo pisma Joži.
Smjernice za pisanje:
 1. Napišite glavnu ideju u prvoj rečenici (osvrt na grafičke organizere)
 2. Navedite nekoliko detalja kako bi potkrijepili glavnu ideju
 3. Napišite završnu misao kao posljednju rečenicu

Dragi _____

Pišem Vam ovo pismo jer _____

Na kraju, _____

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

REVIZIJA Učenici u paru saslušaju pisma svojih drugova

- Evaluacija radova strategijom BOUNCE CARDS (nedovršene rečenice), nastavak rada u paru tako da svaki učenik u usmenoj formi evaluiira rad svog druga s kojim je u paru, a zatim slijedi evaluacija na nivou grupe korištenjem iste strategije. Glasno razmišljanje ostalih učenika pomaže učeniku piscu prečišćavanje napisanog tj. dodavanje, uklanjanje i poboljšavanje.

Nedovršene rečenice su:

Po mom mišljenju ... Želio bih da dodam... Ne slažem se s ... jer ...

REDIGOVANJE

- Domaća zadaća: Učenici imaju zadatak da pročitaju svoja pisma, a zatim izvrše redigovanje koristeći kontrolnu listu koju podijelim učenicima u ovom dijelu časa, ali i koristeći ideje svojih drugara koje su dobili u toku revizije radova. Učenici sada ispravljaju gramatičke i pravopisne greške koje sve do ovog koraka nisu bile u fokusu.

OBJAVLJIVANJE

- Učenici na sljedeći čas trebaju donijeti svoja redigovana pisma jer ćemo u uvodnom dijelu časa objaviti pisma koristeći AUTORSKU AKREDITACIJU (plastificirana akreditacijska kartica na kojoj piše AUTOR koju jednostavno zakačimo učeniku koji čita svoj rad).

Formativna procjena za ovaj čas:

- Procjena prikupljenih radova (komentari koje je nastavnik zapisivao tokom aktivnosti čitanja domaćeg rada i evaluacije učeničkih pismenih radova nedovršenim rečenicama, T-tabele)
- Tabela za formativnu procjenu

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: učenički sastavi urađeni kao domaći zadatak, DVOSTRUKO VOĐENI DNEVNICI, T-tabela, pitanja za diskusiju, BOUNCE CARDS, kontrolne liste za redigovanje

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

- a) *sljedeći čas?*
- b) *poboljšanje ovog časa?*

Autor pripreme:

Sabina Spahić, profesor razredne nastave, OŠ „Aleksa Šantić“ Zenica

Prilozi:

- a) T-tabela

Zašto osuđujemo Jožine postupke ?	Zašto Joži možemo oprostiti?

- b) BOUNCE CARDS

Po mom mišljenju ...

Želio bih da dodam...

Ne slažem se s ... jer ...

- c) Kontrolna lista za redigovanje

Strategija za Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

Oblast-i: Usmeno izražavanje i slušanje

Razred-i: Četvrti (IV)

Strategija: Izmiješane sekvence

Svrha: Razumijevanje uzročno-posljedičnog lanca događaja.

Koraci za nastavnika:

1. Upoznaje učenike sa strategijom koju će raditi.
2. Nastavnik priprema pet ili šest pojedinačnih događaja iz slijeda događaja ili uzročno-posljedičnog lanca u formi teksta ili slika.
3. Navodi, koordinira, postavlja pitanja i podstiče razgovor.
4. Treba odrediti vremenski okvir za izvršavanje zadatka kako proces ne bi trajao predugo.
5. Učenicima daje povratnu informaciju jesu li pravilno složili slijed događaja.

Modifikacije:

- Za najmlađe učenike uzročno-posljedični slijed pripremiti u formi sekvenci datih slikom i voditi računa da za ovaj uzrast ne pripreмимо previše sekvenci.
- Može se primijeniti u svim oblicima rada (individualno, u paru, grupno).
- Strategija se može koristiti i ako učenici ne znaju tekst na koji se sekvence odnose. U tom slučaju strategija ima svrhu predviđanja šta će se u tekstu dogoditi, a zatim vođenja diskusije zašto tako misle.

Kada treba primijeniti ovu strategiju:

- U fazi razumijevanja sadržaja s ciljem razumijevanja uzročno-posljedičnog niza.
- U fazi refleksije s ciljem provjere razumijevanja.
- U fazi evokacije kako bi potakla učenike na razmišljanje i motivisala ih da traže odgovore u tekstu.

Sabina Spahić, profesor razredne nastave, OŠ „Aleksa Šantić“ Zenica

Tabela za formativnu procjenu: Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

KRITERIJI	1 ISPOD STANDARDA	2 PRIBLIŽNO NIVOU STANDARDA	3 STANDARDNI NIVO	4 IZNAD STANDARDA
PREPRIČAVANJE POZNATIH PRIČA UZ UKLJUČIVANJE VAŽNIH DETALJA	Prepričava priču na osnovu detaljnih pitanja kako bi reproducirao glavne događaje.	Prepričava poznate priče, ali ne navodi sve važne detalje iz sadržaja priče.	Prepričava poznate priče uključujući važne detalje.	Prepričava poznate priče uključujući važne detalje i izvodi zaključke koji su u vezi s događajima iz njegovog stvarnog života.
UČEŠĆE U RAZGOVORU I SARADNJA	Učestvuje u razgovoru i saradnji predvođen nastavnikom kada je tema poznata, daje neprecizne i kratke odgovore.	Učestvuje u razgovoru i saradnji (jedan na jedan, u grupama, predvođen nastavnikom) s različitim sagovornicima o temama i tekstovima na nivou razreda i ponekad učestvuje u nadogradnji ideja drugih, rijetko iznosi svoje ideje.	Učestvuje efikasno u nizu razgovora i saradnji (jedan na jedan, u grupama, predvođen nastavnikom) s različitim sagovornicima o temama i tekstovima na nivou razreda, nadogradnji na idejama drugih i jasnom izražavanju vlastitih ideja	Inicira razgovor i saradnju s različitim sagovornicima, nadograđuje ideje drugih i iznosi inovativne i originalne ideje.
PISANJE I USAVRŠAVANJE RADA	Uz potpuno vodstvo i podršku nastavnika, piše rad i po potrebi ga mijenja i usavršava – popravlja već napisani rad ili piše novi s pokušajem drugačijeg pristupa uz asistenciju nastavnika ili vršnjaka.	Uz vodstvo i podršku vršnjaka i odraslih, piše rad i po potrebi ga mijenja i usavršava – popravlja već napisani rad ili piše novi s pokušajem drugačijeg pristupa.	Uz ograničeno vodstvo i podršku vršnjaka i odraslih, piše rad i po potrebi ga mijenja i usavršava – popravlja već napisani rad ili piše novi s pokušajem drugačijeg pristupa.	Bez podrške vršnjaka i odraslih piše rad i po potrebi ga mijenja i usavršava – popravlja već napisani rad ili piše novi rad s pokušajem drugačijeg pristupa.

Priprema za čas br. 1: Čitanje/Ključne ideje i detalji/Sijelo mudraca/Nedžad Ibrišimović

Razred: 4.

Ishod učenja:

- Pažljivo čita ili sluša tekst u cilju razumijevanja i donošenja logičkih zaključaka; citiranje konkretnih tekstova pri pisanju ili govoru u svrhu argumentovanja zaključaka donesenih na temelju teksta.

Pokazatelj razreda koji se pohvađa:

- Prepričava poznate priče uključujući važne detalje.

Uvod u učenje: *Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?*

Istaknuti naslov odabranog teksta *Sijelo mudraca*.

RAZMISLI – UPARI – RAZMIJENI

- Pitanje: *Šta mislite o čemu se razgovara na sijelu mudraca?*
- Svaki učenik sam razmatra problem.
- Razmjenjuju ideje u parovima i dalje razmatraju problem.
- Parovi učenika se pridružuju drugim parovima, formiraju četvorke i razmjenjuju razmišljanja.

Učeničke ideje bilježimo na čart papiru.

Kroz učenje: *Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?*

Najava književnog teksta i interpretativno čitanje.

Nakon čitanja slijedi razgovor koji potičemo pitanjima:

- *Ko su po vašem mišljenju mudraci i kako ih zamišljate?*
- *O čemu su razgovarali?*
- *Koju ljudsku osobinu pisac stavlja na prvo mjesto?*
- *Šta mislite zašto se nisu mogli suglasiti o najvrjednijoj ljudskoj osobini?*
- ...

Svaka grupa na karticama dobije napisanih 6 odabranih osobina, koje će složiti u VRIJEDNOSNU PIRAMIDU, na vrhu se treba naći osobina koju oni kao grupa odaberu kao najvrjedniju.

HRABROST

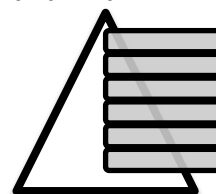
SKROMNOST

DAREŽLJIVOST

DOBROTA

POŠTENJE

VEDRA

Predstavnici grupa obrazlažu izbor najvrjednije osobine i pojašnjavaju kako je tekao proces odabira unutar grupe.

Nakon učenja: *Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primjene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?*

VRUĆA OLOVKA (pisanje pri kojem učenici ne brinu o konvencijama u pisanju, ne brinu zbog promjena ideja, važno je samo zapisivati misli koje se pojavljuju neočekivano, upravo kada se piše) na temu *Meni bitna ljudska osobina je zato što*

Zadaća: Razgovaraj s roditeljima/ukućanima i napravi vrijednosnu piramidu najvrjednijih ljudskih osobina.

Formativna procjena za ovaj čas: Vrijednosne piramide, pisani radovi na temu *Meni bitna ljudska osobina je zato što*

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: tekst priče, čart papir, A3 papiri s piramidalnim prikazom

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) sljedeći čas? b) poboljšanje ovog časa?

Autori pripreme:

Amela Numanović, profesor razredne nastave, OŠ „Mak Dizdar“ Zenica

Azra Kukavica, profesor razredne nastave, OŠ „Edhem Mulabdić“ Zenica

**Priprema za čas br. 2: Usmeno izražavanje i slušanje/Razumijevanje i saradnja/
Sijelo mudraca/Nedžad Ibrišimović**

Razred: 4.

Ishod učenja:

- Priprema se i sudjeluje efikasno u nizu razgovora i saradnji s različitim sagovornicima, nadogradnji na idejama drugih i izražavanju vlastitih ideja jasno i uvjerljivo.

Pokazatelj razreda koji se pohađa:

- Učestvuje u diskusiji nakon što pročita ili prouči traženi materijal; isključivo se oslanja na tu pripremu pozivajući se na dokaze o temi, tekstu ili pitanju koje treba razmotriti i razmisliti o idejama o kojima se raspravlja.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Uvodna igra riječima:

- Navedi riječi suprotnog značenja!
Šta je suprotno od skroman, . . . dobar, . . .

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Učenici rade u parovima, uz primjenu strategije FORMULIŠI/RAZMIJENI/SASLUŠAJ/KREIRAJ. Izvlače jednu od 13 osobina, prethodno napisanih na karticama, a koje su hvalili mudraci. Najprije zasebno formulišu odgovore, potom ih razmjenjuju i slušaju naizmjenice, pa zajednički kreiraju novi odgovor ili perspektivu. Svaki par treba da smisli dobru argumentaciju kojom će objasniti zašto je baš ta osobina najvrjednija i da se na taj način priprema za diskusiju koja će uslijediti.

Učenici – mudraci sjedaju u formaciju kruga i „sijelo“ počinje. Svi imaju priliku da govore, pomoću pješčanog sata (1 minuta) ograničiti ćemo vrijeme izlaganja argumenata da bi svi došli do izražaja.

Poboljšavanjem usredsređenog, kratkoročnog, smislenog razgovora između učenika olakšavamo grupnu interakciju.

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Osvrt na diskusiju i izložene argumente.

Zadaća: Skromnost – dva argumenta ZA, dva argumenta PROTIV.

Formativna procjena za ovaj čas: argumentacija učenika koja se odnosi na opis osobina, najznačajniji detalji diskusije u kojoj će učenici braniti svoje stavove i mišljenja

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: kartice s naznačenim osobinama koje su hvalili mudraci

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

- a) sljedeći čas?*
- b) poboljšanje ovog časa?*

Autori pripreme:

Amela Numanović, profesor razredne nastave, OŠ „Mak Dizdar“ Zenica

Azra Kukavica, profesor razredne nastave, OŠ „Edhem Mulabdić“ Zenica

Priprema za čas br. 3: Pisanje/Vrste i namjene teksta/Sijelo mudraca/Nedžad Ibrišimović Razred: 4.
Ishod učenja: Analizira poznate (obrađene) teme i tekstove, piše argumente u korist navedenih tvrdnji koristeći validna objašnjenja i relevantne argumente.
Pokazatelj razreda koji se pohaña: Pisano izražava argumente kojima dokazuje tvrdnje jasnim argumentima i relevantnim dokazima.
Uvod u učenje: <i>Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?</i> Uz piramidalne prikaze najvrjednijih ljudskih osobina koje su grupe odradile prethodni dan dodajemo nove kartice s riječima na kojima su ispisane osobine koje su odabrali njihovi ukućani ili su ih se dosjetili sami (zadaca).
Kroz učenje: <i>Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?</i> Da bismo potaknuli učenike da kvalitetno diskutiraju primijenit ćemo strategiju iz oblasti kooperativnog učenja OLOVKE U SREDINU. Grupe će razmjenjivati ideje tako što će svaki član grupe označiti svoj doprinos radu odloživši olovku na sto u sredini grupe. Taj učenik ne smije ništa reći dok se sve olovke ne nađu u sredini. Pišu o najistaknutijoj osobini (referiraju se na piramidalne prikaze) na način da dopune rečenicu: <i>Hrabrost je kad . . . (navode primjer) ili Poštenje je kad . . . i sl.</i> Svi učenici unutar grupe navode neki primjer o istoj osobini! Čitaju primjere iz grupa i razgovaramo o njima.   Da li vas je neki od primjera podsjetio na nešto što ste i sami doživjeli? Da li vas je neki primjer inspirisao za priču? Napišite kraći sastav* u kojem će glavni lik imati osobinu koju vi odaberete! *RADNA VERZIJA - Papire na kojima će pisati označimo RADNA VERZIJA, tako da je učenicima jasno da te verzije nisu konačne. Učenici mogu pisati u svakom drugom redu. Time ostavljaju prostor u koji kasnije mogu upisivati dopune. Mogu koristiti strelice, iksove ili dodatni papir kao oznaku za promjene i prepravke. To im olakšava modifikaciju, te će lakše isplanirati iduću verziju sastava. Podsjetiti učenike da ne brinu zbog pravopisa, rukopisa i mehanike u toku pisanja radne verzije. Cilj nam je da se prvo koncentriraju na ideje, a poslije na oblik i pravilnost.
Nakon učenja: <i>Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?</i> Učenici jedni drugima čitaju svoje verzije i konsultiraju se. Vrijeme rezervirano za razmjenjivanje najavljujem pitanjem: Da li neko želi predstaviti nacrt svoje priče? Zadaca: Dovršiti priču kod kuće. Napomena: Priča ne mora biti gotova do sutra jer ćemo se za dva dana nastaviti s pisanjem.
Formativna procjena za ovaj čas: pisanje u sklopu aktivnosti OLOVKE U SREDINU, radne verzije sastava
Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: pripremljeni papiri za radne verzije sastava
Razmišljanje nakon časa: <i>Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?</i>   <i>Koje promjene biste preporučili za:</i>   sljedeći čas? poboljšanje ovog časa?
Autori pripreme: Amela Numanović, profesor razredne nastave, OŠ „Mak Dizdar“ Zenica Azra Kukavica, profesor razredne nastave, OŠ „Edhem Mulabdić“ Zenica

Tabela za formativnu procjenu: Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

KRITERIJI	1 ISPOD STANDARDA	2 PRIBLIŽNO NIVOU STANDARDA	3 STANDARDNI NIVO	4 IZNAD STANDARDA
PREPRIČAVANJE POZNATIH PRIČA	Uz podršku i podsticaj nastavnika ili vršnjaka prepričava poznate priče, ali rado sluša prepričavanje vršnjaka.	Prepričava poznate priče uključujući neke važne detalje. Često sadržaj prepričanog ne prati kompoziciju priče.	Prepričava poznate priče uključujući važne detalje.	Prepričava poznate priče uključujući važne detalje i unošenje elemenata drugih priča ili filmova u sadržaj novih priča, tj. razvijena kreativnost za pisanje derivativne književnosti.
UČESTVOVANJE U DISKUSIJI	Poziva se isključivo na ideje iz teksta, bez iznošenja vlastitih stavova.	Učestvuje u pripremama za diskusiju i samoj diskusiji, ali mu je u toku pripreme i same diskusije neophodna pomoć nastavnika. Ne pokazuje interes za sticanje samostalnosti u toku istraživanja o idejama o kojima se raspravlja.	Učestvuje u diskusiji nakon što pročita ili prouči traženi materijal; isključivo se oslanja na tu pripremu pozivajući se na dokaze o temi, tekstu ili pitanju koje treba razmotriti i razmisliti o idejama o kojima se raspravlja.	Diskusija je takva da se mogu jasno i uvjerljivo izraziti vlastite ideje, argumentovati stav koji se brani poštujući sagovornika . Svojim stavovima pokazuje spremnost za diskusiju o sličnim temama.
PISANO IZRAŽAVANJE ARGUMENATA	Uz podršku nastavnika predstavlja temu i prepričava tekst pomoću detaljnih pitanja. Ne iznosi argumente.	Uz pomoć nastavnika može predstaviti temu ili tekst o kojem se piše, te uz poticaj nastavnika može navoditi adekvatne argumente bez građenja organizacione strukture.	Pisano izražava argumente kojima dokazuje tvrdnje jasnim argumentima i relevantnim dokazima.	U potpunosti predstavljen tekst ili tema o kojoj se piše, organizaciona struktura sadrži kvalitetne argumente, a slobodno se iznosi i mišljenje koje odražava situacije iz svakodnevnog života.

Priprema za čas br. 1: Čitanje/Ključne ideje i detalji/Kestenjar/Zehra Hubijar

Razred: 4.

Ishod učenja:

- Analizira likove, događaje i ideje, te njihove međuodnose u tekstu.

Pokazatelj razreda koji se pohvađa:

- Određuje kompoziciju – strukturu književnog teksta i prepoznaje ulogu pojedinih likova.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

- Učenicima pokazati plodove i listove kestena. Razgovarati o njima. Učenici kazuju ono što znaju o kestenu. (izgled, boja, oblik, rast, razvoj, upotreba, značaj). Njihova znanja dopunjavati slikama, internet slajdovima i sl.
- Najava nastavne jedinice

Kroz učenje:

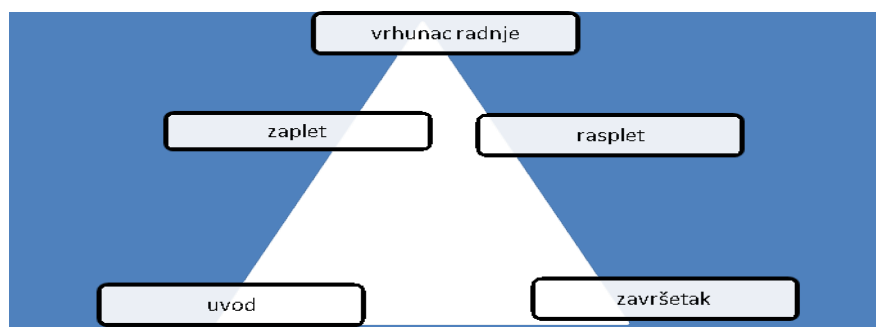
Koje nastavne aktivnosti će učenici realizovati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

- Interpretativno čitanje priče. Nastavnik čita priču u cjelini kako bi učenici shvatili njen smisao, događaje, razvoj radnje, pravilan izgovor riječi, naglašavanje i sl. Uočavanje prostorno-vremenskih dimenzija i lokalizacija teksta.
- Stvaramo plan priče koristeći strategiju Dvostruko vođeni dnevnik. Svaki učenik će dobiti list papira na kome je po sredini povučena vertikalna crta. S lijeve strane bi trebali zapisati odlomak iz teksta koji ih se snažno dojmio. Na desnoj strani lista bi trebali zapisati komentar o tom odlomku (događaju). (Zbog čega su izabrali baš taj odlomak? Na šta ih je podsjetio?)

DVOSTRUKO VOĐENI DNEVNIK:

ODLOMAK IZ TEKSTA	KOMENTAR

Nekoliko učenika čita ono što su zapisali. Nastavnik bilježi događaje koje su učenici izdvojili, u kratkoj formi, na flip-chart papir. Vršimo usmenu analizu zapisanih događaja. Na chart papiru iscrtati shemu za uočavanje unutrašnjih elemenata kompozicije s ciljem uočavanja kompozicije – strukture književnog teksta (uvod, zaplet, vrhunac radnje, rasplet, završetak).

(Učenici strukturu priče zapisuju i u svoje sveske.)

Kroz dalji razgovor, nastavnik učenicima postavlja nekoliko „generičkih“ pitanja. Usmjerava ih na razmišljanje o tekstu kao cjelini i glavnom događaju u priči. Zajedno dolazimo do teme priče: *Borba za život malog Kestenjara*.

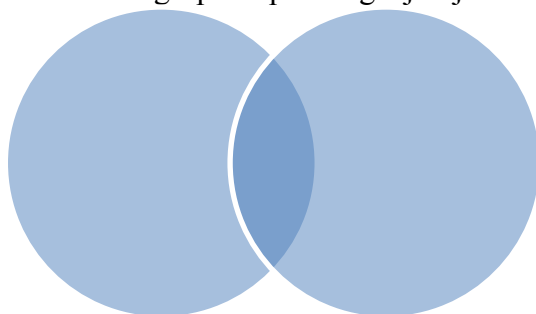
- Slijede aktivnosti koje se odnose na opis likova iz priče, njihovih postupaka koji doprinose razvoju radnje. Učenici će raditi u malim grupama. Koristimo strategiju Venov dijagram. Kroz ovu tehniku učenici će uporediti dva lika iz priče. Navesti njihove osobine, pronaći zajedničke osobine, te dovesti likove u međuodnos. Osobine koje napišu trebaju potkrijepiti rečenicama iz teksta priče, obrazložiti njihovo značenje.

1. grupa: otac – majka

2. i 3. grupa: Kestenjar – dječaci

4. grupa: prolaznici – pas

(Učenici 2. i 3. grupe se pri izlaganju njihovih radova dopunjuju.)

Venov dijagram

Kroz analizu postupaka likova i njihovih osobina učenici dolaze do pouke – ključne ideje koju ova priča nosi u sebi: *Uz pravog prijatelja, u nevolji uvijek smo pobjednici.*

(Učenici pišu u teke temu i ideju priče. Kopije Venovog dijagrama lijepimo u sveske).

Nakon učenja :

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Refleksija: Nastavnik još jednom usmjerava učenike da razmisle o sadržaju priče, likovima i njihovim postupcima, te da pismeno dopune rečenicu koja bi bila odgovor na pitanje: *Koji lik ti se najviše dopao i zašto?*

Forma odgovora bi bila:

Meni se dopao (lik) jer je (postupak) i zbog toga mislim da je on (osobine).

Zadaća: Napisati sastav na temu *Prijatelj u nevolji je pravi prijatelj.*

Formativna procjena za ovaj čas:

- pismeni komentari dvostruko vođenog dnevnika
- procjena grupnih radova – Venovi dijagrami
- učenički odgovori na pitanje: *Koji lik ti se najviše dopao i zašto?*
- tabela za formativnu procjenu

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: listovi i plodovi kestena, slike (internet slajdovi) kestena, tekst iz Čitanke, flip-chart, kopije Venovog dijagrama, nastavni listići

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) *sljedeći čas?*

b) *poboljšanje ovog časa?*

Autor pripreme:

Sanela Pajvan, profesor razredne nastave, OŠ „Vladimir Nazor“ Zenica

**Priprema za čas br. 2: Usmeno izražavanje i slušanje/Razumijevanje i saradnja/
Kestenjar/Zehra Hubijar**

Razred: 4.

Ishod učenja:

- Priprema se i sudjeluje efikasno u nizu razgovora i saradnji s različitim sagovornicima, nadogradnji na idejama drugih i izražavanju vlastitih ideja jasno i uvjerljivo.

Pokazatelj razreda koji se pohađa:

- Učestvuje efikasno u nizu razgovora i saradnji (jedan na jedan, u grupama, predvođen nastavnikom) s različitim sagovornicima o temama i tekstovima na nivou razreda, nadogradnji na idejama drugih i jasnom izražavanju vlastitih ideja.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

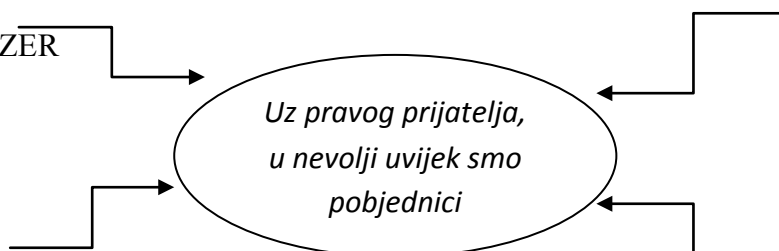
- Učenici sjede u formaciji kruga. Svaki učenik treba da kaže dvije lijepe rečenice o drugu s njegove lijeve strane. Rečenice se odnose na dobre osobine i način ponašanja svakog pojedinca (npr. Enes je dobar drug. Rado mi pomaže uraditi zadaću iz engleskog jezika.). Aktivnost razvija osjećaj zajedništva, prijateljstva, različitosti, tolerancije.
- Najava nastavne jedinice

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizovati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

- Strategijom Autorska stolica radimo osvrt na domaću zadaću. Jedan učenik sjeda na "autorsku stolicu" i čita svoj sastav na temu: *Prijatelj u nevolji je pravi prijatelj*. Nakon njegovog čitanja, učenici iznose svoj stav o tome što su čuli i postavljaju pitanja vezana za to, ukoliko ih imaju.
- Frontalno, kroz razgovor, se prisjećamo sadržaja priče Kestenjar (tema, tok radnje, likovi).
- Detaljnije potkrepljujemo ideju, strategijom Grafički organizator. Učenici će na grafički način, svojim primjerima, ključnim riječima, potkrijepiti ideju priče „*Uz pravog prijatelja, u nevolji uvijek smo pobjednici*“.

GRAFIČKI ORGANIZER

- Slijedi izvještavanje o radu grupa i diskusija. Nastavnik pravi jedan zajednički, sumativni organizator i popunjava ga u toku izvještavanja grupa. Učenici, na kraju izvještavanja, prepisuju sadržaj organizera u teke.
- Učenici će upotpuniti i detaljnije izraziti svoj stav o likovima i njihovim postupcima tako što će u svoje teke napisati pitanja koja bi postavili jednom od likova. Zatim će napisati svoju poruku tom liku. Likovi su raspoređeni po grupama:
 1. grupa – otac
 2. grupa – dječaci, otac dugonogog dječaka
 3. grupa – prolaznici
 4. grupa – mali Kestenjar

Nakon učenja :

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

- Analiza individualnog rada učenika strategijom Bounce cards.
Jedan učenik čita svoj rad. Ostali učenici izražavaju stav i mišljenje o tome što su čuli. Svaki učenik kod sebe ima karticu na kojoj su dati počeci rečenica koje će oni usmeno dopuniti.

BOUNCE CARD:

Po mom mišljenju.....
Želio/željela bih da dodam.....
Slažem se jer.....
Ne slažem se jer.....

- Domaća zadaća: Napisati sastav na temu *Pobjeđuje hrabrost, a ne mnoštvo*.

Formativna procjena za ovaj čas:

- pismeni sastavi pisani za domaću zadaću
- procjena grupnih radova (Grafički organizator, nastavni listovi)
- Bounce cards (učenički stav i mišljenje o likovima iz priče)
- Kontrolna tabela za usmeno izražavanje i slušanje

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: tekst iz Čitanke, kopija Grafički organizator, flip-chart, kopije Bounce card

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) *sljedeći čas?*

b) *poboljšanje ovog časa?*

Autor pripreme:

Sanela Pajvan, profesor razredne nastave, OŠ „Vladimir Nazor“ Zenica

**Priprema za čas br. 3: Pisanje/Pisanje i distribucija pisanih radova/
Kestenjar/Zehra Hubijar**

Razred: 4.

Ishod učenja:

- Piše jasne i smislene radove u kojima su sadržaji, organizacija i stil primjereni zadatku, svrsi i publici.

Pokazatelj razreda koji se pohađa:

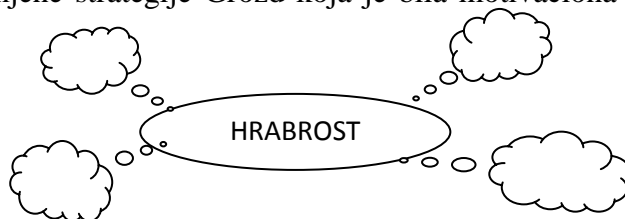
- Piše jasan i smislen rad u kojem su sadržaj, organizacija i stil primjereni zadatku, svrsi i publici.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

- Osvrt na domaću zadaću strategijom Autorska stolica. Jedan učenik sjeda na "autorsku stolicu", čita svoj sastav na temu *Pobjeđuje hrabrost, a ne mnoštvo*. Drugi učenici slušaju i kazuju svoje mišljenje o tome što su čuli. Postavljaju pitanja i traže dodatna objašnjenja po potrebi.
- Aktivnost kroz primjenu strategije Grozd. Učenici navode svoje asocijacije na riječ HRABROST, a nastavnik ih zapisuje na flip-chart papiru u vidu sheme.
- Analiza aktivnosti nakon primjene strategije Grozd koja je bila motivaciona priprema i najava nastavne jedinice.

GROZD

Kroz učenje :

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizovati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

- Učenici rade u grupama. Nastavnik svakoj grupi daje papir na kome je tipkan odlomak iz priče Kestenjar.

ODLOMAK:

Miris pečenog kestena ispunio je ulicu. Ljudi su se okretali i radoznalo osmatrali dijete koje je već imalo na glavi šeširić nalik na kestenovu ljusku. Pjevušio je i okretao plodove da se podjednako ispeku, a vjetar je češljao brezinu žutu kosu. Kao da se šalio s dječakom i njegovim poslom. Ubacivao bi poneki listić među kestenove i prkosio. Dječak bi rukom brzo izbacio list, puhnuo u prste i nastavljao dalje.....

Nakon čitanja odlomka i razgovora, unutar grupa, učenici uočavaju da odlomak pripada uvodnom dijelu priče Kestenjar. (Osvrt na kompoziciju književnog teksta)

Odlomak koji su učenici dobili će predstavljati početak jedne nove priče koju oni trebaju ispričati. Zadatak je pričanje na osnovu datog početka – teksta.

Svaka grupa ima zadatak da smisli i napiše ideje koje bi mogle poslužiti za nastavak priče. Neke od mogućih ideja:

- *Kestenjarov prvi dan prodaje je uspješan*
- *Otac i sin zajedno prodaju kestenje*
- *Kestenjar je bio jači od glavnog napadača*
- *U trenutku napada na Kestenjara umiješao se neko od odraslih posmatrača*
- *Proradila je savjest i razum jednog iz grupe dječaka koji su vrijeđali i napadali Kestenjara*
- Slijedi prezentacija ideja, analiza i zapisivanje istih na tabli.
- Koristeći prezentirane ideje ili neku vlastitu ideju, učenici individualno pišu priču.

Nakon učenja :

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

- Nakon završetka zadatka učenici, u parovima, čitaju svoje priče i vrše reviziju.
- Zatim, svaki učenik popunjava Kontrolnu listu za redigovanje.

KONTROLNA LISTA ZA REDIGOVANJE

Pročitaj svoj pripovjedni tekst naglas (tiho za sebe). Za svaku rečenicu provjeri i označi znakom +, kada završiš provjeru.

1. Sve moje rečenice počinju velikim slovom ____
 2. Na kraju svih mojih rečenica se nalazi ispravan interpunkcijski znak (? ili ! ili .) ____
 3. Sve moje riječi su ispravno napisane ____
 4. Čitam sebi naglas i ima smisla ____
- Čitanje radova strategijom Autorska stolica (strategija objašnjena u uvodnom dijelu časa)
 - Domaća zadaća: Ilustracija napisane priče.

Formativna procjena za ovaj čas:

- pismeni sastavi pisani za domaću zadaću
- procjena grupnih radova (pisanje ideja za nastavak priče započete tekstem)
- individualni pismeni radovi (pisanje priče na osnovu datog početka – teksta)
- Kontrolna lista za redigovanje

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: odlomak iz teksta Kestenjar, flip-chart za aktivnost Grozd, Kontrolna lista za redigovanje

Razmišljanja nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) sljedeći čas?

b) poboljšanje ovog časa?

Autor pripreme:

Sanela Pajvan, profesor razredne nastave, OŠ „Vladimir Nazor“ Zenica

Strategija za Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

Oblast-i: Čitanje

Razred-i: 3.

Strategija: Dvostruko vođeni dnevnik

Svrha: - Analiza i razumijevanje teksta

- Uticaj sadržaja teksta na etičko stanovište ili na osjećaje čitaoca
- Veza između poruke teksta i ličnog iskustva

Koraci za nastavnika:

1. Objašnjava učenicima postupak vođenja dvostrukog dnevnika. (Povući vertikalnu crtu po sredini lista papira. S lijeve strane bi trebali zapisati odlomak ili sliku iz teksta koja ih se snažno dojmila. Na desnoj strani lista bi trebali zapisati komentar o tom odlomku: *Zašto su izabrali baš taj odlomak? Na šta ih je podsjetio? Koja su pitanja imali o njemu?*)
2. Nastavnik čita i bilježi svoje komentare uporedo s učenicima.
3. Nakon zapisivanja komentara slijedi čitanje istih. Nastavnik postavlja pitanja vezana za sadržaj. Ukazuje na sličnosti i razlike u komentarima istih odlomaka, te na poštovanje različitih iskustava.
4. Podstiče i ohrabruje učenike da govore i razmjenjuju svoje doživljaje. Ne „ispravlja“ reakcije učenika.
5. Razvija i usmjerava diskusiju.
6. Postavlja generička pitanja kojima od učenika traži da razmisle o tekstu kao cjelini (pitanja o značenjima poruka teksta, pitanja o tekstu kao štivu, pitanja o načinu pisanja, umijeću autora).
7. Nastavnik skreće pažnju na one dijelove teksta za koje želi da budu predmet diskusije. On se uključuje u kompletan proces čitajući svoje komentare.

Modifikacije:

- Aktivnost *Razmisli i razmijeni misli u paru* (učenici čitaju svoje komentare, upoređuju i pronalaze sličnosti i razlike).
- Strategija može biti uvod u Slobodno pisanje (vezano za utiske o tekstu) ili neki drugi vid pisanja.

Kada treba primijeniti ovu strategiju:

- Kada učenici čitaju duže tekstove
- Za analizu tekstova koje učenici čitaju izvan škole (lektira)
- U toku časa – kroz učenje (u fazi razumijevanja značenja)
- U toku časa – nakon učenja (u fazi refleksije)

Sanela Pajvan, profesor razredne nastave, OŠ „Vladimir Nazor“ Zenica

Tabela za formativnu procjenu: Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

KRITERIJI	1 ISPOD STANDARDA	2 PRIBLIŽNO NIVOU STANDARDA	3 STANDARDNI NIVO	4 IZNAD STANDARDA
ODREĐIVANJE KOMPOZICIJE KNJIŽEVNOG TEKSTA I PREPOZNAVANJE ULOGE POJEDINI LIKOVA	Određuje tok događaja uz podršku nastavnika i vršnjaka. Potreban dodatni napor na uočavanju nekih elemenata kompozicije (npr. vrhunac radnje i završetak).	Uspijeva uočiti tok događaja ali ne i sve unutrašnje elemente kompozicije (uvod, zaplet, vrhunac radnje, rasplet i završetak).	Određuje kompoziciju – strukturu književnog teksta i prepoznaje ulogu pojedinih likova.	Samostalno uočava tok događaja i događaje povezuje s unutrašnjim elementima kompozicije (uvod, zaplet, vrhunac radnje, rasplet i završetak) i prepoznaje ulogu likova u svakom od elemenata kompozicije s posebnim fokusom na vrhunac radnje.
UČESTVUJE U RAZGOVORU I SARADUJE S RAZLIČITIM SAGOVORNICIMA	Uz nastavnikovu pomoć i podršku učestvuje u razgovoru o temama i tekstovima na nivou razreda ali rijetko izražava vlastite ideje.	Učestvuje u nizu razgovora i saradnji (jedan na jedan, u grupama, predvođen nastavnikom) s različitim sagovornicima o temama i tekstovima na nivou razreda, povremeno izražava vlastite ideje i nadograđuje ideje drugih.	Učestvuje efikasno u nizu razgovora i saradnji (jedan na jedan, u grupama, predvođen nastavnikom) s različitim sagovornicima o temama i tekstovima na nivou razreda, nadogradnji na idejama drugih i jasnom izražavanju vlastitih ideja.	Potiče i inicira razgovor s različitim sagovornicima o temama i tekstovima na nivou razreda, jasno izražava vlastite ideje i aktivno učestvuje u nadogradnji ideja drugih sagovornika.
PISANJE RADA PREMA ZADATKU, SVRSI I PUBLICI	Samo uz pomoć nastavnika piše rad prema zadatku, svrsi i publici, s dosta pogrešaka i nejasno iskazanih misli.	Uz povremenu podršku odraslih piše rad u kojem su sadržaj, organizacija i stil djelomično primjereni zadatku, svrsi i publici.	Piše jasan i smislen rad u kojem su sadržaj, organizacija i stil primjereni zadatku, svrsi i publici.	Samostalno piše rad u kojem su sadržaj, organizacija i stil potpuno primjereni zadatku, svrsi i publici. Radovi su originalni, prepoznatljivog, osobnog stila i daju značajnu poruku publici.

Priprema za čas br. 1: Čitanje/Ključne ideje i detalji/Tumačenje snova/Armenska bajka

Razred: IV

Ishod učenja:

- Analizira likove, događaje i ideje, te njihove međudnose u tekstu.

Pokazatelj razreda koji se pohvađa:

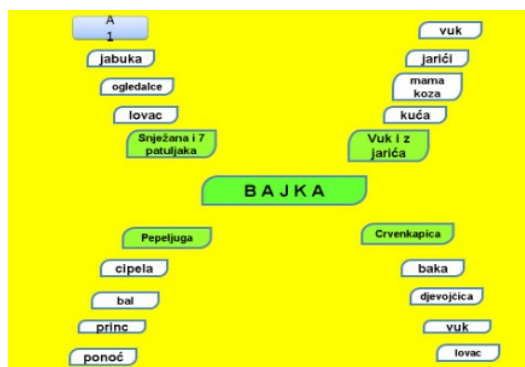
- Određuje kompoziciju – strukturu književnog teksta i prepoznaje ulogu pojedinih likova.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Kao motivaciju za dalji rad koristiti kviz asocijacije. Sadržaj kviza je sljedeći: A1-patuljci, A2-jabuka, A3-ogledalce, A4- lovac; Rješenje za kolonu A je *Snježana i sedam patuljaka*. B1-vuk, B2-jarići, B3-mama koza, B4-kuća; Rješenje za kolonu B je *Vuk i sedam jarića*. C1-cipela, C2-bal, C3-princ, C4-ponoć. Rješenje kolone C je *Pepeljuga*. D1-baka, D2-djevojčica, D3-vuk, D4-lovac. Rješenje kolone D je *Crvenkapica*. Konačno rješenje asocijacije je *bajka*.

Oluja mozga: Porazgovarati ukratko o bajkama. Dok djeca navode asocijacije, nastavnik zapisuje na flip-chart tabli.

Najaviti književni tekst na kojem će danas raditi i zapisati naslov na tabli: *Tumačenje snova, Armenska bajka*

Kroz učenje: Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Čitanje s pauzama – Objasniti učenicima da tekst pročitaju u parovima samo do označenog mjesta. Upozoriti ih da je jako važno da ne čitaju dalje od označenog mjesta za pauzu. Kada stignu do kraja prvog odjeljka, potrebno je prekinuti čitanje i razgovarati o tome šta su pročitali. U toku jedne minute predviđaju šta će se dalje dogoditi, a onda predviđanja zapišu u označenom mjestu u tabeli predviđanja. Potrebno je da vode bilješke o dokazima koje su pronašli u prvom dijelu priče, a koje je utjecalo na njihovo predviđanje. „Na osnovu naslova priče o čemu bi moglo biti riječi u ovoj bajci? Dok čitate razmislite o likovima koji se tu pojavljuju. Molim vas, pročitajte prvi dio. Kako zamišljate cara? Šta mislite o siromahu? Na osnovu čega ste donijeli takav zaključak? Šta mislite o zmijinom tumačenju sna kada kaže da će ljudi biti podmukli i lažljivi? S kojim likom to možemo povezati? Šta predviđate da će se dalje dogoditi? Zbog čega mislite da će se baš tako dogoditi?“ Zatim, učenici čitaju do sljedećeg odjeljka i razmatraju ranije postavljena predviđanja. Ukratko zapišu šta se zapravo desilo. Nakon toga, zapisuju nova predviđanja s dokazima u označena polja u tabeli. „Dok ste čitali, šta ste vidjeli u mislima? Zbog čega se stidio siromah? Kako biste objasnili zmijino tumačenje sna kada kaže da što prije okupi svoju vojsku i bude spreman za boj? Šta predviđate da će se dalje dogoditi? Zbog čega mislite da će se baš tako dogoditi?“

Slijedi čitanje i sljedećeg odlomka istovjetnim postupkom kao i prethodna dva.

„Da li ste pogodili šta će se dogoditi? Šta mislite o zmijinom tumačenju trećeg sna? Šta sada mislite o Šivaru? Šta predviđate da će se dalje dogoditi? Zbog čega mislite da će se baš tako dogoditi?“ Zatim, učenici čitaju i posljednji odlomak i bilježe svoja zapažanja i predviđanja u tabelu. „Zašto je Šivar odlučio da cijelu nagradu da zmiji? Kakav je bio na početku? Kakav je na kraju? Šta je uticalo na promjenu? Šta je naučio? Šta mislite o zmiji? Kako je zmija pokazala svoju dobrotu? Kada se pokazala posebno dobrom? Zmija nije samo dobra nego je i mudra. Šta mislite da li je dobrotu oblik mudrosti? Zašto tako mislite? Kako je zmija pokazala svoju mudrost?“

Smjernice za učenje: Učenici su prethodno podijeljeni u pet grupa. Nakon čitanja učenici odgovaraju na pitanja (osobine likova, tema, motivi, kompozicija, osnovna misao).

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Ponovno se vratiti navedenim *asocijacijama* o bajci. Razgovor o bajci. „U bajkama se uz stvarne događaje opisuju i nestvarni. Šta se u ovoj bajci moglo stvarno dogoditi, a šta je nastalo u mašti? Obično se u bajci pojavljuju brojevi jedan, tri, sedam, npr. Bio jednom jedan car... ili Putovao je carev sin preko sedam gora, preko sedam mora... Koliko se likova pojavljuje u ovoj bajci? Šta se još pojavljuje/događa tri puta? U bajkama se pored stvarnih ličnosti pojavljuju i nestvarna. Koje su ličnosti ovdje stvarne, a koje nestvarne? U bajkama se vrlo često rješavaju zagonetke. Tumačeći careve snove, zmija rješava zagonetke koje je car postavio. Kako se obično završavaju bajke? Kakav je kraj ove bajke? Šta ste vi iz ove bajke saznali o ljudima?“

Za zadaću napraviti strip.

Formativna procjena za ovaj čas:

Tabela predviđanja, smjernice za učenje – odgovori na pitanja poslije čitanja

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času:

računar, multimedijalni projektor, ppt kviz asocijacije, tekst iz Čitanke, flip-chart, *Tabela predviđanja*, smjernice za učenje – listići s odgovorima

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) *sljedeći čas?*

b) *poboljšanje ovog časa?*

Autor pripreme:

Sanela Zukić, nastavnik razredne nastave, OŠ „1. mart“ Tešanj

Priprema za čas br. 2: Usmeno izražavanje i slušanje/Razumijevanje i saradnja/ Tumačenje snova/Armenska bajka
Razred: IV
Ishod učenja: • Priprema se i sudjeluje efikasno u nizu razgovora i saradnji s različitim sagovornicima, nadogradnji na idejama drugih i izražavaju vlastitih ideja jasno i uvjerljivo.
Pokazatelj razreda koji se pohada: • Učestvuje efikasno u nizu razgovora i saradnji (jedan na jedan, u grupama, predvođen nastavnikom) s različitim sagovornicima o temama i tekstovima na nivou razreda, nadogradnji na idejama drugih i jasnom izražavanju vlastitih ideja.
Uvod u učenje: <i>Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?</i>   <i>Izmiješane sekvence</i> – Izvesti šest učenika koji će držati u rukama različite dijelove (događaje) priče prikazane u vidu ilustracija i po logičkim cjelinama. Zatim, učenici će složiti događaje pravilnim redoslijedom. Nakon toga objasniti učenicima da će raditi <i>Intervju u tri koraka</i> u četveročlanoj grupi. Prvi korak: Partner A intervjuira B, istovremeno C intervjuira D. Odgovori se zapisuju. Drugi korak, uloge se zamijene, dok u trećem koraku učenici razmjenjuje odgovore partnera. „Koji ti je najzanimljiviji dio bajke? Zašto? Čiji ti se postupak više dopao i zašto? Šta bi ti uradio da si na siromahovom mjestu? Šta misliš da nam poručuje ova bajka?“ Najaviti književni tekst i zapisati naslov na tabli: <i>Tumačenje snova, Armenska bajka</i>
Kroz učenje: <i>Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?</i>   <i>Dvostruko vođeni dnevnik</i> – Učenici će dobiti po list papira koji je vertikalno podijeljen na dva dijela. S lijeve strane zapisuju citate, odnosno odlomke iz teksta koji su im se učinili važnim, a s desne strane napišu komentar o citatu: „Zbog čega su zapisali baš taj citat? Na šta ih je podsjetio? Koja pitanja su imali na njemu?“ Nakon čitanja zamoliti učenike da pročitaju svoje komentare. Prvo čitaju dobrovoljci, a zatim pitati: „Zbog čega je taj odlomak privukao tvoju pažnju? Na kakvo razmišljanje te je ponukao?“ Pitati da li je još neko izabrao isti odlomak i zamoliti da pročita. Ukazati na sličnosti i razlike u reakcijama učenika. Zatim, pitati sljedeće: „Šta ćete zapamtiti iz ove bajke? Koja je najvažnija poruka ove priče? Kada biste vi pisali ponovno ovaj tekst, šta biste promijenili?“
Nakon učenja: <i>Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?</i>   <i>Kolo naokolo</i> – Učenici se smjenjuju i prepričavaju priču u malim grupama.   <i>Desetominutni sastav</i> – Zamoliti učenike da slobodno pišu deset minuta o onome šta u tom trenutku misle o priči. Ukoliko bude vremena, zamoliti da nekoliko učenika pročitaju svoje radove.
Formativna procjena za ovaj čas: <i>Dvostruko vođeni dnevnik, desetominutni sastav, kontrolna tabela za usmeno izražavanje</i>
Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: tekst iz Čitanke, listići – <i>dvostruko vođeni dnevnik</i>, pitanja za intervju
Razmišljanje nakon časa: <i>Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?</i>   <i>Koje promjene biste preporučili za:</i>   <i>sljedeći čas?</i> <i>poboljšanje ovog časa?</i>
Autor pripreme: Sanela Zukić, nastavnik razredne nastave, OŠ „1. mart“ Tešanj

Priprema za čas br. 3: Pisanje/Vrste i namjene teksta/Tumačenje snova/Armenska bajka**Razred: IV****Ishod učenja:**

- Analizira poznate (obrađene) teme i tekstove, piše argumente u korist navedenih tvrdnji koristeći validna objašnjenja i relevantne argumente.

Pokazatelj razreda koji se pohvađa:

- Pisano izražava argumente kojima dokazuje tvrdnje jasnim argumentima i relevantnim dokazima.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Razgovor s učenicima: „Već dva dana smo čitali i razgovarali o bajci *Tumačenje snova*. Sada ćemo se ponovno prisjetiti likova iz bajke. Radit ćete kratko u svojim grupama. Porazgovarat ćete, a zatim u *T-tabelu* upisati potrebne informacije.

T-tabela – S lijeve strane tabele upisujete sve razloge kojih se možete sjetiti u korist tog lika, pozitivne stavove, postupke, a s desne strane tabele upisujete s čime se ne slažete u vezi određenog lika tj. sve negativne postupke.

Nakon razgovora o tome šta su učenici pisali u *T-tabelu*, najaviti nastavnu jedinicu i zapisati naslov na tabli.

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Generiranje ideja strategijom *Kockarenje* – Svaka grupa prikuplja informacije o jednom liku.

(Šivar, car, zmija, Šivareva žena, mudraci).

1. grupa: ŠIVAR

- OPIŠI – Koje osobine odlikuju Šivara?
- UPOREDI – Sjeti se jednog svog dobrog djela i jednog lošeg djela na koje nisi ponosan, pa uporedi.
- POVEŽI – Pusti misli na volju. Šta bi kod Šivara promijenio da možeš?
- RAŠČLANI – Navedi kroz kakva iskušenja prolazi Šivar. U kom trenutku je mogao da podijeli sa zmijom? Šta ti to govori o Šivaru?
- PRIMIJENI – Navedi način na koji bi ti postupio da si na Šivarevom mjestu?
- ZA I PROTIV – Šivar na kraju želi da pokloni cijelu nagradu zmiji. Kako zmija ne želi blago, on podijeli komšijama i nastoji do kraja života da bude dobar čovjek. Zauzmi stav. Ako opravdavaš i ako ne opravdavaš njegov postupak, obrazloži dokazima pa iznesi stav.

2. grupa: ZMIJA

- OPIŠI – Koje osobine odlikuju zmiju?
- UPOREDI – Sjeti se jednog svog dobrog djela na koje si ponosan pa uporedi sa zmijinim djelima.
- POVEŽI – U kojim bajkama životinje rješavaju prepreke/probleme, odnosno u kojim bajkama životinje pomažu glavnom junaku?
- RAŠČLANI – Navedi hronološkim redom susret zmije i Šivara. Koliko puta i na koji način je zmija pomogla Šivaru?
- PRIMIJENI – Šta bi ti sve bio u stanju da uradiš da pomogneš nekom neznancu, a šta nekom prijatelju?
- ZA I PROTIV – Zauzmi stav. U ovoj priči zmija je oličenje mudrosti. Ako smatrate da je zmija zaista bila mudra, obrazložite to argumentima, a ako mislite suprotno, opet to obrazložite dokazima.

3. grupa: CAR

- OPIŠI – Koje osobine odlikuju cara?
- UPOREDI – Uporedi cara iz bajke „Tumačenje snova“ s carem iz bajke „Ćup sa zlatom“ ili carem iz priče „Carevo treće uho“.
- POVEŽI – Sjeti se neke bajke ili priče u kojoj životinje nekom nadnaravnom moći pomažu caru ili carici.
- RAŠČLANI – Sjeti se koliko je puta car tražio da mu Šivar rastumači san.
- PRIMIJENI – Navedi način na koji bi ti postupio da si na carevom mjestu.
- ZA I PROTIV – Koje careve postupke opravdavate, a koje ne. Zauzmite stav. Služite se dokazima.

4. grupa: ŠIVAREVA ŽENA

- a) OPIŠI – Koje osobine odlikuju Šivarevu ženu?
- b) UPOREDI – Uporedi postupke Šivareve žene s postupcima starice iz „Bajke o ribaru i ribici“.
- c) POVEŽI – Pusti misli na volju, šta bi kod Šivareve žene promijenio da možeš?
- d) RAŠČLANI – Navedi hronološkim redom kroz kakva iskušenja je Šivar prolazio zbog svoje žene. Šta ti to govori o Šivarevoj ženi?
- e) PRIMIJENI – Kada bi mogao da napišeš pismo Šivarevoj ženi, šta bi joj poručio?
- f) ZA I PROTIV – Koje postupke Šivareve žene opravdavate, a koje ne. Zauzmite stav. Služite se dokazima.

5. grupa: MUDRACI

- a) OPIŠI – Koje osobine odlikuju mudrace?
- b) UPOREDI – Uporedi mudrace iz bajke „Tumačenje snova“ s mudracima iz bajke „Ćup sa zlatom“.
- c) POVEŽI – Sjeti se još neke bajke u kojoj se pojavljuju mudraci.
- d) RAŠČLANI – Opiši u kom trenutku su mudraci mogli da rastumače carev san. Šta ti to govori o njima?
- e) PRIMIJENI – Kada bi mogao da napišeš pismo mudracima, šta bi im rekao?
- f) ZA I PROTIV – Zauzmite stav. Služite se dokazima. „Čuvši to, svemoćni car odmah naredi da bace u tamnicu dvorske vezire i mudrace, koji su tobož bili zauzeti tajnama carskog sna. Zapravo, oni su razmišljali o tome kako da zbace cara i preuzmu vlast u zemlji.“

Po završetku pisanja učenici će imati potpuniju i jasniju sliku o određenom liku iz priče. Svaka grupa će pročitati svoj rad, a zatim slijedi upoznavanje sa sljedećom aktivnošću.

Pisanje pisma – Svaka grupa ima zadatak da napiše pismo liku o kojem su prikupili informacije odabiranjem kocke. Objasniti učenicima da rade prvi nacrt pisma. Za ideje koriste svoje zapise dobijene *kockarenjem*. Prisjetiti se šta piše na početku pisma, kako se obraćamo bliskim osobama, prijateljima, rodbini, a kako ostalima, kako završavamo pismo. Objasniti učenicima da je jako važno da navedu glavnu ideju i da je potkrijepe pojedinostima kako bi bila što jasnija čitateljima. Završna misao je posljednja rečenica. Svaka grupa će dobiti formu pisma.

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Čitanje iz stolice pisca – Zamoliti učenike da prekinu pisanje. Pitati neke učenike da li žele pročitati svoja pisma. Zatim, kroz razgovor s učenicima provjeriti da li su pratili upute za pisanje pisma: „Da li je jasno kome je upućeno pismo? Koja je bila glavna ideja? Da li vam je jasna ta ideja dok ste slušali čitanje pisma? Čime si to potkrijepio? Da li ste to uočili slušanjem? Smatrate li da nešto treba dodati ili izmijeniti? Pročitaj ponovno zadnju rečenicu. Da li ta rečenica uvjerava čitatelja u glavnu ideju za pisanje pisma?“ Podijeliti učenicima *kontrolne liste za redigovanje* koje će ponijeti kući. Pregledat će i doraditi svoja pisma koristeći kontrolne liste, ukoliko su uočili nedostatke.

Formativna procjena za ovaj čas: listići korišteni strategijom *Kockarenje*, *T-tabele*, pisma, kontrolna tabela za pisanje

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: tekst iz Čitanke, listići sa zadacima u grupi: *T-tabele*, listić – *kockarenje*, forma pisma, kontrolna lista za redigovanje

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) *sljedeći čas?*

b) *poboljšanje ovog časa?*

Autor pripreme:

Sanela Zukić, nastavnik razredne nastave, OŠ „1. mart“ Tešanj

Strategija za Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

Oblast-i: Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje

Razred-i: IV

Strategija: Kviz asocijacija

Svrha: Pobuditi interes učenika i fokusirati se na određenu temu, u ovom slučaju na određenu književnu vrstu (bajku).

Koraci za nastavnika:

Nastavnik prethodno kreira kviz asocijacija u ppt formatu. Pokreće kviz, koordinira.

Oblik rada – frontalni, individualni

U igri asocijacije treba prvo riješiti četiri sporedne asocijacije, a zatim pomoću 4 dobijena pojma riješiti glavnu asocijaciju. Rješenje svake asocijacije je neki pojam na koji asociiraju četiri pojma u njegovoj koloni. Na početku su svi pojmovi skriveni, i učenik otkriva jedan po jedan. Nakon otkrivanja svakog pojma, učenik dobija pravo da jednom pogađa glavnu ili sporednu asocijaciju.

Modifikacije:

Može se osmisliti kviz gdje se mogu uključiti i svi učenici, grupe ili samo pojedini učenici. Nastavnici mogu povećati ili smanjiti broj novih pojmova i izraza i slično, a mogu ih koristiti za bilo koji nastavni sadržaj u nastavi. Ova motivacijska tehnika može biti prisutna u svim etapama nastavnog sata, ali najčešće se koristi u fazi evokacije ili refleksije.

Kada treba primijeniti ovu strategiju:

Ova strategija se primjenjuje kada želimo utvrditi predznanje o nekoj temi i podstaći znatiželju.

Sanela Zukić, nastavnik razredne nastave, OŠ „1. mart“ Tešanj

Tabela za formativnu procjenu: Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

KRITERIJI	1 ISPOD STANDARDA	2 PRIBLIŽNO NIVOU STANDARDA	3 STANDARDNI NIVO	4 IZNAD STANDARDA
ODREĐIVANJE KOMPOZICIJE KNJIŽEVNOG TEKSTA I PREPOZNAVANJE ULOGE POJEDINIH LIKOVA	Određuje tok događaja uz podršku nastavnika i vršnjaka. Potreban dodatni napor na uočavanju nekih elemenata kompozicije (npr. vrhunac radnje i završetak).	Uspijeva uočiti tok događaja ali ne i sve unutrašnje elemente kompozicije (uvod, zaplet, vrhunac radnje, rasplet i završetak).	Određuje kompoziciju – strukturu književnog teksta i prepoznaje ulogu pojedinih likova.	Samostalno uočava tok događaja i događaje povezuje s unutrašnjim elementima kompozicije (uvod, zaplet, vrhunac radnje, rasplet i završetak) i prepoznaje ulogu likova u svakom od elemenata kompozicije s posebnim fokusom na vrhunac radnje.
UČESTVOVANJE U RAZGOVORU, JASNO IZRAŽAVANJE VLASTITIH IDEJA	Učestvuje u razgovoru i saradnji 1:1 predvođen nastavnikom; sagovornik poznata osoba; tema poznata; konkretni i kratki odgovori.	Učestvuje u razgovoru i saradnji 1:1 u grupama i ponekad nadograđuje ideje drugih.	Učestvuje efikasno u nizu razgovora i saradnji (1:1, u grupama, predvođen nastavnikom) s različitim sagovornicima o temama i tekstovima na nivou razreda, nadogradnji na idejama drugih i jasnom izražavanju vlastitih ideja.	Samoinicijativno započinje razgovor, nadograđuje ideje drugih i iznosi vlastite ideje.
PISANO IZRAŽAVANJE JASNIM ARGUMENTIMA I RELEVANTNIM DOKAZIMA	Uz stalnu pomoć nastavnika pisano izražava mišljenje o sadržaju teksta bez argumenata.	Uz povremenu pomoć i vođenje od strane nastavnika, pisano izražava mišljenje o sadržajima, ali je nesiguran/na prilikom argumentovanja.	Pisano izražava mišljenje o temama ili tekstovima dokazujući ga argumentima.	Samostalno, originalno i vrlo vješto pisano izražava mišljenje o temama ili tekstovima koje argumentuje navodeći primjere iz teksta upoređujući s ličnim iskustvom.

NASTAVNE PRIPREME

PETI RAZRED

Priprema za čas br. 1: Čitanje/Ključne ideje i detalji/Plamena/A. Hromadžić
Razred: 5.

Ishod učenja:

- Pažljivo čita ili sluša tekst u cilju razumijevanja i donošenja logičkih zaključaka; citiranje konkretnih tekstova pri pisanju ili govoru u svrhu argumentovanja zaključaka donesenih na temelju teksta.
- Prepoznaje i objašnjava ključne ideje teksta i njihove razrade; rezimira ključne ideje na osnovu detalja koji ih dokazuju.

Pokazatelj razreda koji se pohađa:

- Prepričava poznate priče uključujući važne detalje.
- Prepričava tekst odvojeno od ličnog mišljenja; određuje temu i ključnu ideju.

Uvod u učenje: *Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?*

(Na časovima Društva učenici su učili o užem i širem zavičaju.)

Aktivnost 1: Razgovor o temi „Zavičaj“

Šta je zavičaj? (Jedan učenik će da kaže našu definiciju zavičaja.)

Kakav zavičaj može biti? (uži zavičaj, širi zavičaj)

Aktivnost 2: Sastavljamo i pišemo rečenice o zavičaju – rad u malim grupama

Učenike podijeliti u grupe koje broje po 4 učenika. Za razbrojavanje se koriste sličice, tj. motivi predjela BiH koji će se pojavljivati i u ppt prezentaciji koju će učenici kasnije gledati. Nakon toga, svaka grupa će na papire napisati po četiri rečenice o zavičaju, opisati zavičaj tako kao da su negdje daleko pa ga zamišljaju i prisjećaju se njegovih obilježja. Primjenjuje se **strategija „Naizmjenično pisanje“**.

OPIS: Jedan učenik na dati papir piše rečenicu, zatim dodaje papir učeniku koji se nalazi do njega s lijeve/desne strane i tako u krug. Mogu gledati šta drugi učenici pišu, ali ne i sugerisati šta da napišu. Ova aktivnost se odvija u tišini i kratko traje.

Aktivnost 3: Prezentacija na nivou velike grupe

Učenici, predstavnici grupa, čitaju napisane opise zavičaja, a nakon toga nastavnik će postaviti te opise na pano. Učenicima je potrebno kazati da su divno opisali svoj zavičaj. Postaviti učenicima pitanje:

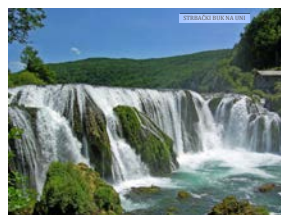
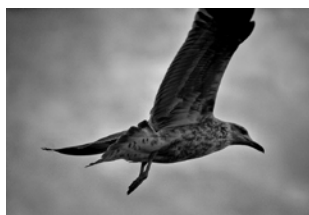
Šta je zajedničko za svaku grupu? Uočimo zajedničke pojedinosti u važim opisima!

Postaviti pitanje: **Osim ljudi, ko još ima svoj zavičaj?** (Zavičaj/stanište imaju i ostala živa bića.)

Ko se seli u tople krajeve, pa se opet vraća s juga? (To su ptice selice.)

Aktivnost 4: Putujemo Bosnom i Hercegovinom – Da sam ptica i da imam krila

Učenici će da zamisle da su ptice i da lete iznad svog zavičaja i domovine Bosne i Hercegovine. Pustiti ppt prezentaciju, uz muzičku podlogu, tj. sevdalinku „*Da sam ptica*“ koju interpretira *Zehra Deović*. Moguće je i uvođenje učenika u saznavnu situaciju riječima kroz prezentaciju: Prvi slajd smo mi, tj. ptica koja leti iznad Bosne i Hercegovine. Vidjet će slajdove koji predstavljaju različite predjele BiH, tj. ljepote Bosne i Hercegovine. (Predjeli su uglavnom snimljeni iz ptičije perspektive 42 predjela – slajda.)

Zadnji slajd će biti najava današnje nastavne jedinice, tj. teksta koji ćemo čitati i interpretirati na času b/h/s jezika i književnosti. Zapis naslova na tabli: Plamena, Ahmet Hromadžić

Kroz učenje: *Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?*

Aktivnost 5: Interpretativno čitanje priče primjenom **strategije „Čitanje s predviđanjem“**

Nastavnik će interpretativno pročitati priču o jednoj posebnoj ptici – Plamenoj. Od učenika tražiti nekoliko informacija o piscu, s obzirom da su radili lekturu „Patuljak iz zaboravljene zemlje“ Ahmet Hromadžić.

Prije no što nastavnik počne čitati, potrebno je zamoliti učenike da zatvore oči i da zamisle pticu koja se zove Plamena. (Neko će reći kako ju je zamislio.)

Nakon toga početi s interpretativnim čitanjem priče. (Čitati prvi pasus u kome je opis ptice, zastati i analizirati da li se opis podudara s opisom učenika koji je kazao da je zamislio Plamenu.) Postaviti **plakat 1.** s ilustracijom pročitano odlomka. Prilikom čitanja koristiti tehniku *Čitanje s predviđanjem*.

Nakon toga čitati dalje do određenog dijela priče gdje treba zastati i navoditi učenike na predviđanje daljeg toka događaja u tekstu. (Šta mislite, hoće li Plamena pronaći svoj zavičaj? Šta će se dalje dogoditi? Zašto tako mislite?) Nastaviti s čitanjem priče. Nakon pročitano odlomka analizirati jesu li se predviđanja ostvarila. Uputiti učenike na nova predviđanja: Kako će Plamena osvjetljavati put pticama? Hoće li ptice prihvatiti njenu pomoć? Zašto tako mislite? Postoji li u ptičijem svijetu suosjećajnost, saradnja, plemenitost?

Nastavnik postavlja na tablu slijedeći **plakat 2.** s ilustracijom pročitano odlomka.

Nastavnik će čitati dalje priče. Nakon pročitano odlomka ponovno analizirati i uporediti predviđanja učenika s tokom događaja iz priče.

Postaviti na ploču ilustraciju – **plakat 3.** pročitano odlomka.

Ponovno predviđamo dalji tok događaja: (Kako se sada osjećate? Plamena je uspjela. Šta sada predviđate? Hoće li Plamena ostati u novom jatu ili će joj pomoći da pronađe svoj zavičaj?)

Predviđate li i nešto drugo? Kako biste voljeli da se završi priča?

Poslije pročitano zadnjeg odlomka u kome su učenici saznali kako se priča završila uporedit ćemo predviđanja sa stvarnim završetkom.

Nastavnik uvodi učenike u novu aktivnost: Sada razmislite, jeste li dobro predvidjeli kraj priče? Kako ste se osjećali čuvši ovaj tužni kraj? Kako objašnjavate svjetlo na humci? Šta znači *IMATI HRABRO SRCE*?

Nastavnik će ostaviti **plakat 4.** na ploču.

Nastavnik će zajedno s učenicima kroz dijalog doći do teme i ideje priče. Nakon toga će učenici imati zadatak da prepišu temu i ideju u svoje sveske.

Tema: Hrabrost ptice Plamene

Ideja: Samo hrabri i uporni ostvaruju postavljene ciljeve.

Nakon učenja: *Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?*

Aktivnost 6: Individualan rad učenika na nastavnim listićima

Podijeliti učenicima nastavne listiće sa četiri pitanja ili zadatka na koje će odgovoriti pismeno. Oni će biti osnova za formativnu procjenu i pokazati kako su učenici shvatili i razumjeli tekst, tj. ključne ideje i pojedinosti.

Nastavni listić:

ODGOVORI NA PITANJA:

1. **Zašto se ptica zvala Plamena?**
2. **Kako je Plamena zamišljala svoj zavičaj? (Pronađi u tekstu!)**
3. **Šta to Plamena nije mogla čuti i vidjeti poslije smrti a što se tiče nje?**
4. **Odredi temu i ideju priče „Plamena“.**

TEMA:

IDEJA:

Putem slajda u PP prezentaciji ponuditi tačne odgovore na postavljena pitanja. Učenici će zamijeniti listiće u paru i uraditi korekcije u skladu s tačnim rješenjima. Ovoj je model za vršnjačku procjenu i autokorekciju.

Formativna procjena za ovaj čas:

Pokupiti nastavne listiće kako bi bila izvršena procjena učeničkog razumijevanja teksta čitanog na ovom času.

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: plakati, tekst iz Čitanke, Notebook PC, multimedijalni projektor, CD player, kompozicija „Da sam ptica“, Zehra Deović, nastavni listići

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje biste promjene preporučili za:

- a) naredni čas?
- b) poboljšanje ovog časa?

Autor pripreme:

Sabina Jašarević, profesor razredne nastave, OŠ „Kulin Ban“ Visoko

**Priprema za čas br. 2: Usmeno izražavanje i slušanje/Razumijevanje i saradnja/
Plamena/Ahmet Hromadžić**

Razred: 5.

Ishod učenja:

- Priprema se i sudjeluje efikasno u nizu razgovora i saradnji s različitim sagovornicima, nadogradnji na idejama drugih i izražavanju vlastitih ideja jasno i uvjerljivo.
- Procjenjuje govornikovo stajalište, argumentaciju i korištenje dokaza i retorike.

Pokazatelj razreda koji se pohada:

- Učestvuje u diskusiji nakon što pročita ili prouči traženi materijal; isključivo se oslanja na tu pripremu pozivajući se na dokaze o temi, tekstu ili pitanju koje treba razmotriti i razmisliti o idejama o kojima se raspravlja.
- Pravi razliku između tvrdnji koje su argumentovane dokazima i onih koje nisu.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Aktivnost 1: Razgovor o pročitanoj priči primjenom **strategije „Veliko 4“**

- Šta smo čitali na prošlim časovima b/h/s jezika i književnosti?
- O čemu se govori u priči Plamena?
- Ko su glavni likovi?
- Šta smo naučili iz ove priče? Koju ideju priča u sebi krije?

Aktivnost 2: Razgovor o sadržaju domaćeg zadatka – Generiranje ideja

- Šta je bio domaći zadatak?
- Kako se završila priča o Plamenoj?
- Kako ste vi zamislili da bi trebala da se završi priča?

Generiranje ideja na nivou razreda kroz razgovor i prezentaciju domaćeg zadatka. Učenici su imali zadatak da kod kuće napišu završetak priče onako kako bi oni željeli da bude. Pročitati će jedan ili dva rada nakon čega ćemo razgovarati o želji Plamene da nađe svoj zavičaj. Nekoliko učenika čita svoje ideje. Razgovarati o zanimljivim idejama koje će nam poslužiti u nastavku aktivnosti.

Najava nastavne jedinice: Vježba usmenog izražavanja uz pomoć novih aktivnosti vezanih za tekst.

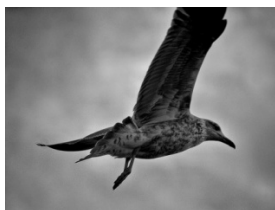
Vježba usmenog izražavanja
Plamena, Ahmet Hromadžić

Kroz učenje

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Aktivnost 3: Podjela učenika u grupe i analiza slika

Učenici će biti podijeljeni u pet grupa. Grupe se formiraju pomoću slagalice. Učenici iz kutije izvlače dijelove slagalice na kojima su dijelovi slike. Formiranjem slagalice-slike formiraju se i zadaci za grupe. (Svaka slika je dio priče Plamena koji će grupe imati zadatak da analiziraju i prepričaju).

Aktivnost 4: Rad u malim grupama primjenom **strategije „U krug u krug“** („Pišemo u krug oko stola“) (Kagan 1992.) je kooperativna struktura u kojoj se jedan papir i olovka sistematski šalju u krug od jednog do drugog člana male grupe. Jedan partner zapiše neku ideju i pošalje papir i olovku partneru s lijeve strane. Taj partner dopiše nešto svoje uz već zapisanu ideju i pošalje papir dalje. Varijanta postupka je da se članovi grupe služe drugom bojom hemijske olovke. Time se svi partneri prisiljavaju da podjednako doprinose, s obzirom da se vizualno lako uočava svačije sudjelovanje, a nastavniku omogućuje da dokumentuje doprinos pojedinaca.)

Zadaci za grupe:

Prva grupa treba da napiše šta bi se dogodilo da je Plamena našla svoj zavičaj.

Druga grupa predviđa kako bi Plamena bila primljena u svom zavičaju.

Treća grupa piše šta bi bilo da Plamena nije uginula na kraju.

Četvrta grupa piše šta bi se desilo da su u priči bile dvije ptice iz roda Plamene.

Peta grupa piše šta bi Plamena kazala da je letjela iznad Bosne i Hercegovine.

Nastavni listići:

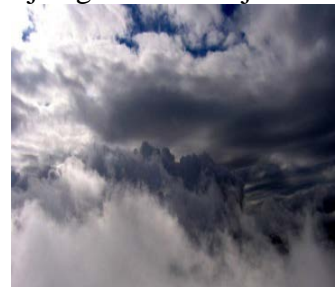
1. Šta bi se dogodilo da je Plamena našla svoj zavičaj?

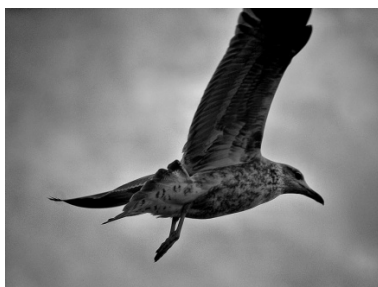
2. Kako bi Plamena bila primljena u svom zavičaju?

3. Šta bi bilo da Plamena nije uginula na kraju?

4. Šta bi se desilo da su u priči bile dvije ptice iz roda Plamene?

5. Šta bi Plamena kazala da je letjela iznad Bosne i Hercegovine?

Aktivnost 5: Kroz „Šetnju galerijom“

Nakon što učenici završe svoje zadatke, grupe na ploču postavljaju napisano i zajednički diskutuju ili dodaju još što misle da je potrebno. Svi učenici imaju priliku dodati ideju koja bi upotpunila zadatke grupa. Tako dopunjene radove prezentiraju cijelom razredu.

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Aktivnost 6:

Nakon što je svaka grupa prezentirala svoje ideje i predviđanja, učenici će zajednički da usaglaise novu dimenziju priče sa sretnim završetkom. Zajednički će procijeniti rad svake grupe na taj način što će nastavnik popuniti tabelu na tabli. Učenici daju bodove za svaku stavku od 1 do 5 i nakon sumiranja bodova proglašava se najuspješnija grupa.

Kriteriji	1. grupa	2. grupa	3. grupa	4. grupa	5. grupa
U rješavanju zadatka učestvovala cijela grupa					
Jasan tok događaja					
Dopunjavanje priču oslanjajući se na dati početak					
Kreativno i maštovito oblikuju priču					
Ukupno:					

Učenici kod kuće generiraju ideje i planiraju pisanje prema procesu pisanja u pet koraka, a na narednom času će raditi pisanje i eventualno elemente revizije i redigovanja.

Formativna procjena za ovaj čas:

Pomoću listića, kao i učešća pojedinaca u razgovoru i diskusiji, dobit će se uvid u ono šta su učenici radili samostalno; tabele o procjeni rada grupe; zadaci koje su radili kod kuće.

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: listovi za pisanje ukrug po grupama, grupno pisanje uz predviđanje, usklađivanje predviđanja s tekstom, ilustracija, odgovori na pitanja, flomasteri, slagalica, nastavni listići, tabela procjene rada grupe

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje biste promjene preporučili za:

a) naredni čas?

b) poboljšanje ovog časa?

Autor pripreme:

Sabina Jašarević, profesor razredne nastave, OŠ „Kulin Ban“ Visoko

Priprema za čas br. 3: Pisanje/Vrste i namjene teksta/Plamena/Ahmet Hromadžić

Razred: 5.

Ishod učenja:

- Piše pripovjedne tekstove kako bi razvio stvarna ili zamišljena iskustva ili događaje koristeći odgovarajuću tehniku, dobar odabir detalja i dobro strukturiran redosljed događaja.

Pokazatelj razreda koji se pohvađa:

- Piše o stvarnim ili izmišljenim doživljajima ili događajima, koji sadrže dobro strukturiran redosljed događaja, opise likova i druge važne detalje.

Uvod u učenje:

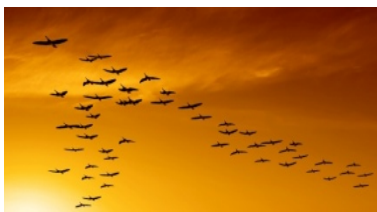
Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Aktivnost 1: Primjena strategije „Generiranje ideja za pisanje pripovjednih tekstova“ na nivou odjeljenja. Grupne radove s prethodnog časa ponovo ukratko analizirati jer oni predstavljaju vodilju za planirani čas pisanja.

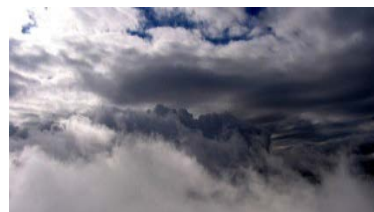
1. Šta bi se dogodilo da je Plamena našla svoj zavičaj?

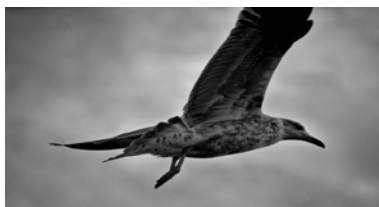
2. Kako bi Plamena bila primljena u svom zavičaju?

3. Šta bi bilo da Plamena nije uginula na kraju?

4. Šta bi se desilo da su u priči bile dvije ptice iz roda Plamene?

5. Šta bi Plamena kazala da je letjela iznad Bosne i Hercegovine?

Nova dimenzija priče koju su usaglasili na prethodnom času bit će osnova za pisanje.

Aktivnost 2:

Nastavnik će na flip-chart iscertavanjem graditi zajedno s učenicima shemu koristeći tehniku „Grozđ“ pomoću koje će da dobiju ključne riječi za planirano pisanje priče. Učenici će prvo u paru da razmisle koje ih riječi asociiraju u odnosu na riječ ptica, nakon čega će svi zajedno učestvovati u izradi „Grozda“

Tehnika Grozđ

Radeći u paru učenici pišu asocijacije na ključni pojam „**ptica**“ koristeći prethodna znanja o svim pticama kao i zaključke koji su proizašli nakon čitanja priče Plamena. Nakon što učenici završe, čitaju svoje asocijacije a učitelj ih zapisuje u vidu sheme **Grozđ** na flip-chart tabli.

Najava nastavne jedinice i zapisivanje naslova na tabli:

Pismena vježba: Plamena (pričanje s unošenjem elemenata mašte)

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Aktivnost 3: Vježba pismenog izražavanja u malim grupama

Učenici su formirani u grupe kao na prethodnom času. Svaka grupa izvlači iz kutije zadatak za pismeno izražavanje.

1. i 4. grupa: Napišite priču s pretpostavkom da je Plamena našla svoj zavičaj.
2. i 5. grupa: Napišite priču o Plamenoj sa sretnim krajem.
3. grupa: Napišite priču u kojoj će biti dvije plamene ptice.

Prije početka pisanja, učenici će putem **strategije „Piramidalna priča“** zajednički doći na ideju kako samostalno da dizajniraju priču. Ova strategija služi kao pomoć učenicima u procesu pisanja i čini pisanje lakšim, kreativnijim i interesantnijim.

Sastoji se iz tri faze:

- 1. u prvoj fazi učenici zajedno popunjavaju piramidu**
- 2. u drugoj fazi učenici individualno pišu sastav**
- 3. u trećoj fazi čitaju se sastavi i vodi se diskusija o urađenom**

Nastavnik dijeli listiće i objašnjava im da će oni danas biti pravi pisci koji će stvarati sopstvene priče. Prvi korak u primjeni strategije je zajedničko popunjavanje piramide. Koristeći riječi iz piramide, učenici pišu cjelovitu priču, samostalno ili u parovima.

PIRAMIDALNA PRIČA

1. _____
(ime glavnog junaka; može to biti čovjek, životinja, predmet itd.)
2. _____
(dvije riječi koje opisuju tvog junaka; izgled, godine, karakter)
3. _____
(tri riječi koje lokalizuju mjesto radnje)
4. _____
(četiri riječi koje objašnjavaju nastali problem ili nesporazum; zaplet)
5. _____
(pet riječi koje objašnjavaju prvi događaj uzrokovan nastalim problemom)
6. _____
(šest riječi koje objašnjavaju sljedeći događaj koji odražava unutarnje stanje glavnog junaka)
7. _____
(sedam riječi koje objašnjavaju treći događaj koji vodi ka rješenju problema)
8. _____
(osam riječi koje opisuju rješenje problema)

S obzirom na to da su učenici za domaći zadatak imali da generiraju ideje i planiraju pisanje prema procesu pisanja u pet koraka (**planiranje** – generiranje ideja, **pisanje** s promjenom dijela priče – prva verzija/nacrt), slijedi treći korak, tj. **pisanje uz reviziju** u ovom slučaju primjenom strategije „Piramidalna priča“.

Aktivnost 4: Samostalno pismeno izražavanje

Uz pomoć riječi koje su zajednički unijeli u „Grozđ“ i grupno popunjene „Piramidalne priče“ (što ujedno predstavlja niti vodilje), učenici pristupaju samostalnom pisanju uz reviziju priče koja je osmišljena na prethodnom času, pišu o stvarnim ili izmišljenim doživljajima ili događajima, slijede tok radnje i opisuju važne detalje. U ovoj fazi učenici još uvijek ne posvećuju posebnu pažnju normi jezika (pravopis i gramatika). Ovom dijelu će se usmeno nastavnik posvetiti u aktivnosti 4 kada učenici budu čitali svoje priče, a **redigovanje** će raditi za domaći zadatak. Učenici će dobiti papire na kojima je **Mapa priče**.

MAPA PRIČE

Ime i prezime: _____

Radni naslov priče: _____

Uvodni dio (likovi, mjesto radnje, vrijeme, atmosfera, uvod u zaplet)

Zaplet – (događaji, problem s kojim se suočava lik, drugi likovi, preokreti...)

Kraj (razrješenje problema, pogled u budućnost...)

Aktivnost 5:

Čitanje učeničkih radova uz manje revizije uz pomoć nastavnika i učešća učenika.

Pružiti priliku učenicima da pročitaju svoje priče. Moguće je koristiti „Autorsku stolicu“ prilikom čitanja (dva-tri učenička rada u zavisnosti od raspoloživog vremena).

S obzirom da su učenici prilikom pisanja s redigovanjem koristili tehniku pisanje s promjenom dijela priče, potrebno je promijeniti naslov Plamena. Svaki učenik u skladu sa sadržajem toka radnje u nastavku priče donosi odluku kako bi se zvala novonastala priča, zapisuju novi naslov i sebe kao autora-pisca u Mapu priče (u prilogu).

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Aktivnost 6:

Primijeniti tehniku za redigovanje CUPS/VRIP. Učenici rade individualno redigovanje, a za zadaću trebaju detaljno uraditi **redigovanje** kao četvrti korak procesa pisanja u pet koraka prije objavljivanja radova. Nastavniku listići s tehnikom VRIP služe za formativnu procjenu.

U mom pisanju postoji VRIP (CUPS – šolje)!

Velika slova (Capitals) na početku svake rečenice i za imena likova i nazive mjesta!

Razumijevanje (Understanding) – čitam sebi naglas i tekst ima smisla!

Interpunkcija (Punctuation) koja je tačna!

Pisanje (Spelling) koje je tačno!

Učenik _____

Pismene radove trebaju donijeti naredni čas. Zbirka priča će poslužiti nastavniku i učenicima da kreiraju Literarni pano koji koriste za objavljivanje radova, tj. peti korak pri procesu pisanja u pet koraka.

Formativna procjena za ovaj čas: nastavni listići za kontrolnu listu za redigovanje VRIP/CUPS, Piramidalna priča

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: nastavni listići sa zadacima, Grozđ, grupni radovi s prošlog časa, flip-chart i marker, Piramidalna priča, Mapa priče

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) sljedeći čas?

b) poboljšanje ovog časa?

Autor pripreme:

Sabina Jašarević, profesor razredne nastave, OŠ „Kulin Ban“ Visoko

Prilozi:**MAPA PRIČE**

Ime i prezime: _____

Radni naslov priče: _____

Uvodni dio (likovi, mjesto radnje, vrijeme, atmosfera, uvod u zaplet)

Zaplet (događaji, problem s kojim se suočava lik, drugi likovi, preokreti...)

Kraj (razrješenje problema, pogled u budućnost...)

Strategija za Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

Oblast-i: Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

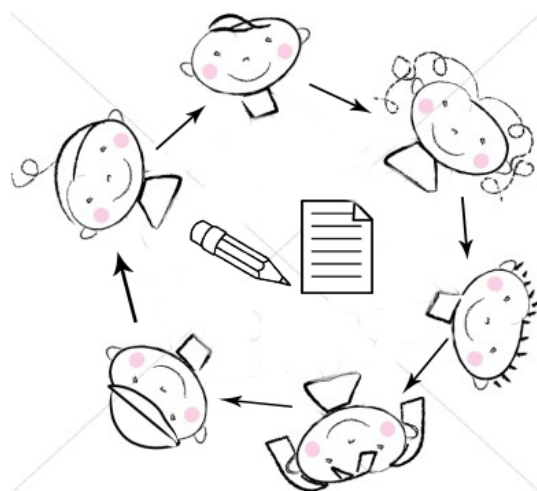
Razred-i: II–V

Strategija: U krug, u krug

Svrha: Omogućiti učenicima da njeguju i razvijaju zajedništvo prilikom dizajniranja priče, u toku uočavanja ključnih detalja u tekstu, u toku vježbi usmenog izražavanja ili vježbi kreativnog pisanja. Posebno je važno dopunjavanje ideja pri zajedničkom radu pri čemu se svakom učeniku daje prilika da bude dio kreativnog tima.

Koraci za nastavnika:

1. Nastavnik priprema nastavni list i olovke različitih boja – svaki učenik uzima olovku koja piše drugom bojom. Jedna grupa piše na jednom papiru koji bi trebao biti većeg formata (npr. A3).
2. Nastavnik daje uputstvo učenicima. Bez obzira o kojoj oblasti se radi, uputstvo je isto.
3. Pišemo „u krug, u krug (oko stola)“ je kooperativna struktura u kojoj se jedan papir i olovka sistematski šalju u krug od jednog do drugog člana male grupe. Jedan učenik zapiše neku ideju i pošalje papir i olovku učeniku s lijeve strane. Taj učenik dopiše nešto svoje uz već zapisanu ideju i pošalje papir dalje. Varijanta postupka je da se članovi grupe služe drugom bojom hemijske olovke. Time svi učenici imaju podjednak doprinos, s obzirom da se vizuelno lako uočava svačije sudjelovanje, a nastavniku omogućuje da dokumentuje doprinos pojedinaca. U zavisnosti od oblasti koja se obrađuje (pričanje, prepričavanje, opisivanje, rasprava, informativni oblik komuniciranja – pismo i sl.), učenici će pisati riječi, rečenice, misli, ideje...

4. Učenici samostalno, u parovima ili grupama rediguju nacrt teksta koji su napisali u krug. Redigovanje se odvija na taj način što učenici analiziraju i biraju riječi s *papira*, koje pretvaraju u „niti vodilje“ kojima obogaćuju sadržaj pismenih radova. „Niti vodilje“ nastale na osnovu pisanja u krug mogu biti odlična osnova za model priče koja treba da nastane u odnosu na tekst koji se obradio.

5. Grupe prezentiraju redigovani nacrt priče cijelom razredu. Na osnovu prezentacije bira se najbolji model priče pri čemu se mogu pomiješati određene sekvence priča iz različitih grupa.

Modifikacija:

- Učenici II–III razreda koriste strategiju „U krug, u krug“ za oblast Usmeno izražavanje i slušanje.
- Učenici IV–V razreda kroz različite oblasti koriste strategiju uglavnom za složenije zahtjeve uključujući i informativne tekstove.
- S obzirom da je ovo kooperativna strategija, veoma je poželjno koristiti ako se želi omogućiti svim učenicima učešće u radu grupe kao i da se manje aktivni učenici „pokrenu“ na aktivnost.

Kada treba primijeniti ovu strategiju:

- Kultura izražavanja (narativni, deskriptivni i informativno-poslovni oblici komuniciranja): pričanje, prepričavanje, opisivanje, rasprava, informativni oblik komuniciranja – pismo i sl.
- U uvodnom dijelu časa:
 - kao ponavljanje sadržaja s prethodnog časa,
 - kao uvod u učenje ukoliko su dobili za zadaću neku temu o kojoj će se tek razgovarati ili o tekstu koji je obrađen.
- U glavnom dijelu časa kada pišu tekst sa zadatkom
- „U krug, u krug“ mogu pisati na času kulture pismenog izražavanja u uvodnom dijelu časa
- U završnom dijelu časa pri refleksiji
- Može se primijeniti i na časovima moje okoline u korelaciji s nastavom jezika i književnosti (informativni tekstovi)

Autor: Sabina Jašarević, profesor razredne nastave, OŠ „Kulin Ban“ Visoko

Tabela za formativnu procjenu: Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

KRITERIJI	1 ISPOD STANDARDA	2 PRIBLIŽNO NIVOU STANDARDA	3 STANDARDNI NIVO	4 IZNAD STANDARDA
PREPRIČAVANJE POZNATIH PRIČA I UKLJUČIVANJE VAŽNIH DETALJA	Prepričava neke priče uz podršku nastavnika ili detaljnih pitanja.	Prepričava priče samostalno, a važni detalji ponekad izostaju u pismenom radu.	Prepričava poznate priče uključujući važne detalje.	Prepričava poznate priče samostalno uključujući važne detalje i povezuje sadržaje više priča iste tematike.
PREPRIČAVANJE TEKSTA I ODREĐIVANJE TEME I IDEJE	Prepričava tekst uz podršku nastavnika, detaljnih ili uopćenih pitanja. Uočava temu (ono o čemu se govori u tekstu, glavni događaj), a ideju nije u mogućnosti da uoči.	Prepričava tekst odvojeno od ličnog mišljenja, ponekad griješi u upotrebi upravnog govora pri prepričavanju. Određuje temu, dok u određivanju ideje nailazi na poteškoće.	Prepričava tekst odvojeno od ličnog mišljenja; određuje temu i ključnu ideju.	Prepričava tekst u cjelini, ne iznosi svoje mišljenje, uočava temu i ideju i koristi ideje iz teksta za svoje pismene radove.
UČEŠĆE U DISKUSIJI, POZIVANJE NA DOKAZE O TEMI I PITANJA KOJA TREBA RAZMOTRITI	Uključuje se u diskusiju o temama i materijalima o kraćim tekstovima ili bliskim temama iz svakodnevnog života. Potreban je dodatni napor da se pripremi na temelju dokaza o temi ili pitanjima o ideji koja se razmatra.	Učestvuje u diskusiji nakon pročitane materijala. Ponekad se uključuje u diskusiju. Prilikom pripreme za diskusiju potrebna mu je podrška nastavnika. Ne pokazuje značajan interes za ideje koje tekst u sebi krije.	Učestvuje u diskusiji nakon što pročita ili prouči traženi materijal; isključivo se oslanja na tu pripremu pozivajući se na dokaze o temi, tekstu ili pitanju koje treba razmotriti razmisliti o idejama o kojima se razmatra.	Uključuje se u sve vidove diskusija o pročitanoj materijalu, argumentuje svoje navode dokazima iz teksta (o temi ili događajima, likovima), a daje i dogovore na pitanja o idejama koje se razmatraju u vezi s tekстом.
RAZLIKOVANJE TVRDNJI KOJE SU ARGUMENTOVANE DOKAZIMA OD ONIH KOJE NISU	Uz podršku nastavnika uočava argumentovane tvrdnje u tekstu.	Uočava tvrdnje koje su argumentovane dokazima.	Pravi razliku između tvrdnji koje su argumentovane dokazima i onih koje nisu.	Aktivno učestvuje u debatama koje su vezane za sadržaj književnog teksta i svoje tvrdnje argumentuje dokazima.
PISANJE O STVARNIM ILI IZMIŠLJENIM DOGAĐAJIMA PRATEĆI SLIJED DOGAĐAJA I VAŽNE DETALJE	Pismeno se izražava uz pomoć detaljnih pitanja ili niza slika uz stalnu asistenciju nastavnika ili vršnjaka. Prati slijed događaja u kraćim tekstovima koje može prepričati. Teže realizira zadatke vezane za opisivanje i pričanje uz unošenje elemenata mašte.	Piše radije o stvarnim događajima ili doživljajima. Potreban dodatni napor da se pokrene na aktivnost kada je u pitanju kreativno pisanje zasnovano na elementima mašte. Ponekad griješi kada je u pitanju tok radnje i opis važnih detalja.	Piše o stvarnim ili izmišljenim doživljajima ili događajima, slijedi tok radnje i opisuje važne detalje.	Izrazito izražene sposobnosti pismenog izražavanja u vježbama kreativnog pisanja. razumije kako se gradi kompozicija pismenog sastava s posebnim fokusom na preokret i zaključak – završni dio.

Priprema za čas br. 1: Čitanje/Šarko/Ključne ideje i detalji/Alija Hasagić Dubočanin

Razred: V

Ishod učenja:

- Analizira likove, događaje i ideje, te njihove međudnose u tekstu.

Pokazatelj razreda koji se pohađa:

- Određuje kompoziciju – strukturu književnog teksta i prepoznaje uloge pojedinih likova.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Na početku časa odigrat ćemo igru asocijacija čije je konačno rješenja imenica pas. Za ovu aktivnost koristit ćemo ppt prezentaciju.

A1	vjeran	B1	slomljena	C1	noćni
A2	najbolji	B2	riblja	C2	portir
A3	iskren	B3	skelet	C3	kućica
A	prijatelj	B	kost	C	čuvar
KONAČNO RJEŠENJE			PAS		

Pokazati učenicima sliku Šarplaninca i reći nekoliko osnovnih podataka o ovoj sorti pasa.

Šarplaninac je velik i snažan pas. Posjeduje obilno krzno koje je sačinjeno od dva sloja, a boja najčešće varira u nijansama sive. Izuzetan je čuvar što je dio njegovog instinkta. Ovaj pas je lojalan porodici u kojoj živi, nepovjerljiv je prema strancima. Vijekovima je korišten kao zaštitnik stada.

Najaviti nastavnu jedinicu: Pošto smo upoznali ovog ljepotana, psa šarplaninca, vrijeme je da se upoznamo i s jednom prekrasnom pričom o njemu. Priču je napisao *Alija Hasagić Dubočanin*, a ima naslov *Šarko*.

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

- Nakon što zapišem naslov na tabli, puštam snimak teksta priče *Šarko* s CD-a Zvučna čitanka.
- U toku čitanja pomoću laptopa i projektora prezentirati slajdove s ilustracijama koje odgovaraju sadržaju ove priče.
- Emocionalna pauza
- Objašnjenje manje poznatih riječi
- Na slajdu u sklopu ppt prezentacije pokazati objašnjenja manje poznatih riječi, a učenici i sami saopćavaju riječi čije značenje ne poznaju, kako bismo ih zajedno pokušali objasniti.
blagoslovena – trudna žena
parcela – zemljišni posjed
ljeskovina – grmlje lijeske

Razgovor o priči:

O čemu se govori u ovoj priči? Kako se na početku priče Šarko ponašao prema vlasnicima? Kada se Šarko počeo čudno ponašati? Kakvo je bilo njegovo ponašanje? Ko se zbog toga najviše brinuo? Zašto je žena ostavila dijete samo u kući? Zbog čega je Šarko donio dijete u pelenama na njivu? Šta se desilo sa Šarkom nakon što je predao dijete? Šta je Šarko dokazao svojim postupkom?

Rad u grupama

1. Grupa – tok događaja

U grupi je pet učenika. Svaki čita određeni dio teksta. Nakon čitanja svojih odlomaka, učenici određuju podnaslove cjelinama. Kada završe, dajem im trake papira na kojima su ispisani elementi toka događaja, a oni će ih uporediti sa svojim idejama i zalijepiti na pripremljeni papir većeg formata, na kojem su ispisani pojmovi: uvod, početak radnje, zaplet, vrhunac, rasplet.

Ponudeni naslovi:

- Šarkov život prije rođenja djeteta
- Šarko napušta vlasnike
- Rođenje djeteta i ženin strah
- Šarko donosi dijete na njivu
- Čudno ponašanje Šarka zbog ženine trudnoće

2. Grupa – tema, ideja

Učenici će temu i ideju odrediti koristeći strategiju *Vruća olovka*. Na pripremljene papire u boji (plavi za temu i žuti za ideju) napisat će svoje prijedloge istih. Učenici nekoliko minuta zapisuju svoje misli, sve što im padne na pamet vezano za temu i ideju. Imaju pravo zapisati: "Misao je stala..." ako im ništa ne pada na pamet. Kada završe s radom, učenici će porazgovarati i analizirati ponuđene prijedloge, te odabrati najbolje. Temu i ideju će zapisati na pripremljeni papir koji će kasnije zalijepiti na skicu umne mape koju će postaviti na tabli.

3. Grupa – likovi

Učenici će dobiti kartice s napisanim riječima: ljepota, marljivost, zabrinutost, krvoločnost, odanost, plašljivost, umiljatost

Učenici će dobiti i tabelu u koju će zalijepiti te kartice, tako da svakom liku pridruže njegove osobine:

ŠARKO				
MAJKA				
OTAC				

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Učenicima podijeliti radne listove sa skicom *grafičkog organizera* koji će popuniti. Kada popune organizere, učenici će primijeniti strategiju *Razmisli/razmijeni u paru*. Razmijenit će svoje radne listove, prokomentarisati radove i izvršiti eventualne korekcije.

Zadaća: Napiši nekoliko rečenica o *Šarku*. Opiši njegove osobine, onako kako ih ti doživljavaš

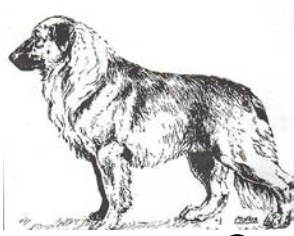
Vrijeme radnje:

Mjesto radnje:

Opis Šarka:

Taj _____
narastao kao

pas, umiljat i
_____.

Likovi:

Tema:

Ideja:

Pravi _____ se
u nevolji poznaje.

Formativna procjena za ovaj čas: procjena prikupljenih grupnih radova, radni listovi, *grafički organizier*, radovi učenika

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: ppt prezentacija, laptop, projektor, tekst, CD Zvučna čitanka, *grafički organizier*, tabela

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) *sljedeći čas?*

b) *poboljšanje ovog časa?*

Autor pripreme:

Amela Mujidžić, nastavnik razredne nastave, OŠ „Vožuća“ Zavidovići

**Priprema za čas br. 2: Usmeno izražavanje/Razumijevanje i saradnja/
Šarko/Alija Hasagić Dubočanin**

Razred: V

Ishod učenja:

- Priprema se i sudjeluje efikasno u nizu razgovora i saradnji s različitim sagovornicima, nadogradnji na idejama drugih i izražavanju vlastitih ideja jasno i uvjerljivo.

Pokazatelj razreda koji se pohada:

- Učestvuje efikasno u nizu razgovora i saradnji (jedan na jedan, u grupama, predvođen nastavnikom) s različitim sagovornicima o temama i tekstovima na nivou razreda, nadogradnji na idejama drugih i jasnom izražavanju vlastitih ideja.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Učenike podijeliti u dvije grupe: grupa A i grupa B. Obje grupe će dobiti slagalice – djeliće slike šarplaninca koje treba u što kraćem vremenu složiti. Dok jedni sklapaju sliku, ostali članovi iz obje grupe na stikere zapisuju po pet riječi koje opisuju psa sa slike. Grupa koja brže sklopi sliku (sastavljenu od devet djelića), svoje stikere s riječima lijepi na tablu. Članovi protivničke grupe treba da smisle po jednu rečenicu za svaku ponuđenu riječ.

Nakon što završimo s ovom uvodnom aktivnošću, dva-tri učenika će pročitati svoje domaće zadaće (opis psa Šarke). Najava nastavne jedinice

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Rad u malim grupama:

Varijacijom strategije *Recipročnog poučavanja* učenici će u grupama prepričati priču *Šarko*. Jedan učenik iz grupe naći će se u ulozi nastavnika. Njegov zadatak je da smisli nekoliko pitanja vezanih za sadržaj prve dvije kompozicijske cjeline u tekstu i da dobije odgovore od ostalih članova grupe. Nakon toga učenik – nastavnik proziva sljedećeg učenika koji preuzima njegovu ulogu.

Kada završimo s prepričavanjem priče, slijedi kratka pauza i razgovor o utiscima.

Pitati učenike da li im se sviđa kraj priče. Na pitanje će odgovoriti podizanjem palca gore za potvrđan odgovor i okretanjem palca dolje za negativan odgovor.

Saopćavam da imaju mogućnost vratiti Šarka kući i dajem upute za narednu aktivnost – *Predviđanje u paru*.

Rad u parovima: Učenici sjedaju jedan naspram drugog. Razgovaraju o mogućem nastavku priče. Maštaju. Razmjenjuju ideje, oblikuju ih i zapisuju. Rad u velikoj grupi: Parovi dijele svoje priče s drugima. Komentarišu i biraju najljepši završetak priče o Šarki.

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Samostalan rad:

Dijelim radne listove. Dati upute za rad. Učenici rješavaju zadatak tako što označavaju brojevima od 1 do 5 događaje poštujući redoslijed dešavanja, a zatim u jednoj ili dvije rečenice dopisuju svoj završetak.

Radne listove prikupljam za formativnu procjenu.

Zadaća: Učenici izvlače kartice na kojima su ispisani elementi toka događaja. Njihov zadatak je da ilustruju dio teksta na koji se odnosi sadržaj izvučene kartice.

Formativna procjena za ovaj čas: stikeri s riječima, procjena prikupljenih grupnih radova, procjena priča koje su nastale radom u paru, radni listovi

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: slagalice – ilustracija Šarplaninca, tekst iz Čitanke, radni listovi za samostalan rad

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za: a) sljedeći čas? b) poboljšanje ovog časa?

Autori pripreme:

Amela Mujdžić, nastavnik razredne nastave, OŠ „Vožuća“ Zavidovići

Priprema za čas br. 3: Pisanje/Vrste i namjene teksta/Šarko/Alija Hasagić Dubočanin

Razred: V

Ishod učenja:

- Piše pripovjedne tekstove kako bi razvio stvarna ili zamišljena iskustva ili događaje koristeći odgovarajuću tehniku, dobar odabir detalja i dobro strukturiran slijed događaja.

Pokazatelj razreda koji se pohada:

- Piše o stvarnim ili izmišljenim doživljajima ili događajima, koji sadrže dobro strukturiran slijed događaja, opise likova i druge važne detalje.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Rad u malim grupama:

Učenici su imali zadatak da ilustruju određene dijelove priče *Šarko*. Koristeći se tehnikom *Galerija slika*, izlažu svoje ilustracije, ali prethodno se grupišu prema dijelu teksta koji su ilustrovali. Obilazimo *Galeriju*. Komentarišemo radove.

Rad u velikoj grupi:

Kratko podsjećanje na prethodni čas tehnikom *Vođene fantazije*. Učenici se udobno smjeste. Prateći moj glas i instrukcije, vraćaju se kroz vrijeme i posjećuju naš jučerašnji čas kada smo imali vježbu usmenog izražavanja. Iznose svoje utiske o tom času.

Najava nastavne jedinice

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Rad u velikoj grupi:

Pročitat ćemo naglas uvodni dio u priči *Šarko*.

Ko nam se obraća na početku priče? (pripovjedač)

Dakle, to je pričanje u trećem licu jednine.

Nastavljamo čitati još jedan kratki odlomak.

Ko nam se obraća u nastavku priče? (Akijev otac)

U kojem licu on priča? (prvo lice jednine)

Bilo bi zanimljivo čuti i priču glavnog lika – psa Šarka.

Generiranje ideja:

Kroz nekoliko pitanja učenici će se pripremiti za sljedeću aktivnost. Podsjetiti ih da su sada u ulozi Šarka i da odgovaraju u njegovo ime, u prvom licu jednine.

- Gdje si živio prije Akijevog rođenja?
- Kakav je bio tvoj odnos s gazdama?
- Kada se taj odnos počeo mijenjati?
- Kako si se osjećao kada si saznao da je gazdarica trudna?
- Zašto se rođenjem Akija sve promijenilo?
- Smatraš li da ti je učinjena nepravda jer su bili nepovjerljivi prema tebi?
- Kako si dokazao svoju odanost gazdama?
- Zašto si ih napustio?
- Kada si odlučio da se vratiš kući?
- Kako su te dočekali?
- Jesi li sada sretan?

Dajem učenicima upute za nastavak rada – prepričavanje priče iz ugla Šarke. Pri tome će uzeti u obzir i aktivnost s prethodnog časa, kada su smišljali vlastiti završetak priče.

Samostalan rad:

Učenici prepričavaju priču *Šarko*, obraćajući nam se u ime glavnog lika i dodaju novi završetak.

Rad u velikoj grupi:

Primjenjujući strategiju *Stolica autora* učenici čitaju svoje radove. Podstičem učenike da komentarišu radove.

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

U završnoj fazi časa primijenit ćemo metodu saradničkog učenja – Uglovi.

Na tabli napisati tezu: Šarko je neopravdano i neosnovano promijenio svoje ponašanje prema gazdama. Učenike zamoliti da razmisle o navedenoj tezi, a zatim biraju ugao. (U desni ugao će sjesti svi koji smatraju da je teza ispravna, a u lijevi ugao će sjesti oni koji se protive ovoj tezi.) Naravno, kada zauzmu pozicije trebali bi biti spremni da odbrane svoj stav, prodiskutuju u okviru novoformiranih grupa i iznesu svoje zaključke.

Formativna procjena za ovaj čas: samostalno prepričavanje priče

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: tekst iz Čitanke, učnički radovi ilustracije

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) *sljedeći čas?*

b) *poboljšanje ovog časa?*

Autor pripreme:

Amela Mujidžić, nastavnik razredne nastave, OŠ „Vožuća“ Zavidovići

Strategija za Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

Oblast-i: Čitanje/Usmeno izražavanje i slušanje/Pisanje

Razred-i: IV–V

Strategija: Uglovi

Svrha: Razvijanje konstruktivnih argumenata kroz raspravu i bogaćenje rječnika.

Koraci za nastavnika:

1. Na ploči napisati tezu te objasniti učenicima da počnu razmišljati o zadanoj tezi.
2. Prije nego zauzmu mjesto u određenom uglu, pružiti im mogućnost za stvaranje pozitivnog, negativnog i neopredijeljenog mišljenja.
3. Reći učenicima kako mogu zapisati svoje misli na papir (oko tri minute vremena) u odbranu svog mišljenja (argumenti).
4. Kad završe s pisanjem, reći im da svako zauzme ugao prema svom stavu (za, protiv, neutralan).
5. Sada, kada su postali grupa koja je formirana prema istom stavu, dati im po pet minuta za razmjenu argumenata (vrijeme koje dobiju morate im glasno reći i zapisati na ploči).
6. Zamoliti svaku grupu neka iskaže svoj stav.

Modifikacije:

Ovu strategiju moguće je primijeniti u nastavi MOJE OKOLINE, nakon što se obradi jedna tema, kao i kod obrade lektire.

Kada treba primijeniti ovu strategiju:

Strategija je prikladna za rad s učenicima III–V razreda.

Amela Mujidžić, profesor razredne nastave, OŠ „Vozuća“ Zavidovići

Tabela za formativnu procjenu: Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

KRITERIJI	1 ISPOD STANDARDA	2 PRIBLIŽNO NIVOU STANDARDA	3 STANDARDNI NIVO	4 IZNAD STANDARDA
ANALIZIRANJE LIKOVA, DOGAĐAJA I IDEJA, TE NJIHOVIH MEĐUODNOSA U TEKSTU	Isključivo uz pomoć i poticaj nastavnika nabraja likove i uočava važnije događaje u tekstu.	Opisuje likove u priči i utvrđuje kako njihovi postupci doprinose razvoju radnje.	Određuje kompoziciju – strukturu književnog teksta i prepoznaje ulogu pojedinih likova.	Samostalno određuje kompoziciju književnog teksta i analizira ulogu pojedinih likova u određenim dijelovima radnje.
SUDJELOVANJE U RAZGOVORU I SARADNJA S RAZLIČITIM SAGOVORNICIMA	Sudjeluje u razgovoru jedan na jedan, u grupi, predvođen nastavnikom. Daje kratke odgovore.	Sudjeluje u razgovoru jedan na jedan, u grupi, predvođen nastavnikom. Daje kratke i jasne odgovore. Uz podstrek od strane nastavnika postavlja smisljena pitanja.	Sudjeluje efikasno u nizu razgovora i saradnji (jedan na jedan, u grupama, predvođen nastavnikom) s različitim sagovornicima o temama i tekstovima na nivou razreda, nadogradnji na idejama drugih i jasnom izražavanju vlastitih ideja.	Vrlo efikasno sudjeluje u razgovorima. Jasno i precizno iznosi i brani svoje stavove. Iznosi i brani vlastite ideje, nadograđuje ideje drugih.
PISANJE O STVARNIM ILI IZMIŠLJENIM DOŽIVLJAJIMA ILI DOGAĐAJIMA	Uz poticaj i podršku prepričava pročitani tekst i nadograđuje vlastitim idejama.	Piše o stvarnim ili izmišljenim događajima uz malu pomoć oko generiranja ideja. Slijedi zadani tok događaja. Daje kratke opise likova.	Piše o stvarnim ili izmišljenim doživljajima ili događajima koji sadržavaju dobro strukturiran slijed događaja, opise likova i druge važne detalje.	Piše o stvarnim ili izmišljenim događajima ili doživljajima koji sadrže dobro strukturiran slijed događaja, detaljne opise likova i mjesta radnje. Zauzima stav prema postupcima likova.

Priprema za čas br. 1: Čitanje/Ključne ideje i detalji/Majčin dar/Ela Peroci	
Razred: V	
Ishod učenja:	
Analizira likove, događaje i ideje, te njihove međuodnose u tekstu.	
Pokazatelj razreda koji se pohađa:	
Određuje kompoziciju – strukturu književnog teksta i prepoznaje ulogu pojedinih likova.	
Uvod u učenje:	
<i>Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?</i>	
Učenici sjede u krugu. Pokazuje im se kartica na kojoj je ispisana riječ <i>mama</i> . Zadatak je da kažu što je moguće više riječi koje ih asociraju na dati pojam uz dodatno obrazloženje svake (<i>Oluja mozga</i>). Nakon asocijacije slušamo pjesmu <i>Tebi majko misli lete</i> . Analizirati sadržaj teksta pjesme te razgovarati o pojmovima <i>suosjećanje i samilost</i> .	
Isticanje cilja sata.	
Kroz učenje:	
<i>Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?</i>	
Učenici se udobno smjeste na svoja mjesta i slušaju tekst sa Zvučne čitanke Ela Peroci <i>Majčin dar</i> (slušanje uzornog govora). Nakon slušanja i kratke emocionalne pauze, dobivaju zadatke koje trebaju rješavati u grupama. Cilj je da čitajući tekst što bolje riješe iste, kako bi se što kvalitetnije popunila <i>Umna mapa</i> . Učenici su podijeljeni u pet grupa, svaka grupa ima jednake zadatke. Nakon rješavanja slijedi prezentacija radova uz argumentaciju, a najuspješniji odgovori se upisuju u <i>Umnu mapu</i> .	
Zadaci:	
U grupi, zajednički pročitati tekst. Svaki učenik pročitat će dio teksta.	
Pažljivo odgovoriti na pitanja tako da se odgovori mogu potkrijepiti rečenicama iz teksta:	
O čemu se govori u priči (tema)?	
Ko su glavni likovi?	
Navesti osobine svakog lika!	
Navesti osjećanja izazvana sadržajem priče!	
U tekstu pronaći i podvući opise lika i pejzaža!	
Napisati fabulu!	
Napisati pouku priče!	
Nakon učenja:	
<i>Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?</i>	
Individualan rad učenika	
Učenici treba da odgovore na zadana pitanja i svoje odgovore potkrijepe rečenicama iz teksta.	
Pitanja:	
Kako je u priči izražena majčina ljubav?	
Koja osjećanja su prožimala sina kada je primio kutijicu?	
Analiza i vrednovanje učeničkih radova	
Zadaća – Ilustrovati tekst i uvježbati izražajno čitanje istog	
Formativna procjena za ovaj čas: <i>Mapa uma</i> , zadaci za samostalan rad	
Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: plakat za asocijacije, Zvučna čitanka, nastavni listići, <i>Mapa uma</i>	
Razmišljanje nakon časa:	
<i>Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?</i>	
<i>Koje promjene biste preporučili za:</i>	
a) <i>sljedeći čas?</i>	
b) <i>poboljšanje ovog časa?</i>	
Autor pripreme:	
Emira Skejić, profesor razredne nastave, Prva osnovna škola Zavidovići	

**Priprema za čas br. 2: Usmeno izražavanje i slušanje/Razumijevanje i saradnja/
Majčin dar/Ela Peroci**

Razred: V

Ishod učenja:

- Priprema se i sudjeluje efikasno u nizu razgovora i saradnji s različitim sagovornicima, nadogradnji na idejama drugih i izražavanju vlastitih ideja jasno i uvjerljivo.

Pokazatelj razreda koji se pohađa:

- Učestvuje efikasno u nizu razgovora i saradnji (jedan na jedan, u grupama, predvođen nastavnikom) s različitim sagovornicima o temama i tekstovima na nivou razreda, nadogradnji na idejama drugih i jasnom izražavanju vlastitih ideja.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Kako bi kvalitetno mogli razgovarati o tekstu potrebno je tekst ponovo pročitati, analizirati prethodno urađenu *Mapu uma* i domaću zadaću učenika.

Isticanje cilja sata.

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Svaki učenik u odjeljenju dobiva po jedan nastavni listić (jedan šešir). Ima zadatak da razmisli o napisanom i pronade odgovarajuće rečenice u tekstu kako bi mogao braniti svoj stav.

Nakon što svaki učenik samostalno riješi svoj zadatak, formiraju se grupe po bojama šešira. Članovi grupa međusobno razgovaraju o svojim rješenjima, a zatim iznose stavove grupe cijelom razredu o čemu se vodi odgovarajuća diskusija.

Konačne zaključke učenici upisuju na plakat odgovarajućom bojom, bojom koja predstavlja njihov šešir.

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Slijedi individualan rad učenika kojim učenici u tekstu treba da pronađu opise koji:

- pokreću radnju,
- zaustavljaju radnju,
- portretišu lik.

Zadaća:

Prepričajte tekst *Majčin dar*

Formativna procjena za ovaj čas: nastavni listići, plakat, samostalan rad učenika

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: tekst, plakat, nastavni listići

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

- a) sljedeći čas?*
- b) poboljšanje ovog časa*

Autor pripreme:

Emira Skejić, profesor razredne nastave, Prva osnovna škola Zavidovići

Prilog:

Kada staviš bijeli šešir na glavu tebe zanimaju samo informacije.

Navedi informacije koje si saznao/la o majci i sinu čitajući tekst, ptkrijepi rečenicama iz teksta!

Kada staviš crni šešir na glavu ti razmišljaš o rizicima, negativnim posljedicama i oprezan/a si.

Napiši koje sve negativne posljedice je proizveo sin svojim pismom majci. Pronađi u tekstu rečenice iz kojih se vidi reakcija majke na dobiveno pismo.

Kada staviš žuti šešir na glavu ti želiš pronaći samo ono što je pozitivno.

Razmisli pa kaži zašto je dobro što je majka napravila i poslala sinu kutijicu sa fotografijama. Koju pouku je sin iz toga mogao izvući?

Kada staviš zeleni šešir ti razmišljaš kreativno. Predlažeš promjene i pitaš se može li se nešto riješiti na drugačiji način.

Razmisli i kaži kakav bi bio život starice da su joj se djeca javljala i dolazila u posjetu.

Na kraju stavi plavi šešir na glavu.

Razmisli i reci kako se sin trebao ponašati prema majci, šta je to najvrjednije što je ostavio kod kuće i šta je majka trebala poslati sinu ili uraditi?

Priprema za čas br. 3: Pisanje/Pisanje i distribucija pisanih radova/Majčin dar/Ela Peroci
Razred: V

Ishod učenja:

- Piše jasne i smislene radove u kojima su sadržaj, organizacija i stil primjereni zadatku, svrsi i publici.

Pokazatelj razreda koji se pohada:

- Piše jasan i smislen rad u kojem su sadržaj, organizacija i stil primjereni zadatku, svrsi i publici.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Na početku časa analizom *Mape uma*, plakata sa *Šest šešira* i čitanjem nekoliko domaćih zadaća (prepričani tekstovi) prisjetiti se sadržaja teksta *Majčin dar*.

Kroz razgovor s učenicima doći do zaključka da sadržaj teksta priče navodi na razmišljanje i daje mogućnost da ga dogradimo svojim mišljenjima i idejama.

Isticanje cilja sata

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Učenici su podijeljeni u tri velike grupe. Imaju zadatak kreativnog pisanja. Svaka grupa ima različit zadatak koji svaki učenik unutar grupe radi samostalno. U toku rješavanja zadataka pratiti rad učenika, poticati ih na kreativnost, navoditi ih na samoprocjenu i samokontrolu rada.

Zadaci za grupe:

1. Promijeni kraj priče tako da ti kraj bude sretan
2. Promijeni kraj priče tako da ti kraj bude tužan
3. Promijeni dio teksta u kojem majka odlučuje šta će poslati sinu

Prije pisanja učenicima skrenuti pažnju na: urednost, pravopis, stil pisanja, smislenost.

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Nakon pisanja slijedi objavljivanje radova.

Ispred učenika postavi se stolica na koju sjedaju učenici koji žele pročitati svoj rad. O pročitanim radovima kratko razgovarati.

Analizirati i vrednovati učeničke radove.

Zadaća – Svaki učenik treba da odabere jedan od zadataka koji nije radio na času i napisati sastav na odabranu temu.

Formativna procjena za ovaj čas: *Mapa uma*, radovi učenika, zadaci za učenike

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: tekst, učenički radovi

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) *sljedeći čas*

b) *poboljšanje ovog časa?*

Autor pripreme:

Emira Skejić, profesor razredne nastave, Prva osnovna škola Zavidovići

Strategija za Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

Oblast-i: Čitanje/Usmeno izražavanje i slušanje/Pisanje

Razred-i: IV–V

Strategija: Šest šešira

Svrha: Ova strategija predstavlja jedinstven i učinkovit postupak koji potiče na saradnju, povećava produktivnost, kreativnost i inovativnost. Mišljenje se dijeli na šest različitih načina koji su metaforički prikazani šeširima različitih boja. Promjenom šešira mijenja se način mišljenja. Svrha ove strategije je da se jedan problem sagleda s različitih stajališta, a ne da se uvijek i o svemu razmišlja na jedan te isti način.

Koraci za nastavnika:

1. Prije primjene strategije učenici slušaju tekst, razgovaraju o tekstu iznoseći svoje stavove i mišljenja, vrše globalnu analizu teksta.
2. Nastavnik treba da unaprijed osmisli pitanja i zadatke za svaki šešir (grupu).
3. Objasniti učenicima kako se koristi strategija Šest šešira:
 - Bijeli šešir – realno posmatranje problema u skladu s informacijama kojima vladamo
 - Crveni šešir – opisati osjećanja u vezi s postavljenim problemom
 - Crni šešir – posmatrati problem s mogućim negativnim posljedicama
 - Žuti šešir – optimizam i pozitivan stav vezan za dati problem
 - Zeleni šešir – kreativni i novi prijedlozi za rješavanje problema
 - Plavi šešir – analizirati postupak samog procesa mišljenja
4. Učenici u grupama čitaju, analiziraju tekst, pronalaze odgovore na dobiveni zadatak, donose vlastite zaključke, argumentuju tekstom, bogate rječnik.
5. Nakon grupnog rada slijedi prezentacija, razgovor i diskusija o zaključcima.
6. Dobiveni zaključci doprinose lakšem razumijevanju teksta, likova i njihovih postupaka, odrađivanju pouke. Nastavnik potiče učenike da o određenoj temi razmišljaju na različite načine kako bi donijeli valjane zaključke.

Modifikacije:

- Strategiju možemo koristiti i u drugim oblastima i nastavnim predmetima kada učenike želimo potaknuti na razmišljanje, diskusiju, kreativnost i saradnju.
- Strategiju možemo koristiti kada želimo da odgovorimo na pitanje: Možemo li ovo napraviti na još neki način?
- Prilikom korištenja strategije možemo izostaviti neki od šešira, zavisno od toga šta kod učenika želimo da postignemo.

Kada treba primijeniti ovu strategiju:

Ovu strategiju je najbolje primijeniti u uzrastu od IV do V razreda jer učenici tog uzrasta već imaju razvijeno divergentno mišljenje te neki problem mogu posmatrati s više aspekata.

Kada staviš bijeli šešir na glavu tebe zanimaju samo informacije.

Navedi informacije koje si saznao/la o majci i sinu čitajući tekst, ptkrijepi rečenicama iz teksta!

Kada staviš crveni šešir na glavu ti razmišljaš svojim srcem. Imaš priliku da iskažeš svoje emocije.

Napiši šta si osjećao/la prema likovima majci i sinu dok si čitao/la priču i objasni zašto su ta osjećanja kod tebe izazvali ovi likovi!

Kada staviš crni šešir na glavu ti razmišljaš o rizicima, negativnim posljedicama i oprezan/a si.

Napiši koje sve negativne posljedice je proizveo sin svojim pismom majci. Pronađi u tekstu rečenice iz kojih se vidi reakcija majke na dobiveno pismo.

Kada staviš žuti šešir na glavu ti želiš pronaći samo ono što je pozitivno.

Razmisli pa kaži zašto je dobro što je majka napravila i poslala sinu kutijicu sa fotografijama. Koju pouku je sin iz toga mogao izvući?

Kada staviš zeleni šešir ti razmišljaš kreativno. Predlažeš promjene i pitaš se može li se nešto riješiti na drugačiji način.

Razmisli i kaži kakav bi bio život starice da su joj se djeca javljala i dolazila u posjetu.

Na kraju stavi plavi šešir na glavu.

Razmisli i reci kako se sin trebao ponašati prema majci, šta je to najvrjednije što je ostavio kod kuće i šta je majka trebala poslati sinu ili uraditi?

Tabela za formativnu procjenu: Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

KRITERIJI	1 ISPOD STANDARDA	2 PRIBLIŽNO NIVOU STANDARDA	3 STANDARDNI NIVO	4 IZNAD STANDARDA
PREPRIČAVANJE I ODREĐIVANJE KOMPOZICIJE	Prepričava priču na osnovu detaljnih pitanja dajući kratke i jednostavne odgovore.	Prepričava uz pomoć uopćenih pitanja, ali ne izvodi zaključke.	Prepričava poznate priče uključujući važne detalje.	Prepričava tekst, argumentuje i donosi zaključke na osnovu teksta.
UČESTVOVANJE U RAZGOVORU; JASNO IZRAŽAVANJE SVOJIH IDEJA	Prilikom govora rečenice su nejasne i nepotpune.	Uz poticaj pravilno formuliše rečenice, ali elementi govora nisu prilagođeni sadržaju.	Učestvuje u nizu razgovora s različitim sagovornicima o temama i tekstovima na nivou razreda.	Svoj govor nadograđuje na idejama drugih i jasnom izražavanju vlastitih ideja.
PISANJE SMISLENIH RADOVA I UNOŠENJE VLASTITIH IDEJA	Pri pisanju pravi greške, svoje ideje nije u stanju do kraja napisati.	Uz vodstvo i podršku piše rad čiji je sadržaj primjeren zadatku, ali pravi greške pri iznošenju vlastitih ideja.	Uz vodstvo i podršku piše rad u kome su sadržaj i organizacija primjereni zadatku, svrsi i publici.	Samostalno piše rad čiji je sadržaj primjeren zadatku unoseći vlastite ideje.

Priprema za čas br. 1: Čitanje/Ključne ideje i detalji/Šarko/Alija Dubočanin

Razred: V

Ishod učenja:

- Analizira likove, događaje i ideje, te njihove međudnose u tekstu.

Pokazatelj razreda koji se pohada:

- Određuje kompoziciju – strukturu književnog teksta i prepoznaje ulogu pojedinih likova.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Strategijom *Provokacije* učenicima pokazati tri slike:

Pas na kratkom lancu bez komocije,

Pucanje lanca i bježanje psa i

Slika nastradalog psa na cesti od udarca automobila.

Slike se pokazuju u cilju reakcije na sadržaj, a posebno na posljednju sliku u smislu osvrta komentarima i rasprave koju usmjeravamo na traženje odgovora na osnovu datih informacija.

Kako? Zašto? Učenici komentarišu i reaguju spontano.

Strategijom *Šest šešira* tražimo odgovore na pitanja pripremljena za svaku grupu koja predstavlja određeni šešir. Bijeli šešir (informativan) Pitanja: Šta vidimo na slikama, šta se desilo, koje nam se pitanje postavlja uz slike? Crveni šešir (osjećaji) – Šta osjećamo gledajući slike, zašto? Crni šešir (oprez) – Trebamo li biti bijesni i učiniti nešto protiv vlasnika? Kome se obratiti? Žuti šešir (traženje pozitivnog rješenja) – Šta su prednosti viđenja ovih slika za nas ostale? Zeleni šešir (kreativnost) – Šta trebamo učiniti da do ovoga ne dođe? Plavi šešir – Proziva grupe koje daju odgovore, korigirajući vrijeme i navodeći da je sva rasprava s ciljem osvrta na kućne ljubimce i ponašanje prema njima. Sumiranje ideja na zajedničku ideju. Ako imamo kućne ljubimce trebamo ih uvijek paziti i voljeti.

Najava nastavne jedinice: *Šarko, Alija Dubočanin*

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Interpretacija književnog teksta s fokusom na sadržajnoj/predmetnoj analizi i njenim elementima.

Faze ovog dijela časa su sljedeće:

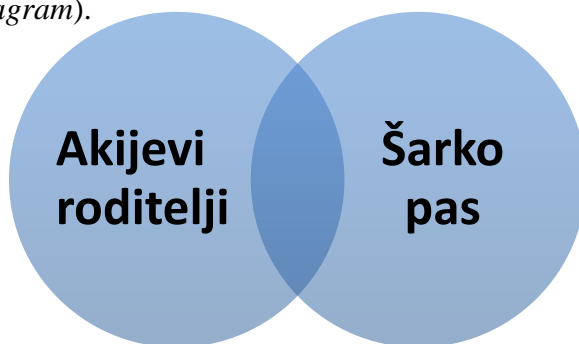
Interpretativno čitanje priče (slušanje CD-a), isticanje govora pripovjedača i lika koji pripovijeda Globalna analiza kroz razgovor o glavnim događajima i likovima koji se spominju, uočavanje mjesta i vremena radnje u priči, isticanje narodnog govora.

Odrediti tok događaja – po grupama kako sjede strategijom *Razmisli, upari, razmijeni*.

Ovaj zadatak realiziraju individualno, a zatim u parovima, a nakon toga objediniti tok događaja na tabli.

Uočavanje glavnog događaja koji određuje temu priče: Vjernost, odanost psa.

Karakterizacija likova: opisivanje likova i njihovih osobina, osobine likova – Akijevi roditelji i Šarko pas (*Venov dijagram*).

Tabelarni prikaz karakterizacije likova (opisivanje likova i njihovih osobina), potkrepljivanje osobina likova rečenicama iz teksta i donošenje zaključaka da postupci likova kroz njihove karakterne osobine doprinose razvoju radnje.

LIK	OSOBINE	POTKREPLJUJUĆI DETALJI I REČENICE
PAS ŠARKO		
LIK	OSOBINE	POTKREPLJUJUĆI DETALJI I REČENICE
AKIJEV OTAC		
AKIJEVA MAJKA		

Kroz diskusiju (analizu rada) učenici opet grupno određuju koja od ponuđenih pouka odgovara priči:

Ako imaš prijatelja, imaš sreću.

Dobar prijatelj je uvijek uz nas, čak i onda kada mi u to ne vjerujemo.

Prijatelj ne poznaje granice.

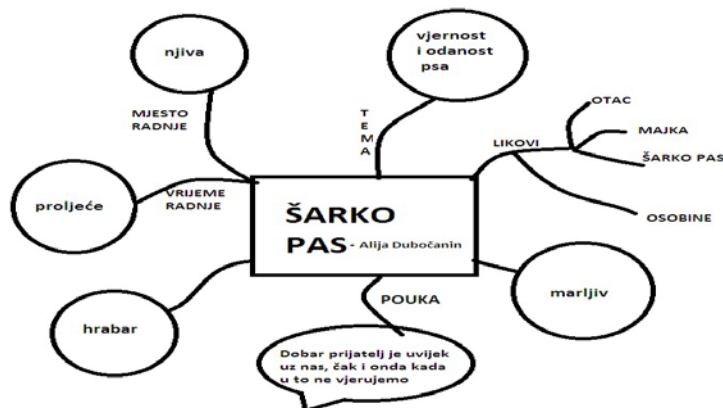
Preko postupaka likova i njihovih osobina učenici dolaze do ključne ideje – pouke koju ova priča nosi u sebi *Dobar prijatelj je uvijek uz nas čak i onda kada mi u to ne vjerujemo.*

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Refleksija: Povratna informacija usvajanje svih zaključaka s časa je popunjavanje *Mape uma* (grupni rad), te njihovo upoređivanje s izloženom mapom na plakatu.

MAPA UMA

Zadaća: Napisati priču, pjesmu ili drugi vid kreativnog izraza na temu *Moj kućni ljubimac*

Formativna procjena za ovaj čas: procjena prikupljenih grupnih radova i radova u paru (fabularni tokovi, *Venovi dijagrami* i tabele – karakterizacija likova)

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: tekst iz Čitanke, CD, kopije nastavnih listića – tok događaja, kopije *Venovih dijagrama* i tabela (karakterizacija likova), kopije nastavnih listića (refleksija), *Mapa uma*

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) sljedeći čas?

b) poboljšanje ovog časa?

Autor pripreme:

Indira Mehić, profesor razredne nastave, OŠ „Žepče“ Žepče

Priprema za čas br. 2: Usmeno izražavanje i slušanje/Prezentacija znanja i ideja/ Šarko/ Alija Dubočanin
Razred: V
Ishod učenja: • Prezentira informacije, nalaze i dokaze tako da slušatelji mogu slijediti tok obrazlaganja, a organizacija, razvoj i stil primjereni su zadatku, svrsi i publici.
Pokazatelj razreda koji se pohađa: • Iznosi tvrdnje i nalaze navodeći ideje logičkim redoslijedom i korištenjem primjerenih opisa, činjenica i detalja da naglasi glavne ideje ili teme; održava primjeren kontakt očima, adekvatnu glasnoću i jasan izgovor.
Uvod u učenje: <i>Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?</i> Čas započeti s novim slikama: Pas u boks, pas u prihvatilištu, pas u igri s djecom. Strategijom <i>Pet puta zašto</i> učenici su raspoređeni u svoje grupe (šešire) i odgovaraju na pitanja. Svako pitanje započinje s riječju <i>zašto</i>. Zašto ove slike u nama izazivaju radost? Strategijom <i>Galerija slika</i> svaka grupa izlaže plakat s urađenim zadacima koje su učenici dobili na prethodnom času. Po jedan učenik iz svake grupe predstavi zajedničke uratke (priča, pjesma, slika, video...) cijelom razredu. Najava nastavne jedinice i zapis naslova na tabli.
Kroz učenje: <i>Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?</i> Strategijom <i>Rotirajući pogled</i> učenici u grupama odgovaraju na pitanja koja je pripremio nastavnik, a koja se vežu za glavnu ideju priče <i>Dobar prijatelj je uvijek uz nas</i>. Zadatak: Učenici za određeni vremenski rok (5') odgovaraju na pitanja i pišu ih na pripremljeni plakat. Na znak nastavnika plakat s pitanjima prosljeđuju grupi do sebe koji, dalje, dopunjavaju odgovore prethodne grupe. Pitanja: • Kakav je bio pas Šarko? • Kada su se počele dešavati promjene u ponašanju? • Kako su se Akijevi roditelji ponašali prema Šarku? • Šta su pomislili Akijevi roditelji kada su ugledali kako Šarko nosi Akija u zubima? • Šta je Šarko učinio? Nakon zatvaranja kruga odgovora, plakati se izlažu na vidna mjesta, a zatim slijedi prepričavanje priče gdje učenici koriste upute s plakata (prvo po grupama, a zatim prepričavanje priče 1 do 2 učenika) Slijedi ponovni rad po grupama gdje dobijaju zadatak da prepričavaju priču s izmjenom toka radnje (izmjenom kraja priče, mogućnost sretnog završetka – Šta bi bilo da Šarko nije otišao?) Slijedi grupno prezentiranje svog rada uz kratku diskusiju o raznim načinima završetka priče.
Nakon učenja: <i>Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postavljaju ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?</i> Grupno diskutiranje sadržaja priče. Zadaća: Sastav na temu <i>Ni tada me nije iznevjerio</i>
Formativna procjena za ovaj čas: učenički usmeni odgovori u strategiji <i>5 puta zašto</i>, plakati s odgovorima (idejama, tezama, detaljima) svake grupe, grupni plakat pisanih radova (priča, pjesma, slika), video zapisi na temu iz zadatka
Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: ilustracije, plakati, video zapisi
Razmišljanje nakon časa: <i>Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?</i> <i>Koje promjene biste preporučili za:</i>   <i>sljedeći čas?</i> <i>poboljšanje ovog časa?</i>
Autor pripreme: Indira Mehić, profesor razredne nastave, OŠ „Žepče“ Žepče

Priprema za čas br. 3: Pisanje/Pisanje i distribucija pisanih radova/Šarko/Alija Dubočanin
Razred: V

Ishod učenja:

- Piše jasne i smislene radove u kojima su sadržaj, organizacija i stil primjereni zadatku, svrsi i publici.

Pokazatelj razreda koji se pohada:

- Piše jasan i smislen rad u kojem su sadržaj, organizacija i stil primjereni zadatku, svrsi i publici.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Čas započinje analizom zadatke (čitanjem nekoliko radova)

Strategija *T- tabela*: Učenici izdvajaju fizičke i karakterne osobine kućnog ljubimca.

Fizičke osobine kućnog ljubimca	Karakterne osobine kućnog ljubimca

Najava nastavne jedinice i zapis naslova na tabli.

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Podsjetiti se kako je izgledao Šarko i koje su njegove osobine.

Strategijom *Generiranje ideja* učenici će se pripremiti za aktivnost pisanja. Obratiti pažnju na niti vodilje do glavne ideje. Od ponuđenih ideja odabrati jednu (Vjernost i odanost psa). Pri pisanju dati potrebne smjernice rada:

- Fizički opis
- Osobine mog kućnog ljubimca
- Uzvrćena ljubav
- Događaj kao dokaz povjerenja između mene i mog kućnog ljubimca.

Slijedi 20` pisanja (samostalno pisanje)

Nakon pisanja slijedi strategija *Autorova stolica* – jedan učenik čita svoj rad, a drugi slušaju i nakon čitanja, iznose svoj stav.

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Strategijom *Informativni kutak* učenici čitaju prikupljene informacije o kućnim ljubimcima (interesantne podatke i herojske podvige životinja).

Formativna procjena za ovaj čas: *T-tabele*, učenički radovi, plakat (generiranje ideja)

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: slike, *T-tabele*, pisani radovi, stolica, Čitanka

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

- a) sljedeći čas?*
- b) poboljšanje ovog časa?*

Autor pripreme:

Indira Mehić, profesor razredne nastave, OŠ „Žepče“ Žepče

Tabela za formativnu procjenu: Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

KRITERIJI	1 ISPOD STANDARDA	2 PRIBLIŽNO NIVOU STANDARDA	3 STANDARDNI NIVO	4 IZNAD STANDARDA
ODREĐIVANJE KOMPOZICIJE KNJIŽEVNOG TEKSTA I PREPOZNAVANJE ULOGE POJEDINI LIKOVA	Uz stalni poticaj i podršku nastavnika određuje kompoziciju i nabraja glavne likove, događaje i mjesto radnje.	Uz pomoć nastavnika određuje kompoziciju književnog teksta, opisuje likove i utvrđuje kako njihovi postupci doprinose razvoju radnje.	Određuje kompoziciju književnog teksta i prepoznaje ulogu pojedinih likova.	Samostalno određuje kompoziciju književnog teksta, analizira razvoj likova s višestrukim ili sukobljenim motivima u tekstu u cilju tumačenja njihovog doprinosa zapletu i raspletu.
UČESTVOVANJE U NIZU RAZGOVORA I SARADNJA S RAZLIČITIM SAGOVORNICIMA	Uz podršku i pomoć nastavnika sudjeluje u razgovoru jedan na jedan, u grupi, predvođen nastavnikom.	Sudjeluje u razgovoru jedan na jedan, u grupi, predvođen nastavnikom. Daje kratke i jasne odgovore. Uz podstrek od strane nastavnika postavlja smisljena pitanja.	Sudjeluje efikasno u nizu razgovora i saradnji (jedan na jedan, u grupama, predvođen nastavnikom) s različitim sagovornicima o temama i tekstovima na nivou razreda, nadogradnji na idejama drugih i jasnom izražavanju vlastitih ideja.	Efikasno sudjeluje u razgovorima. Jasno i precizno iznosi i brani svoje stavove. Iznosi i brani vlastite ideje, nadograđuje ideje drugih.
PISANJE JASNIH I SMISLENIH RADOVA	Piše rad uz stalno očekivanje pomoći i podrške nastavnika, često odstupajući od organizacije sadržaja primjerenih zadatku i svrsi.	Uz podršku nastavnika piše rad s približno primjerenim sadržajima, zadatku i svrsi.	Samostalno piše rad u kojima su saržaj i organizacija primjereni zadatku i svrsi.	Koristeći svoj lični izraz, samostalno piše jasan i smislen rad s jasnom organizacijom i stilom, primjerenom zadatku i svrsi.

Priprema za čas br. 1: Čitanje/Ključne ideje i detalji/ Šarko/Alija H. Dubočanin   Razred: V
Ishod učenja: Pažljivo čita ili sluša tekst u cilju razumijevanja i donošenja logičkih zaključaka; citiranje konkretnih tekstova pri pisanju ili govoru u svrhu argumentovanja zaključaka donesenih na temelju teksta.
Pokazatelj razreda koji se pohaća: Prepričava poznate priče uključujući važne detalje.
Uvod u učenje: <i>Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?</i>   Interes učenika pobuditi zagonetkom: <i>Kuću čuva, djecu pazi, a voli i da se mazi.</i> <i>Kad zarezži, ljudi ga se boje, hrabro brani tuđe kao svoje.</i> Zatim će strategijom <i>Grozd</i> učenici pisati asocijacije na datu riječ – pas. Najava nastavne jedinice: „Danas ćemo razgovarati o priču koja govori o psu Šarku.“ Naslov napisati na tabli.
Kroz učenje: <i>Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?</i>   - Izražajno čitanje - Emotivna pauza Strategijom <i>Grudvanje</i> učenici odgovaraju na postavljena pitanja. Pojašnjenje strategije: Učenici sjede u formaciji kruga, učenik koji dobije lopticu odgovara na pitanje. Moguća pitanja: Ko je glavni lik u priči? Po čemu je on poseban? Kada nastaju promjene u njegovom ponašanju? Da li je strah Akijeve mame bio opravdan? Kada je njen strah dosegao vrhunac, postao nepodnošljiv? Šta se dogodilo poslije Šarkova odlaska? Nastavnik postavlja pitanja, učenici vode dvostruki dnevnik. <i>Dvostruko vođeni dnevnik</i> – povući vertikalnu liniju po sredini papira. S lijeve strane učenici upisuju odlomak ili sliku koja ih se dojmila. Na desnoj strani pišu komentar o odlomku. Zatim slijedi prezentacija vođenja dnevnika. Izvući pouku: <i>Pas je vjeran čovjekov prijatelj</i>
Nakon učenja: <i>Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Što će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o onome što su naučili na ovom času?</i>   Strategija <i>Izmiješanih sekvenci</i> – trakice s dijelovima priče složiti kako bi se dobio tok radnje. Učenici slažu trakice s dijelovima priče po redoslijedu kako bi se dobio sam tok radnje.
Formativna procjena za ovaj čas: strategija <i>Grudvanje</i>, strategija <i>Grozd</i>
Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: tekst iz Čitanke, različiti didaktički materijali (kreda u boji, kolaž-papir), trakice, loptica
Razmišljanje nakon časa: <i>Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?</i> Kroz razgovor i analizu likova kod učenika izgrađivati vlastiti stav, jačanje emotivne komponente te razgovarati o ličnim osjećanjima. <i>Koje promjene biste preporučili za:</i>   <i>sljedeći čas?</i> Za sljedeći čas, uvidjeti koliko su učenici shvatili samu poruku i smisao koju tekst nosi, na osnovu usmenog izražavanja, koje ćemo zajednički realizirati.   <i>poboljšanje ovog časa?</i> Učenici bi akcenat mogli staviti na isticanje osobina pojedinih likova, kao i međusobne odnose istih.
Autor pripreme: Jasminka Halilović, nastavnik razredne nastave, OŠ „21. mart“ Doboj Jug

Priprema za čas br. 2: Usmeno izražavanje/Razumijevanje i saradnja/Šarko/Alija H. Dubočanin Razred: V
Ishod učenja: Integriše i ocjenjuje informacije prezentirane u različitim medijima i formatima, uključujući vizualno, kvantitativno i usmeno.
Pokazatelj razreda koji se pohađa: Objasni informacije prezentirane u različitim medijima i formatima (npr. vizualno, brojčano i usmeno) i objasni kako one doprinose temi, tekstu ili pitanju koje se proučava.
Uvod u učenje: <i>Kako ćete pobuditi zanimanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?</i>   Strategijom <i>Izmiješanih sekvenci</i>, učenici redaju ilustracije u nizu koji odgovara toku događaja. Ilustracije su izmiješane, učenici ih gledaju i lijepe na tabli odgovarajućim redoslijedom (tok događaja).
Kroz učenje: <i>Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?</i>   Ideja vodilja je <i>Pas je odan čovjekov prijatelj</i> (kratak razgovor o ovoj ideji, ali i drugim idejama koje su učenici izvukli iz priče). Na osnovu poredanih sličica na tabli, učenici pričaju priču. Strategija <i>Piščeva bilješka</i>: Zamoliti učenike da pročitaju tekst. Nakon čitanja dati im upute za narednu aktivnost. Učenici će sada pisati svoju reakciju na pročitano u obliku asocijacija, uočavajući bitno (funkciju dijaloga i snažnih opisa u tekstu; karakterizaciju likova; uočavanje teme i ideje) ili onoga što ih se dojmilo. Napomenuti im da će na papiru formata A4 pisati u svakom drugom redu, tj. ostavljat će prazan prostor između redova. Objasniti im da je ovo radna verzija. Kada završe s pisanjem, učenici pristupaju radu u paru. Naizmjenično čitaju svoje radove i komentarišu, ukazuju na ono šta im se sviđa, daju sugestije za poboljšanje rada. Učenik/ca autor teksta može i ne mora prihvatiti sugestije.
Nakon učenja: <i>Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?</i>   Nakon toga slijedi najzanimljiviji dio ove strategije <i>Piščeva stolica</i>. Učenik, koji želi, sjeda u stolicu i izražajno čita svoj zadatak. Nakon svakog čitanja učenika pohvaliti radove.
Formativna procjena za ovaj čas: radovi učenika i čitanje – <i>Piščeva stolica</i>
Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: tekst iz Čitanke, različiti didaktički materijali (kreda u boji, kolaž-papir), trakice
Razmišljanje nakon časa: <i>Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?</i> Kroz razgovor i analizu likova kod učenika izgrađivati vlastiti stav, jačanje emotivne komponente te razgovarati o ličnim osjećanjima. <i>Koje promjene biste preporučili za:</i>   a) <i>sljedeći čas?</i> Za sljedeći čas, uvidjeti koliko su učenici shvatili samu poruku i smisao koju tekst nosi, na osnovu usmenog izražavanja, pripreme za pisanje.   b) <i>poboljšanje ovog časa?</i> Učenici bi akcent mogli staviti na isticanje osobina pojedinih likova, kao i međusobne odnose istih (bogaćenje rječnika).
Autor pripreme: Jasminka Halilović, nastavnik razredne nastave, OŠ „21. mart“ Doboj Jug

Priprema za čas br. 3: Pisanje/Vrste i namjene teksta/Šarko/Alija H. Dubočanin**Razred: V****Ishod učenja:**

- Analizira poznate (obrađene) teme i tekstove, piše argumente u korist navedenih tvrdnji koristeći validna objašnjenja i relevantne argumente.

Pokazatelj razreda koji se pohada:

- Pisano izražava argumente kojima dokazuje tvrdnje jasnim argumentima i relevantnim dokazima.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi zanimanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Na tablu zalijepiti crteže likova iz priče (majka, otac, Šarko). Iz čarobne kutije vaditi kartice s navedenim osobinama. Učenici prilaze tabli te strategijom *Razmisli – spoji*, pridružuje svakom liku odgovarajuću osobinu.

majka	otac	šarko
zabrinuta	zbunjen	odan
uplašena	zabrinut	usamljen
...		neshvaćen

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Rad u grupama. Svaka grupa će dobiti citat. Njihov zadatak je dati mišljenje uz argumentaciju.

Citati :

- Kad nas Šarko pogleda samo što ne progovori.
- Ali taj odani Šarko počeo čudno da se ponaša.
- Jedva promucam Šarku da nam priđe.
- Šarko se nikada više nije vratio.

Nakon pisanja i usaglašavanja argumenata i ličnih mišljenja članova grupe, slijedi izvještavanje.

Kroz samo izvještavanje koristiti strategiju *Kaži i diskutuj*.

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenikima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postavljaju ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o onome što su naučili na ovom času?

Učenici imaju deset minuta da smisle drugačiji kraj priče pod nazivom *Šarko nas nije napustio*.

Kratka analiza urađenog i vrednovanje *najboljih* pisaca.

Formativna procjena za ovaj čas: strategije *Kaži i diskutuj* i *Razmisli – spoji*, najbolji pisci

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: tekst iz Čitanke, crteži, kartice, magneti, kutija, listići...

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) *sljedeći čas?*

b) *poboljšanje ovog časa?*

Autor pripreme:

Jasminka Halilović, nastavnik razredne nastave, OŠ „21. mart“ Doboj Jug

Strategija za Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

Oblast-i: Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

Razred-i: I–V

Strategija: „Piščeva bilješka“

Svrha: Probuditi interes učenika za određeni književni tekst, te uočiti bitno ili ono što ih se dojmilo.

Koraci za nastavnika:

1. Nastavnik prethodno podijeli učenike u grupe (u grupi je od 4 do 6 učenika).
2. Zamoliti učenike da pročitaju tekst.
3. Nastavnik nakon učeničkog čitanja daje dodatne upute za rad:

Učenici će sada pisati svoju reakciju na pročitano u obliku asocijacija, uočavajući bitno (funkciju dijaloga i opisa u tekstu; karakterizacija likova; uočavanje redosljeda, teme i ideje) ili onoga što ih se dojmilo. Napomenuti im da će raditi na papiru A4 formata i da će pisati u svakom drugom redu – znači, ostavljat će prazan prostor između redova. Objasniti da je ovo radna verzija. Kada završe pisanje učenici pristupaju radu u paru. Naime, naizmjenično čitaju svoje radove i komentarišu, ukazuju na ono šta im se sviđa, daju sugestije za poboljšanje sastava. Učenik/ca koji/a je autor teksta, može i ne mora prihvatiti sugestije. Nakon ove razmjene mišljenja učenici pišu novu verziju, zapravo u prazan prostor između redova dodaju, oduzimaju, prepravljaju. Kada završe ovaj zadatak okreću se prema zidu i naglas, ne preglasno, čitaju svoj zadatak, jer će tako uočiti trebaju li još štogod prepraviti. Nakon toga slijedi Piščeva stolica. To je najzanimljiviji dio ove strategije jer učenici sjedaju u stolicu koju smo postavili na vidno mjesto, stavili natpis Piščeva stolica. Počinje izražajno čitanje. Bolje da se učenici sami javljaju. Nakon svakog čitanja, učenika nagraditi aplauzom te pohvaliti radove.

4. Nastavnik ocjenjuje najbolje radove.

Modifikacije:

- Učenici nakon čitanja mogu napisati ključna pitanja za razumijevanje teksta.
- Učenici mogu raditi predviđanja na osnovu pročitano dijela.

Kada treba primijeniti ovu strategiju:

- Može se primijeniti na obimne književnoumjetničke tekstove (narodne ili umjetničke bajke, priče i slično).
- U glavnom dijelu sata (kroz učenje)
- Pri obradi novog nastavnog gradiva iz predmeta Moja okolina

Jasminka Halilović, nastavnik razredne nastave, OŠ „21. mart“ Doboj Jug

Tabela za formativnu procjenu: Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

KRITERIJI	1 ISPOD STANDARDA	2 PRIBLIŽNO NIVOU STANDARDA	3 STANDARDNI NIVO	4 IZNAD STANDARDA
PREPRIČAVANJE PRIČE UZ VAŽNE DETALJE	Prepričava priču na osnovu detaljnih pitanja kako bi reproducirao glavne događaje.	Prepričava poznate priče ali ne navodi sve važne detalje iz sadržaja priče.	Prepričava poznate priče uključujući važne detalje.	Prepričava poznate priče uključujući važne detalje i izvodi zaključke koji su u vezi s događajima iz stvarnog života.
OBJAŠNJAVANJE INFORMACIJA PREDSTAVLJENIH U RAZLIČITIM MEDIJIMA	U stanju je da objasni informacije predstavljene u printanim medijima, ali su prisutne poteškoće kod povezivanja sadržaja printanog i vizuelnog formata.	Objašnjava ključne informacije prezentirane u različitim medijima, a ponekad griješi kod izvođenja zaključaka o tome kako informacije doprinose temi koja se razrađuje ili pitanju koje se proučava.	Objasni informacije prezentirane u različitim medijima i formatima (npr. vizualno, broječno i usmeno) i objasni kako one doprinose temi, tekstu ili pitanju koje se proučava.	Objašnjava sadržaj i informacije prezentirane u dva medija koja se odnose na istu temu, povezuje sadržaje iz datih medija u kreiranju novog formata (npr. nova priča, strip, pjesma, video-zapis i sl.).
PISMENO IZRAŽAVANJE MIŠLJENJA ARGUMENTIMA	Uz stalnu pomoć nastavnika pismeno izražava mišljenje o sadržaju teksta bez argumenata.	Uz povremenu pomoć i vođenje od strane nastavnika, pisano izražava mišljenje o sadržajima, ali je nesiguran/na prilikom argumentovanja.	Pisano izražava mišljenje o temama ili tekstovima dokazujući ga argumentima.	Samostalno i originalno, vrlo vješto pismeno izražava mišljenje o temama ili tekstovima koje argumentuje navodeći primjere iz teksta i upoređuje s iskustvom.

Priprema za čas br. 1: Čitanje/Ključne ideje i detalji/**Ko je na svijetu najjači/Japanska narodna priča****Razred: V****Ishod učenja:**

- Prepoznaje i objašnjava ključne ideje teksta i njihove razrade; rezimira ključne ideje na osnovu detalja koji ih dokazuju.

Pokazatelj razreda koji se pohada:

- Prepričava tekst odvojeno od ličnog mišljenja; određuje temu i ključnu ideju.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Gledanje crtanog filma *Japanska buba* i slušanje kompozicije *Kad sam bio jednom u Japanu*. Kompozicija prati crtani film.

Razgovor: Koja se država spominje u pjesmi i u crtanom filmu?

Dolazimo do najave nastavne jedinice: Danas ćemo čitati jednu japansku priču!

Kratka ppt prezentacija sa sadržajem i ključnim elementima priče *Ko je na svijetu najjači*.

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Dati upute učenicima: Radit ćemo strategijom *Elementarna slagalica*.

1. korak: Nastavnik će podijeliti učenike u 4 grupe.

Učenici iz kutije izvlače papiriće s brojevima od 1 do 4. Sve jedinice čine jednu grupu, dvojke drugu, trojke treću itd. Zavisno od broja učenika može biti i veći broj grupa – *matične grupe*.

Svaki član grupe radi različit zadatak:

- učenik A. Dok čitaš tekst, odrediti temu djela!
- učenik B. Koja je za tebe ključna ideja i zašto?
- učenik C. Redoslijed događaja je predstavljen izmiješanim sekvencama, složi događaje tako da odrediš kompoziciju djela!
- učenik D. Analiziraj dva glavna lika pomoću grafikona *Venov dijagram*!

2. korak: Ekspertne grupe proučavaju materijale i pripremaju prezentacije. Učenik A iz prve grupe radit će se s učenikom A iz druge grupe, učenik B s učenikom B iz druge grupe itd. Ekspertni partneri zajedno čitaju i proučavaju svoje materijale, planiraju djelotvorne načine na koje će riješiti svoje zadatke.

3. korak: Povratak u matične grupe za kooperativno učenje. Učenici se vraćaju u matičnu grupu i naizmjenično prezentiraju svoj materijal. Cilj grupe je da svi savladaju prezentovani materijal. tj. sva četiri zadatka.

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

4. korak: Pojedinačna i grupna odgovornost

Da li su savladali materijal, vidjet ćemo kroz odgovornost. Svi učenici pišu petominutni sastav na temu:

Čovjek je na svijetu najjači jer umije da misli i radi!

Napiši sastav:

O čemu govori ova izreka?

Kako je povezana s ovom pričom?

5. korak: *Autorska stolica*

Učenici se dobrovoljno javljaju i čitaju svoje sastave.

Nastavni listić:

Brojčanom ocjenom ili nekim znakom (crtežom, osmijehom, simbolom...) ocijenite sami sebe, svoj današnji rad, naučeno danas i svoju aktivnost na ovom času.

Kako sam se osjećao/la na ovom času?	Moja ocjena/ocjenjujem sebe

Prikupiti nastavne listiće. Analizom učeničke samoprocjene dobit ćemo pravu, iskrenu sliku o urađenom na današnjem času.

Zadaća:

Zamislite da je samuraj na početku priče drugačije postupio. Ispričajte takvu priču: Strip-priča *Moja priča u 6 slika!*

Formativna procjena za ovaj čas: procjena prikupljenih grupnih radova (opis likova, fabularni tokovi, *Venov dijagram*, petominutni sastav, nastavni listići)

Tehnologija/mediji koje treba treba koristiti na ovom času: tekst iz Čitanke, plakat/likovi, kompozicija, tema/rječnik, enciklopedije, atlasi, nastavni listići sa zadacima, ppt prezentacija, notebook PC

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) sljedeći čas?

b) poboljšanje ovog časa?

Autor pripreme:

Saudina Mehić, profesor razredne nastave, OŠ „Gostović“ Zavidovići

**Priprema za čas br. 2: Usmeno izražavanje i slušanje/Razumijevanje i saradnja/
Ko je na svijetu najjači/Japanska narodna priča**

Razred: V

Ishod učenja:

- Priprema se i sudjeluje efikasno u nizu razgovora i saradnji s različitim sagovornicima, nadogradnji na idejama drugih i izražavanju vlastitih ideja jasno i uvjerljivo.

Pokazatelj razreda koji se pohađa:

- Učestvuje efikasno u nizu razgovora i saradnji (jedan na jedan, u grupama, predvođen nastavnikom) s različitim sagovornicima o temama i tekstovima na nivou razreda, nadogradnji na idejama drugih i jasnom izražavanju vlastitih ideja.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Učenici zajedno s nastavnikom sjede u formaciji kruga. Slijedi aktivnost *Čitanje u krug* Strip-priče *Moja priča u 6 slika*. Učenici, suprotno smjeru kazaljke na satu, prosljeđuju svoju domaću zadaću – svoju strip-priču prijatelju ili prijateljici do sebe. Učenici čitaju u sebi sa zadatkom: Uočiti dokaze, tj. da li je zadatak uspješno realiziran. Nakon čitanja slijedi izvještavanje o pročitanoj domaćoj zadaći. Svaki učenik pojedinačno iznosi svoje impresije po modelu:

Moj prijatelj/ica _____ je napisao/la strip-priču pod nazivom _____ i u njoj se _____ i zato ona liči na bajku.

Nastavnik u svoje zabilješke unosi rezultate do kojih su učenici došli procjenom *Kroz čitanje u krug*. Ovo je jedan od načina formativne procjene.

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Učenike podijeliti u pet grupa: 1. sunce, 2. vjetar, 3. voda, 4. stijena 5. klesar

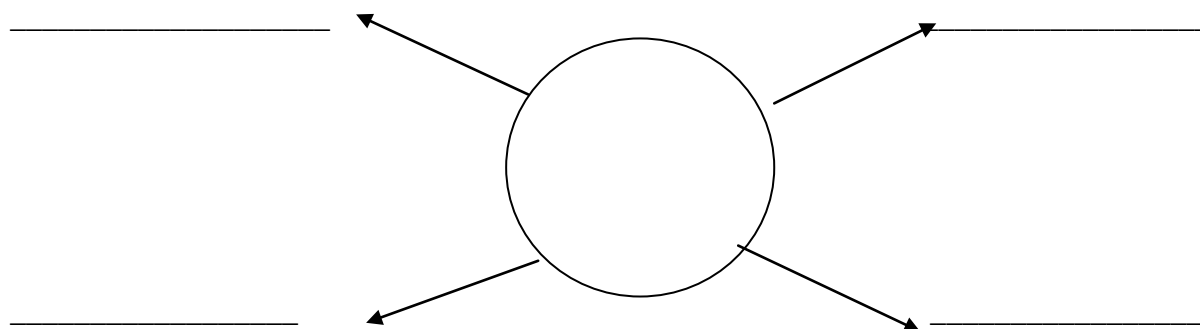
1. korak

Ideju priče obraditi strategijom: *Misli – upari – razmijeni*.

Učenici sjede u formaciji grupe. Zadatak svakog učenika u grupi je da zapiše ideju priče, a potom izdvoji detalje iz teksta kojima potkrepljuje ideju.

Urađeno upariti s prijateljem do sebe, a potom razmijeniti unutar grupe i zajedno popuniti grafički organizator.

IDEJA

Grupe navode i objašnjavaju urađeno, a nastavnik zapisuje tačne odgovore na grafički prikaz na ploči. Zajednički usaglašavaju odgovore i tako dolaze do glavne pouke, ideje vodilje – *Čovjek je na svijetu najjači jer umije da misli i radi*.

2. korak

Različita gledišta: Učenici se stavljaju u ulogu naziva svoje grupe (sunce, vjetar, voda, stijena i klesar)

Intervju u tri koraka – Partneri intervjuišu jedan drugog o određenoj temi. Naprimjer, u tročlanom timu, partner A intervjuiše partnera B, a partner C zapisuje najvažnije aspekte odgovora, u ovom slučaju ideju kroz različita gledišta. Uloge se rotiraju poslije svakog intervjuja, čime se svim članovima pruža prilika da budu intervjuisani, tj. da iznesu svoje mišljenje. U slučaju da je grupa četveročlana, A intervjuiše partnera B, a C intervjuiše partnera D.

A – samuraj

B – uloga – naziv svoje grupe (sunce, vjetar, voda, stijena i klesar)

C – zapisuje

Pitanja za partnera B /sunce/:

- Koja vam je ideja bila najsadržajnije i zbog čega?
- Slažete li se s idejom vodiljom?
- Zamislite da ste sunce! Šta vi kao sunce, mislite ko je na svijetu najjači i zašto?
- Navedite jedan primjer iz teksta o tome šta je samuraj mislio dok je bio sunce.
- Jeste li razumjeli postupke samuraja?
- Šta mislite o ponašanju sunca?

Pitanja su ista za sve grupe, samo se mijenja drugo i šesto pitanje jer partner B preuzima sljedeće uloge: vjetar, voda, stijena i klesar.

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Da bi učenici povezali ključne ideje koje su iznesene i razumjeli različita gledišta primijenit ćemo strategiju *Bounce cards/Nastavak na nedovršene rečenice*:

- Po mom mišljenju...
- Želio/la bih da dodam...
- Zbunjen/a sam zbog...
- Shvatam, ali...
- Prema citatu ...
- Slažem se jer...
- Ne slažem se jer...
- Nastavnik će koristiti *Bounce cards* kao formativnu procjenu.

Zadaća: Koristeći enciklopedije ili atlase skupite što više informacija o Japanu i japanskim ratnicima samurajima!

Formativna procjena za ovaj čas: strip-priče u korelaciji s elementima narodne priče, učenički stavovi i zapažanja, grafički organizator za ključne ideje i potkrepljujuće detalje, zapisnik s intervjuja u tri koraka analiza različitih gledišta, lista učeničkih radova *Bounce cards*

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: učenički radovi – stripovi, tekst priče, tabele za procjenu, grafički prikaz ideje vodilje, pitanja za intervju u tri koraka, *Bounce cards*

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) *sljedeći čas?*

b) *poboljšanje ovog časa?*

Autor pripreme:

Saudina Mehić, profesor razredne nastave, OŠ „Gostović“ Zavidovići

**Priprema za čas br. 3: Pisanje/Pisanje i distribucija pisanih radova/
Ko je na svijetu najjači/Japanska narodna priča**

Razred: V

Ishod učenja:

- Piše jasne i smislene radove u kojima su sadržaj, organizacija i stil primjereni zadatku, svrsi i publici.

Pokazatelj razreda koji se pohada:

- Piše jasan i smislen rad u kojem su sadržaj, organizacija i stil primjereni zadatku, svrsi i publici.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Učenici su imali za zadaću da prikupе što više informacija o Japanu i japanskim ratnicima, samurajima. Na flip-chart papir nacrtana je KWL tabela /razredna tabela/. Učenici govore i zapisuju u svoje individualne tabele, a nastavnik zapisuje u razrednu tabelu.

K Šta znamo o Japanu i samurajima?	W Šta želimo znati?	L Šta smo naučili?

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Dvostruko vođeni dnevnik – Objasniti učenicima da je za dvostruko vođeni dnevnik potrebno povući vertikalnu liniju po sredini praznog lista. S lijeve strane bi trebali zapisati neki odlomak (citat) iz teksta koji im se dopao. Na desnoj strani bi trebali zapisati komentar o odlomku. Na šta ih je podsjetio? Zašto su baš zapisali taj citat? Svaki učenik bi trebao da zapiše četiri stavke. Pisanje traje 20 minuta. Nakon pisanja zamoliti dobrovoljce da pročitaju svoje komentare redoslijedom kojim se pojavljuju u tekstu.

Nakon učenja

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Samostalno pisanje – pisanje pisma – *poruka samuraju*

Pet minuta će pisati svoje pismo _____

Autorova stolica: Učenici se dobrovoljno javljaju i čitaju pismo.

Refleksija – *Činkvina* – pjesma u pet stihova na pojam *Jačina* – individualni rad

(imenica)

(pridjevi)

(glagoli)

(fraz)

(suština)

Primjer rješenja:

Jačina

Jak, snažan

Jačati, ojačati i nadjačati

Da, ja sam jači od tebe jer ja umijem raditi!

Umijeće/znanje

Zadaća: Popuniti KWL tabelu i dodati H /how-kako/ dio u kojem pišemo kako smo prikupili informacije koje smo medije i tehnologije koristili!

K /Šta znamo?/	W /Šta želimo znati?/	L /Šta smo naučili?/	H /Kako smo prikupili informacije?/

Formativna procjena za ovaj čas: procjena prikupljenih dvostruko vođenih dnevnika, zapažanja o samoprocjenama i vršnjačkom procjenjivanju domaće zadaće iz uvoda u učenje, razredna KWL tabela, pismo napisano samuraju, *Činkvina* – pjesma od pet stihova

Tehnologija/mediji koje treba treba koristiti na ovom času: učenički radovi, razredna KWL tabela, tekst priče, papiri A3 formata, nastavni listić – *Činkvina*, pisma, nastavni listići za domaću zadaću – individualna KWLH tabela, rječnik i atlas

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) sljedeći čas?

b) poboljšanje ovog časa?

Autor pripreme:

Saudina Mehić, profesor razredne nastave, OŠ „Gostović“ Zavidovići

Strategija za Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

Oblast-i: Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

Razred-i: IV i V

Strategija: Intervju u tri koraka

Svrha: Svrha intervjuja je da svi učenici budu uključeni i svima se daje prilika da intervjuišu i budu intervjuisani. Učenik putem intervjuja izražava svoje mišljenje o temi, ideji, razmatra ključne ideje. Učenik je u prvom planu tako da je nastavnik više kao koordinator i po potrebi pomagač.

Koraci za nastavnika:

1. Prije intervjuja, koji se odnosi na različita gledišta kroz razmišljanje i parafraziranje, nastavnik zajedno s učenicima razmatra ključnu ideju – ideju vodilju.
2. Podijeliti učenike u tročlane timove.
3. U svakom timu izvlačenjem listića sa slovima: A, B i C učenik dobija ulogu: A postavlja pitanja, B odgovara, a C zapisuje.
4. Objasniti učenicima da se uloge rotiraju poslije svakog intervjuja, čime se svakom članu daje prilika da bude intervjuisan.
5. Nastavnik može podijeliti pitanja koja će biti postavljena tokom intervjuja (pitanja se u ovom slučaju odnose na različita razmišljanja).
6. Nastavnik može prikupiti odgovore učenika od zapisničara tako da mu to posluži kao vid formativne procjene.

Modifikacije:

- Za učenike nižeg uzrasta najbolje je da pitanja pripremi nastavnik.
- Učenici starijeg uzrasta mogu pripremiti pitanja prethodni čas ili možda za domaću zadaću.
- U četveročlanoj ekipi, koraci ove aktivnosti mogu se ovako odvijati: A intervjuiše B, dok C istovremeno intervjuiše D. Zatim se uloge obrnu. Nakon toga četveročlana grupa se okupi i svaki član izvijesti o odgovorima svog para.

Kada treba primijeniti ovu strategiju:

- Za potrebe predviđanja: Koja biste pitanja željeli istražiti, a koja su povezana s ovom temom? Šta već znate o toj temi?...
- Prilikom razmjene ličnih iskustava i izražavanja svog mišljenja: Koje kvalitete najviše cijenite kod prijatelja i zašto? Šta je za vas prijateljstvo?
- Da bismo saželi naučeno o nekoj nastavnoj jedinici: O čemu biste željeli više doznati nakon današnjeg sata? Kako ćete primijeniti ovo što ste danas naučili?
- Za razmatranje ključne ideje: Koja vam je bila nasadržajnija ideja danas? Zbog čega?
- Za ponavljanje: Koje su bile ključne tačke posljednjeg čitanja? Koji je bio najzanimljiviji dio vašeg zadatka?
- Za istraživanje koncepcija u nastavnim sadržajima: Kako pristupate pitanjima zaštite životne sredine? Kako ste riješili matematički problem?

Saudina Mehić, profesor razredne nastave, OŠ „Gostović“ Zavidovići

Tabela za formativnu procjenu: Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

KRITERIJI	1 ISPOD STANDARDA	2 PRIBLIŽNO NIVOU STANDARDA	3 STANDARDNI NIVO	4 IZNAD STANDARDA
ODREĐIVANJE KOMPOZICIJE KNJIŽEVNOG TEKSTA I PREPOZNAVANJE ULOGE POJEDINI LIKOVA	Uz poticaj i podršku nastavnika nabraja glavne likove, događaje i mjesto radnje.	Uz pomoć nastavnika određuje kompoziciju književnog teksta, opisuje likove i utvrđuje kako njihovi postupci doprinose razvoju radnje.	Određuje kompoziciju književnog teksta i prepoznaje ulogu pojedinih likova.	Samostalno određuje kompoziciju književnog teksta, analizira razvoj likova s višestrukim ili sukobljenim motivima u tekstu u cilju tumačenja njihovog doprinosa zapletu i raspletu.
SUDJELOVANJE U RAZGOVORU I SARADNJA S RAZLIČITIM SAGOVORNICIMA	Sudjeluje u razgovoru jedan na jedan, u grupi, predvođen nastavnikom. Daje kratke odgovore.	Sudjeluje u razgovoru jedan na jedan, u grupi, predvođen nastavnikom. Daje kratke i jasne odgovore. Uz podstrek od strane nastavnika postavlja smisljena pitanja.	Sudjeluje efikasno u nizu razgovora i saradnji (jedan na jedan, u grupama, predvođen nastavnikom) s različitim sagovornicima o temama i tekstovima na nivou razreda, nadogradnji na idejama drugih i jasnom izražavanju vlastitih ideja.	Vrlo efikasno sudjeluje u razgovorima. Jasno i precizno iznosi i brani svoje stavove. Iznosi i brani vlastite ideje, nadograđuje ideje drugih.
PISANJE JASNOG I SMISLENOG RADA RAZUMLJIVOG PUBLICI	Uz stalno vodstvo i podršku nastavnika piše rad u kojem su sadržaj i organizacija primjereni zadatku i svrsi.	Uz povremenu pomoć nastavnika piše jasan i smislen rad u kojem su sadržaj i organizacija primjereni zadatku, svrsi i publici.	Piše jasan i smislen rad u kojem su sadržaj, organizacija i stil primjereni zadatku, svrsi i publici.	Samostalno piše rad u kojem su sadržaj i organizacija primjereni zadatku i svrsi. Radovi su originalni i razumljivi publici.

Priprema za čas br. 1: Čitanje/Ključne ideje i detalji/Šarko/Alija Dubočanin

Razred: 5.

Ishod učenja:

- Pažljivo čita ili sluša tekst u cilju razumijevanja i donošenja logičkih zaključaka; citiranje konkretnih tekstova pri pisanju ili govoru u svrhu argumentovanja zaključaka donesenih na temelju teksta.
- Prepoznaje i objašnjava ključne ideje teksta i njihove razrade; rezimira ključne ideje na osnovu detalja koji ih dokazuju.

Pokazatelj razreda koji se pohaća:

- Prepričava poznate priče uključujući važne detalje.
- Prepričava tekst odvojeno od ličnog mišljenja; određuje temu i ključnu ideju.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

- Učenici zajedno s nastavnikom sjede u formaciji „krug“. Nastavnik pokazuje sliku psa (nastavni plakat) i pokreće diskusiju s učenicima primjenjujući strategiju „Brainstorming“.

Ključno pitanje je: **Zašto kažemo da je pas čovjekov najbolji prijatelj?**

- Sve asocijacije koje učenici navedu nastavnik zapisuje na plakat.

- Slijedi objedinjavanje ideja koje su učenici zapisali.

(Zajednički zaključak: **Pas je čovjekov najbolji prijatelj.**)

Najava nastavne jedinice: Šarko, Alija Dubočanin

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

- Interpretacija književnog teksta s fokusom na sadržajnoj/predmetnoj analizi i njenim elementima. Faze ovog dijela sata su sljedeće:

- Interpretativno čitanje priče. Nastavnik čita priču u cjelini ili koristi snimak priče putem Zvučne čitanke kako bi učenici shvatili njen smisao, događaje, razvoj radnje, pravilan izgovor riječi, naglašavanje ključnih momenata i slično.

- Globalna analiza kroz razgovor o glavnim događajima i likovima koji se spominju, uočavanje prostorno-vremenskih dimenzija – lokalizacija teksta:

Šta je neobično u ovoj priči? Zašto je Šarko bio tužan? Zašto je majka uplašena? Zašto otac kaže da pas plače sam u grmlju? Može li pas plakati? Da li je porodica, primijetivši Šarkovu tugu, promijenila svoj odnos prema njemu? Kako Šarko pokazuje svoju privrženost i prijateljstvo? Kako na to reaguju zabrinuti otac i majka? Zašto je Šarko otišao nakon što je spasio dijete? Koje osjećanje preovladava u tebi nakon posljednje dvije rečenice u priči?

- Odrediti tok događaja: učenici na nastavnom listiću koji su dobili od nastavnika dopisuju elemente toka događaja strategijom „**Razmisli, upari, razmijeni**“. Ovaj zadatak realiziraju individualno, a zatim u parovima, a nakon toga prelazimo na objedinjavanje toka događaja na tabli.

Tok događaja:

- Akijev otac priča djeci priču.
- Pas Šarko kao član porodice.
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____

- Nakon zajedničkog formulisanja toka događaja na nivou velike grupe i uočavanja glavnog događaja, slijedi određivanje **teme** priče: **Dječaka, koji je u nevolji, spašava pas.**

- Karakterizacija likova. Učenici rade u malim grupama. Imaju zadatak da za svaku navedenu osobinu napišu rečenicu iz priče kojom se izražava ta osobina i pokušaju odrediti kako postupci likova doprinose razvoju radnje.

LIK (LIKOV IZ PRIČE)	OSOBI NE	REČENICE IZ PRIČE KOJIM SE IZRAŽAVA ODREĐENA OSOBINA
1. GRUPA Šarko	umiljat, sretan, šarplaninac, lijep, velik, mrzovoljan, ljubomoran, tužan, hrabar, pažljiv, iskren prijatelj	Kad nas Šarko pogleda, samo što ne progovori. Raznježi se kad ga pomilujemo i kad mu tepamo.
2. GRUPA Otac	vrijedan, začuđen zbog Šarkove ljubomore, tužan	
3. GRUPA Majka	vrijedna, uplašena, odgovorna, tužna	

- Kada učenici upišu rečenice kojima se izražava određena osobina, pokušat će objasniti međudnos likova potkrijepljen tim rečenicama.

- Preko postupaka likova i njihovih osobina učenici dolaze do ključne ideje – pouke koju ova priča nosi u sebi. (Razgovarati i zapisati učeničke prijedloge.)

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primjene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

- Podijeliti učenicima nastavne listiće sa četiri pitanja na koje će odgovoriti. Oni će biti osnova za formativnu procjenu i pokazati kako su učenici shvatili i razumjeli tekst, tj. ključne ideje i pojedinosti.

Nastavni listić: ODGOVORI NA PITANJA:

1. Kako Šarko pokazuje svoju privrženost i prijateljstvo?
2. Koje osjećanje prevladava u tebi nakon posljednje dvije rečenice u priči?
3. Odredi vrijeme i mjesto radnje priče „Šarko“:

VRIJEME RADNJE:

MJESTO RADNJE:

4. Odredi temu i ideju priče „Šarko“

TEMA:

IDEJA:

Grupe će na kraju imati zadatak da prezentiraju pred tablom odgovor na jedno od gore navedenih pitanja, a drugi učenici će provjeriti jesu li dobro odgovorili na svojim listićima. Nastavnik odgovore zapisuje na plakat.

Zadaća: TEHNIKA GROZD (nastavni listić). Napiši Šarkove fizičke i karakterne osobine. Ova zadaća je ujedno „otvaračka aktivnost“ na narednom času predviđenom za oblast Usmeno izražavanje i slušanje.

Formativna procjena za ovaj čas: nastavni listići – određivanje toka događaja primjenom strategije *Razmisli, upari, razmijeni*, radovi učenika koji se odnose na karakterizaciju likova, prijedlozi ključne ideje, nastavni listići – pitanja za učenike

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: tekst iz Čitanke, multimedija, kopije nastavnog listića: tok događaja, provjera razumijevanja teksta, zadaća – TEHNIKA GROZD, kopije tabele „karakterizacija likova“, plakat

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) *sljedeći čas?*

b) *poboljšanje ovog časa?*

Autor pripreme:

Amela Bekrić, profesor razredne nastave, OŠ „Ćamil Sijarić“ Zenica

**Priprema za čas br. 2: Usmeno izražavanje i slušanje/Prezentacija znanja i ideja/
Šarko/Alija Dubočanin**

Razred: 5.

Ishod učenja:

- Prezentira informacije, nalaze i dokaze tako da slušatelji mogu slijediti tok obrazlaganja, a organizacija, razvoj i stil primjereni su zadatku, svrsi i publici.

Pokazatelj razreda koji se pohvađa:

- Iznosi tvrdnje i nalaze, navodeći ideje logičkim redosljedom i korištenjem primjerenih opisa, činjenica i detalja da naglasi glavne ideje ili teme; održava primjeren kontakt očima, adekvatnu glasnoću i jasan izgovor.

Uvod u učenje: *Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?*

- Čas počinje analizom zadatke. Učenici su imali zadatak da napišu Šarkove fizičke i karakterne osobine. **(TEHNIKA – GROZD)**

- Koristeći strategiju **AUTOROVA STOLICA**, učenici čitaju zapisane riječi (ključni pojmovi): jedan učenik čita i navodi primjerene opise i detalje iz priče koji potkrepljuju napisano, ostali pažljivo slušaju, a zatim daju svoje komentare i eventualne prijedloge za poboljšanje napisanog. Ponoviti temu i ideju priče.

- Razgovor s učenicima: Jučer smo pročitali priču „Šarko“. Iz čije perspektive, ili uloge, se govori u priči? Danas ćemo se malo detaljnije pozabaviti pitanjem kakva bi bila priča psa o životu s porodicom kad bi je on mogao ispričati.

- Najava nastavne jedinice i zapis naslova na tabli.

Kroz učenje: *Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?*

- Dati upute učenicima: Unutar malih grupa popuniti tabelu za zabilješke po **Kornelovom metodu**. Učenici popunjavanju ključne tačke, napomene o ključnim tačkama, a u sažetku vode računa da on izgleda kao priča koju priča Šarko. U radu će koristiti nastavni listić koji je korišten u uvodnom dijelu časa. Sažetak zapisuju na papiru A3 formata i postavljaju na zid u vidu galerije.

- Interpretativno čitanje priče. Nastavnik čita priču u cjelini kako bi učenici mogli realizirati postavljeni zadatak.

- **Šetnja galerijom:** Svaka grupa zauzme mjesto ispred svog plakata. Na znak učitelja grupe se zarotiraju kako bi pregledale, procijenile i evaluirale rad drugih grupa. O svojim procjenama vode bilješke, a kratke komentare mogu zapisati na papir i zalijepiti ga. Učenici se rotiraju sve dok ne dođu ponovo do svog rada. Nakon obilaska galerije svih radova, grupe se vraćaju do svog plakata i razgovaraju o komentarima koji su upućeni na rad njihove grupe.

- Strategijom **“Kolo – naokolo”** učenici malih grupa pričaju priču. (usmeno)

- Nakon naizmjeničnog pričanja priče slijedi diskusija na nivou velike grupe.

Nakon učenja: *Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času*

- Refleksija: Učenici sjede u formaciji kruga. Nastavnik pokreće diskusiju o priči koju su učenici ispričali postavljanjem pitanja: Šta bi savjetovali Šarku da uradi? Zašto?

Učenici odgovor formulišu po modelu: Savjetovao/savjetovala bih Šarku da _____ jer _____.

Naprimjer: Savjetovala bih Šarku **da se vrati Akijevoj porodici jer su tužni što ih je napustio i mnogo ga vole.**

Učenici će pročitati svoje odgovore koje su zapisali na sticky notes i zalijepiti ih na flip-chart papir koji će stajati na zidu učionice. Učenici će imati mogućnost da promijene svoje stavove tokom narednog časa.

- Zadaća: Napisati ili predstaviti ilustracijom kraj priče s izmjenom toka radnje.

Formativna procjena za ovaj čas: prikupiti učeničke zabilješke po Kornelovom metodu da bi se analizirala tačnost napisanog na osnovu slušanja

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: tekst iz Čitanke, kopije nastavnog listića – tabela za zabilješke po Kornelovom metodu, flip-chart, sticky notes, plakat

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za: a) sljedeći čas? b) poboljšanje ovog časa?

Autor pripreme:

Amela Bekrić, profesor razredne nastave, OŠ „Čamil Sijarić“ Zenica

**Priprema za čas br. 3: Pisanje/Pisanje i distribucija pisanih radova/Šarko/Alija Dubočanin
Razred: 5.**

Ishod učenja:

- Usavršava svoj pisani rad planiranjem, revizijom, redigovanjem ili pokušajem novog pristupa.

Pokazatelj razreda koji se pohvađa:

- Uz ograničeno vodstvo i podršku vršnjaka i odraslih, piše rad i po potrebi ga mijenja i usavršava – popravlja već napisani rad ili piše novi s pokušajem drugačijeg pristupa.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

- Čas započeti analizom zadaće. Učenici su imali zadatak da napišu ili predstavu ilustracijom kraj priče s izmjenom toka radnje. Na plakat koji se nalazi na zidu učionice, učenici u T-tabelu lijepe svoje radove u odgovarajuću kolonu.

- Strategija **T-TABELA**

SRETAN KRAJ	TUŽAN KRAJ

- Nekoliko učenika će pročitati kraj priče s izmjenom toka radnje ili opisati ilustraciju, ostali pažljivo slušaju, a zatim daju svoje komentare i eventualne prijedloge za poboljšanje napisanog.

- Najava nastavne jedinice i zapis naslova na tabli.

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

- Kroz razgovor s učenicima o radovima koje su na početku časa zalijepili u T-tabelu doći do zajedničkog zaključka da su svi učenici u pisanju priče s izmjenom toka radnje napisali da je kraj sretan i da se Šarko vratio u Akijevo porodicu.

- Generiranje ideja: Kako bismo mogli pomoći Šarku i Akijevoj porodici da ponovo žive zajedno? Dozvoliti učenicima da ponude različite ideje, a zatim inicirati svoju ideju: Napisati pismo Akijevoj porodici i objasniti im zašto je Šarko otišao. Šta bi trebalo da bude glavna ideja pisama? Kako možete iskoristiti zabilješke po Kornelovom metodu s prethodnog časa?

- Osvrt na zabilješke po Kornelovom metodu: U sažetku su ključne tačke i glavna ideja koju Šarko želi da prenese Akijevim roditeljima.

- Upoznavanje učenika sa zadatkom: Učenici će u nastavku časa imati dvadeset minuta za samostalan rad na pisanju pisma Akijevim roditeljima.

- Upute za pisanje:

- Napiši svoje ideje na papir
- Napiši što je moguće više ideja o datoj temi
- Pusti ideje da teku, ali koristi planiranje kao smjernicu ili neki grafički organizator (zabilješke s prethodnog časa)
- U ovoj fazi u centru pažnje je sveukupna struktura, dobar početak, sredina i kraj, u fokusu je sadržaj, a ne gramatika i pravopis.

- Samostalno pisanje (nastavni listić).

- Nakon pisanja pisama slijedi revizija – proces revizije napisanog:

U ovom dijelu časa učenici revidiraju napisano, pokušavaju promijeniti i poboljšati napisano dodavanjem, uklanjanjem i „pojačavanjem“, a zatim dijele svoj rad s drugima. Koristeći strategiju **AUTOROVA STOLICA**, učenici čitaju pisma: jedan učenik čita, ostali pažljivo slušaju, a zatim daju svoje komentare i eventualne prijedloge za poboljšanje napisanog.

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primjene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

- Redigovanje napisanog pomoću Kontrolne liste za redigovanje (nastavni listić). Objasniti učenicima da se ovdje radi o koraku „lektorisanja, ispravljanja i poliranja.“ Ispravljaju se mehaničke, gramatičke i pravopisne greške u pisanju.

- Nakon ilustracija napisanog pisma, učenici su spremni da svoj rad podijele s drugima. Slijedi dogovor za objavljivanje radova. Nakon povratne informacije od strane nastavnika, radovi mogu biti zalijepljeni na plakatu koji može ostati na zidu učionice ili biti izložen u holu škole. Zajedničke ili pojedinačne fotografije radova mogu biti objavljene i na internetu

Formativna procjena za ovaj čas:

Nastavnik će prikupiti pisma koja su učenici napisali i kontrolne liste za redigovanje.

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: T-tabele, učenička pisma, tekst iz Čitanke, Kontrolna lista za redigovanje

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) sljedeći čas?

b) poboljšanje ovog časa?

Autor pripreme:

Amela Bekrić, profesor razredne nastave, OŠ „Ćamil Sijarić“ Zenica

Strategija za Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

Oblast-i: Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

Razred-i: I–V

Strategija: Misli – upari – razmijeni

Svrha: Ova je strategija brza aktivnost saradničkog učenja koja od učenika traži da razmišljaju o tekstu i da im kolege pomažu u oblikovanju ideja. Podstiče učenike da prošire razmišljanje. Poboljšavanjem usredsređenog, kratkoročnog, smislenog razgovora između učenika ova strategija uvodi učenike u odnose saradnje vršnjaka. Kako učenici uče sarađivati na složenijim zadacima, te neformalne strukture mogu poslužiti da olakšaju grupnu interakciju.

Koraci za nastavnika:

1. Na pitanja koja je nastavnik pripremio unaprijed, učenici daju svoj odgovor.
2. Zamoliti učenike da nekoliko minuta pojedinačno razmisle o mogućim odgovorima na postavljena pitanja.
3. Učenici se podijele u parove i razmjenjuju odgovore pokušavajući dobiti odgovor koji uključuje ideje u paru. Za ovu aktivnost potrebno je samo nekoliko minuta.
4. Objedinjavanje odgovora koji uključuju ideje u paru na nivou velike grupe.

Modifikacije:

- Učenici prvog razreda strategiju primjenjuju nakon što nauče čitati i pisati. Nastavnik može dati nepotpune rečenice u koje učenici upisuju riječ koja nedostaje. (Kombinirati strategiju Nastavak na nedovršene rečenice i strategiju Misli – upari – razmijeni.)
- Učenici II i III razreda koriste strategiju za oblast Čitanje – književni tekstovi, Pisanje – gramatika i pravopis.
- Učenici IV i V razreda kroz iste oblasti koriste strategiju za složenije zahtjeve uključujući i informativne tekstove.

Kada treba primijeniti ovu strategiju:

- Može se primijeniti na većinu nastavnih sadržaja.
- Pogodna je za rad u velikim grupama i odlična je za početak razgovora.
- Može se ponavljati nekoliko puta tokom čitanja ili predavanja.

Amela Bekrić, profesor razredne nastave, OŠ „Ćamil Sijarić“ Zenica

Tabela za formativnu procjenu: Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

KRITERIJI	1 ISPOD STANDARDA	2 PRIBLIŽNO NIVOU STANDARDA	3 STANDARDNI NIVO	4 IZNAD STANDARDA
PREPRIČAVANJE PRIČE UZ VAŽNE DETALJE	Prepričava priču na osnovu detaljnih pitanja kako bi reproducirao glavne događaje.	Prepričava poznate priče ali ne navodi sve važne detalje iz sadržaja priče.	Prepričava poznate priče uključujući važne detalje.	Prepričava poznate priče uključujući važne detalje i izvodi zaključke koji su u vezi s događajima iz stvarnog života.
PREPRIČAVANJE PRIČE I ODREĐIVANJE TEME I KLJUČNE IDEJE	Prepričava priču na osnovu detaljnih pitanja, uočava temu ali ne i ključnu ideju.	Prepričava priču na osnovu zajednički sastavljenog plana, uočava temu i ideju povezuje s poznatim poslovicama.	Prepričava tekst odvojeno od ličnog mišljenja; određuje temu i ključnu ideju.	Prepričava tekst odvojeno od ličnog mišljenja, detaljno opisuje događaje, transformiše upravni govor u neupravni, uočava temu i ključnu ideju u formi zaključka.
IZNOŠENJE TVRDNJI I DOKAZA, KORIŠTENJE OPISA I ČINJENICA, JASAN IZGOVOR, GLASNOĆA	Izveštava o temi ili tekstu, ispriča priču, uz poticaj i podršku navede dodatne pojedinosti.	Uz poticaj i podršku iznosi tvrdnje i nalaze, navodi ideje logičkim redoslijedom korištenjem primjerenih opisa i detalja da naglasi glavne ideje ili teme govoreći jasno.	Iznosi tvrdnje i nalaze, navodeći ideje logičkim redoslijedom i korištenjem primjerenih opisa, činjenica i detalja da naglasi glavne ideje ili teme; održava primjeren kontakt očima, adekvatnu glasnoću i jasan izgovor.	Iznosi tvrdnje, nalaze i dokaze jasno, sažeto i logično, održava primjeren kontakt očima tako da slušaoci mogu slijediti tok obrazlaganja, a razrada, suština i stil su primjereni svrsi i zadatku.
PISANJE RADOVA, MIJENJANJE I USAVRŠAVANJE I NOVI PRISTUP PRILIKOM PISANJA	Uz stalni poticaj nastavnika i pomoć piše rad u kojem su sadržaj i organizacija djelimično primjereni zadatku i svrsi.	Uz povremenu pomoć nastavnika i vršnjaka piše rad koji mijenja i usavršava – popravljajući već napisani rad ili piše novi s pokušajem drugačijeg pristupa samo uz vodstvo i podršku.	Uz ograničeno vodstvo i podršku vršnjaka i odraslih, piše rad i po potrebi ga mijenja i usavršava – popravljajući već napisani rad ili piše novi s pokušajem drugačijeg pristupa.	Samostalno piše rad i po potrebi ga mijenja i usavršava – popravljajući već napisani rad ili piše novi s pokušajem drugačijeg pristupa.

Priprema za čas br. 1: Čitanje/Ključne ideje i detalji/Aska i vuk/Ivo Andrić

Razred: 5.

Ishod učenja:

- Analizira likove, događaje i ideje, te njihove međudnose u tekstu.

Pokazatelj razreda koji se pohađa:

- Određuje kompoziciju – strukturu književnog teksta i prepoznaje ulogu pojedinih likova.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

ANKETA:

Razgovor o navedenoj izreci: „**Ako tražiš gdje je pakao pitaj umjetnika, ako nema umjetnika onda si već u paklu.**” – Avigdor Pawsner – Šta se ovom izrekom želi reći? (*učenici iznose svoja mišljenja pišući ih na stikere koje lijepimo na pomoćnu tablu*) Nakon postavljanja stikera, čitam nekoliko primjera.

BRAINSTORMING – GROZD :

Učeničke asocijacije na riječ UMJETNOST nastavnik zapisuje na pripremljeni plakat.

DEMONSTRACIJA:

Gost na času je djevojčica koja pohađa baletsku školu. Učenicima demonstrira opremu koja je potrebna jednoj balerini. Pokazuje im neke osnovne baletne pokrete i korake i tako učenici uočavaju koliko je teško izvoditi baletne pokrete. Učenici treba da zaključe da je i balet umjetnost. Djevojčica-balerina demonstrira i fotografije jedne baletne predstave (Prilog br. 1). Na taj način povlačimo paralelu s pozorišnim predstavama i podsjećamo se na pojmove *pozorište, scena, kostimografija....*

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

PREDVIĐANJE NA OSNOVU POJMOVA:

Postavljam slike čobana s ovcama, puške, vuka (Prilozi br. 2, 3 i 4) i ponovo pozivam balerinu. Od učenika tražim da promisle kakva bi se priča mogla napraviti od ovih pojmova.

TABELA ZA PREDVIĐANJE:

Nastavnik pojašnjava učenicima da će danas čitati priču „Aska i vuk“ koju je napisao Ivo Andrić. Upoznaju se, također, s činjenicom da će je čitati u dijelovima. Prije čitanja svakog dijela oni imaju zadatak da pretpostave šta će se desiti u tom dijelu. Osim što treba da napišu pretpostavku u jednoj rečenici, potrebno je da napišu koje dokaze imaju za to. Prije svakog čitanja pojedinog dijela priče nekoliko učenika čita svoja predviđanja. Nakon čitanja dijela priče putem razgovora dolazimo do zaključka šta se uistinu desilo u tom dijelu priče. Na taj način ćemo u trećoj koloni da dobijemo kompoziciju priče. Potrebno će biti da se posebno obrati pažnja na aktivnost učenika i tačnost njihovih određivanja dijelova kompozicije, jer će to poslužiti nastavniku za formativnu procjenu. Učenicima je potrebno objasniti da je priča pisana ekavskim izgovorom, a ne ijekavskim koji mi koristimo.

Šta misliš da će se desiti u priči?	Koje dokaze imaš?	Šta se uistinu desilo?
PRVI DIO (UVOD)		
DRUGI DIO (ZAPLET)		
TREĆI DIO (VRHUNAC)		
ČETVRTI DIO (RASPLET)		
PETI DIO (KRAJ)		

UPARI I RAZMIJENI:

U ovom dijelu učenici u parovima treba da prodiskutuju o ideji književnog djela (koja je to osnovna misao koja je u djelu prisutna). Svoje zaključke u parovima zapisuju na listiće koje lijepimo na poseban plakat. Čitamo iznesene ideje o tekstu. Neke od ideja koje bi učenici mogli da uoče su: *Ako nešto u životu jako želiš, moraš da se jako trudiš i budeš uporan. Protiv onoga što je ružno u svijetu oko nas možemo da se borimo i umjetnošću. Umjetnost i volja za otporom pobjeđuju svako zlo, pa i samu smrt. Ljepota ima moć da oplemenjuje i potiskuje u čovjeku niske nagone.* Zapisujem jednu ideju na tablu.

NASTAVNI LISTIĆ – s ciljem provjere shvaćenosti teksta učenici treba samostalno da odrede koja je tema priče prema ponuđenim odgovorima u udžbeniku. Odgovarajući oblačić treba da oboje.

Dok učenici prepisuju sadržaj s table, nastavnik pregleda nastavne listiće. Sadržaj „tabela za predviđanje“ nastavnik će pregledati nakon časa i povratnu informaciju predočiti učenicima na narednom satu.

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Zadaća – odgovoriti na pitanja s ciljem dodatne analize likova i njihovih osjećaja i postupaka.

1. Likovi u ovoj pripovijetci su neobični. To su ovčica Aska i vuk. Šta saznajemo o Aski?¹
2. Kako se ona osjećala u toj svijetloj zelenoj čistini? Zaokruži!
 - ✓ opijeno
 - ✓ radosno
 - ✓ zaneseno
 - ✓ rasijano
 - ✓ izgubljeno
 - ✓ tužno
 - ✓ omamljeno
3. S kim se Aska iznenada susrela?
4. Kako je ona doživjela taj susret?
5. Šta vuk predstavlja u ovčijem svijetu?
6. Opiši vuka!
7. Aska je dobro znala da susret s vukom donosi smrt. Šta je u tom neočekivanom trenutku uradila, već od straha, premrla Aska?
8. Kakvi su bili ti prvi koraci i koje je osjećanje prožimalo na smrt preplašenu Asku?
9. Šta se dogodilo kada je Aska krenula u igru „iznad škola i poznatih pravila, mimo svega što se uči i zna“?
10. U šta se pretvorio taj lukavi, hladni, matori kurjak? Zaokruži!
 - ✓ krvoloka
 - ✓ radoznalca
 - ✓ znatiželjnika
 - ✓ zanesenjaka

¹ Pitanja i zadaci preuzeti iz Čitanke za peti razred devetogodišnje osnovne škole, Almira Hadžihrustić, Klett, 2008.

Formativna procjena za ovaj čas:

Analizom učeničkih odgovora u fazi predviđanja i riješenih nastavnih listića nastavnik provodi formativnu procjenu časa.

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: tekst priče, slike (čoban sa stadom, puška, vuk), gošća balerina i njena oprema, nastavni listići, papir za plakat, marker

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Sadržaj ove nastavne pripreme je predviđen za blok čas.

Koje promjene biste preporučili za:

a) *sljedeći čas?*

b) *poboljšanje ovog časa?*

Autor pripreme:

Amela Brdarević, profesor razredne nastave, OŠ „Skender Kulenović“ Zenica

Prilozi: 1, 2, 3, i 4

Fotografije dječije baletne predstave „Bal@“ baletnog studija Ars Zenica, mart, 2013. godine

Priprema za čas br. 2: Usmeno izražavanje i slušanje/Razumijevanje i saradnja/**Aska i vuk/Ivo Andrić****Razred: 5.****Ishod učenja:**

- Priprema se i sudjeluje efikasno u nizu razgovora i saradnji s različitim sagovornicima, nadogradnji na idejama drugih i izražavanju vlastitih ideja jasno i uvjerljivo.

Pokazatelj razreda koji se pohađa:

- Postavlja konkretna pitanja i odgovora na njih uz objašnjenje i iznošenje detalja, stavljajući komentare koji doprinose temi, tekstu ili pitanju koje se razmatra.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

ANALIZA ZADAĆE – Izvršiti pregled i analizu zadaće s prethodnog časa.

IZMIJEŠANE SEKVENCE

Dijelovi kompozicije (uvod, zaplet, vrhunac, rasplet i kraj) pripovijetke „Aska i vuk“ su zapisani svaki na poseban komad papira. Papiri su izmiješani i postavljeni na tablu. Učenici treba da slože događaje pravilnim redoslijedom. Prozivam jednog po jednog učenika da izađu pred tablu i stave papir s navedenim jednim od događaja, tamo gdje smatraju da mu je mjesto. Kad se učenici slože u pogledu redoslijeda, treba da prouče tekst kako bi vidjeli da li su zadani elementi i u tekstu poredani istim redoslijedom kojim su ih poredali učenici.

KOMPOZICIJA

UVOD:	<i>Rođenje male ovčice Aske i odrastanje s njenom majkom Ajom.</i>
ZAPLET:	<i>Aska voli da luta šumom, pleše i ne sluša savjete svoje majke.</i>
VRHUNAC:	<i>Aska zalazi duboko u šumu gdje je sreće krvoločni vuk, ali ga Aska svojim plesom zainteresuje i on je opčinjen prati.</i>
RASPLET:	<i>Čobani iz sela kreću u potragu za Askom i ugledaju fascinantan prizor. Oni pucaju i ubijaju vuka.</i>
KRAJ:	<i>Aska se vraća kući kao pobjednik, živa i zdrava.</i>

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

PITANJA I ZADACI – GRUPNI RAD: Nakon što učenici urade zadatke u grupama slijedi izvještavanje. Nakon izvještavanja svake grupe na tabli zapisati najvažnije zaključke (mjesto i vrijeme radnje, likove)

1. grupa
 - Odrediti mjesto radnje i navesti citate u kojima se pominje mjesto dešavanja radnje.
 - Odrediti glavne i sporedne likove.
2. grupa
 - Odrediti vrijeme radnje i navesti citate u kojima se pominje vrijeme dešavanja radnje.
 - Likove u djelu podijeliti na pozitivne i negativne.
3. grupa
 - Intervjušite Asku! Koja pitanja biste joj postavili kako bi vam ona objasnila svoje postupke?
4. grupa
 - Intervjušite vuka! Koja pitanja biste mu postavili kako bi vam on objasnio svoje postupke?
5. grupa

LEDENI BRIJEG

Odrediti unutrašnje i vanjske osobine Aske i predstaviti ih strategijom „Ledenog brijega“.

6. grupa

LEDENI BRIJEG

Odrediti unutrašnje i vanjske osobine vuka i predstaviti ih strategijom „Ledenog brijega“.

RAZGOVOR

Analiziramo urađeno. Ko su likovi u pripovijetki? Koje su njihove osobine? Šta smo naučili iz nje? Da li je škola Aski pomogla da se odbrani od opasnosti? Objasnite! Kako se zovu priče u kojima životinjski likovi imaju ljudske osobine i iz kojih možemo da izvučemo pouku? Po čemu se ova pripovijetka razlikuje od basni koje smo čitali prije? (*autor je poznat i ona nije kratka*) Koja bi ovo vrsta pripovijetke bila? (*učenici treba da zaključe da je ovo umjetnička basna i taj podatak zapisati na tabli*)

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

SAČUVAJ POSLJEDNJU RIJEČ ZA MENE

Ova strategija olakšava promišljanje i refleksiju poslije čitanja. Ona predstavlja okvir za razrednu diskusiju o tekstu. Korisna je jer se njome omogućuje da se i „ćutljivi“ i „stidljivi“ učenici uključe u razrednu diskusiju.

Koraci za provedbu strategije:

1. Potrebno je da učenici pronađu jedan ili više citata koje smatraju osobito zanimljivim ili vrijednim komentara.
2. Učenik zapiše citat na stiker ili komadić papira navodeći i broj stranice na kojoj se može naći taj citat.
3. Sa druge strane papira učenik zapiše komentar o tom citatu. Može ga razraditi, ne složiti se s njim, ili učiniti nešto treće.
4. Učenici na idući čas donesu svoje papiriće s citatima i nastavnik prozove nekog da svoj pročitana naglas. (Pomaže ako učenik kaže svima s koje je stranice citat kako bi svi mogli lakše pratiti.)
5. Nakon što se pročita određeni citat, nastavnik traži komentare i reakcije od ostalih učenika. Paziti da diskusija ne skrene s teme i ograničiti komentare koji bi mogli postati zajedljivi ili sitničavi. I nastavnik može dati svoje komentare.
6. Za zaključivanje diskusije o citatu, nastavnik zatraži da učenik, koji ga je odabrao, naglas pročita svoj komentar ili komentare. Ključni momenat je sljedeći: nakon toga više nema diskusije. Učenik koji je zapisao neki citat ima posljednju riječ u vezi s njim. (Nastavnici! Ponekad će vam biti jako teško suzdržati se da ne ubacite posljednji komentar, ali to nije pošteno! To je protiv pravila.)
7. Nastavnik sada može pozvati nekog drugog učenika da pročita svoj citat i iznova pokrene cijeli postupak. Malo je vjerovatno da će nastavnik prozvati sve učenike da pročitaju svoj citat u sklopu jednog nastavnog časa. Odabrat će samo nekoliko učenika.

Formativna procjena za ovaj čas:

Analizom učeničkih izvještavanja nakon grupnoga rada i u toku razgovora o analizi urađenog nastavnika provodi formativnu procjenu. I sami učenici su u mogućnosti da samostalno odrede svoj nivo postignuća na razrednoj tabeli s formativnom procjenom.

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: tekst priče, nastavni plakati na kojima je naveden tok događaja, zadaci na papirima za grupni rad, flomasteri, razredna tabela s formativnom procjenom

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Sadržaj ove nastavne pripreme je predviđen za blok čas.

Koje promjene biste preporučili za:

a) *sljedeći čas?*

b) *poboljšanje ovog časa?*

Autor pripreme:

Amela Brdarević, profesor razredne nastave, OŠ „Skender Kulenović“ Zenica

Priprema za čas br. 3: Pisanje/Gramatika i pravopis/Aska i vuk/Ivo Andrić

Razred: 5.

Ishod učenja:

- Pokazuje vladanje pravopisnim pravilima i interpunkcijom.

Pokazatelj razreda koji se pohvađa:

- Poštuje pravila zamjene glasa jat u pisanju.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

SAČUVAJ POSLJEDNJU RIJEČ ZA MENE

Učenici su pripremili svoje citate i komentare. Prozivam jednog učenika koji čita citat koji je odabrao. Ostali učenici ga pronalaze u svojim udžbenicima. Tražim od ostalih učenika da kažu svoje komentare, mišljenja o pročitanoj citatu. Diskutujemo o njemu. Nakon toga učenik koji je odabrani citat pročitao, čita i svoj komentar. Na tome se završava diskusija o tom citatu. Na isti način voditi diskusiju o još par citata.

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

RAZGOVOR

Šta je pravopis? Zašto je on važan? Koliko ste se puta zapitali kada je trebalo da napišete ili izgovorite neku riječ. Kako znati kada u riječi treba iskoristiti glasovnu skupinu –je, a kada glasovnu skupinu –ije?

Izgovorite ove riječi ekavskim izgovorom: **cena, telo, pre, svet, zevati, petao, mena** ... Kakvo je –e u njima, dugo ili kratko? Kako ćete onda te riječi izgovoriti i napisati ijekavskim izgovorom? (*cijena, tijelo, prije, svijet, zijevati, pijetao, mijena...*) Da biste dobili pravilan oblik najprije treba odrediti dužinu glasa –E u ekavskom izgovoru.

MINI-PREDAVANJE – pravilo zapisati ukratko na tabli.

Da ustanovimo opće pravilo:

- a) Ukoliko je u riječi –e dugo u ijekavskom govoru će biti zamijenjeno sa –ije.
- b) Ukoliko je u riječi –e kratko u ijekavskom govoru će biti zamijenjeno sa –je.

UVJEŽBAVANJE

Na plakatu su ispisani primjeri riječi. Određujemo koja je riječ pravilna. Za svaku riječ koristimo prvo ekavski izgovor, određujemo dužinu glasa –e i obilježavamo koji je oblik tačan. Primjeri riječi na plakatu su: *Cjeniti ili cijeniti? Ljepiti ili lijepiti? Svjestan ili svijestan? Obavjestiti ili obavijestiti? Dječak ili diječak? Pjesma ili pijesma? Namjeniti ili namijeniti? Uspjeti ili uspijeti? Ogrjev ili ogrev?*

RAD U GRUPAMA

Učenici su podijeljeni u 6 grupa. Svaka grupa ima određeni odlomak pripovijetke Aska i vuk da prepíše u svoje sveske ijekavski izgovorom. Pri zapisivanju potrebno je da riječ koju su „ispravili“ napišu drugom bojom. Prvo rade samostalno, a zatim razmijenjuju urađeno unutar grupe. Kod izvještavanja riječi svake grupe koje su napisane ijekavskim izgovorom zapisujem na tabli. Tako provjeravamo tačnost urađenog i rješavamo eventualne dileme oko izgovora/zapisivanje riječi.

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

NASTAVNI LIST

Sljedeći odlomak pripovijetke „Aska i vuk“ prepisi ijekavskim izgovorom. Pazi na rukopis!

U šumi je bilo još mlečne magle koja se, kao ostatak neke čudne noćne igre, povlačila pred suncem. Belo i svetlo i tiho. Slaba vidljivost i potpuna tišina stvarale su začaran predeo u kom prostor i daljina nisu imali mere i u kojem je vreme gubilo svoje značenje.

Domaći zadatak – Odabрати zadatak:

- osmisli plakat za baletnu predstavu „Aska i vuk“,
- osmisli plakat za pozorišnu predstavu „Aska i vuk“
- osmisli plakat za animirani film „Aska i vuk“
- osmisli naslovnici knjige

Formativna procjena za ovaj čas:

Analizom učeničkih izvještavanja nakon grupnoga rada i u toku razgovora o analizi urađenog provodim dio formativne procjene. Potpunu procjenu radim na nastavnim listovima.

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: tekst priče, plakat, nastavni listovi

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) sljedeći čas?

b) poboljšanje ovog časa?

Autor pripreme:

Amela Brdarević, profesor razredne nastave, OŠ „Skender Kulenović“ Zenica

Strategija za Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

Oblast-i: Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

Razred-i: IV i V

Strategija: Sačuvaj posljednju riječ za mene

Svrha: „Sačuvaj posljednju riječ za mene“ je aktivnost za olakšavanje promišljanja i refleksije poslije čitanja. Ona predstavlja okvir za razrednu diskusiju o tekstu. Ova je strategija posebno korisna da se i neaktivni, šutljivi i stidljivi učenici uključe u razrednu diskusiju.

Koraci za nastavnika:

1. Potrebno je da učenici, dok čitaju dio teksta, pronađu jedan ili više citata koje smatraju zanimljivim ili vrijednim komentara.
2. Učenik zapiše taj komentar na indeksnu karticu ili komadić papira, pazeći pri tom da ne zaboravi zapisati i broj stranice na kojoj se može naći taj citat.
3. Na drugoj strani papira, učenik zapiše komentar o tom citatu. Učenik može taj citat razraditi, ne složiti se s njim, ili učiniti nešto treće.
4. Učenici na idući čas donesu svoje papiriće s citatima i nastavnik prozove nekog da svoj pročita naglas. (Pomaže ako učenik kaže svima s koje je stranice citat kako bi svi mogli lakše pratiti.)
5. Nakon što se pročita određeni citat, nastavnik traži komentare i reakcije od ostalih učenika. Paziti da diskusija ne skrene s teme i ograničiti komentare koji bi mogli postati zajedljivi ili sitničavi. I nastavnik može dati svoje komentare.
6. Za zaključivanje diskusije o citatu, nastavnik zatraži da učenik, koji ga je odabrao, naglas pročita svoj komentar ili komentare. Stvar je u ovome: nakon toga više nema diskusije. Učenik koji je zapisao neki citat ima posljednju riječ u vezi s njim. (Nastavnici! Ponekad će vam biti jako teško suzdržati se da ne ubacite posljednji komentar, ali to nije pošteno! To je protiv pravila.)
7. Nastavnik sada može pozvati nekog drugog učenika da pročita svoj citat i iznova pokrene cijeli postupak. Malo je vjerovatno da će nastavnik prozvati sve učenike da pročitaju svoj citat u sklopu jednog nastavnog časa. Odabrat će samo nekoliko učenika.

Modifikacije:

- Rad u manjim grupama: Svaki učenik bira jedan citat i zapisuje ga na list formata A4. Na listu se nalazi i ime učenika koji je odabrao citat. List putuje do sljedećeg učenika koji treba da napiše svoj komentar na taj citat. Nakon toga list se šalje sljedećem učeniku koji također komentariše isti citat. Tako se radi sve dok list ne dođe ponovo do učenika koji je odabrao i zapisao citat. Njegov komentar treba da bude zadnji zapisan na listu. Nakon toga slijedi čitanje citata i komentara pred velikom grupom.

- Jedna od mogućnosti je i da se ova strategija koristi za planiranje pisanja. Svi koraci teku kao i u prethodnoj stavci, ali učenik koji je odabrao citat ne piše svoj komentar na njega nego ima zadatak da osmisli priču prema komentarima ostalih učenika koje mu mogu poslužiti kao „niti vodilje“.
- Umjesto čitanja citata i komentara pred velikom grupom može da se napravi galerija u kojoj će se izložiti listovi s citatima i komentarima.

Kada treba primijeniti ovu strategiju:

- Ova strategija se može koristiti u fazi nakon čitanja teksta za olakšavanje promišljanja i refleksije na tekst.
- Strategija kao poveznica za naredni čas na kojem se koristi dati tekst a u fazi uvoda u učenje.
- Na času na kojem se radi oblast Pisanja učenici je mogu koristiti kao „niti vodilje“.

Amela Brdarević, profesor razredne nastave, OŠ „Skender Kulenović“ Zenica

Tabela za formativnu procjenu: Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

KRITERIJI	1 ISPOD STANDARDA	2 PRIBLIŽNO NIVOU STANDARDA	3 STANDARDNI NIVO	4 IZNAD STANDARDA
ODREĐIVANJE KOMPOZICIJE DJELA	Ima veće teškoće u određivanju sadržaja dijelova priče, te teže uočava likove.	Određuje kompoziciju djela uz previše detalja i uočava likove.	Određuje kompoziciju – strukturu književnog teksta i prepoznaje ulogu pojedinih likova.	Samostalno određuje kompoziciju, prepoznaje ulogu pojedinih likova i iznosi svoje ideje vezane za tekst kroz poređenje likova s likovima iz drugog teksta.
FORMULACIJA KONKRETNIH PITANJA, ODGOVORA I KOMENTARA	Postavlja nedovoljno konkretna pitanja. Odgovori na pitanja su siromašni i donekle tačni.	Postavlja pitanja vezana uz tekst. Odgovora tačno i daje objašnjenja bez pozivanja na tekst.	Postavlja konkretna pitanja i odgovora na njih uz objašnjenje i iznošenje detalja, stavljajući komentare koji doprinose temi, tekstu ili pitanju koje se razmatra.	Potiče razgovore postavljanjem pitanja i odgovaranjem, te pojašnjava, potvrđuje ili osporava ideje i zaključke.
PISANJE GLASOVNIH SKUPINA –JE I –IJE	Pravi greške u zamjeni glasa <i>jat</i> i teže ih uočava i uz poticaj.	Poštuje pravila zamjene glasa <i>jat</i> u pisanju uz manje greške koje nakon poticaja ispravlja.	Poštuje pravila zamjene glasa <i>jat</i> u pisanju.	Uočava i ispravlja pogreške u zamjeni glasa <i>jat</i> i u pisanju i u govoru.

Priprema za čas br. 1: Čitanje/Ključne ideje i detalji/Majčin dar/Ella Peroci

Razred: 5.

Ishod-i učenja:

- Pažljivo čita ili sluša tekst u cilju razumijevanja i donošenja logičkih zaključaka; citiranje konkretnih tekstova pri pisanju ili govoru u svrhu argumentovanja zaključaka donesenih na temelju teksta.
- Analizira likove, događaje i ideje, te njihove međuodnose u tekstu.

Pokazatelj-i razreda koji se pohađa:

- Prepričava poznate priče uključujući važne detalje.
- Određuje kompoziciju – strukturu književnog teksta i prepoznaje ulogu pojedinih likova.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

AKTIVNOST 1: Čitanje pisma nepoznatog sadržaja. (Učenici zajedno s nastavnikom sjede u formaciji „krug“. Na sredini kruga nastavnik postavlja dvije kutije.

- Jedan od učenika izvlači iz prve kutije **PISMO**.

- Drugi učenik čita sadržaj pisma: „*Draga majko, moje misli tebi lete. Jesi li dobro majčice mila? Pusti su i tužni dani bez tebe. Nedostaje mi moj dom. Veselim se našem skorom viđenju. Iz daleka primi pozdrav od jedinog svoga sina.*“ (U pismu se nalazi i jedna uvela ruža.)
- Treći učenik iz druge kutije dijeli prazne kartončiće. Svi učenici imaju zadatak da s dvije riječi opišu kako su se osjećali dok su slušali sadržaj pisma. (Očekivani odgovori su: tuga, ljubav, mama, tuđina, sreća, nježnost, suze, briga,...)

AKTIVNOST 2: Slijedi strategija „**Misli, upari, razmijeni**“. (Učenici čitaju odgovore te razmjenjuju svoje misli i kružnom komunikacijom (diskusija o odgovorima) dolaze do ključnih pojmova: **LJUBAV, MAMA, TUGA, NOSTALGIJA, ŽELJA**, koje nastavnik zapisuje na flip-chart papiru).

- Najava nastavne jedinice: „Majčin dar“, Ella Peroci.

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

AKTIVNOST 3: Interpretativno čitanje priče u cjelini (Nastavnik čita priču ili koristi snimak priče na Zvučnoj čitanci).

AKTIVNOST 4: Globalna analiza kroz razgovor o glavnim događajima i likovima koji se spominju, uočavanje prostorno-vremenskih dimenzija – lokalizacija teksta:

O kome je riječ u ovoj priči? Gdje majka živi? Zašto je njena kuća samotna? Ko joj nedostaje? Gdje su njena djeca? Šta su rekli majci kada su odlazili od kuće? Kako majka živi bez svoje djece? Od koga majka dobija pismo? Šta najmlađi sin traži od majke? Da li je njegova želja čudna? Od čega majka pravi kutijicu? Sviđa li vam se majčin dar? Da li je sin očekivao ovakav dar ili je mislio na nešto drugo? Kako se sin osjeća kada dobija kutijicu? Koje osjećanje preovladava u tebi nakon posljednje rečenice u priči?

AKTIVNOST 5: Uočiti tok radnje primjenom strategije „**Nastavak na nedovršene rečenice**“.

(Učenici su podijeljeni u četiri grupe. Unutar grupe učenici imaju zadatak da završe započete rečenice i time odrede tok događaja. Nastavnik im dijeli papirne trake za ovu aktivnost).

Primjer rečenica koje određuju tok događaja:

- Majka živi _____.
- Sjedila je _____ i iščekivala _____.
- Poštar _____ od _____.
- Majka je odlučila da _____ za sina.
- Na prvoj slici bila je _____.
- Na drugoj slici bila su _____ a na trećoj, četvrtoj i petoj _____.
- Najmlađi sin _____.
- Sin razmišlja o _____.
- Želja sina da se _____.

AKTIVNOST 6: Nizanje traka koje određuju tok radnje uz praćenje ppt prezentacije gdje je tok radnje prikazan **slikama i određivanje unutrašnjih elemenata kompozicije** (*uvod, zaplet, vrhunac radnje, rasplet, završetak – epilog*):

1. Majka u samotnoj kući;
2. Čeznjivi pogled kroz prozor u iščekivanju djece;
3. Poštar donosi pismo od najmlađeg sina iz tuđine;
4. Majka pravi kutiju za najmlađeg sina;
5. Sin prima majčin dar;
6. Tuga sina i želja da se vrati kući svojoj majci;

(Učenici čitaju dovršene rečenice te nižu trake jednu ispod druge na tabli. Nastavnik potkrepljuje aktivnost ppt. prezentacijom pri čemu se nakon zajedničkog formulisanja toka događaja i uočavanja glavnog događaja, određuju unutrašnji elementi kompozicije i tema priče: Majčin dar sinu u tuđini.)

AKTIVNOST 7: Karakterizacija likova (opisivanje likova, motivacija, osobine). (Učenici rade u grupama. Imaju zadatak da popune tabelu koju je nastavnik pripremio za svaku grupu.)

Primjer očekivanih odgovora:

LIK	OSOBINE MAJKE	LIK	OSOBINE SINA
1. i 2. GRUPA	Usamljena Brižna Došjetljiva Ponosna Tužna	3. i 4. GRUPA	Bezosjećajan Nostalgičan Usamljen Hladan
MAJKA		SIN	

AKTIVNOST 8: Uočiti osobine i karakter likova kroz strategiju „**Venov dijagram**“ (Dovođenje likova u međuodnos i pronalaženje njihovih zajedničkih osobina. Nastavnik i učenici se koriste listićima iz prethodne aktivnosti te svi na nivou velike grupe uočavaju glavne osobine majke i sina i upisuju ih u dijagram na flip-chart papiru. Cilj aktivnosti je da učenici zaključe da bezosjećajni sin s početka priče postaje osjećajan i nježan, kao što je i njegova majka. Preko postupaka likova i njihovih osobina učenici dolaze do ključne ideje – pouke koju ova priča nosi u sebi).

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

AKTIVNOST 9: Refleksija. (Učenici sjede u formaciji „krug“. Nastavnik pokreće diskusiju postavljanjem pitanja: *Slušajući i čitajući ovu priču, šta mislite kako je biti usamljen? Poznajete li nekoga ko je usamljen? Opravdavate li ili ne to što djeca majku nisu posjetila godinama?*

Nastavnik provlači paralelu između dva sina, prvog iz pisma, drugog iz priče, i traži od učenika da ih uporede. Na ovaj način razvija vlastito mišljenje kod učenika i podstiče ih u donošenju stavova).

AKTIVNOST 10: Upoznavanje sa sadržajem domaćeg zadatka: Napiši kratak sastav na temu: „Pismo mojoj majci iz tuđine“. (Ova zadaća je ujedno „otvaračka aktivnost“ na narednom času predviđenom za oblast Usmeno izražavanje).

Formativna procjena za ovaj čas:

- procjena prikupljenih grupnih radova (nedovršene rečenice za fabularne tokove, karakterizacija likova – Venov dijagram, tabela)
- lista učeničkih odgovora (nastavni listić za aktivnost Misli – upari – razmijeni).

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: tekst iz Čitanke, kutija s pismom i ružom, kartončići u boji, Zvučna čitanka, flip-chart papir, ppt prezentacija, trake u boji za pisanje fabularnog toka, tabele za određivanje osobina majke i sina, Venov dijagram

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) sljedeći čas?

b) poboljšanje ovog časa?

Autor pripreme:

Gordana Alihodžić, profesor razredne nastave, OŠ „Miroslav Krleža“ Zenica

**Priprema za čas br. 2: Usmeno izražavanje i slušanje/Razumijevanje i saradnja/
Majčin dar/Ella Peroci**

Razred: 5.

Ishod učenja:

- Priprema se i sudjeluje efikasno u nizu razgovora i saradnji s različitim sagovornicima, nadogradnji na idejama drugih i izražavanju vlastitih ideja jasno i uvjerljivo.

Pokazatelj razreda koji se pohaća:

- Učestvuje efikasno u nizu razgovora i saradnji (jedan na jedan, u grupama, predvođen nastavnikom) s različitim sagovornicima o temama i tekstovima na nivou razreda, nadogradnji na idejama drugih i jasnom izražavanju vlastitih ideja.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

AKTIVNOST 1: Analiza zadaće uz strategiju „*Autorova stolica*“. (Nekoliko učenika čita svoje kratke sastave na temu: Pismo mojoj majci iz tuđine. Dok jedan učenik čita, ostali učenici pažljivo slušaju. Učenici mogu prokomentarisati ono što su čuli, postavljati pitanja, dati sugestije i prijedloge).

AKTIVNOST 2: Interpretativno čitanje priče „*Majčin dar*“ i razgovor s učenicima. (Nakon čitanja priče ponoviti motiv, temu i ideju priče. Razgovarati o osobinama majke i sina iz priče. *Iz čije perspektive, ili stajališta, se govori u priči? Da li bi se priča mogla ispričati na drugačiji način? Kako bi bilo da je napisana iz ugla najmlađeg sina? Ostale djece koja su napustila rodni kraj i otišla u tuđinu?*

- Najava nastavne jedinice i zapis naslova na tabli.

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

AKTIVNOST 3: Učenici su podijeljeni u četiri grupe. Svaka grupa dobija zadatak da svi učenici individualno zapišu jednu ili više ideja kako bi se priča mogla ispričati iz ugla najmlađeg sina. Učenici potom dijele i razmjenjuju odgovore sa svojom grupom te na nivou grupe odlučuju kako će ispričati priču. Priči daju novi naslov a sažetak zapisuju na papiru A3 formata i postavljaju na zid u vidu galerije.

AKTIVNOST 4: Strategija „*Šetnja galerijom*“. (Svaka grupa stane ispred svog plakata. Učenici obilaze radove, čitaju sažetke, komentarišu, lijepe sugestije i komentare na papir grupa kojima ne pripadaju. Nakon obilaska galerije svih radova, grupe se vraćaju do svog plakata i razgovaraju o tuđim komentarima vlastitih radova).

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času

AKTIVNOST 5: Refleksija uz strategiju „*Kolo – naokolo*“. (U ovoj aktivnosti učenici grupa usmeno pričaju priču nakon čega slijedi diskusija na nivou velike grupe).

AKTIVNOST 6: Upoznavanje sa sadržajem domaćeg zadatka: Napisati nastavak priče „*Majčin dar*“ koristeći početnu rečenicu: *Nakon majčinog dara, sin je odlučio da se vrati kući...*(Učenici kod kuće generiraju ideje i planiraju pisanje prema procesu pisanja u pet koraka).

Formativna procjena za ovaj čas: Prikupiti učeničke sažetke koje su pisali na nivou manjih grupa, lista učeničkih odgovora (zapisanih na radnim listićima).

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: tekst iz Čitanke, radni listići, flip-chart papir, sticky notes, plakat

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) *sljedeći čas?*

b) *poboljšanje ovog časa?*

Autor pripreme:

Gordana Alihodžić, profesor razredne nastave, OŠ „Miroslav Krleža“ Zenica

Priprema za čas br. 3: Pisanje/Vrste i namjene teksta/Majčin dar/Ella Peroci Razred: 5.
Ishod učenja: • Piše pripovjedne tekstove kako bi razvio stvarna ili zamišljena iskustva ili događaje koristeći odgovarajuću tehniku, dobar odabir detalja i dobo strukturiran redosljed događaja.
Pokazatelj razreda koji se pohada: • Piše o stvarnim ili izmišljenim doživljajima ili događajima, koji sadrže dobro strukturiran redosljed događaja, opise likova i druge važne detalje.
Uvod u učenje: <i>Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?</i> AKTIVNOST 1: Analiza zadaće uz strategiju „Generiranje ideja za pisanje pripovjednih tekstova“. (Nekoliko učenika će pročitati svoju zadaću. Ostali pažljivo slušaju i tako uočavaju slične elemente u pisanju, te ponavljaju ključne ideje i detalje iz priče. Učenici na ovaj način prikupljaju ideje svojih vršnjaka koje će im eventualno pomoći pri samostalnom pisanju). - Najava nastavne jedinice i zapisivanje naslova na tabli.
Kroz učenje: <i>Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?</i> AKTIVNOST 2: Samostalno pismeno izražavanje – pisanje s promjenom kraja priče uz strategiju „Tematske riječi“. (Učenici su za domaći zadatak realizirali dvije etape procesa pisanja u pet koraka (planiranje – generiranje ideja, pisanje s promjenom kraja priče – prva verzija/nacrt). Ova aktivnost predstavlja treći korak u procesu pisanja – pisanje uz redigovanje. Svaki učenik dobija papir na kojem se nalaze tematske riječi koje bi mogli koristiti kao „niti vodilje“ za redigovanje priče koju su napisali za domaći zadatak. Dodavanjem "niti vodilja" učenici obogaćuju svoje priče, slijede tok radnje i opisuju važne detalje. Kod ovog koraka važna je struktura pisanja s fokusom na sadržaj, a ne na pravopis i gramatiku.) - Primjeri tematskih riječi: <i>šutnja, zagrljaj, suze radosnice, sreća, dugi razgovori, iznenađenje za majku, velika zabava, sva djeca na okupu, majčina posjeta djeci...</i> - Upute za pisanje na ppt prezentaciji: • Stavi svoje ideje na papir; • Napiši što je moguće više ideja o datoj temi; • Organiziraj vlastite misli i razradi temu; • Pusti ideje da teku, ali koristi planiranje kao smjernicu; • U ovoj fazi u centru se usredotoči na sadržaj, a ne na gramatiku i pravopis.
AKTIVNOST 3: Proces revizije napisanog – Revizija, uz strategiju „Savjetovanje“. (Učenici revidiraju i pročišćuju napisano, a „dodavanjem, uklanjanjem i poboljšavanjem“, pokušavaju poboljšati napisano, tražeći savjete od nastavnika i svojih vršnjaka).
Nakon učenja: <i>Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?</i> AKTIVNOST 4: Objavljivanje radova uz strategiju „Prikazivanje u prostoriji“. (Učenici/pisci su spremni da svoj rad podijele s drugima jer su tekstovi spremni u konačnom obliku i s eventualnim ilustracijama. Radovi mogu biti zalijepljeni na zidovima učionice ili izloženi van učionice). AKTIVNOST 5: Upoznavanje sa sadržajem domaćeg zadatka uz strategiju „Kontrolna lista za redigovanje“. (Učenici će za zadaću pomoću kontrolne liste za redigovanje (nastavni listić) „lektorirati, ispravljati i polirati“ mehaničke, gramatičke i pravopisne greške u pisanju. Tom aktivnošću završavamo svih pet koraka u procesu pisanja).
Formativna procjena za ovaj čas: učenički pismeni radovi
Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: tekst iz Čitanke, papir s tematskim riječima, upute za pisanje na ppt prezentaciji
Razmišljanje nakon časa: <i>Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?</i> <i>Koje promjene biste preporučili za:</i> <i>a) sljedeći čas? b) poboljšanje ovog časa?</i>
Autor pripreme: Gordana Alihodžić, profesor razredne nastave, OŠ „Miroslav Krleža“ Zenica

Strategija za Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

Oblast-i: Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

Razred-i: II, III, IV i V

Strategija: Šetnja galerijom

Svrha: Galerija je tehnika koja osposobljava učenike da kritički procjenjuju i evaluiraju radove drugih, ali i vrše samoevaluaciju svojih radova.

Koraci za nastavnika:

1. Nastavnik dijeli učenike u grupe i postavlja problem/temu.
2. Nastavnik daje upute učenicima kako se sprovodi ova aktivnost.
3. Nastavnik postavlja problem.
4. Uz nastavnikovu pomoć učenici obrađuju problem sa što je moguće više aspekata.
5. Nakon što sagledaju problem iz različitih perspektiva, predstavljaju ga u vidu plakata, dijagrama, spota i slično.
6. Po završetku radovi se lijepe na zidove učionice i svaka grupa stane ispred svog rada.
7. Na znak učitelja grupe se zarotiraju kako bi pregledale, procijenile i evaluirale rad druge grupe. O svojim procjenama vode bilješke, a kratke komentare mogu zapisati na papiri zalijepiti ga.
8. Učenici se rotiraju sve dok ne dođu ponovo do svog rada.
9. Nakon obilaska galerije svih radova, grupe pregledaju svoje radove, te razgovaraju tuđim komentarima vlastitih radova.

Modifikacije:

- Učenici su u mogućnosti da kritički procjenjuju radove drugih.
- Učenici mogu da zapisuju neformalne bilješke o urađenom u svoje sveske. Učenici mogu sastaviti popis pitanja nakon obilaska galerije.
- Učenici mogu u parovima ili manjim grupama prepoznati sličnosti i razlike u radovima, te diskutovati o tome.
- Primjenom ove strategije može se doći do ideja za kreiranje razredne knjige ili slikovnice za razred.

Kada treba primijeniti ovu strategiju:

- Prikladna za rad u malim grupama kod usmenog izražavanja i slušanja.
- Prilikom revizije, redigovanja i objavljivanja pisanih radova kada učenici imaju mogućnost da podijele svoj rad s drugima i dobiju prijedloge i savjete od svojih vršnjaka i nastavnika u cilju poboljšanja vlastitog pisanja.

Gordana Alihodžić, profesor razredne nastave, OŠ „Miroslav Krleža“ Zenica

Tabela za formativnu procjenu: Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

KRITERIJI	1 ISPOD STANDARDA	2 PRIBLIŽNO NIVOU STANDARDA	3 STANDARDNI NIVO	4 IZNAD STANDARDA
PREPRIČAVANJE PRIČE	Prepričava priču na osnovu detaljnih pitanja kako bi reproducirao glavne događaje i traži podršku nastavnika ili vršnjaka.	Prepričava poznate priče ali ne navodi sve važne detalje iz sadržaja istih.	Prepričava poznate priče uključujući važne detalje.	Prepričava poznate priče uključujući važne detalje i formuliše zaključke koji su u vezi s događajima iz stvarnog života ili drugih priča koje je pročitao.
UOČAVANJE UNUTRAŠNJIH ELEMENTA KOMPOZICIJE	Određuje tok događaja uz podršku nastavnika i vršnjaka. Potreban dodatni napor na uočavanju nekih elemenata kompozicije (npr. vrhunac radnje i završetak).	Uspijeva uočiti tok događaja ali ne i sve unutrašnje elemente kompozicije (uvod, zaplet, vrhunac radnje, rasplet i završetak).	Određuje kompoziciju – strukturu književnog teksta i prepoznaje ulogu pojedinih likova.	Samostalno uočava tok događaja i događaje povezuje s unutrašnjim elementima kompozicije (uvod, zaplet, vrhunac radnje, rasplet i završetak) i prepoznaje ulogu likova u svakom od elemenata kompozicije.
UČEŠĆE U RAZGOVORU I SARADNJA S RAZLIČTIM SAGOVORNICIMA	Uz nastavnikovu pomoć i podršku učestvuje u razgovoru o temama i tekstovima na nivou razreda ali rijetko izražava vlastite ideje.	Učestvuje u nizu razgovora i saradnji (jedan na jedan, u grupama, predvođen nastavnikom) s različitim sagovornicima o temama i tekstovima na nivou razreda, povremeno izražava vlastite ideje i nadograđuje ideje drugih.	Učestvuje efikasno u nizu razgovora i saradnji (jedan na jedan, u grupama, predvođen nastavnikom) s različitim sagovornicima o temama i tekstovima na nivou razreda, nadogradnji na idejama drugih i jasnom izražavanju vlastitih ideja.	Potiče i inicira razgovor s različitim sagovornicima o temama i tekstovima na nivou razreda, jasno izražava vlastite ideje i aktivno učestvuje u nadogradnji ideja drugih sagovornika.
PISANJE DOBRO STRUKTURIRANOG RADA SA STVARNIM ILI IZMIŠLJENIM DOGAĐAJIMA	Uz stalni poticaj i pomoć nastavnika piše rad koji je djelomično strukturiran i prati redoslijed događaja, opise likova i važne detalje.	Uz povremenu pomoć nastavnika i vršnjaka piše rad koji sadrži dobro strukturiran redoslijed događaja, opise likova i druge važne detalje.	Piše o stvarnim ili izmišljenim doživljajima ili događajima, koji sadrže dobro strukturiran redoslijed događaja, opise likova i druge važne detalje.	Piše s kritičkim osvrtom, nastojeći da razvija i unapređuje tehniku pisanja kroz strukturu redoslijeda događanja, opise likova i važne detalje.

**Priprema za čas br. 1: Čitanje/Ključne ideje i detalji/
Ko je na svijetu najjači/Japanska narodna priča**

Razred: 5.

Ishod učenja:

- Analizira likove, događaje i ideje, te njihove međudnose u tekstu.

Pokazatelj razreda koji se pohada:

- Određuje kompoziciju – strukturu književnog teksta i prepoznaje ulogu pojedinih likova.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Aktivnost br. 1: Učenici su podijeljeni u 5 grupa. Prva grupa predstavlja sunce i piše na plakatu „Da sam ja sunce...“, druga predstavlja oblak i piše „Da sam ja oblak...“, treća vjetar i piše „Da sam ja vjetar...“, četvrta stijenu i piše „Da sam ja stijena...“ i peta „Da sam ja klesar...“, primjenjujući strategiju „**Brainstorming**“. Nakon završenog rada predstavnik grupe čita sve što je njegova grupa smislila.

Aktivnost br. 2: Sada svaki član jedne grupe pronalazi sebi partnera iz neke druge grupe i slijedi igra „Obaranje ruku“, koja se igra u parovima. Učenici treba da obore ruku svog partnera, tako da je uspiju položiti na sto. Dakle, ko je jači u vašem paru (npr. vjetar ili sunce, sunce ili oblak, vjetar ili stijena itd.)?

Najava nastavne jedinice i zapisivanje naslova na tabli: Sada ćemo pročitati Japansku narodnu priču i saznati ko je na svijetu najjači. Zapisati naslov priče na tabli „Ko je na svijetu najjači“.

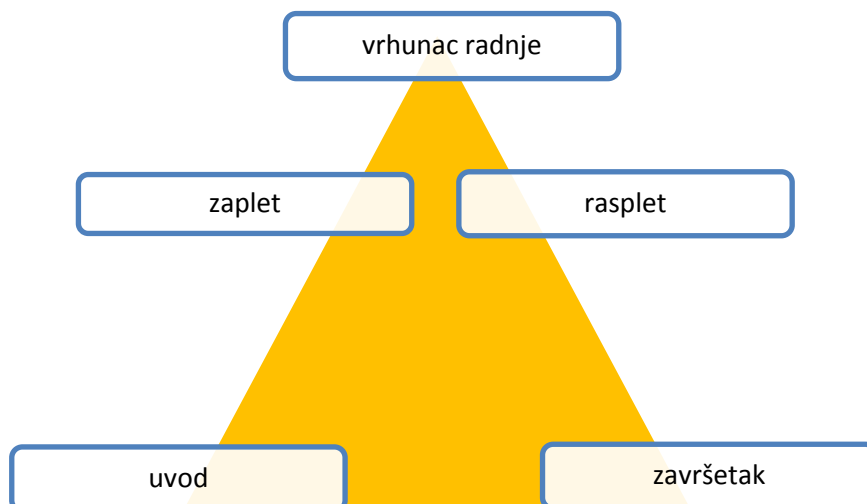
Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Aktivnost br. 3: Čitanje teksta uz pažljivo slušanje učenika koji treba da obrate pažnju na sadržaj i likove koji se pojavljuju u tekstu. Kratak razgovor o sadržaju (globalna analiza).

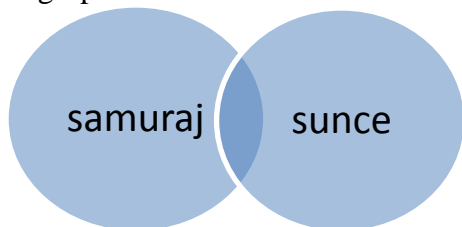
- Šta smo saznali o samuraju, šta je on želio?
- U šta je sve bio pretvoren?
- Šta je na kraju shvatio?

Aktivnost br. 4: Čitanje u malim grupama. Učenici su podijeljeni u pet grupa. Unutar malih grupa samostalno čitaju tekst i uočavaju unutrašnje elemente kompozicije (*uvod, zaplet, vrhunac radnje, rasplet, završetak – epilog*) koje zapisuju na papirima A4 formata, a nakon toga grafički predstavljaju kompoziciju na papiru formata A4 sa svim elementima. Nakon rada u malim grupama slijedi formulisanje kompozicije na nivou velike grupe i predstavljanje iste na flip-chart papiru.

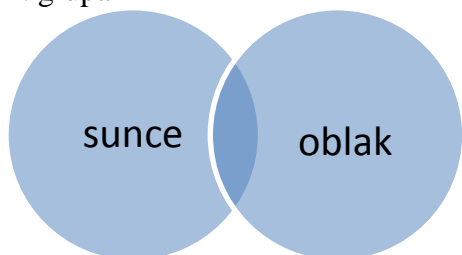

Aktivnost br. 5: Učenici se zatim vraćaju u male grupe i rade na karakterizaciji likova i prepoznavanju njihovih uloga (opisivanje likova, motivacija, osobine, uloge). Imaju zadatak da popune Venov dijagram koji je pripremio nastavnik za svaku grupu. U njega upisuju osobine i uloge koje su zajedničke za likove koji se pojavljuju u priči, osobine i uloge koje su različite, odnosno likove u koje se pretvarao samuraj (samuraj, sunce, oblak, vjetar, stijena, klesar). Sve što zapišu u dijagram trebaju potkrijepiti označavajući i fragmente u tekstu priče kako bi potkrijepili svoju tvrdnju ili prepisati ispod popunjenih Venovih dijagrama.

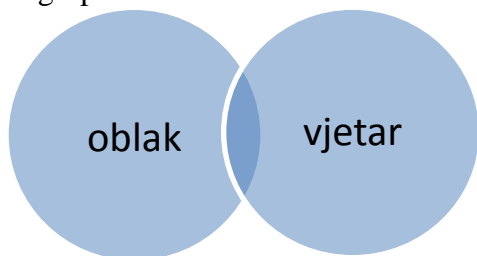
1. grupa

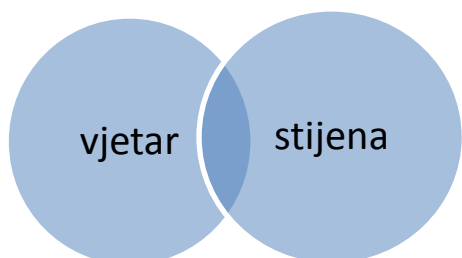
2. grupa

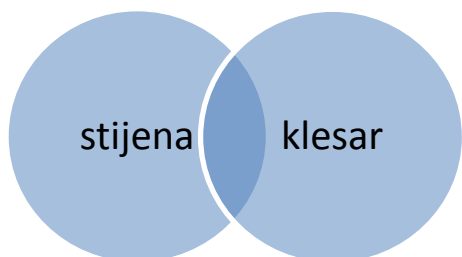
3. grupa

4. grupa

5. grupa

Aktivnost br. 6: Diskusijom u velikoj grupi, nakon objedinjavanja Venovih dijagrama, dolazi se do pouke – ključne ideje koja se nalazi u tekstu: „*Da, ja sam jači od tebe jer ja umijem raditi. Znaj da na svijetu nema jačega od čovjeka koji je odlučio da nešto napravi. Od čovjeka u kojeg je snažna volja.*“

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Aktivnost br. 7: Slijedi rad na nastavnom listiću na kojem se nalazi pitanje (**strategija Boxovi**)

Koji lik iz priče ti se najviše dopada i koji želiš biti? Najviše mi se dopada _____ zato što _____.

Zalijepiti nastavne listiće na papire s aplikacijom ili crtežom samuraja, sunca, oblaka, vjetra, stijene i klesara, zavisno od toga za koji lik su se učenici opredijelili, s napomenom da mogu promijeniti mišljenje tokom rada na sljedećim časovima.

Aktivnost br. 8: Razgovor u velikoj grupi o tome u čemu sve može biti snaga. (**strategija Grozd**)

Aktivnost br. 9: Upitati učenike: Možete li se prisjetiti nekih situacija u kojima ste pokazali snagu volje? Možda je to uradio neko koga poznajete?

Zadaća: Učenici za domaću zadaću treba da napišu kratak sastav na temu „*Volja, upornost i rad jačaju čovjeka*“.

Formativna procjena za ovaj čas: procjena prikupljenih grupnih radova: „Da sam ja...“, kompozicione sheme, Venovi dijagrami, nastavni listić, učenički radovi napisani za zadaću, tabela za formativnu procjenu

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: tekst iz udžbenika, Venov dijagram, aplikacije, plakat, čart-papir, flomasteri, šema za strategiju Grozd

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) *sljedeći čas?*

b) *poboljšanje ovog časa?*

Autor pripreme:

Irma Purković, profesor razredne nastave, OŠ „Musa Ćazim Ćatić“ Zenica

**Priprema za čas br. 2: Usmeno izražavanje i slušanje/Razumijevanje i saradnja/
Ko je na svijetu najjači/Japanska narodna priča**

Razred: 5.

Ishod učenja:

- Priprema se i sudjeluje efikasno u nizu razgovora i saradnji s različitim sagovornicima, nadogradnji na idejama drugih i izražavanju vlastitih ideja jasno i uvjerljivo

Pokazatelj razreda koji se pohađa:

- Učestvuje efikasno u nizu razgovora i saradnji (jedan na jedan, u grupama, predvođen nastavnikom) s različitim sagovornicima o temama i tekstovima na nivou razreda, nadogradnji na idejama drugih i jasnom izražavanju vlastitih ideja.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Aktivnost br. 1: Čitanje zadaće koja je bila zadana na prethodnom času na temu: „Volja, upornost i rad jačaju čovjeka“. Čitanje se odvija u parovima. Koristiti **strategiju Bounce cards** s iskazima: Shvatam, ali... Slažem se, jer... Ne slažem se, jer...

Aktivnost br. 2: Na prethodnom času smo napravili „grozd“ s riječima koje dopunjavaju rečenicu „Snaga je u...“.

Ponoviti u čemu je snaga, čitajući šta je napisano (pretpostavka je da će reći: u prijateljstvu, u volji, u upornosti, u ljubavi, u porodici, u prirodi, u radu, u iskrenosti, u složnosti, u poštovanju, u poštenju,)

Aktivnost br. 3: Učenici će napisati po 3 osobine koje vole kod sebe i koje ih, po njihovom mišljenju, čine jakim. U paru će razgovarati zašto misle da ih ove osobine čine jakim. (**strategija Razmisli – upari – razmijeni**) Na flip-čart papiru navesti neke osobine i razgovarati o tome zašto ih one čine jakim.

Aktivnost br. 4: Povezati zaključke prethodnog razgovora s tekstom i pitati učenike koje likove u priči smo prošli čas upoznali. *Šta je svaki lik za sebe mislio? Zašto je svaki lik za sebe mislio da je najjači na svijetu?(Potkrijepiti rečenicama iz teksta.) Ko je, u stvari, najjači i u čemu je njegova snaga?*

Najava nastavne jedinice i zapisivanje naslova na tabli.

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Aktivnost br. 5: Zajednički popuniti T-tabelu u koju treba navesti koristi i štete koje mogu napraviti prirodne pojave i čovjek.

T-tabela

	KORISTI	ŠTETE
Sunce		
Vjetar		
Oblak		
Stijena		
Čovjek		

Aktivnost br. 6: Učenici će u malim grupama **strategijom *Oluja mozga*** da zapišu sve riječi koje ih asociraju na pojedini lik iz teksta (1. grupa – sunce, 2. oblak, 3. vjetar, 4. stijena, 5. klesar), ne vežući se isključivo za tekst.

Aktivnost br. 7: Zatim će na osnovu tih riječi predstavnik svake grupe, koristeći **strategiju *Autorska stolica***, izmjenjujući se, sjesti i ispričati kratku priču o „sebi“, predstavljajući se u prvom licu, dakle kao lik za koji su članovi njegove grupe pisali riječi.

Nakon toga rotirati – razmijeniti riječi svake grupe i po tim riječima će neko drugi iz grupe ispričati priču, ali u ulozi nekog drugog lika iz književnog teksta. Ovo raditi u malim grupama. Tako će svi učenici iz grupe imati priliku predstaviti se kao jedan lik iz priče, odnosno ispričati kratku priču. (**Strategija *Rotacija***)

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Aktivnost br. 8: Svaki učenik će jednom rečenicom iskazati koga od ljudi iz njihovog okruženja ili šire smatraju po nečemu, po nekim osobinama, najjačim, tj. na koga bi se oni željeli ugledati, ko je njihov uzor.

Za domaću zadaću opširnije obrazložiti zašto je osoba koju su odabrali za njih najjača i na koji ih način ona motiviše u životu. Tema glasi: „Želim biti kao...“ Predložiti učenicima da donesu sliku ili fotografiju osobe o kojoj će pisati.

Formativna procjena za ovaj čas: razgovor u paru, pričanje po grupno sastavljenim riječima, razgovor u velikoj i maloj grupi

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: tekst,domaći radovi, flip-čart papir, zabilješke učenika,kartice s iskazima, flomasteri, T-tabela

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) *sljedeći čas?*

b) *poboljšanje ovog časa?*

Autor pripreme:

Irma Purković, profesor razredne nastave, OŠ „Musa Ćazim Ćatić“ Zenica

**Priprema za čas br. 3: Pisanje/Pisanje i distribucija radova/
Ko je na svijetu najjači/Japanska narodna priča**

Razred: 5.

Ishod učenja:

- Piše jasne i smislene radove u kojima su sadržaji, organizacija i stil primjereni zadatku, svrsi i publici.

Pokazatelj razreda koji se pohada:

- Piše jasan i smislen rad u kojem su sadržaj, organizacija i stil primjereni zadatku, svrsi i publici.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Aktivnost br. 1: S obzirom da je tekst napisan s mnogo dijaloga, moguće je vrlo uspješno izvesti dramatizaciju po ulogama, tako da će se dramatizacija izvesti uz korištenje aplikacija (crteža) koji su korišteni u završnom dijelu prvog časa obrade teksta (čitanje). Aplikacije može napraviti nastavnik ili učenici na času likovne kulture.

Aktivnost br. 2: Nakon toga pročitati u malim grupama radove koji su napisani za domaću zadaću na temu „Želim da budem kao...“ Pošto je učenicima za domaću zadaću predloženo da donesu fotografiju ili sliku osobe o kojoj će pisati, oni će je prije čitanja rada pokazati ostalima. (**strategija Autorska stolica**)

Aktivnost br. 3: Učenici će objasniti kako shvataju poslovicu „Snaga klade valja, a um caruje“ i kako je možemo povezati s našim književnim tekstom.

Aktivnost br. 4: Individualno, a zatim u paru napisati jednu rečenicu u kojoj će objasniti šta za njih znači riječ „volja“. Pročitati i napisati zajednički zaključak. (**strategija Razmisli – upari – razmijeni**)

Najava nastavne jedinice i zapisivanje naslova na tabli.

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Aktivnost br. 5: Sjećate li se neke situacije u kojoj su tvoja volja i upornost pobijedili teškoće koje su se činile jačima od tebe?

Zadatak za učenike: Napiši kratku priču u kojoj ćeš opisati teškoće i probleme na koje si tada nailazio i objasni svoju pobjedu, trenutak kada prepoznaješ snagu u sebi. (Moguće ideje: kada su učili voziti bicikl, skijati, plivati, pomogli nekome, savladali neku svoju slabost,...) Naslov teme „Snagom volje postigao sam uspjeh, postao sam bolji i jači“.

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Aktivnost br. 6: Čitanje učeničkih radova, **strategija Vruća stolica**. Postavljanje radova na razrednu oglasnu ploču. Prije postavljanja radova, učenici ih mogu odnijeti kući i prekucati, s tim što će prije toga obaviti redigovanje uz pomoć liste za redigovanje.

Aktivnost br. 7: Strategijom Boxova popuniti nastavni listić, koji predstavlja rezime rada na tekstu.

Samuraj je mislio da je čovjek najslabiji stvor na svijetu.

Zavidio je na snazi: suncu, vjetru, oblaku i stijeni.

Klesar je rekao da na svijetu nema jačega od čovjeka koji ima snažnu volju, koji je uporan i vrijedan.

Formativna procjena za ovaj čas: samostalni pismeni radovi, nastavni listići, domaći radovi, listići iz strategije *Razmisli – upari – razmijeni*

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: flip-čart papir, flomasteri, lista za redigovanje, nastavni listići, aplikacije, fotografije (slike)

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) sljedeći čas?

b) poboljšanje ovog časa?

Autor pripreme:

Irma Purković, profesor razredne nastave, OŠ „Musa Ćazim Ćatić“ Zenica

Prilozi:

Nastavni listić

Samuraj je mislio da je _____ najslabiji stvor na svijetu.

Zavidio je na snazi: _____, _____, _____ i _____.

Klesar je rekao da na svijetu nema _____ od _____ koji _____.

U mom pisanju postoji VRIP (CUPS – šolje)!

Velika slova (Capitals) na početku svake rečenice i za imena likova i nazive mjesta!

Razumijevanje (Understanding) – čitam sebi naglas i tekst ima smisla!

Interpunkcija (Punctuation) koja je tačna!

Pisanje (Spelling) koje je tačno!

Strategija za Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

Oblast-i: Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

Razred-i: Od II do V

Strategija: Rotacija

Svrha: Aktivira sve učenike koji se nalaze u malim grupama. Omogućava da se kreativno i maštovito izraze, da samostalno prezentiraju urađeni zadatak, da postavljaju pitanja i odgovaraju na njih, kao i da razvijaju govorne sposobnosti, te saradnju i pomaganje drugima. Omogućava i uživljavanje u ulogu pojedinih likova i na taj način razumijevanje osjećanja i motivacija, kao i njihovih postupaka.

Koraci za nastavnika:

1. Nakon čitanja teksta i globalne analize, učenici će se rasporediti u male grupe od 4 do 5 članova.
2. Nastavnik će odrediti koja grupa će predstaviti koji lik ili će ponuditi da se učenici dogovore, tako da svakoj grupi pripadne po jedan lik iz teksta. Svaka grupa učenika treba da napiše što više riječi (to mogu biti sve vrste riječi) koje ih asociraju na pripadajući lik iz teksta.
3. Sada slijedi predstavljanje lika, na taj način što će svaki predstavnik grupe, koristeći se riječima koje je njegova grupa napisala, ispričati sve o „sebi“ kao da je lik iz teksta, dakle mijenjajući gramatičko lice, odnosno pričajući u prvom licu jednine. Pričanje (prezentacija) se radi na nivou velike grupe.
4. Slijedi rotacija napisanih riječi, onoliko puta koliko je bilo grupa. Svaki put se mijenja učenik iz male grupe, koji se stavlja u ulogu lika za kojeg su napisane riječi. To se radi na nivoima malih grupa, istovremeno. Na ovaj način svi učenici imaju priliku da razvijaju svoje govorne sposobnosti, ali i da samostalno nešto ispričaju, da pokažu i razvijaju svoju kreativnost. Također, nastavnik će reći učenicima da je dozvoljeno da postavljaju pitanja i na taj način pomognu onim učenicima kojima je teže da samostalno pričaju.
5. Nakon ove igre uloga (uživljavanja u lik), zapisuju se na čart-papiru ili tabli likovi i njihove osobine.

Modifikacije:

- Moguće je da svaka grupa umjesto riječi koje ih asociraju na pojedini lik iz književnog teksta, sastavljaju pitanja za taj lik i ta pitanja koriste kao intervju.
- Sastavljanje tematskih riječi može se koristiti kao nit vodilja i za samostalno slobodno pisanje sastava.

Kada treba primijeniti ovu strategiju:

- Strategija se može primijeniti prilikom rada na uočavanju osobina, osjećanja, motivacija i postupaka likova.
- Može se primijeniti i kod usmenog izražavanja i slušanja, kao oblik pričanja gdje su niti vodilje tematske riječi.
- Postoji mogućnost primjene i kod pisanja samostalnih radova.

Autor strategije:

Irma Purković, profesor razredne nastave, OŠ „Musa Ćazim Ćatić“ Zenica

Tabela za formativnu procjenu: Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

KRITERIJI	1 ISPOD STANDARDA	2 PRIBLIŽNO NIVOU STANDARDA	3 STANDARDNI NIVO	4 IZNAD STANDARDA
ODREĐIVANJE KOMPOZICIJE - STRUKTURE KNJIŽEVNOG TEKSTA I PREPOZNAVANJE ULOGE POJEDINI LIKOVA	Određuje tok događaja uz podršku nastavnika i vršnjaka. Potreban dodatni napor na uočavanju nekih elemenata kompozicije (uvod i završetak).	Uspijeva uočiti tok događaja ali ne i sve elemente kompozicije (uvod, zaplet, vrhunac radnje, rasplet i završetak).	Određuje kompoziciju – strukturu književnog teksta i prepoznaje ulogu pojedinih likova.	Samostalno uočava hronološki slijed događaja i događaje povezuje s unutrašnjim elementima kompozicije (uvod, zaplet, vrhunac radnje, rasplet i završetak) i prepoznaje ulogu likova u svakom od elemenata kompozicije.
UČEŠĆE U NIZU RAZGOVORA I SARADNJI S RAZLIČITIM SAGOVORNICIMA O TEMAMA I TEKSTOVIMA NA NIVOU RAZREDA	Učestvuje u razgovoru i saradnji (jedan na jedan, u grupama, predvođen nastavnikom), sagovornik poznata osoba, tema poznata, daje konkretne i kratke odgovore.	Učestvuje u razgovoru i saradnji (jedan na jedan, u grupi, predvođen nastavnikom), u nadogradnji ideja drugih i ponekad izražavanju vlastitih.	Učestvuje efikasno u nizu razgovora (jedan na jedan, grupno, predvođen nastavnikom) s različitim sagovornicima o temama i tekstovima na nivou razreda, nadogradnji na idejama drugih i jasnom izražavanju vlastitih ideja.	Samoinicijativno započinje razgovor, jasno iznosi vlastite, originalne, inovativne ideje i kreativno nadograđuje ideje drugih.
SMISLENOST I JASNOĆA NAPISANOG RADA I PRIMJERENOST ZADATKU, SVRSI I PUBLICI	Uz stalni poticaj i pomoć nastavnika piše rad u kojem su sadržaj, stil i organizacija djelimično primjereni zadatku, svrsi i publici.	Uz povremenu pomoć odraslih piše rad u kojem su sadržaj, stil i organizacija prilično primjereni zadatku, publici i svrsi.	Piše jasan i smislen rad u kojem su sadržaj, organizacija i stil primjereni zadatku, svrsi i publici.	Samostalno piše originalan, jasan i smislen, publici razumljiv rad u kojem su sadržaj, stil i organizacija primjereni zadatku i svrsi.

Priprema za čas br. 1: Čitanje/Ključne ideje i detalji/Šarko/Alija H. Dubočanin Razred: 5.
Ishod učenja: Pažljivo čita ili sluša tekst u cilju razumijevanja i donošenja logičkih zaključaka; citiranje konkretnih tekstova pri pisanju ili govoru u svrhu argumentovanja zaključaka donesenih na temelju teksta.
Pokazatelj razreda koji se pohaća: Prepričava poznate priče uključujući važne detalje.
Uvod u učenje: <i>Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?</i>   Aktivnost 1: Nastavnik/ca postavlja na tablu izreku „Prijatelji se u nevolji poznaju“. Učenici govore još neke izreke o prijateljstvu.   Aktivnost 2: Strategijom „Oluja mozga“ nabrojati koje su to karakteristike prijatelja. Učenici navode sve asocijacije na riječ Prijateljstvo (odanost, pažnja, požrtvovanost, vjernost, briga), tj. karakteristike prijatelja, a nastavnik/ca ih zapisuje na flip-chart tabli u vidu sheme koja se može tokom sata dopunjavati i koristiti u završnom dijelu za refleksiju.   Najava nastavne jedinice: Danas ćemo čitati priču o psu, koji je pokazao svoju odanost i vjernost. Priču je napisao Alija H. Dubočanin, a ona nosi naziv „Šarko“.
Kroz učenje: <i>Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?</i>   Aktivnost 3: Izražajno čitanje i globalna analiza   Izražajno čitanje (nastavnik); Emotivna pauza – sređivanje utisaka; Strategijom „Veliko 4“ učenike aktivirati da postavljaju pitanja i odgovaraju na ista. <i>O kome govori tekst? Zašto je Šarko počeo da izbjegava ženu? Gdje su otišli domaćini? Šta se desilo kod kuće?</i> Aktivnost 4: Prepričavanje priče uz unošenje važnih detalja i uočavanje pouke   Postavljanje pitanja i prepričavanje teksta po odlomcima. Učenici u paru vode Dvostruko vođeni dnevnik. (<i>Dvostruko vođeni dnevnik se organizira tako da će učenici povući vertikalnu crtu po sredini papira. S lijeve strane, učenici bi trebali zapisati, tj. postaviti ključno pitanje za odlomak ili sliku koja ih se dojmila. Na desnoj strani upisuju komentar o odlomku, tj. sažeto ga prepričavaju. Kada se napravi refleksija, na lijevoj strani tabele će stajati pitanja, a tako se može utvrditi kako učenici postavljaju pitanja u vezi s tekstom. Na desnoj strani će biti prepričani odlomci priče, tj. sažeto prepričana priča u cjelini.</i>) Prezentacija rezultata rada nakon kreiranja, tj. vođenja dvostrukog dnevnika. Nastavnik će zamoliti nekoliko učenika da pročitaju sažeto prepričanu priču. Strategijom Misli – donesi zaključak, učenici pišu pouku priče (ključnu ideju) koja se odnosi na vjernost i odanost psa, npr. moguće je da učenici uoče pouku/ključnu ideju: „Pas je čovjekov odani prijatelj“. Slijedi čitanje pouka/ključnih ideja i zapisivanje jedne ideje na nivou razreda.
Nakon učenja: <i>Kako ćete pomoći učenikima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?</i>   Aktivnost 5: Strategijom Izmiješanih sekvenci (trakice s dijelovima priče, složiti kako bi dobili tok radnje, uočili glavni događaj za koji će poslije vezati temu priče). Učenici rade u malim grupama, zatim se na nivou razreda formuliše zajednički tok događaja, uočava glavni događaj i za njega vezuje tema priče.   Zadavanje domaćeg zadatka: Pomoću uočenog toka događaja fomulisati kompoziciju priče, tj. unutrašnje elemente kompozicije (uvod, zaplet, vrhunac radnje, rasplet i kraj).
Formativna procjena za ovaj čas: dvostruko vođeni dnevnicima, tokovi događaja
Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: tekst iz Čitanke, različiti didaktički materijali (krede u boji, papiri u boji), trakice
Razmišljanje nakon časa: <i>Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?</i> <i>Koje promjene biste preporučili za:</i>   <i>sljedeći čas?</i> <i>poboljšanje ovog časa?</i>
Autor pripreme: Mersiha Džulić, profesor razredne nastave, OŠ „Enver Čolaković“ Zenica

Priprema za čas br. 2: Usmeno izražavanje i slušanje/Razumijevanje i saradnja/

Šarko/Alija H. Dubočanin

Razred: 5.

Ishod učenja:

- Integriše i ocjenjuje informacije prezentirane u različitim medijima i formatima, uključujući vizualno, kvantitativno i usmeno.

Pokazatelj razreda koji se pohada:

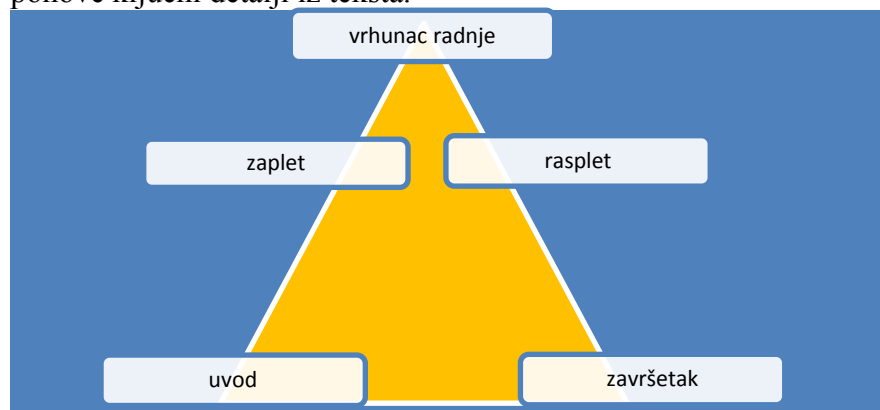
- Objasni informacije prezentirane u različitim medijima i formatima (npr. vizualno, brojčano i usmeno) i objasni kako one doprinose temi, tekstu ili pitanju koje se proučava.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Aktivnost 1: Osvrt na sadržaj domaćeg zadatka koji je vezan za uočavanje unutrašnjih elemenata kompozicije književnog teksta (uvod, zaplet, vrhunac radnje, rasplet i kraj).

Aktivnost 2: Strategijom izmiješanih sekvenci koje su ovog puta predstavljene slikama, učenici pridružuju slike pojedinim elementima kompozicije. Ovu aktivnost realiziraju prvo u malim grupama, a nakon toga slijedi izvođenje generalizacije i postavljanje slika većeg formata na shemu kompozicije na tabli. Ovo je ujedno i nastavak aktivnosti s prethodnog časa i prilika da se ponove ključni detalji iz teksta.

Najava nastavne jedinice i zapis naslova na tabli:

Vježba usmenog izražavanja

Šarko, A. H. Dubočanin

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Aktivnost 3: Gledanje fragmenta iz filma „Lesi se vraća kući“.

Aktivnost 4: Primjenom strategije **Grozd** učenici će u grupama nacrtati shemu s centralnim pojmom „pas“ i objediniti sve osobine psa koji se pojavljuje kao junak u filmu i osobine psa Šarke. One osobine koje su zajedničke napisat će drugom bojom.

Aktivnost 5: Strategijom **Vruća olovka** učenici pišu odgovore na postavljene zadatke vezane za tekst Šarko i fragment iz filma „Lesi se vraća kući“, potkrepljujući rečenice tekstom.

Zadaci za grupe:

I grupa: Kako je izgledao Šarko, a kako Lesi?

II grupa: Zašto se ljudi plaše Šarka i Lesija?

III grupa: Opiši i poveži neobično ponašanje psa Šarka i Lesija!

IV grupa: Šarko u zubima nosi dijete, a Lesi...

V grupa: Koga bi od ova dva psa voljeli za prijatelja? Obrazložite!

Aktivnost 4: Čitanje pisмениh radova na nivou razreda.

Aktivnost 5: Strategijom **Nove ideje**, učenici imaju zadatak da osmisle tok događaja (plan priče/nove ideje) za priču u kojoj bi oba psa, Šarko i Lesi, bili glavni junaci. Plan priče zapisuju u sveske i na osnovu njega će za zadatak napisati nacrt svojih priča, tj. prvu varijantu pisмениh radova.

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Aktivnost 6: Strategija **Pričam ti priču...** Učenici u parovima jedan drugom pričaju priču prema sastavljenom planu kako bi dobili povratnu informaciju od svog partnera u paru o kvalitetu rečenica, detaljima. Jedni drugima mogu postavljati pitanja, kako bi priče imale što bolji kvalitet i obilovale boljim detaljima.

Aktivnost 7: Vraćamo se na ključnu ideju s prošlog časa, koristimo strategiju **Nastavak na nedovršene rečenice**. Učenici će dobiti nove kartice da bi povezali ideju s prethodnog časa koja je vezana za prijateljstvo, svoje ideje nastale tokom ovog sata koje su nastale kao produkt gledanja filma i povezivanja s pričom, ali i ideje drugih učenika iz razreda koje su nastale kao rezultat aktivnosti na ovom času.

- Shvatam film „Lesi se vraća kući“, ali _____
- Po mom mišljenju, bolja je priča Šarko jer je _____
- Želio/la bih dodati da u filmu _____

Formativna procjena za ovaj čas: tabela za formativnu procjenu, učenički radovi, crteži s kompozicijom i pridruženim slikama

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: tekst iz Čitanke, različiti didaktički materijali (krede u boji, papiri u boji), sheme kompozicije, slike, DVD, film „Lesi se vraća kući“, nastavni listići s nedovršenim rečenicama, TV

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) sljedeći čas?

b) poboljšanje ovog časa?

Autor pripreme:

Mersiha Džulić, profesor razredne nastave, OŠ „Enver Čolaković“ Zenica

Priprema za čas br. 3: Pisanje/Vrste i namjene teksta/Šarko/Alija H. Dubočanin

Razred: 5.

Ishod učenja:

- Piše pripovjedne tekstove kako bi razvio stvarna ili zamišljena iskustva ili događaje koristeći odgovarajuću tehniku, dobar odabir detalja i dobro strukturiran redoslijed događaja.

Pokazatelj razreda koji se pohađa:

- Piše o stvarnim ili izmišljenim doživljajima ili događajima, koji sadrže dobro strukturiran redoslijed događaja, opise likova i druge važne detalje.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Aktivnost 1: Strategija **Generiranje ideja za pisanje pripovjednih tekstova** je nastavak na strategiju **Pričam ti priču** ali ovog puta na nivou odjeljenja. Učenici su imali zadatak, da za zadaću napišu priču na osnovu plana priče u kome bi oba psa i Šarko i Lesi bili junaci u jednoj priči. Nekoliko učenika će pročitati svoje radove, a nastavnik kvalitetne ideje bilježi na tabli, što mogu biti „niti vodilje“ drugim učenicima prilikom pisanja radova na ovom času. Nakon toga potrebno je istaknuti, da su sada svi, pored svoje ideje, čuli i tri-četiri nove od kojih su neke vezane za stvarne, a neke za nestvarne događaje i da će im to pomoći na današnjem času.

Najava nastavne jedinice i zapisivanje naslova na tabli:

Vježba pisanja

„Šarko“

(prepričavanje s promjenom sadržaja priče)

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Aktivnost 2: Samostalno pismeno izražavanje – primjena tehnike pisanja **Prepričavanje s promjenom kraja priče** uz upotrebu strategije **Iz riznice mudrosti**.

S obzirom da su učenici za domaći zadatak realizirali dvije etape procesa pisanja u pet koraka (planiranje/generiranje ideja, pisanje/prepričavanje s promjenom sadržaja priče – prva verzija/nacrt), slijedi treći korak, tj. pisanje uz reviziju, u ovom slučaju primjenom strategije **Iz riznice mudrosti**. Učenicima podijeliti papire na kojima se nalaze „zrnca mudrosti“ – narodne izreke i mudrosti, a koje će učenici iskoristiti kao „niti vodilje“ za reviziju nacrt, tj. prve verzije njihove priče koju su uradili za domaći zadatak. Mudrosti – narodne izreke trebaju biti takve da imaju pouku, da su dosjetljive i da sadrže misli koje bi se mogle ugraditi u strukturu nastavka priče. Učenik prilikom ponovnog pisanja uz reviziju koristi izreke po potrebi, transformiše ih u „niti vodilje“ i tako obogaćuje svoju priču, piše o stvarnim ili izmišljenim doživljajima ili događajima, slijedi tok/plan priče s prošlog časa, povezuje osobine dva lika i opisuje važne detalje.

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Aktivnost 3: Nakon završene etape pisanja, učenici čitaju radove u paru. U toku čitanja vrše redigovanje i na taj način usavršavaju rad svoga druga/dругarice prije objavljivanja koje je peti korak procesa pisanja u pet koraka prije objavljivanja radova.

Aktivnost 4: I prema ljudima se čini često nepravda. Kako se osjećaju žrtve nepravde? Napiši za zadaću nekoliko rečenica o svom doživljaju nepravde.

Aktivnost 5: Učenički radovi će biti objavljeni u formi razredne knjige, a na času likovne kulture učenici mogu ilustrovati stranicu svog pismenog rada na osnovu sadržaja priče, tj. predstaviti slikom glavni događaj u priči ili vrhunac radnje u kompoziciji.

Formativna procjena za ovaj čas: učenički pismeni radovi, generirane ideje, tabela za formativnu procjenu

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: učenički radovi, slajdovi „Iz riznice mudrosti“, tabla ili flip-chart papir, markeri, papiri A4 formata

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) sljedeći čas?

b) poboljšanje ovog časa?

Autor pripreme:

Mersiha Džulić, profesor razredne nastave, OŠ „Enver Čolaković“ Zenica

Prilozi:

IZ RIZNICE MUDROSTI

- Pravi se prijatelji u nevolji poznaju.*
- Prijateljstvo je vrijednost iznad svih drugih vrijednosti.*
- Greška je uspjeh, ako iz nje nešto naučimo.*
- Čovjek mora biti dovoljno velik da prizna svoje greške i dovoljno jak da ih ispravi.*
- Pas, u životu najveći prijatelj, prvi je da poželi dobrodošlicu i glavni u odbrani.*
- Prijatelje stvara sreća, a nesreća provjerava.*
- Jedini način da imaš prijatelja jeste, biti prijatelj.*
- Život je crtež bez gumice za brisanje.*
- Cijeni odanost i trudi se da budeš pravedan...*

Strategija za Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

Oblast-i: Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

Razred-i: II–V

Strategija: Iz riznice mudrosti

Svrha: Proučavanje, primjena i pravilna upotreba mudrosti i narodnih izreka, može poslužiti kao motiv, „nit vodilja“ za poticanje i motivaciju stvaralaštva učenika. Otkrivanjem istih, kod učenika budimo želju za istraživanjem, čitanjem, građenjem vlastitog stava o pravilnom i pozitivnom postupanju i načinu življenja. Učenici razvijaju kritičko mišljenje, izvode i naglašavaju pouke i poruke koje tekst nosi.

Koraci za nastavnika:

1. Nastavnik/ca učenicima može na projekciji prikazati mudrosti i izreke, ili podijeliti papire „Iz riznice mudrosti“, koje su izreke poznate ličnosti, ili su nastale u narodu. Mudrosti i izreke, trebaju biti pažljivo odabrane, imati smisao i biti povezane s tekstom, kako bi imale svoju svrhu. Nastavnik može s učenicima napraviti zajedničke plakate s istaknutim mudrostima i izrekama, a iste mogu poslužiti za stvaralačko pisanje učenika.

IZ RIZNICE MUDROSTI

- Pravi se prijatelji u nevolji poznaju.
- Prijateljstvo je vrijednost iznad svih vrijednosti.
- Greška je uspjeh, ako iz nje nešto naučimo.
- Čovjek mora biti dovoljno velik da prizna svoje greške i dovoljno jak da ih ispravi.
- Pas, u životu najveći prijatelj, prvi je da poželi dobrodošlicu i glavni u odbrani.
- Prijatelje stvara sreća, a nesreća provjerava.
- Jedini način da imaš prijatelja jeste, biti prijatelj.
- Život je crtež bez gumice za brisanje.
- Cijeni odanost i trudi se da budeš pravedan...

2. Pismeno izražavanje uz upotrebu mudrosti i izreka koje su istaknute, ili novih do kojih su došli učenici istraživanjem i osmišljavanjem. Načini na koje je moguće realizirati korištenje strategije u pismenom izražavanju:

1. način

Ponuditi istaknute mudrosti i izreke, koje će učenicima pomoći u pronalaženju, formulisanju i otkrivanju pouke priče.

2. način

„Riznicu mudrosti“ koristiti u pismenom izražavanju, promjena početka, sredine ili kraja priče.

3. način

Prezentaciju ili listove „Iz riznice mudrosti“ koristiti za redigovanje nacrtu teksta kojeg su pisali u prva dva koraka. Izreka koju učenici odaberu, treba da odražava ključnu ideju teksta.

Modifikacije:

- „Iz riznice mudrosti“ se može koristiti tako što ćemo učenicima dati ključnu riječ (prijatelj, ljubav, sreća, znanje), na osnovu kojih oni istražuju (od roditelja, nena, djedova...) narodne izreke, ili izrečene mudrosti.
- „Iz riznice mudrost“ se može koristiti i za prva dva koraka Procesu pisanja u pet koraka.
- „Iz riznice mudrosti“ se može napraviti u vidu nastavnog plakata, a učenici ih mogu koristiti za usmeno i pismeno izražavanje, stvaralačko pisanje.

Kada treba primijeniti ovu strategiju: Strategija se može koristiti na časovima kulture usmenog i pismenog izražavanja.

Autor strategije: Mersiha Džulić, profesor razredne nastave, OŠ „Enver Čolaković“ Zenica

Tabela za formativnu procjenu: Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

KRITERIJI	1 ISPOD STANDARDA	2 PRIBLIŽNO NIVOU STANDARDA	3 STANDARDNI NIVO	4 IZNAD STANDARDA
PREPRIČAVANJE POZNATIH PRIČA	Uz podršku i podsticaj nastavnika ili vršnjaka prepričava poznate priče, ali rado sluša prepričavanje vršnjaka.	Prepričava poznate priče uključujući neke važne detalje. Često sadržaj prepričanog ne prati kompoziciju priče.	Prepričava poznate priče uključujući važne detalje.	Prepričava poznate priče uključujući važne detalje i unošenje elemenata drugih priča ili filmova u sadržaj novih priča, tj. razvijena kreativnost za pisanje derivativne književnosti.
OBJAŠNJAVANJE INFORMACIJA PREDSTAVLJENIH U RAZLIČITIM MEDIJIMA	U stanju je da objasni informacije predstavljene u printanim medijima, ali su prisutne poteškoće kod povezivanja sadržaja vizuelnog formata i printanog.	Objašnjava ključne informacije prezentirane u različitim medijima, a ponekad griješi kod izvođenja zaključaka o tome kako informacije doprinose temi koja se razrađuje ili pitanju koje se proučava.	Objasni informacije prezentirane u različitim medijima i formatima (npr. vizualno, brojčano i usmeno) i objasni kako one doprinose temi, tekstu ili pitanju koje se proučava.	Objašnjava sadržaj i informacije prezentirane u dva medija koja se odnose na istu temu, povezuje sadržaje iz datih medija u kreiranju novog formata (npr. nova priča, strip, pjesma, video-zapis i sl.).
PISANJE O STVARNIM ILI IZMIŠLJENIM DOŽIVLJAJIMA ILI DOGAĐAJIMA UZ STRUKTURIRAN REDOSLIJED, OPISE LIKOVA I VAŽNE DETALJE	Piše o stvarnim događajima uz stalnu podršku nastavnika ili dodatnih pitanja/plana priče. Poteškoće su prisutne u pisanju o izmišljenim događajima i doživljajima.	Piše radije o stvarnim događajima ili doživljajima nego o izmišljenim. Ponekad griješi kod strukturiranja redoslijeda događaja. Potrebna pomoć kod završnog dijela pismenog rada koji treba da odražava generalizaciju.	Piše o stvarnim ili izmišljenim doživljajima ili događajima, koji sadrže dobro strukturiran redoslijed događaja, opise likova i druge važne detalje.	Piše originalne radove koji sadrže jasno strukturiran redoslijed događaja, kvalitetne opise (fizički izgled i unutrašnje osobine). Radovi se često mogu objaviti u dječijim časopisima.

Priprema za čas br. 1: Čitanje/Ključne ideje i detalji/Majčin dar/ Ela Peroci

Razred: 5.

Ishod učenja:

- Analizira likove, događaje i ideje, te njihove međudnose u tekstu.

Pokazatelj razreda koji se pohađa:

- Određuje kompoziciju – strukturu književnog teksta i prepoznaje ulogu pojedinih likova.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Pjevanje pjesme „Osmjeh majke“ naučene na času muzičke kulture i razgovor o sadržaju (tekstu) pjesme – majčina ljubav, nježnost, brižnost.

Najava nastavne jedinice: Čitanje: *Majčin dar, Ela Peroci*

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

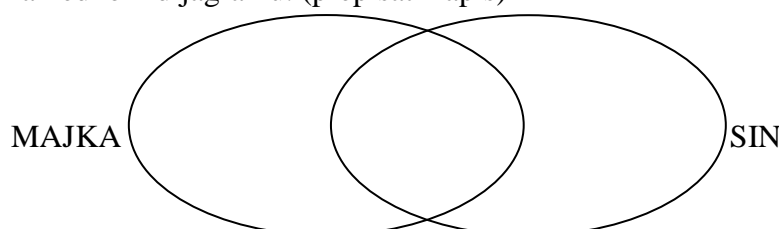
Interpretativno čitanje priče. Nastavnik čita priču u cjelini kako bi učenici shvatili njen smisao, događaje, razvoj radnje, pravilan izgovor riječi, naglašavanje i slično.

Globalna analiza kroz razgovor o uočavanje prostorno-vremenskih dimenzija – lokalizacija teksta, likovima koji se spominju i toku događaja.

Strategijom „Izmiješanih sekvenci“ odrediti kompoziciju. Učenici po grupama dobijaju trake s naznačenim dijelovima kompozicije koje trebaju pravilno poredati po logičnom slijedu. Zadatak realizuju u grupi, a nakon toga prelazimo na zajedničko objedinjavanje kompozicije.

Nakon zajedničkog formulisanja kompozicije na nivou velike grupe i uočavanja slijedi **određivanje teme priče.** (prepisati zapis)

Strategijom Vennovog dijagrama odrediti osobine likova. Tražiti od učenika da uoče razliku u osobinama (majka je brižna, nježna, sin je hladan) ali i zajedničku osobinu koju majka pokazuje od početka, a sin na kraju priče (ljubav majke prema sinu i sina prema majci) i šta je to što mijenja sina. Učenici popunjavaju dijagram unutar grupe, a zatim se osobine objedinjavaju na razrednom dijagramu. (prepisati zapis)

Strategijom „Dvostruko vođeni dnevnik“ uporediti slike od kojih je majka napravila kutiju – šta je bilo na slikama, a šta je sin vidio na njima. Ovom aktivnošću doći do zaključka šta je to što mijenja sina i u njemu pobuđuje nostalgiju, čežnju za majkom i zavičajem. Učenici dobijaju nastavni listić koji popunjavaju individualno ali nakon dogovora u grupi. Slijedi izvještavanje predstavnika grupa.

SLIKA	NA SLICI JE ...	SIN JE VIDIO ...
1.		
2.		
3...		

Preko postupaka likova i njihovih osobina učenici dolaze do **ključne ideje – pouke** koju ova priča nosi u sebi (prepisati zapis).

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Refleksija: Pokrećemo diskusiju postavljajući pitanje: „Šta je to što vas se najviše dojmilo u priči...lik ili postupak lika ili događaj? Pokušajte objasniti svoj odgovor.“

Zadaća: Učenici su na početku časa podijeljeni u grupe od po 6 članova. Svaki član grupe treba naslikati jednu od šest slika (dogovor unutar grupe) koja prikazuje šta je sin vidio na slici i sliku donijeti naredni čas.

Formativna procjena za ovaj čas: traka s naznačenim dijelovima kompozicije, Vennov dijagram koji sadrži osobine majke i sina, nastavni listići u vidu dvostruko vođenog dnevnika

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: CD-player, tonski zapis pjesme, tekst iz Čitanke, izmiješane sekvence – kopije za grupe i plakat, Vennov dijagram – kopije za grupe i plakat, dvostruki dnevnik – listići za učenike

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) sljedeći čas?

b) poboljšanje ovog časa?

Autor pripreme:

Sanela Praskić, profesor razredne nastave, OŠ „Alija Nametak“ Zenica

**Priprema za čas br. 2: Usmeno izražavanje i slušanje/Razumijevanje i saradnja/
Majčin dar/Ela Peroci**

Razred: 5.

Ishod učenja:

- Priprema se i sudjeluje efikasno u nizu razgovora i saradnji s različitim sagovornicima, nadogradnji na idejama drugih i izražavanju vlastitih ideja jasno i uvjerljivo.

Pokazatelj razreda koji se pohađa:

- Učestvuje efikasno u nizu razgovora i saradnji (jedan na jedan, u grupama, predvođen nastavnikom) s različitim sagovornicima o temama i tekstovima na nivou razreda, nadogradnji na idejama drugih i jasnom izražavanju vlastitih ideja.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Strategija „Obilazak galerije“ je otvaračka aktivnost kojom se ujedno analizira i zadaća data na prethodnom času. Svaki član grupe trebao je naslikati jednu od šest slika (dogovor unutar grupe) koja prikazuje šta je sin vidio na slici i rad donijeti za ovaj čas. Svoje radove učenici unutar grupe lijepe na plakat. Svaka grupa stane ispred svog plakata. Učenici usmeno opisuju radove. Na znak nastavnika grupe se zarotiraju kako bi pregledale, procijenile i evaluirale rad druge grupe. Nakon obilaska galerije svih radova, grupe se vraćaju do svog plakata i razgovaraju o tuđim komentarima vlastitih radova.

Najava nastavne jedinice: Usmeno izražavanje i slušanje: *Majčin dar, Ela Peroci* (prepisati zapis)

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Interpretativno čitanje priče. Nastavnik čita priču u cjelini.

Kratka analiza kroz razgovor fokusirajući se na to kako se osjećala majka, kako se osjećao sin kada je dobio majčin dar, šta je pobudilo čežnju prema majci i koja je ključna ideja ove priče.

Strategijom „Kad se razbrojene glave slože“ učenici unutar grupe imaju zadatak da ispričaju još jedan dio priče. Ulazimo u ulogu sina. Majčin dar je pobudio želju da se sin vrati majci i rodnom domu. Šta je sin rekao majci kada se vratio, zašto ga tako dugo nije bilo, kako se osjećao i kako se sada osjeća.

Po završetku rada (grupe mogu ukratko na papir zabilježiti nastavke svojih priča) slijedi izvještavanje grupa i analiza. Grupe pričaju (čitaju) svoj nastavak priče, upoređuju ih i uviđaju da su se nastavci priča razvili u različitim smjerovima.

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenikima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Evaluacija: Strategijom „Nastavak na nedovršene rečenice“ svaki učenik vrši evaluaciju na evaluacijskom listiću:

„Najbolji mi je nastavak priče ___ grupe.

U tom nastavku mi se najviše dopalo _____.

Slušajući nastavak razmišljao/la sam o _____.

Nove misli koje su mi pale na pamet nakon slušanja ovog nastavka su _____.“

Zadaća: Čitajući priču učenici su vjerovatno poželjeli da se sin vrati kući i zagrlji majku. Na osnovu tematskih riječi u pisanoj formi predstaviti susret majke i sina: *majka, prozor, ugledati, najmlađi sin, potrčati, zagrljaj, pogledi, šutnja, suze, sreća.*

Formativna procjena za ovaj čas: priče nastale primjenom strategije *Kad se razbrojene glave slože*, evaluacijski listić

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: tekst iz Čitanke, galerija radova – plakati s učeničkim radovima, evaluacijski listić – listići za učenike

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) *sljedeći čas?*

b) *poboljšanje ovog časa?*

Autor pripreme: Sanela Praskić, profesor razredne nastave, OŠ „Alija Nametak“ Zenica

Priprema za čas br. 3: Pisanje/Pisanje i distribucija pisanih radova/Majčin dar/Ela Peroci**Razred: 5.****Ishod učenja:**

- Piše jasne i smislene radove u kojima su sadržaj, organizacija i stil primjereni zadatku, svrsi i publici.

Pokazatelj razreda koji se pohvađa:

- Piše jasan i smislen rad u kojem su sadržaj, organizacija i stil primjereni zadatku, svrsi i publici.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Strategija „Autorska stolica“ je otvaračka aktivnost kojom se ujedno analizira i zadaća data na prethodnom času. Učenici su na osnovu tematskih riječi trebali pismeno ispričati susret majke i sina. Nekoliko učenika čita svoju zadaću, ostali pažljivo slušaju, daju svoje komentare i prijedloge za poboljšanje napisanog.

Najava nastavne jedinice: Samostalno pisanje na temu ... (prepisati zapis)

Učenici će individualno dopuniti naziv teme kada je odrede u fazi planiranja.

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Planiranje – aktivnost koja vodi razmišljanju o temi

Strategijom „Grozd“ učenici će se uvesti u proces pisanja na temu kako su se osjećali ako su nekada duže vrijeme odsustvovali od kuće. Ukoliko neki učenici nisu imali takvo iskustvo mogu pisati o izmišljenom doživljaju.

Koraci u formiranju grozdova:

- Napišite ključnu riječ ili frazu u sredini papira (tema).
- Razmislite o svemu što vam pada na pamet vezano za temu i o tome porazgovaraju u paru.
- Zapišite sve riječi ili fraze oko zadate teme.
- Dok vam ideje padaju na pamet i zapisujete ih, počnite povezivati pojmove za koje smatrate da se mogu povezati.
- Zapisujte što više pojmova sve dok ili ne istekne vrijeme ili ideje ne presuše.

Pisanje – proces stavljanja ideja na papir**Strategija „Korištenje sopstvenog pisanja“**

Učenike upoznati sa zadatkom, a zatim pristupaju realizaciji zadatka – samostalno pisanje sastava.

Koraci u pisanju:

- Stavite svoje ideje na papir.
- Napišite što je moguće više ideja o datoj temi.
- Pustite ideje da teku, ali koristite grozd kao smjernicu.
- Usredotočite se na sadržaj, a ne na gramatiku i pravopis.

Revizija – proces revidiranja napisanog**Strategija „Revizija od strane vršnjaka“**

Koraci u reviziji:

- Ponovo čitaj i revidiraj tekst.
- Promijeni i poboljšaj napisano dodavanjem, uklanjanjem, pojačavanjem.
- Traži sugestije od drugih učenika.

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Zadaća:

Redigovanje – „lektorisanje, ispravljavanje i poliranje“

Strategija „Kontrolna lista za redigovanje“

Koraci u redigovanju:

- Ispravi pogrešno napisane riječi.
- Koristi odgovarajuću interpunkciju i gramatička načela.
- Konzistentno koristi glagolsko vrijeme.

Objavljivanje – dijeljenje napisanog s drugima

Strategija „Razredne zidne novine“

Formativna procjena za ovaj čas: ideje nastale primjenom strategije *Grozd*, učenički sastavi, kontrolne liste za redigovanje

Učenici dobivaju domaći zadatak da naprave konačnu verziju svoga rada, nakon čega će uslijediti objavljivanje putem razrednih zidnih novina.

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: grozdovi, učenički pismeni radovi

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) *sljedeći čas?*

b) *poboljšanje ovog časa?*

Autor pripreme:

Sanela Praskić, profesor razredne nastave, OŠ „Alija Nametak“ Zenica

Strategija za Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

Oblast-i: Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

Razred-i: I–V

Strategija: Formiranje grozdova

Svrha: Učenici se podstiču da slobodno i otvoreno razmišljaju o nekoj temi, odnosno prikazuju odnose između dijelova teme. To je nelinearan oblik mišljenja, neposredno povezan s načinom na koji mozak funkcionira. Uglavnom je to strategija pristupa vlastitom znanju, spoznajama ili uvjerenjima o nekoj temi.

Koraci za nastavnika:

1. Nastavnik/učenici u krugu na sredini table/lista pišu temu koja se sastoji iz jedne ili dvije riječi.
2. U manjim krugovima oko središnjeg početka sa zapisivanjem pratećih tema koje se sastoje iz riječi ili fraza koje učenicima padaju na pamet, a u vezi su s napisanom temom i linijama ih povezuju s glavnim krugom.
3. Dok učenicima ideje padaju na pamet i zapisuju ih, početi sa zapisivanjem podtema pratećim temama, pojmova za koje učenici smatraju da se mogu povezati.
4. Zapisati što više pojmova sve dok ideje ne presuše.

Modifikacije:

- U I razredu grozd možemo koristiti i u slikovnom obliku (tema – likovi u priči, prateće teme – slikanje likova; tema – naslov priče, prateće teme – slikanje toka događaja, tema – glas/slovo A, prateće teme – slikovno predstavljanje riječi u kojima glas/slovo A čujemo/pišemo na početku...).
- U II razredu grozd se može koristiti pri opisivanju (tema – predmet, prateće teme – oblik, veličina, boja, materijal, namjena), u analizi likova (tema – likovi, prateće teme – navesti likove, podteme – osobine).
- U ostalim razredima ima široku primjenu (pisanje o sadržajima iz mašte, kultura izražavanja, vrste riječi...).

Kada treba primijeniti ovu strategiju:

- Formiranje grozdova može poslužiti u svim razredima i fazama časa.
- Može se koristiti za stimulisanje razmišljanja prije detaljne obrade teme.
- Može poslužiti i kao način sumiranja onoga što je izučavano, kao način građenja novih asocijacija ili način grafičkog predstavljanja novih spoznaja.
- To je aktivnost pisanja koja može poslužiti kao moćno oruđe u uvođenju procesa pisanja, posebno u radu s učenicima koji nerado pišu.
- Budući da je to aktivnost pisanja, učeniku ujedno služi i kao podsjetnik na spoznaje i veze kojih možda nije bio ni svjestan.

Sanela Praskić, profesor razredne nastave, OŠ „Alija Nametak“ Zenica

Tabela za formativnu procjenu: Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

KRITERIJI	1 ISPOD STANDARDA	2 PRIBLIŽNO NIVOU STANDARDA	3 STANDARDNI NIVO	4 IZNAD STANDARDA
KOMPOZICIJA KNJIŽEVNOG TEKSTA I ULOGA POJEDINIHK LIKOVA	Određuje kompoziciju književnog teksta i osobine pojedinih likova, ali ne može uočiti elemente kompozicije.	Uz poticaj određuje kompoziciju književnog teksta i prepoznaje ulogu pojedinih likova.	Određuje kompoziciju – strukturu književnog teksta i prepoznaje ulogu pojedinih likova.	Određuje kompoziciju književnog teksta, prepoznaje ulogu pojedinih likova – kako doprinose zapletu i raspletu i povezuje ih s osobama iz stvarnog života.
UČEŠĆE U RAZGOVORU I SARADNJA	Uz poticaj nastavnika učestvuje u razgovoru i saradnji s bliskim sagovornikom o jednostavnim temama i kraćim tekstovima, rijetko izražava vlastite ideje.	Učestvuje u razgovorima i saradnji (jedan na jedan, u grupama, predvođen nastavnikom) s različitim sagovornicima o temama i tekstovima na nivou razreda, povremeno učestvuje u nadogradnji ideja drugih i uspijeva izraziti vlastite ideje.	Učestvuje efikasno u nizu razgovora i saradnji (jedan na jedan, u grupama, predvođen nastavnikom) s različitim sagovornicima o temama i tekstovima na nivou razreda, nadogradnji na idejama drugih i jasnom izražavanju vlastitih ideja.	Inicira razgovor i saradnju samostalno s različitim sagovornicima o temama i tekstovima na nivou razreda, nadograđuje ideje drugih, jasno i argumentovano izražava vlastite ideje.
PISANJE RADA PRIMJERENOG ZADATKU	Uz poticaj i pomoć piše rad u kojem su sadržaj, organizacija i stil djelimično primjereni zadatku, svrsi i publici.	Uz povremenu pomoć piše jasan i smislen rad u kojem su sadržaj, organizacija i stil prilično primjereni zadatku, svrsi i publici.	Piše jasan i smislen rad u kojem su sadržaj, organizacija i stil primjereni zadatku, svrsi i publici.	Samostalno piše jasan i smislen rad u kojem su sadržaj, organizacija i stil primjereni zadatku, svrsi i publici. Radovi su originalni i razumljivi publici.

Priprema za čas br. 1: Čitanje/Ključne ideje i detalji/Majčin dar/Ela Peroci

Razred: V

Ishod učenja:

- Prepozna i objašnjava ključne ideje teksta i njihove razrade; rezimira ključne ideje na osnovu detalja koji ih dokazuju.
- Analizira likove, događaje i ideje, te njihove međudnose u tekstu.

Pokazatelj razreda koji se pohada:

- Prepričava tekst odvojeno od ličnog mišljenja; određuje temu i ključnu ideju.
- Određuje kompoziciju – strukturu književnog teksta i prepoznaje ulogu pojedinih likova.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Aktivnost 1: Pustiti učenicima snimak izvođenja pjesme Duška Radovića *Najlepša mama na svetu*, u izvođenju dječijeg hora. Zamoliti učenike da poslušaju pjesmu i da obrate pažnju na tekst pjesme.

Aktivnost 2: Razgovarati s učenicima: O kome se govori u pjesmi? Šta saznajemo o majci? Zašto se u mjesecu martu najviše govori o majkama i ženama uopće? Sjećate li se nekog teksta, pjesme koju ste čitali u nižim razredima? (*Zastidio se majke, Zimska priča, Majčica, Čestitka majčici...*) Zna li neku pjesmu o majci koju izvode popularni pjevači (narodne ili zabavne muzike)? (*Kao moja mati – Zdravko Čolić, Svila – Dino Merlin, Mojjoj majci – Hanka Paldum...*) Možete li navesti neke tekstove koji govore o očevima? Zašto je više tekstova posvećeno majkama?

Najava nastavne jedinice: Čitanje i analiza književnog teksta *Majčin dar* Ele Peroci. Zapisati na tabli, a učenici u svoje sveske naslov *Majčin dar* Ela Peroci.

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Aktivnost 3: Strategija VELIKO 4 – Učenici dobijaju zadatak da pročitaju samostalno tekst *Majčin dar* i da nakon čitanja odgovore na 4 pitanja. Kroz odgovore ćemo utvrditi da li su učenici razumjeli sadržaj teksta. (Pitanja se nalaze na nastavnim listićima koje ćemo koristiti za formativnu procjenu.)

1. Gdje su otišla djeca?
2. Šta je u pismu napisao najmlađi sin?
3. Šta mu je majka poslala?
4. Zašto je majčin dar neprocjenjiv i poseban?

Aktivnost 4: Jedan učenik sažeto prepriča priču, a onda kroz razgovor i globalnu analizu s učenicima produbljujemo razumijevanje teksta i konkretizaciju doživljaja:

(O čemu se govori u priči, šta je tema? Gdje se radnja dešava? Koje je osnovno osjećanje izraženo u priči? Zašto književnica kaže da je zima najtiša? Koju majčinu osobinu otkrivaš u njenoj odluci da napravi kutijicu od razglednica?)

Aktivnost 5: Nastavnik na tabli, a učenici u svoje sveske zapisuju:

Tema: majčin dar

Mjesto radnje: samotna kućica ispod planine

Vrijeme radnje: neodređeno

Likovi: majka i sin

Aktivnost 6: Individualni rad na nastavnim listićima. Učenici samostalno, primjenjujući strategiju „Citat – komentar/Dvostruko vođeni dnevnik“, rješavaju zadatke i to:

CITAT (rečenica iz teksta)	KOMENTAR
<i>Majci u samotnu kućicu u podnožju planine dolazili bi samo proljeće, ljeto, jesen i zima.</i>	
<i>Kad je najmlađi sin zatvorio kutijicu, odnekud je doletio šareni leptir i još nikad dotle mladić nije toliko poželio da se vrati kući i zagrlji majku.</i>	

Zadatak se nalazi na nastavnom listiću i bit će korišten za formativnu procjenu, a nalazi se i na plakatu koji će koristiti nastavnik.

Aktivnost 7: Zajednički rad, frontalno. Koristeći strategiju „Izmiješanih sekvenci“ poredati događaje onako kako su se događali u priči. Slijed događaja ne prati radnju priče, nalaze se na papirnim trakama i zadatak učenika je da ih pravilno poredaju prateći redoslijed događanja u priči.

1. Najmlađi sin želi da mu majka pošalje sve što je ostavio kod kuće
2. Sin dobija poklon i silno se želi vratiti u zavičaj i zagrliti svoju majku
3. Dolazi poštar i donosi pismo
4. U samotnoj kućici u podnožju planine živi majka
5. Majka pravi kutijicu od slika i šalje je sinu

Jedan učenik na tabli poreda događaje po slijedu a ostali mu pomažu u tome. Odštampan slijed događaja će učenici dobiti i zalijepiti u svoje sveske.

Fabularni tok:

- U samotnoj kućici u podnožju planine živi majka
- Dolazi poštar i donosi pismo
- Najmlađi sin želi da mu majka pošalje sve što je ostavio kod kuće
- Majka pravi kutijicu od slika i šalje je sinu
- Sin dobija poklon i silno se želi vratiti u zavičaj i zagrliti svoju majku

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Aktivnost 8: Strategijom „Misli, upari i razmijeni“ uočiti ključnu ideju teksta. Zadatak svakoga učenika je da zapiše ideju priče i da je razmijeni s drugom u klupi, a zatim da zajednički formulišu ključnu ideju. Slijedi čitanje ideja koje su parovi formulisali i donošenje zajedničkih ideja na nivou velike grupe. Učenici u svoje sveske zapisuju svoju i zajedničku ideju, a nastavnik na tabli.

Ideja: npr. Roditeljska ljubav je neprocjenjiva.

Čuvajmo i ponosimo se svojim roditeljima.

Pazimo na svoje roditelji i pružajmo im ljubav dok su živi.

Aktivnost 9: Učenici su trebali za domaći zadatak napraviti ogrlicu od tanjeg kartona u obliku u kojem žele i po mogućnosti u neutralnoj boji. Na svakom stolu se nalaze papiri u različitim bojama i u obliku sunca. Papirići su djelimično prosječeni na sredini. Učenici biraju koje će boje koristiti za ukrašavanje ogrlice koju će pokloniti majci. Na konstrukciju ogrlice će upisati šta žele svojim majkama, koje poklone im žele dati (radi se o nematerijalnim poklonima, koji se ne mogu kupiti, a važniji su od materijalnih stvari). Preko želja će nalijepiti ukrasni papir u boji i ako žele mogu nešto i nacrtati. Svoje želje će podijeliti s razredom oni koji to žele, a koji ne žele, samo će nam pokazati ogrlicu i njen izgled koji je kreacija svakog učenika posebno.

Na ovakav način, učenici rade opuštenije; neki su stidljivi i ne žele podijeliti svoja razmišljanja i znaju nekada biti u grču i ništa ne napisati jer se boje reakcije drugih učenika. Papirići su prosječeni na sredini da bi se moglo pročitati šta piše ispod (želje za majku), a ako učenici žele da to ostane tajna, mogu ih zalijepiti i sakriti poruke. Među ukrasne papire ubaciti i crni, smeđi i sivi papir. Bit će interesantno vidjeti šta će učenici odabrati i kako će objasniti boje koje su koristili, (po izboru boja se može puno toga uočiti o djetetu, odnosima unutar porodice, karakteru učenika... Vjerovatno će mali broj učenika ili niko upotrijebiti „mračne i tamne“ boje za poklon).

Aktivnost 10: Prezentiranje urađenog. (Učenici čitaju želje koje su upućene majkama i objašnjavaju koje boje i zašto su odabrali, kao i šta su još nacrtali i čime su ukasili ogrlice.)

Formativna procjena za ovaj čas: nastavni listići sa strategijom VELIKO 4, DVOSTRUKO VOĐENI DNEVNIK, CITAT – KOMENTAR, ogrlice sa željama – praktični rad, aktivnost na času

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: CD-player, udžbenik, nastavni listići, papir u boji, plakat, papirne trake

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) sljedeći čas?

b) poboljšanje ovog časa?

Autor pripreme:

Asima Brodlić, profesor b/h/s jezika i književnosti, OŠ „Mehmedalija Mak Dizdar“ Visoko

**Priprema za čas br. 2: Usmeno izražavanje i slušanje/Razumijevanje i saradnja/
Majčin dar/Ela Peroci**

Razred: V

Ishod učenja:

- Priprema se i sudjeluje efikasno u nizu razgovora i saradnji s različitim sagovornicima, nadogradnji na idejama drugih i izražavanju vlastitih ideja jasno i uvjerljivo.

Pokazatelj razreda koji se pohađa:

- Učestvuje efikasno u nizu razgovora i saradnji (jedan na jedan, u grupama, predvođen nastavnikom) s različitim sagovornicima o temama i tekstovima na nivou razreda, nadogradnji na idejama drugih i jasnom izražavanju vlastitih ideja.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Aktivnost 1: IGRA “OGLEDALO” – Učenike upariti i objasniti im da se okrenu jedan prema drugome; jedan će učenik oponašati drugoga, raditi sve što on radi. Ne pričamo, samo koristimo pokrete (češkanje po glavi, dodirivanje nekih dijelova tijela, pravimo grimase...) Oba učenika se trebaju naći u obje situacije (igra traje otprilike 5 minuta). Kada završe, pitamo ih kako su se osjećali, učenici koji žele mogu podijeliti svoja razmišljanja s razredom.

Aktivnost 2: RAZGOVOR o osjećanjima prilikom realizacije zadate igre:

- Šta vam je stvaralo poteškoće?
- Kako ste se osjećali oponašajući druga/drugaricu?
- Da li volite oponašati druge i zašto?
- Koga djeca/ljudi najčešće oponašaju?

Najava cilja časa: dalji rad na tekstu „Majčin dar“ Ele Peroci.

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Igrom „OGLEDALO“ se željelo naglasiti da je u životu važno imati ljude na koje ćemo se ugledati, koji će nam biti pozitivan uzor.

Aktivnost 3: Za diskusiju će nam poslužiti citat koji se nalazi u čitankama, ispred priče „Majčin dar“.

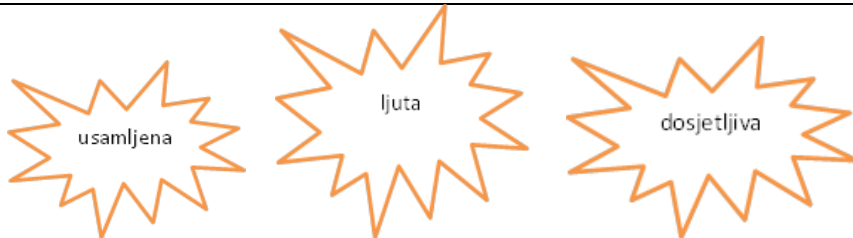
“Kada pišeš spomenare, kad slovima stvaraš šare, majka ti je dala dare – svoje riječi iz sehare.”

Učenike dijelimo u grupe od po 4 člana, i tražimo da koristeći strategiju CITAT – KOMENTAR, prokomentarišu dati citat, pribilježe ono što su zaključili i zatim to iznesu i argumentiraju usmeno pred razredom.

DISKUSIJA – DEBATA

ZAKLJUČAK diskusije: koliko god da imamo godina, iskustva, “škole”, neke stvari nikada ne zaboravljamo i nosimo ih sa sobom cijeloga života. Majčine riječi, jezik koji nas je ona prva naučila je sastavni dio našeg života i neprocjenjivo nasljedstvo koje ćemo mi dijelom prenijeti svojoj djeci.

Aktivnost 4: Koristeći strategiju GROZD – OLUJA MOZGA, tražimo od učenika da prepoznaju osobine koje ima majka iz priče „Majčin dar“, da ih oboje i da objasne uz adekvatan citat iz teksta. Zadatak rade u grupi, a zatim će svaka grupa objasniti po jednu osobinu, usmeno. Učenici prvo na nivou grupe uoče osobine koje pripadaju majci, a zatim svaka grupa dobija zadatak da objasni jednu osobinu i potkrijepi je adekvatnim citatom iz priče. Učenici će izdvojiti i osobine sina i objasniti ih.

MAJKA

Osobine majke:

- **USAMLJENA** (*U samotnoj kućici u podnožju planine živjela je majka...Majci u samotnu kućicu u podnožju planine dolazili bi samo proljeće, ljeto, jesen i zima. Zima je bila najtiša. Toliko tiho bi bilo oko kuće da bi majka čula kako se napolju sanjkaju i kako se dozivaju njena djeca. Čula bi ih mada se to događalo davno... Gledala bi kroz prozor i tražila ih.*)
- **DOSJETLJIVA** (*– Kako da ti pošaljem sve što si ostavio kod kuće? – razmišljala je i najzad se domislila. – Napraviću kutijicu i u njoj će se naći sve što je ostavio kod kuće. Tako je i uradila.*)
- **KREATIVNA** (*Napravila je kutijicu od slika – razglednica njenog zavičaja. Na prvoj slici, onoj na dnu, bila je rodna kuća sa planinom u pozadini. Na drugoj slici, onoj sa strane, bila su polja i šume. Na trećoj, četvrtoj i petoj bili su potok, put u svijet i voljeno selo. Kutijicu je zatvorila šestom slikom, slikom rascvjetalih jabuka. Crvenom svilenom niti sašila je od slika kutijicu.*)
- **STRPLJIVA** (*Njena djeca su narasla i otišla u svijet za ocem. Odlazeći, rekli su majci da će se vratiti. Otišli su daleko. Ponekad su joj pisali, ali se nisu vratili...Gledala bi kroz prozor i tražila ih. Nije ih tražila sasvim uzalud. Došao je poštar i donio pismo.*)

Osobine sina:

Sebičan, emotivan, zaboravan.

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Za **domaći zadatak** će učenici uzeti kutiju za cipele i ukrasiti je razglednicama ili crtežima motiva iz zavičaja. Zadatak rade kao grupa i mogu ga dovršiti na narednom času. Kutije ćemo kasnije koristiti za odlaganje nekih stvari ili pribora.

Koristeći **tehniku „Izmijenjeni kraj priče“**, učenici mijenjaju kraj priče. Koristeći maštu, sami osmišljavaju drugačiji kraj. Ako ne završe, uradit će to za domaći rad.

Formativna procjena za ovaj čas: nastavni listić sa strategijom CITAT – KOMENTAR, osobine majke s adekvatnim citatom

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: udžbenik, nastavni listići, papir u boji, plakat

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) sljedeći čas?

b) poboljšanje ovog časa?

Autor pripreme:

Asima Brodlić, profesor b/h/s jezika i književnosti, OŠ „Mehmedalija Mak Dizdar“ Visoko

Priprema za čas br. 3: Pisanje/Pisanje i distribucija pisanih radova/Majčin dar/Ela Peroci**Razred: V****Ishod učenja:**

- Usavršava svoj pisani rad planiranjem, revizijom, redigovanjem ili pokušajem novog pristupa.

Pokazatelj razreda koji se pohvađa:

- Uz ograničeno vodstvo i podršku vršnjaka i odraslih, piše rad i po potrebi ga mijenja i usavršava – popravljajući već napisani rad ili piše novi s pokušajem drugačijeg pristupa.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Aktivnost 1: Učenici su za domaći rad trebali napraviti kutiju koju su osmislili i oslikali po želji. Prezentiranje urađenog.

Aktivnost 2: S učenicima razgovarati o drugačijem završetku priče koji su sami osmislili, o njihovim osjećanjima koja su pobuđena prilikom pisanja i zašto su izmijenili kraj... Čitamo nekoliko radova uz komentar.

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Aktivnost 3: Učenicima podijeliti nastavne listove sa sljedećim zadacima:

1. Iz datog sastava izdvoji zvukovne/auditivne elemente koji su doprinijeli boljem razumijevanju teksta! (*Zima je bila najtiša. Toliko tiho bi bilo oko kuće da bi majka čula kako se napolju sanjkaju i dozivaju njena djeca. Čula bi ih, mada se sve to događalo davno...iznad šuma i livada zapjevale su ptice...cestom je zatopotao očevo konj, iznad voljenog sela oglasilo se zvono...*)

2. Za slikovitost napisanog zaslužne su i opisi krajolika. Izdvoji ih! (*U samotnoj kućici u podnožju planine živjela je majka...Na prvoj slici, onoj na dnu, bila je rodna kuća sa planinom u pozadini...Na majčinom prozoru rodne kuće procvale su crveni karanfili...u travu ispod rascvjetalih jabuka sjeli su momci i djevojke...*)

Aktivnost 4: REVIDIRANJE sastava

Čitanje revidiranog sastava u paru, te razmjena mišljenja, ukazujući na najslabiji dio – razmjena ideja.

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Aktivnost 5: Na osnovu pročitanih napisanih sastava konačne verzije, učenici popunjavaju kontrolnu listu.

Sadržaj kontrolne liste:

1. U svome radu sam koristio pričanje i opisivanje.	DA	NE
2. Da bi priča bila slikovitija, koristio sam stilske figure.	DA	NE
3. Moja priča ima sretan kraj.	DA	NE

Formativna procjena za ovaj čas: učenički sastavi s izmijenjenim krajem priče, nastavni listići sa zadacima, kontrolna lista

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: udžbenik, učeničke sveske, nastavni listovi

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) *sljedeći čas?*

b) *poboljšanje ovog časa?*

Autor pripreme:

Asima Brodlić, profesor b/h/s jezika i književnosti, OŠ „Mehmedalija Mak Dizdar“ Visoko

Tabela za formativnu procjenu: Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

KRITERIJI	1 ISPOD STANDARDA	2 PRIBLIŽNO NIVOU STANDARDA	3 STANDARDNI NIVO	4 IZNAD STANDARDA
PREPRIČAVANJE, ODREĐIVANJE TEME I KLJUČNE IDEJE KNJIŽEVNOG TEKSTA	Samostalno čita, djelimično razumije pročitano, mogućnost reprodukcije uz nastavnikovu pomoć.	Samostalno čita i prepričava tekst, ali ne uočava sve bitne detalje.	Samostalno čita i prepričava književni tekst.	Analizira tekst i argumentuje ga dijelovima teksta, određuje temu i ključnu ideju teksta.
ODREĐIVANJE STRUKTURE – KOMPOZICIJE KNJIŽEVNOG TEKSTA I ULOGE POJEDINIH LIKOVA	Može nabrojati likove i djelimično uočiti kompoziciju teksta uz pomoć nastavnika ili drugih učenika.	Uočava kompoziciju te prepoznaje ulogu pojedinih likova, uz povremeni podsticaj i pomoć nastavnika ili drugih učenika.	Samostalno određuje kompoziciju teksta i prepoznaje ulogu pojedinih likova.	Samostalno određuje kompoziciju teksta i prepoznaje ulogu pojedinih likova uz adekvatne dokaze iz teksta.
DISKUSIJA NAKON ČITANJA TEKSTA POZIVAJUĆI SE ISKLJUČIVO NA DOKAZE IZ TEKSTA I ČINJENICE	Ima teškoća u usmenom izražavanju, potrebna je pomoć nastavnika .	Može uočiti ponašanja likova u određenim situacijama i učestvovati u diskusiji.	Učestvuje u diskusiji nakon što pročita tekst, pozivajući se isključivo na dokaze iz teksta i činjenice.	Kritički promišlja o tekstu, likovima i njihovim postupcima, pozivajući se na tekst.
SAMOSTALNO PISMENO IZRAŽAVANJE U SKLADU S TEMOM, UZ MOGUĆNOST MIJENJANJA I USAVRŠAVANJA, KAO I PRIMJENE DRUGAČIJEG PRISTUPA	Djelimično može sastaviti priču na osnovu poticajnih nastavnikovih riječi i uz pomoć nastavnika ili vršnjaka	Može izmijeniti kraj priče na osnovu poticajnih riječi: uz svaku tematsku riječ da kaže smislenu rečenicu, a da rečenice čine cjelovitu priču.	Može napisati sastav i po potrebi ga mijenjati i usavršavati, kao i koristiti drugačiji pristup.	Samostalno piše i usavršava rad fokusirajući se na ono što je najbolje i najbitnije, koristeći stilska izražajna sredstva .
USAVRŠAVANJE RADA PLANIRANJEM, REVIZIJOM, REDIGOVANJEM, ILI POKUŠAJEM NOVOG PRISTUPA	Djelimično popravljajući i usavršavajući svoj rad, isključivo uz podršku i pomoć nastavnika ili vršnjaka.	Usavršava rad revizijom, redigovanjem uz pomoć nastavnika ili vršnjaka.	Uz ograničeno vodstvo i podršku vršnjaka i odraslih, piše rad i po potrebi ga mijenja i usavršava-popravlja već napisani rad ili piše novi s pokušajem drugačijeg pristupa.	Samostalno usavršava i popravljajući svoj rad planiranjem, revizijom, redigovanjem ili pokušajem novog pristupa.

NASTAVNE PRIPREME

ŠESTI RAZRED

**Priprema za čas br. 1: Čitanje: Informativni tekstovi/Opseg i nivo složenosti teksta/
Film (postanak, historijat, filmski rodovi i vrste)**

Razred: 6.

Ishod učenja:

- Čita i razumije složene književne i informativne tekstove.

Pokazatelj razreda koji se pohvađa:

- Čita i razumije tekstove koji ne spadaju u beletristiku.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Pogledati kratke dijelove iz odabranog igranog, dokumentarnog i crtanog filma.

Razgovarati s učenicima o prikazanom. Uočiti koliko znaju o filmu i filmskim vrstama.

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Priprema za čitanje teksta strategijom INSERT. Učenicima objasniti da je potrebno da, dok čitaju tekst, nešto urade. Potrebno je koristiti sljedeće oznake:

„√“ Stavite oznaku (provjereno, u redu) na marginu ukoliko nešto što ste pročitali potvrđuje nešto što ste znali ili mislili da znate.

„-“ Stavite oznaku (minus) na marginu ako je neka informacija koju ste pročitali suprotna ili se razlikuje od onoga što ste znali ili mislili da znate.

„+“ Stavite oznaku (plus) na marginu ako je informacija s kojom ste se susreli nova za vas.

„?“ Upišite (znak pitanja) na marginu ako se radi o informaciji koja vas zbunjuje ili ukoliko postoji nešto o čemu biste željeli saznati nešto više.

Dakle, dok čitate, na margine ćete stavljati četiri različite oznake u skladu s vašim znanjem i spoznajama. Koristit ćete oznake √, -, +, ? prema svom nahođenju i u skladu s vlastitim predznanjem. Nije nužno označavati svaki red ili svaki pojam, nego da vaša oznaka bude odraz vašeg općeg odnosa prema tim informacijama. Možda ćete upisati jednu ili dvije oznake po pasusu, ponekad više, ponekad manje. Zamoliti učenike da počnu čitati članak.

Podijeliti tekst učenicima.

Kada učenici pročitaju članak, neka zastanu na trenutak i razmisle o tome šta su pročitali. Okrenuti se partneru i razgovarati o tome šta su pročitali. Koja su njihova znanja potvrđena? Koja ubjeđenja su pobijena? S kojim su se novim činjenicama susreli? Šta im je nejasno? Mogu pogledati svoje oznake ili iznova pročitati članak.

Neka svaki učenik načini individualnu tabelu oznaka za kategorizaciju članka kao što je ova:

✓	-	+	?
-			
-			
-			
-			
-			

Grupna kategorizacija na papiru, a zatim kao grupa prodiskutovati o članku prateći bilješke.

Pogledati u kojim dijelovima su bilješke usaglašene s informacijama iz članka. Razgovarati o razmimoilaženjima i da li se mogu razriješiti na osnovu podataka iz članka ili su potrebni drugi resursi.

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Završiti čas gledanjem filmova „Pjevač džez“ i „Izlazak radnika iz tvornice“.

<https://www.youtube.com/watch?v=UYOY8dkhTpU>

(1927 - The Jazz Singer)

<https://www.youtube.com/watch?v=VDnppCDhI9U>

(The First Film in the History - December 28 - 1895 - The Lumiere Brothers)

Formativna procjena za ovaj čas:

Pokupiti učeničke materijale i ocijeniti njihovu kategorizaciju.

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času:

Internet, laptop, projektor

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) sljedeći čas?

b) poboljšanje ovog časa?

Autor pripreme:

Mineta Čaušević, profesor b/h/s/ jezika i književnosti, OŠ „Musa Ćazim Ćatić“ Zenica

**Priprema za čas br. 2: Pisanje/Opseg pisanja/
Film (postanak, historijat, filmski rodovi i vrste)**

Razred: 6.

Ishod učenja:

- Piše jednostavne i kraće ili složene i obimnije pisane radove za koje je potrebno vrijeme za istraživanje, razmišljanje i reviziju u različite namjene.

Pokazatelj razreda koji se pohada:

- Piše složenije pisane radove (izvještaje, pisma, plakate...)

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Razgovor o filmovima koje učenici gledaju, šta vole, a šta ne?

Uraditi kratku anketu i popuniti tabelu te je analizirati s učenicima.

	uvijek	često	rijetko	nikad
Cjelovečernji film				
Dokumentarni film				
Crtani film				
Serije				

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Odrediti temu za pisanje. Nastavnik potiče učenike da razmisle o temi o kojoj će danas pisati. Podsjetiti ih da su na protekla dva časa čitali i razgovarali o filmu i da bi danas trebali pisati o tome šta su naučili na proteklim časovima.

Tema: Film sada i kroz historiju

Razgovarati o oblicima pisanja, učenicima saopštiti da će imati mogućnost pisanja na tri načina.

Oblici pisanja: izvještaj, pismo ili izrada plakata za film.

Učenike upoznati s navedenim oblicima i dati im upute.

1. Izvještaj

Izvještaj je informativni oblik u kojem se daje više važnih pojedinosti o nečemu. Pokazati učenicima da ako želim napisati izvještaj, o naučenom na prethodnim časovima, trebam u sadržaju dati odgovore na pitanja:

Kada su održani časovi? (Datum održavanja)

Gdje su održani?

Šta se zbivalo na časovima?

Ko su bili učesnici?

Kako se zbilo? Je li bilo kakvih nepredviđenih događaja?

Koji su neposredni rezultati učenja? Šta su učenici naučili o filmu?

2. Pismo

Učenicima objasniti da mogu pisati pismo.

KOMPOZICIJA PISMA:

1. Pismo započinje oslovljavanjem – iza oslovljavanja piše se zarez ili uzvičnik

2. Sadržaj

3. Pozdrav i potpis

1. Počnite s odgovarajućim pozdravom. Pozdrav treba biti na lijevoj strani. Najčešći pozdrav jeste „Poštovani“ praćeno imenom te osobe, zarezom ili uzvičnikom. Ako je pozdrav neobavezniji, možete da napišete „Zdravo (ime)“, „Ćao (ime)“ ili „Dragi (ime)“.

2. **Sastavite sadržaj pisma.** Ovo je dio koji je jedinstven u svakom pismu. Trebate napisati nekoliko pasusa. Neka svaki pasus ima smisla. Prvi neka bude neobavezan. Drugi o filmu i filmskoj umjetnosti. Trećim zaokružite sadržaj u cjelinu.

3. **Uključite pozdrav** kao što je „S ljubavlju“, „Ćao“, „S poštovanjem“, „Čujemo se uskoro“ ili „Radujem se skorašnjem susretu“. Pozdrav napisati na lijevoj strani stranice, a potpis na desnoj. Potpišite se.

3. Filmski poster: Filmski poster je slika većeg formata (poster) koji se koristi kao reklama za promociju filma. U početku filmske industrije to je pored razglasa bila jedina reklama kada se film prikazuje u nekom bioskopu. Filmski poster se štampali u velikom broju i pred prikazivanje filma u nekom mjestu se lijepili po gradu na oglasnim tablama i u izlogu bioskopa. Za filmski poster se koristi još i naziv Filmski plakat. Filmski poster obično sadrže imena i slike glavnih glumaca ili slike najkarakterističnijih scena iz filma. Obično su na posteru navedena i: imena režisera, kompozitora, direktora filma... Za neke filmove su posebno rađeni filmski poster tako da predstavljaju prava umjetnička djela. U filmskim muzejima se čuvaju filmski poster mnogih filmova, a postoje i kolekcionari koji skupljaju filmske postere

Učenicima pokazati izgled nekoliko filmskih postera i prodiskutovati o sadržaju. Potom od učenika tražiti da odaberu oblik pisanja i odrede publiku za koju će pisati.

Tema: Film sada i kroz historiju – Napisati temu na tabli. Neka svaki učenik zamisli publiku kojoj piše. Prodiskutovati o obliku koji su odabrali kako bi se učenici mogli međusobno podsticati da budu maštoviti.

Učenici pišu 20 minuta.

Revizija rada

Proces prečišćavanja napisanog. Učenici čitaju svoje sastave u malim grupama i dobijaju prijedloge svojih vršnjaka ili nastavnika za poboljšanje rada.

Redigovanje pomoću obrasca (Prilog)

Autorska stolica (Čitanje napisanih radova)

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Uputiti učenike na doradu radova za objavljivanje.

Dodatni izvori: Internet, udžbenik, stručna literatura, statistika, razmjena iskustava s drugim.

Formativna procjena za ovaj čas:

Koristiti tabelu za formativnu procjenu.

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času:

Internet, laptop, projektor

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) sljedeći čas?

b) poboljšanje ovog časa?

Autor pripreme:

Mineta Čaušević, profesor b/h/s/ jezika i književnosti, OŠ „Musa Ćazim Ćatić“ Zenica

Prilozi:**Obrazac za redigovanje**

- 1) Da li sam sve riječi napisao-la ispravno?
(Podvucite riječi za koje niste sigurni. Pokušajte ih naći u rječniku.)
- 2) Da li sam napisao svaku rečenicu kao dovršenu misao?
- 3) Da li imam „nadovezujuće rečenice“?
- 4) Da li sam svaku rečenicu završio ispravnim znakom interpunkcije?
- 5) Da li sam počeo svaku rečenicu velikim slovom?
- 6) Da li sam se i na drugim mjestima ispravno poslužio velikim slovima?
- 7) Da li su zarezi, apostrof i ostali znakovi interpunkcije pravilno označeni?
- 8) Da li sam uvukao prvi red pasusa?
- 9) Da li sam svako slovo pravilno oblikovao?

**Priprema za čas br. 3: Usmeno izražavanje i slušanje/Prezentacija znanja i ideja/
Film (postanak, historijat, filmski rodovi i vrste)**

Razred: 6.

Ishod učenja:

- Priprema se i sudjeluje efikasno u nizu razgovora i saradnji s različitim sagovornicima, nadogradnji na idejama drugih i izražavanju vlastitih ideja jasno i uvjerljivo.

Pokazatelj razreda koji se pohada:

- Postavlja konkretna pitanja i odgovara na njih uz objašnjenje i iznošenje detalja, stavljajući komentare koji doprinose temi, tekstu ili pitanju koje se razmatra.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Pogledati PowerPoint prezentaciju na kojoj su slike pojmova, ličnosti iz teksta koji su učenici čitali. Neka slike budu pokretač niza razgovora s učenicima...

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Učenici su na prošlom času čitali članak o filmu u cjelosti, a sada im objasniti da će biti zaduženi za rad samo na jednom dijelu članka. Učenike podijeliti u pet grupa. Tekst podijeliti na pet dijelova. Svaka grupa će biti usredsrijeđena na jedan dio teksta.

Grupama podijeliti po jedan dio teksta. Zamoliti ih da ga pročitaju i zapišu tri pitanja koja su bitna za taj dio teksta. Objasniti im da je to njihova prva uloga. Nastavnik će pokupiti njihova pitanja i podijeliti ih drugim grupama. Članovi grupa će pročitati pitanja i uočiti na koji dio teksta se odnose. Informaciju će pribilježiti.

Druga uloga – uloga izvjestitelja. Izvjestiteljev posao je da brižljivo pročita svoj zadani dio i sažme sadržaj. Nakon što pročita taj dio, izvjestitelj će svojim riječima objasniti i iznijeti detalje te stavljati komentare koji doprinose objašnjavanju sadržaja i teme koja se objašnjava.

Učenici se pripremaju u grupi, rade zajedno, a ulogu izvjestitelja će preuzeti jedan član grupe.

Nakon što se pripreme, izvjestitelj će pred cijelim odjeljenjem objasniti svoj dio naučenog.

Treća uloga – kada izvjestitelj završi izlaganje, učenici iz druge grupe postavljaju pitanja koja su oni pisali (Uloga prva). Pomoću tih pitanja izvjestitelj dodatno pojašnjava tekst ili otkriva više informacija.

Učenike na početku časa upoznati s tabelom za samopraćenje. Uputiti ih da tokom cijelog časa popunjavaju tabelu i da će ona na kraju časa poslužiti kao dokument za verifikovanje. (Prilog)

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenikima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Grafički prikaz naučenog kako bi učenici saželi svoje razumijevanje teksta. Učenicima dati flomastere i praznu grafoliju ili papir kako bi na njima napisali svoje sažetke. Podstičite njihovu kreativnost svojim rezimeima predavanja.

Nakon što su svi parovi napisali svoj sažetak na grafoliju, zamolite ih da do grafoskopa dolaze prema dijelovima – počevši od prvog dijela članka – i prezentuju svoje sažetke. Potrebno je da pristupe svi članovi grupe, čak kada i samo jedan govori.

Svaku prezentaciju pozdravite pljeskom.

Formativna procjena za ovaj čas:
izlaganja učenika, prezentacija sažetaka i tabela za samopraćenje

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času:
laptop, projektor

Razmišljanje nakon časa:
Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) sljedeći čas?

b) poboljšanje ovog časa?

Autor pripreme:
Mineta Čaušević, profesor b/h/s/ jezika i književnosti, OŠ „Musa Ćazim Ćatić“ Zenica

Prilozi:

Tabela za samopraćenje

	Uvijek	Ponekad	Nikad
1. Provjerimo prije početka da li razumijemo zadatak.			
2. Ne skrećemo sa zadanog zadatka.			
3. Svi doprinose svojim komentarima.			
4. Članovi grupe se slušaju prije nego što odgovore.			
5. Dopuštamo da se oformi nekoliko postavki prije nego što donesemo zaključak.			
6. Svoj stav sažimamo na kraju.			
7. Neko vodi detaljne bilješke o našoj diskusiji.			

Priprema za čas br. 1: Čitanje: Informativni tekstovi/Ključne ideje i detalji/

Pozorište/teatar

Razred: 6.

Ishod učenja:

- Čita tekst u cilju utvrđivanja navoda teksta, donošenja logičkih zaključaka i citira konkretne tekstualne dokaze argumentujući zaključke donesene na temelju teksta.

Pokazatelj razreda koji se pohađa:

- Donosi zaključke na temelju teksta i dokazuje ih citatima.

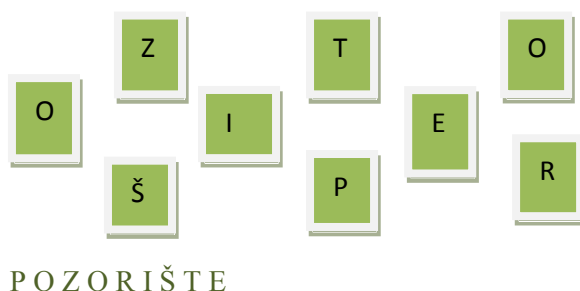
Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

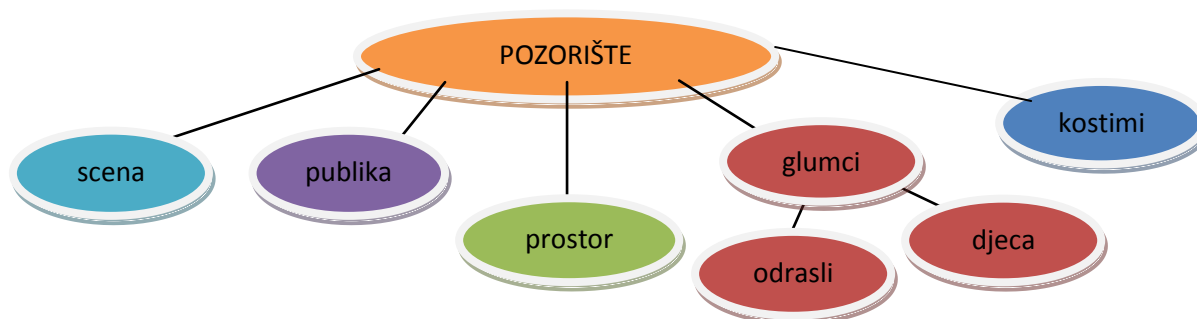
Čas je zasnovan na individualnom i frontalnom radu.

Strategija za podučavanje – PREDVIĐANJE

Dok nastavnik upisuje čas, učenici imaju zadatak da sastave riječ od ponuđenih slova koja su ispisana na listovima pričvršćenim magnetima na tabli. Učenicima treba reći da riječ označava javnu ustanovu u kojoj se može osjetiti čarolija slike, zvuka i riječi. Bude li potrebno, nastavnik može postaviti prvo slovo riječi.

Kada učenici uoče riječ POZORIŠTE, nastavnik slaže listove i zaokružuje riječ kredom što će poslužiti kao najava nastavne jedinice, a ujedno i kao osnova za strategiju GROZD

Učenici će „brainstormingom“ navoditi riječi, pojmove koje vezuju za riječ POZORIŠTE. Na ovaj način nastavnik dolazi do spoznaje koliko učenici znaju o pozorištu iz života i s časova razredne nastave.

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Učenici će u sadržaju Čitanke pronaći informativni tekst Pozorište/teatar, a zatim dobiti uputstvo za samostalno čitanje. Koristeći tehniku INSERT, stavljat će odgovarajuće oznake iznad ili pored pročitanih informacija. Ako se učenici prvi put susreću s navedenom tehnikom, bilo bi poželjno da informacije unose u tabelu dok ne savladaju značenje svih znakova.

INSERT TABELA

✓ ono što mi je poznato	+ nešto novo smo saznali	– suprotno od onoga što smo mislili	? treba dodatno objašnjenje

Insert tehnika ima za cilj da potpuno angažuje učenika prilikom čitanja, tj. čitanja s razumijevanjem. Učenicima naglasiti da za čitanje i obilježavanje imaju 10 minuta i da to urade s punom pažnjom. Slijedi povratna informacija o pročitanoj tekstu. Bilo bi poželjno da nastavnik namjerno ne pojasni informacije označene upitnikom kako bi učenici iste sami istražili na internetu u enciklopediji i sl. Slijedi PP prezentacija čiji je cilj da učenici pogledaju slike ili snimke pojmova koji su navedeni u Čitanci, ali i novih za koje nastavnik smatra da su od bitne važnosti za nastavnu jedinicu. Pogledat će:

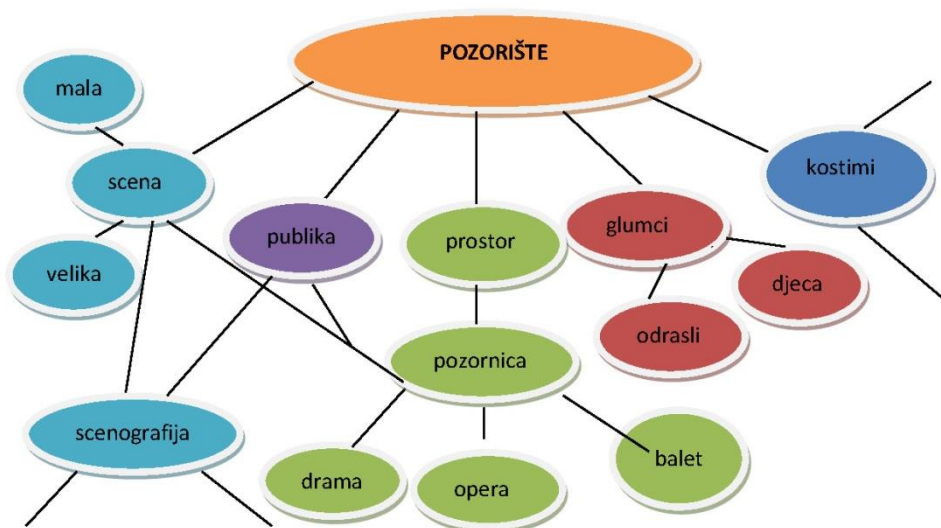
- najstarije i najakustičnije pozorište na otvorenom (Grčka)
- gledalište s parterom, galerijom, ložama i balkonima
- baletsku izvedbu Petar Pan
- performans Mali princ
- operu Ježeva kućica
- bonton/pravila ponašanja u pozorištu

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Slijedeću aktivnost povezati s tehnikom grozd (početak časa). Navoditi učenike da dopune grozd novim informacijama koje su usvojili čitanjem teksta, kroz razgovor i na osnovu PP prezentacije. Naravno, ovo je samo jedan primjer formiranja grozda koji nije ni završen jer nedostaju riječi afiša, plakat... Sve zavisi od učeničkih navoda i početka konstrukcije.

Naglasiti da će za domaću zadaću ponovo pročitati cijeli tekst o pozorištu i u svesku prepisati sve pojmove koje su označili sa - , + , ?.

Formativna procjena za ovaj čas: praćenje aktivnosti učenika kroz tehnike predviđanje i grozd, insert tabela (pokupiti nastavne listove za tabelu ako se s tehnikom susreću prvi put)

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: tekst iz Čitanke, laptop, projektor, nastavni listovi (insert tabela)

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) *sljedeći čas?*

b) *poboljšanje ovog časa?*

Autor pripreme:

Belmana Bektaš, nastavnik b/h/s jezika i književnosti, OŠ „Edhem Mulabdić“ Zenica

**Priprema za čas br. 2: Pisanje/Pisanje i distribucija pisanih radova/
Informativni tekst/Pozorište/teatar**

Razred: 6.

Ishod učenja:

- Piše jasne i smislene radove u kojima su sadržaj, organizacija i stil primjereni zadatku, svrsi i publici.

Pokazatelj razreda koji se pohada:

- Piše jasan i smislen rad u kojem su sadržaj, organizacija i stil primjereni zadatku, svrsi i publici.

Uvod u učenje

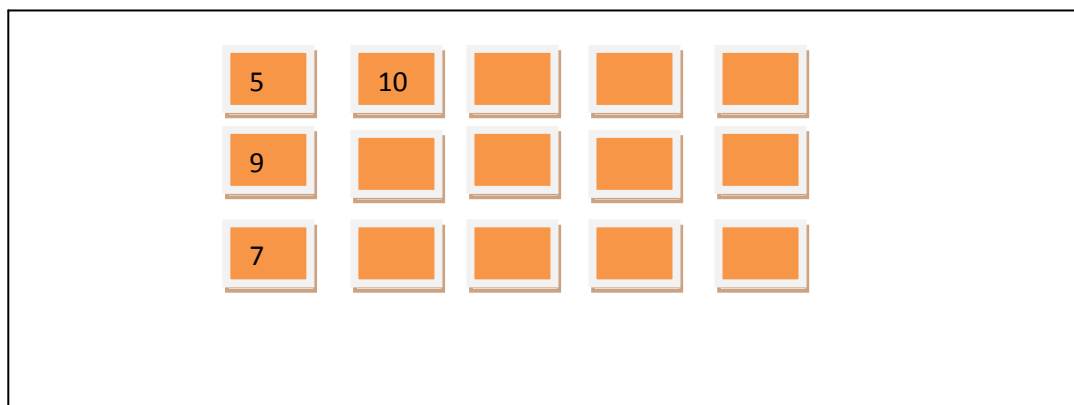
Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovoga časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

- pregledati zadaću -

Učenici su trebali prepisati značenje pojmova iz teksta s oznakama – , + , ? . Cilj ovakve zadaće nije mehaničko prepisivanje, već „vraćanje“ učenika na čitanje teksta. Osim toga, učenici su informacije obilježavali individualno pa su ih i različito percipirali (ono što je neko označio kao ?, drugi je označio kao – ili drugim oznakama).

Slijedi tehnika provjere usvojenog gradiva koju učenici nižeg uzrasta vole, a realizira se kroz svojevrsnu igru (tehnika KVIZ). Na tabli selotejpom zalijepiti gornje dijelove listova ili ih pričvrstiti magnetima (listovi iz male ili velike sveske). Učenici na svakom listu vide jedan broj, ali ne znaju koji se pojam nalazi napisan na njegovoj poleđini, npr. list br. 1 (kulise), list br. 15 (afiša).

tehnika KVIZ

Učenik bira određeni broj i kada ga nastavnik okrene, uočava koji pojam treba pojasniti (da kaže ono što zna ili je saznao na prošlom času o kulisama, afiši...).

Nastavnik postavlja onoliko listova koliko smatra da je dovoljno za ponavljanje usvojenih informacija. Naravno, to mogu biti bilo koji pojmovi vezani za pozorište, a najviše ih ima u grozdu koji su učenici trebali uraditi za zadaću.

Nastavnik može na nekom listu napisati BINGO (znak da bi učenik mogao dobiti odličnu ocjenu ako tačno obrazloži sljedeći pojam. Igra se može osmisliti na mnogo načina koji su učenicima zanimljivi, a vrlo efikasni u nastavi (učenje kroz igru).

Kada bude otkriven pojam DRAMATIZACIJA, list postaviti na vrh table i najaviti cilj časa.

- podjela učenika u grupe -

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Naglasiti učenicima da će u toku časa raditi dramatizaciju njima poznatih tekstova ili tema koje će dobiti unutar svoje grupe. Grupa ima slobodu izbora u načinu dramatizacije (igrokaz, ginjol lutke...)

I grupa: bajka: po slobodnom izboru

II grupa: basne: dvije po slobodnom izboru (rad u paru unutar grupe)

III grupa: tema: U zubarskoj ordinaciji

IV grupa: tema: Na zeničkoj pijaci

V grupa: Dječak Aron (obrađeno djelo)

U svakoj grupi jedan učenik će imati ulogu naratora (uloge će sami podijeliti unutar grupa). Važno je da se učenici sami dogovore ko će koju ulogu imati, a onda pomognu jedni drugima. Zajedno rade na osmišljavanju teksta i uloga za svaki lik.

Tehnike pisanja mogu biti bazirane po Cornellovom metodu obrnutim redom kao u sljedećem primjeru:

Tema: U zubarskoj ordinaciji

- PLANIRANJE (nabacivanje ideja na papir)
- PISANJE (pravljenje bilješki)
- PISANJE

SAŽETAK (kratak pripovjedni tekst na datu temu)

Podjela po ulogama
hronološkim slijedom,
npr.

- narator
- dječak
- zubar
- narator
- mama itd.

- opis aktivnosti ili tekst za navedenu ulogu -
(pisanje je zasnovano na istim koracima kao i sažetak)

Nakon planiranja, pisanja i revizije (dodavanja, uklanjanja, poboljšavanja), učenici će revidirati napisano (sve što su zabilježili po Cornellu).

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Što će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o onome što su naučili na ovom času

Slijedeća aktivnost se odnosi na REVIZIJU (dodavanja, uklanjanja i poboljšavanja) svega što su napisali po Cornellu i REDIGIRANJE na osnovu kontrolne liste.

Kontrolna lista za redigiranje

- Sve moje rečenice počinju velikim slovom.
- Na kraju svih mojih rečenica nalazi se ispravan interpunkcijski znak (? ili . ili !)
- Sve moje riječi su ispravno napisane.
- Koristio/la sam razmak između riječi.

Nastavnik će provjeriti da li neki učenici žele i mogu sljedeći čas donijeti ginjol lutke, improvizirane dijelove odjeće za pojedine uloge, najosnovniji materijal/predmete za postavljanje scene...

Za zadaću svaki učenik treba naučiti svoju ulogu. Naglasiti da to urade s odgovornošću zbog ostalih članova u grupi i naravno, cijelog razreda.

Formativna procjena za ovaj čas: aktivnost učenika za vrijeme realizacije tehnike KVIZ, nastavni listovi sa zadacima za dramaturgiju (Cornellov metod), Kontrolna lista za redigiranje

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: učeničke bilježnice, nastavni listovi

Razmišljanje nakon časa:

Što je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) sljedeći čas?

b) poboljšanje ovog časa?

Autor pripreme:

Belmana Bektaš, nastavnik b/h/s jezika i književnosti, OŠ „Edhem Mulabdić“ Zenica

Priprema za čas br. 3: Usmeno izražavanje i slušanje/Prezentacija znanja i ideja/ Informativni tekst/Pozorište/teatar
Razred: 6.
Ishod učenja: • Prilagodi govor različitim kontekstima i komunikacijskim zadacima.
Pokazatelj razreda koji se pohađa: • Prilagođava govor različitim kontekstima i zadacima, pokazuje da vlada standardnim jezikom kad je potrebno ili primjerno.
Uvod u učenje <i>Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovoga časa, ciljeve učenja i aktivnosti?</i> Provjeriti da li su učenici donijeli ginjol lutke i neke dijelove odjeće za izvođenje predstava/igrokaza. Bilo bi dobro da u učionici postoji mogućnost brze improvizacije. Bitno je da se iskoristi jednostavni materijali i predmeti s kojima nastavnik raspolaže u učionici. Na prethodnom času učenici su napisali konačnu verziju teksta koji su za zadaću trebali uvježbati po ulogama.
Kroz učenje <i>Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?</i> Slijedi izvođenje predstava/igrokaza po grupama: I grupa: bajka: po slobodnom izboru II grupa: basne: dvije po slobodnom izboru (rad u paru unutar grupe) III grupa: tema: U zubarskoj ordinaciji IV grupa: tema: Na zeničkoj pijaci V grupa: Dječak Aron (obrađeno djelo) - U toku izvođenja predstave voditi računa da učenici poštuju pravila ponašanja/bonton. - Pomoći im i ohrabriti ih u slučaju potrebe (neki učenici su stidljivi, neki zaborave tekst). Usmena dramatizacija/izvedba pred drugim učenicima potiče jasan izgovor, ekspresivnu upotrebu govora, prilagođavanje govora i razvija komunikacijske vještine.
Nakon učenja <i>Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o onome što su naučili na ovom času?</i> Razgovarati s učenicima o njihovom doživljaju izvođenja (kako ličnog učešća u izvođenju predstava, tako i općenito na nivou odjeljenja. Da li su u potpunosti zadovoljni ulogama, šta bi promijenili ili savetovali za neki naredni čas. Koliko je važno da se govor prilagodi određenoj ulozi... Poželjno je da se dramskom izrazu posvećuje pažnja tokom cijele školske godine, a ne samo prilikom obrade sadržaja nekoliko igrokaznih tekstova (naglasak je na procesu, a ne rezultatu).
Formativna procjena za ovaj čas: tekst po ulogama koji su učenici trebali naučiti za zadaću (dijalog, monolog); način prilagođavanja govora; vladanje standardnim jezikom gdje je primjerno; pokreti, gestikulacija, mimika
Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: tekst na osnovu kojeg su se učenici pripremali za dramatizaciju, ginjol lutke
Razmišljanje nakon časa: <i>Što je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?</i> <i>Koje promjene biste preporučili za:</i> a) <i>sljedeći čas?</i> b) <i>poboljšanje ovog časa?</i>
Autor pripreme: Belmana Bektaš, nastavnik b/h/s jezika i književnosti, OŠ „Edhem Mulabdić“ Zenica

**Priprema za čas br. 1: Čitanje: Informativni tekstovi/Opseg i nivo složenosti teksta/
VELIKO SLOVO (u jednočlanim i višečlanim nazivima kontinenta, država, naseljenih
mjesti i naroda)**

Razred: 6.

Ishod učenja:

- Čita i razumije složene književne i informativne tekstove.

Pokazatelj razreda koji se pohvađa:

- Čita i razumije tekstove koji ne spadaju u beletristiku.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

STRATEGIJA ASOCIJACIJA – Pripremiti tabelu sa 9 papirom prekrivenih polja, 3*3, na kojima će biti upisani pojmovi: Džeko, Južni Slaveni, stećak, Istočna Europa, Sarajevo, 1. mart, Sava, bogumili, Bosanci. Učenike bi naveden pojmovi trebali dovesti do konačnog odgovora – Bosna i Hercegovina.

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Svi učenici će dobiti odštampan i za ovu priliku pripremljen tekst zasićen pojmovima čije bi pravilno pisanje trebali naučiti (naziv nastavne jedinice). Prije faze individualnog čitanja učenicima napomenuti da pažljivo čitaju kako bi mogli odgovoriti na pitanja koja će dobiti nakon čitanja a koja će se odnositi na ono što su pročitali.

Individualno čitanje teksta.

Nakon čitanja učenici radeći u grupama odgovaraju na postavljena pitanja

1. grupa

Ispred učenika je slijepa karta Europe

1. Koji kontinent je prikazan na slijepoj karti?
2. U tekstu je pomenut jedan poluostrvo. Koji? Označite ga na karti.
3. Zašto je on značajan za nas?
4. Koje zemlje su susjedne BiH? Obilježite ih na karti.
5. Navedite imena naroda koji žive u njima.

2. grupa

1. Napišite imena naroda koji žive u BiH.
2. Kako se zovu svi stanovnici našeg kontinenta i poluostrva na kojem je BiH?
3. Koji narodi spadaju u najbrojnije u Evropi.
4. Dejtonskim sporazumom naša zemlja je dobila novo uređenje. Kakvo?
5. Navedite nazive pet kantona.

3. grupa

1. U kojem dijelu BiH je smješten kanton u kojem mi živimo?
2. Navedite naziv kantona i gradove koji ga čine.
3. Koji je glavni grad kantona i čije je on središte?
4. Šta je zajedničko Sarajevu, Zenici i Bosanskom Šamcu?
5. Gdje izvire rijeka Bosna?

4. grupa

1. Koji je glavni grad RS-a?
2. U kojem dijelu BiH se nalazi?
3. Osim glavnog grada koji su još veći gradovi u ovom entitetu?
4. Navedite naziv najstarijeg banjalučkog naselja.
5. Koja naselja pomenuta u tekstu pripadaju Zenici?

5. grupa

1. Naša domovina spada u najranije naseljene prostore Europe. Koji narodi su ostavili tragove na njenu historiju?
2. Gdje se danas mogu sresti ljudi s prostora BiH?
3. Na čijim obalama je smještena Zenica?
4. U čemu je razlika između Babine rijeke i Babine Rijeke?
5. U čemu je razlika između Lukovog Polja i Kamberovića polja?

Odgovore će zapisati na papir A4 formata. Nakon zapisivanja učenicima reći da otvore Naš jezik i pronađu lekciju koja govori o pravilima pisanja naziva kontinenata, država, naseljenih mjesta i naroda.

Nakon čitanja, analiziraju svoje odgovore, provjeravaju jesu li tačno napisali sve nazive i ispravljaju eventualne greške. Učenicima ne pomagati i ne objašnjavati pravila niti davati bilo kakve sugestije kako bi tačno napisali nazive. Na postavljena pitanja uputiti ih da odgovore traže u knjizi.

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Obaviti kratak razgovor o tekstu i osobinama teksta koji su čitali kako bi učenici uočili da je riječ o informativnom tekstu. Zamoliti ih da kod kuće uz pomoć roditelja nastave tekst dopisujući podatke o našem gradu tako što će navesti još podataka o zeničkim naseljima.

Formativna procjena za ovaj čas: Uzeti listove A4 formata na koje su grupe napisale odgovore kako bi se provjerila tačnost odgovora (sadržajna i pravopisna), ali ne ispravljati jer će listovi poslužiti kao materijal za rad na narednom času.

Nastavna sredstva koje treba koristiti na ovom času: tekst pripremljen za ovaj sat, slijepa karta Europe, listovi A4 formata

Razmišljanje nakon časa:

Što je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Susret s tekstem koji ne spada u beletristiku na času na kojem uobičajeno rade tekstove drugog tipa. Brojne informacije koje su u korelaciji s geografijom i historijom, zanimljivost informacija i jednostavnost teksta a koja nudi mogućnost razumijevanja sadržaja svim učenicima, timski rad, procjena i samoprocjena rada.

Koje promjene biste preporučili za:

a) *sljedeći čas?*

b) *poboljšanje ovog časa?*

Raditi na poboljšanju teksta.

Autor pripreme:

Nadira Ribić, nastavnik b/h/s jezika i književnosti, OŠ „Mak Dizdar“ Zenica

Priprema za čas br. 2: Usmeno izražavanje i slušanje/Razumijevanje i saradnja/VELIKO SLOVO**Razred: 6.****Ishod učenja:**

- Priprema se i sudjeluje efikasno u nizu razgovora i saradnji s različitim sagovornicima, nadogradnji na idejama drugih i izražavanju vlastitih ideja jasno i uvjerljivo.

Pokazatelj razreda koji se pohaća:

- Postavlja konkretna pitanja i odgovara na njih uz objašnjenje i iznošenje detalja, stavljajući komentare koji doprinose temi, tekstu ili pitanju koje se razmatra.

Uvod u učenje: *Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?*

Učenicima vratiti listove koje su predali na kraju prethodnog časa ali tako da svaka grupa dobije odgovore druge a ne svoje grupe. Zamoliti ih da nakon kratke analize unutar grupe, a prema onome što su pročitali na prethodnom času, ali i naučili u proteklom periodu, daju svoje mišljenje pravopisne tačnosti napisanih odgovora (na listu kojeg su dobili).

U ovoj fazi oni mogu postavljati i pitanja članovima grupe čiji list procjenjuju tražeći pojašnjenja za napisane odgovore. Učenicima ne govoriti da li su pomenuti nazivi tačno napisani.

Kroz učenje: *Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?*

Mapa uma – u ovoj fazi radimo zajedničku izradu Mape uma u kojoj upisujemo pravila vezana za pisanje višečlanih naziva kontinenta, država, regija, kantona, gradova, naseljenih mjesta i drugih geografskih pojmova te naroda. Mapu rade na papiru A4 formata.

Kroz analizu odgovora nastalih na prethodnom času i napisanih na papirima postavljanjem pitanja i obrazlaganjem odgovora dolaziti do zaključaka vezanih za pravopisna pravila koja trebaju usvojiti.

Potom se osvrću na zadaću koju su pisali a koja je data na prethodnom času i uočavaju kako su napisali nazive. Ispravljaju eventualne greške, a sve što čine usmeno obrazlažu. Na isti način se osvrnuti i na odgovore zapisane na prethodnom času na listu A4 formata a koji je bio predmet analize i u uvodnom dijelu časa. Insistirati na učeničkom obrazlaganju odgovora i zaključivanju pravila.

Nakon učenja: *Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?*

Učenicima dati listove na kojima su napisani nazivi: JUŽNA KOREJA, SJEDINJENE AMERIČKE DRŽAVE, ISTOČNI SLAVENI, GORNJI VAKUF, SARAJEVSKI KANTON, UNSKO-SANSKI KANTON, PERIN HAN, DOLAC MALTA, KRALJEVINA HOLANDIJA, SJEVERNA AMERIKA, HRVATSKA KOSTAJNICA, ALBANCI, ROMI

Navedene nazive trebaju uvrstiti u Mapu uma. Nakon što radeći u grupama završe, odgovore obrazlažu pred cijelim razredom.

Zadaća: reći učenicima da uz pomoć roditelja napišu koja naselja su smještena u slivu rijeke Babine, od Zenice do Žepča, od Zenice do Travnika i od Zenice do Kaknja.

Formativna procjena za ovaj čas: Uzeti listove na kojima je Mapa uma od nekoliko učenika metodom slučajnog odabira i provjeriti u kojoj mjeri su usvojili znanje.

Nastavna sredstva koje treba koristiti na ovom času: listovi A4 formata, osnovna sredstva

Razmišljanje nakon časa:

Što je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Međusobna interakcija, novi način učenja gradiva pomoću Mape uma.

Koje promjene biste preporučili za:

a) *sljedeći čas?*

b) *poboljšanje ovog časa?*

Kviz takmičenje – jedna grupa pripremi pitanja, druga odgovara

Autor pripreme:

Nadira Ribić, nastavnik b/h/s jezika i književnosti, OŠ „Mak Dizdar“ Zenica

Priprema za čas br. 3: Pisanje/Gramatika i pravopis/Informativni tekst – Turistički vodič
Razred: 6.

Ishod učenja:

- Pokazuje vladanje pravopisnim pravilima i interpunkcijom.

Pokazatelj razreda koji se pohvađa:

- Piše veliko početno slovo u složenim geografskim imenima, nazivima knjiga i ustanova.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Brainstorming – TURISTIČKI VODIČ, zapisuju u paru u svesku a potom čitaju.

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Učenicima reći da preuzimaju ulogu turističkog vodiča i da sastave tekst u kojem će napisati kako bi BiH i svoj grad predstavili strancu. Koje gradove i naselja bi trebalo vidjeti i šta od historijskih činjenica trebaju znati. Pri pisanju koristiti informacije prikupljene u toku realizacije prethodnih časova. Napomenuti da paze na primjenu naučenih pravopisnih pravila. Individualno pišu informativni tekst.

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Razgovor o eventualnim nedoumicama i upućivanje učenika da odgovore traže koristeći druge izvore znanja.

Formativna procjena za ovaj čas:

Uzeti informativne tekstove i pregledati stepen usvojenosti pravopisnih pravila.

Nastavna sredstva koje treba koristiti na ovom času:

Osnovna sredstva

Razmišljanje nakon časa:

Što je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Učenicima je data mogućnost da iskazu maštovitost, stvaralački potencijal.

Koje promjene biste preporučili za:

a) *sljedeći čas?*

b) *poboljšanje ovog časa?*

Zadati termine koji bi se trebali naći u tekstu koji će samostalno pisati što bi olakšalo procjenu usvojenosti znanja.

Autor pripreme:

Nadira Ribić, nastavnik b/h/s jezika i književnosti, OŠ „Mak Dizdar“ Zenica

Priprema za čas br. 1: Čitanje: Informativni tekstovi/Ključne ideje i detalji/Internet**Razred: VI****Ishod učenja:**

- Čita tekst u cilju utvrđivanja navoda teksta, donošenja logičkih zaključaka i citira konkretne tekstualne dokaze argumentujući zaključke donesene na temelju teksta.

Pokazatelj razreda koji pohada:

- Donosi zaključke na temelju teksta i dokazuje ih citatima.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Učenike „upecamo“ tako što započnemo razgovor o provođenju njihovog slobodnog vremena. Cilj nam je da razgovorom dođemo do pojma internet. Učenici imaju zadatak uraditi Činkvinu (pjesmu od pet stihova)

ČINKVINA SHEMA	1	Imenica _____
	2	Pridjevi _____, _____
	3	Glagoli _____, _____, _____
	4	Fraze _____, _____, _____, _____
	5	Sušтина _____

Učenike uvodimo u čas i najavljujemo nastavnu jedinicu Internet. Učenicima je pojam informativni tekst nepoznat, pa im kažem nekoliko rečenica o toj vrsti teksta.

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Učenike podijelimo u pet grupa po četiri učenika, zadatak će im biti da pročitaju po jedan dio teksta koji govori o internetu. Na osnovu teksta koji su dobili učenici će u grupama dopunjavati rečenice (strategija boksovi).

Internet je _____ ispletena oko cijele _____.

To je sistem _____, koji omogućava _____ među korisnicima i prijenos podataka s jednog računara na bilo koji drugi _____.

Na internetu se nalazi beskonačna baza _____, koje su dostupne svakoj osobi, u svakom trenutku, u svakom dijelu _____.

_____ računara je spojeno i njihov broj iz dana u dan _____.

Na internetu možemo _____, _____, _____, razgovarati s prijateljima koji žive na drugom kraju svijeta, a ako imaš kameru, možete se i gledati.

Internet sličí jednom malom gradu u kojem postoje poštanski uredi, _____, _____, _____ i _____.

Internet je nastao još u _____ godinama prošlog vijeka kada je ministarstvo odbrane SAD povezalo _____ u svojim vojnim bazama u jednu _____ i time omogućilo njihovu nesmetanu komunikaciju.

Ova mreža je prvenstveno nazvana _____, a te iste godine se pojavila i _____.

Spajanjem svih pojedinačnih mreža svijeta, nastao je _____ koji stoga zovemo mrežom svijeta ili velikom mrežom.

Elektronska pošta ili E-mail je _____.

Svaka grupa na osnovu sadržaja teksta prezentira svoje zaključke.

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Učenici rezimiraju naučeno tako što prave veliku KWL tabelu na flip-chart papiru, svaka od grupa zapisuje bar po jedan zaključak u zadate kolone. Prolazimo sve detalje ponovo zajedno. Za zadaću napisati po pet rečenica o vašem doživljaju interneta.

Formativna procjena za ovaj čas:

Prikupim zabilješke koje su učenici pravili dok su analizirali i čitali tekst.

Tehnologija/medij koje treba koristiti na ovom času: tekst, flip-chart papiri, plakati i KWL tabela

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) sljedeći čas?

b) poboljšanje ovog časa?

Autor pripreme:

Snježana Pandža, profesor b/h/s jezika i književnosti, OŠ „Enver Čolaković“ Breza

Priprema za čas br. 2: Pisanje/Vrste i namjene teksta/Internet – informativni tekst**Razred: VI****Ishod učenja:**

- Analizira poznate (obrađene) teme i tekstove, piše argumente u korist navedenih tvrdnji koristeći validna objašnjenja i relevantne argumente.

Pokazatelj razreda koji pohađa:

- Dokazuje tvrdnje jasnim argumentima i relevantnim dokazima iz vjerodostojnih/odgovarajućih izvora pokazujući razumijevanje teme ili teksta.

Uvod u učenje: *Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?*

Korištenje KWL tabele pomaže nam da ponovimo gradivo prethodnog časa.

K	W	L
Šta znamo o internetu	Šta želimo znati o internetu	Šta smo naučili o internetu

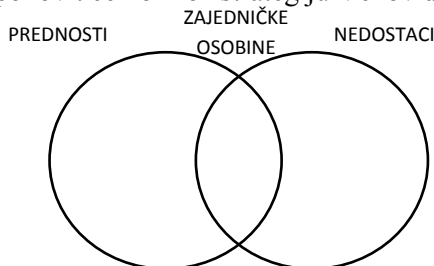
Kratki učenički sastavi (pročitati ćemo ih nekoliko) pomoći će nam i dati naputke za pisanje.

Kroz učenje: *Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?*

Učenici treba da napišu individualno radove na temu: „Prednosti i nedostaci interneta“ (Za ovu aktivnost imaju petnaestak minuta vremena). Učenike napomenem na nekoliko tehnika koje im mogu pomoći pri pisanju, npr. brijeg, mreža, asocijativne ideje iz kojih će razviti rečenice. Nekoliko učenika pročitati svoje radove, a ostali slušaju i porede svoje radove s onima koje su čuli, zatim razmisle o tome da li postoje neke ideje koje bi im pomogle u procesu redigovanja prije konačnog objavljivanja.

Nakon učenja: *Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?*

Ono o čemu smo danas govorili ponoviti ćemo kroz strategiju Venov dijagram.

Za zadaću pogledati neku informativnu emisiju i pročitati neki članak o internetu, uz pravljenje zabilješki koje učenici trebaju donijeti na sljedeći čas na kojem ćemo organizovati debatu na temu „Prednosti i nedostaci interneta“. Učenici imaju zadatak da se opredijele za afirmacijsku i negacijsku grupu, kao i to da izaberu sudije.

Formativna procjena za ovaj čas: učenički radovi i plakati

Tehnologija/medij koje treba koristiti na ovom času: Venov dijagram i tekst

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) *sljedeći čas?*

b) *poboljšanje ovog časa?*

Autor pripreme:

Snežana Pandža, profesor b/h/s jezika i književnosti, OŠ „Enver Čolaković“ Breza

**Priprema za čas br. 3: Usmeno izražavanje i slušanje/Razumijevanje i saradnja/
Internet – informativni tekst**

Razred: VI

Ishod učenja:

- Priprema se i sudjeluje efikasno u nizu razgovora i saradnji s različitim sagovornicima, nadogradnji na idejama drugih i izražavanju vlastitih ideja jasno i uvjerljivo.

Pokazatelj razreda koji pohađa:

- Razmatra ključne ideje koje su iznesene i pokazuje da su razumjeli različita gledišta kroz razmišljanje i parafraziranje.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Učenici su prije početka časa formirali dvije grupe afirmacijsku i negacijsku, kao i sudije. Zadatak koji su dobili na prethodnom času bio je čitanje članka i gledanje emisije o internetu što ujedno i otvara današnju aktivnost. Danas radimo debatu na temu „Prednosti i nedostaci interneta“, što će učenicima biti lako, jer već posjeduju određeno znanje o ovoj tematici.

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Debata. Nastavnik je samo voditelj aktivnosti i prati vremenski tok izlaganja i izlaganja uopće.

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Učenici su razumjeli da među njima postoje različita mišljenja i stavovi, kao i među ljudima općenito, kada govorimo o nekoj temi, što je bio i krajnji cilj ovoga časa i ove debate. Poslije završetka debate sve ćemo ponoviti kroz T-tabelu.

Prednosti interneta	Nedostaci interneta

Formativna procjena za ovaj čas: rezultati aktivnosti u grupi, učenički pismeni radovi

Tehnologija/medij koje treba koristiti na ovom času: T-tabela, debata, pismeni sastavi

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) *sljedeći čas?*

b) *poboljšanje ovog časa?*

Autor pripreme:

Snježana Pandža, profesor b/h/s jezika i književnosti, OŠ „Enver Čolaković“ Breza

Strategija za Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

Oblast: Pisanje

Razred: VI

Strategija: Vennov dijagram

Svrha: Analizira temu, piše argumente uz solidno objašnjenje.

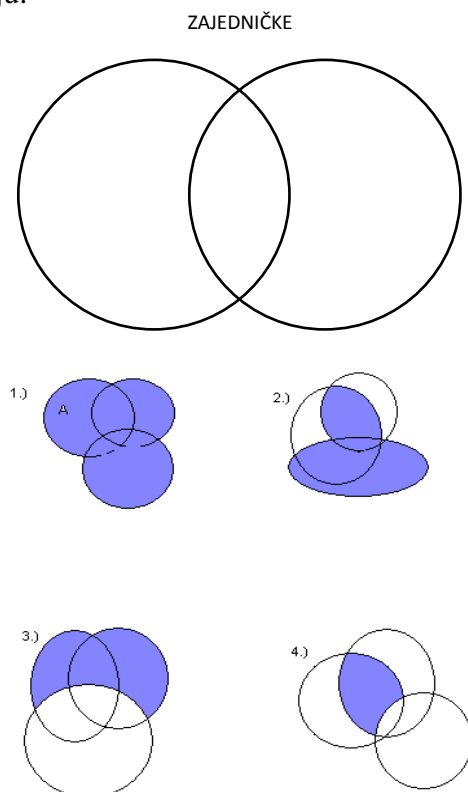
Koraci za nastavnika:

1. Ponovimo gradivo s prethodnog časa.
2. Pišemo individualne radove na zadanu temu.
3. Zajedno čitamo radove, slušamo se i upoređujemo.
4. Ulazimo u proces redigovanja radova prije konačnog objavljivanja.
5. Nakon svih ovih pripremnih radnji radimo Vennov dijagram. Nalazimo zajedničke osobine i različitosti.

Modifikacije: Vennov dijagram možemo proširiti, po potrebi, na više krugova. Možemo ga učiniti zanimljivijim tako što ćemo ga prikazati uz pomoć nekog crteža.

Kada treba primijeniti ovu strategiju:

- Strategija je primjenjiva u svim fazama časa, može se primijeniti na časovima interpretacije književnog teksta, dramatizacije, kulture usmenog i pismenog izražavanja, na časovima medijske kulture.
- Vennov dijagram se sastoji od dva ili više velikih krugova koji se djelimično preklapaju prostorom u sredini. Može poslužiti za suprotstavljanje ideja ili da pokaže kako se one preklapaju.

Snježana Pandža, profesor b/h/s jezika i književnosti, OŠ „Enver Čolaković“ Breza

Tabela za formativnu procjenu: Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

KRITERIJI	1 ISPOD STANDARDA	2 PRIBLIŽNO NIVOU STANDARDA	3 STANDARDNI NIVO	4 IZNAD STANDARDA
ČITA TEKST, DONOSI LOGIČNE ZAKLJUČKE, CITIRA KONKRETNE DOKAZE, ARGUMENTUJE	Uz poticaj i podršku postavlja pitanja u vezi s važnim tekstualnim detaljima i traži odgovore.	Postavlja pitanja u vezi s važnim detaljima u tekstu i traži samostalno odgovore.	Samostalno donosi zaključke na osnovu teksta.	Samostalno donosi zaključke na temelju teksta i dokazuje ih citatima.
ANALIZIRA POZNATE TEKSTOVE, PIŠE ARGUMENTE U KORIST NAVEDENIH TVRDNJI I KORISTI VALIDNA OBJAŠNENJA	Uz poticaj i podršku pisano izražava mišljenje o tekstu.	Samostalno pisano izražava mišljenje o tekstu i dokazuje ga argumentima.	Pisano izražava argumente i dokazuje tvrdnje jasnim i relevantnim dokazima.	Pisano izražava argumente koji dokazuju tvrdnje u analizi obrađenih tekstova i koristi validna objašnjenja i relevantne dokaze.
SUDJELUJE EFIKASNO U NIZU RAZGOVORA, NADOGRADUJE IDEJE DRUGIH I IZRAŽAVA VLASTITE IDEJE JASNO I UVJERLJIVO	Uz poticaj i podršku izražava i brani ideje u svrhu diskusije.	Samostalno izražava i brani vlastite ideje u svrhu diskusije.	Razmatra ključne ideje koje su iznesene, pokazuje da razumije različita gledišta kroz razmišljanje i parafraziranje.	Odgovara pažljivo na različita gledišta, sumira usaglašena pitanja, opisuje vlastite stavove i mijenja vlastita mišljenja u svrhu argumenata i dokaza.

NASTAVNE PRIPREME

SEDMI RAZRED

Priprema za čas br. 1: Čitanje/Ključne ideje i detalji/Nešto važno da ti kažem/Duško Trifunović
Razred: VII

Ishod učenja:

- Pažljivo čita ili sluša tekst u cilju razumijevanja i donošenja logičkih zaključaka; citiranje konkretnih tekstova pri pisanju ili govoru u svrhu argumentovanja zaključaka donesenih na temelju teksta.

Pokazatelj razreda koji se pohada:

- Analizira tekst i argumentuje analizu dijelovima teksta te donosi zaključke.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

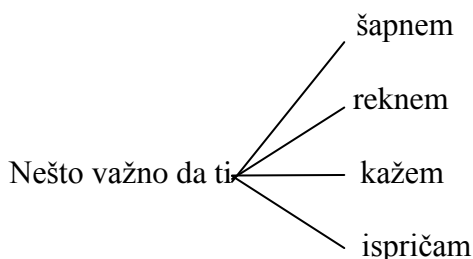
Tehnika: Predviđanje

Na tabli napisati nedovršenu misao:

Nešto važno da ti

Zatražiti od učenika da dovrše misao jednom riječju: kažem, rekнем, šapnem, ispričam...

Sve riječi napisati u vidu lepeze, a zatim postaviti pitanje koja od navedenih riječi je najčešća u govornoj komunikaciji.

S pretpostavkom da će istaknuti riječ KAŽEM, postaviti učenicima pitanja:

- Kome se najčešće tim riječima obraćaju?
- U kojoj situaciji?
- Da li im je to lakše reći odraslama ili vršnjacima? Zašto?

Nakon kratkog razgovora izbrisati s table ostale riječi i na taj način ostaje zapisano:

Nešto važno da ti kažem

Saopćiti učenicima da je napisana misao zapravo naslov pjesme Duška Trifunovića.

Navodeći stihove: „Moj brat svaki dan ustaje u pet do pet“... podsjetiti učenike na pjesmu „Čist zrak“ s kojom su se upoznali u 6. razredu (autor D. Trifunović).

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Nakon samostalnog čitanja pjesme sačekati nekoliko trenutaka da učenici srede dojmove o tekstu.

Konkretizacija doživljaja:

Šta to važno saopćava dječak iz pjesme?

Nakon kraćeg razgovora slijedi podjela nastavnih listova za grupni rad:

I GRUPA: Uoči i navedi u pjesmi slijedeće:

- a) osnovni motiv
- b) ostale motive
- c) osjećanja koja dječak ispoljava

II GRUPA: Razmislite o stihovima:

- „A govore svi u ime moje“
- Šta zamjera dječak starijim i jačim?
 - Šta očekuju odrasli od djece?
 - Zašto?

III GRUPA: Prepiši riječi/stihove u:

- inverziji
- Navedi kako bi stihovi glasili bez inverzije.
- Koja je uloga inverzije u ovoj pjesmi?

IV GRUPA: Odredi:

- vrstu pjesme prema temi
- temu pjesme
- poentu pjesme

Učenici su naviknuti da odgovore (gdje je to moguće) potkrijepe citatima.

Dok učenici rade zadatke bilo bi poželjno da čuju laganu muziku na CD-u (Željko Joksimović – pjesma Ima nešto u tom što me nećeš).

Učenici će poslije saznati da je tekst napisao D. Trifunović.

Nakon analize (prezentacije rada u grupama) nastavnik će izražajno pročitati pjesmu kako bi dojam bio potpuniji. Na početku časa pjesmu su čitali učenici.

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Tehnika: Veliko 4

- Koliko su vam vaše želje važne?
- Šta o tome kaže dječak?
- Koja je uloga ponavljanja riječi VAŽNO u pretposljednem stihu?
- Koliko su vaše želje važne odraslina?

Pred kraj časa učenici će poslušati još nekoliko pjesama u izvođenju poznatih muzičara/pjevača.

Naravno, tekstove pjesama je napisao D. Trifunović. Naglasiti da su to bili veliki hitovi i da pjesme mogu pronaći na internetu. Bilo bi poželjno da ih poslušaju i njihovi roditelji jer će ih sigurno prepoznati, ali malo ko zna da je autor tekstova upravo Duško Trifunović. Osim knjiga, napisao je više od 300 tekstova pjesama za Bijelo dugme, Indekse, Zdravka Čolića, Vajtu, Nedu Ukraden...

Za zadaću učenici će uvježbati izražajno čitanje pjesme.

Formativna procjena za ovaj čas: aktivnost na času, nastavni listovi za grupni rad

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: osnovna, CD-plejer

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

- sljedeći čas?
- poboljšanje ovog časa?

Autor pripreme:

Belmana Bektaš, nastavnik b/h/s jezika i književnosti, OŠ „Edhem Mulabdić“ Zenica

**Priprema za čas br. 2: Usmeno izražavanje i slušanje/Razumijevanje i saradnja/
Nešto važno da ti kažem/Duško Trifunović**

Razred: VII

Ishod učenja:

- Priprema se i sudjeluje efikasno u nizu razgovora i saradnji s različitim sagovornicima, nadogradnji na idejama drugih i izražavanju vlastitih ideja jasno i uvjerljivo.

Pokazatelj razreda koji se pohvađa:

- Učestvuje efikasno u nizu razgovora i saradnji (jedan na jedan, u grupama, preveden nastavnikom) s različitim sagovornicima o temama i tekstovima na nivou razreda, nadogradnji na idejama drugih i jasnom izražavanju vlastitih ideja.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Provjeriti da li su učenici uvježbali izražajno čitanje pjesme (domaća zadaća).

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Tehnika: Mreža za razmatranje

Na tabli napisati pitanje:

Postupaju li odrasli uvijek ispravno u odgoju djece?

Učenici će impulsivno reagovati opredjeljujući se za odgovor: DA/NE

Naglasiti učenicima da pismeno navedu nekoliko argumenata na osnovu kojih će uslijediti kratka rasprava na nivou odjeljenja. U sedmom razredu dobro je navikavati učenike da dokazuju tezu, navode argumente, slobodno iznose svoje stavove i, naravno, poštuju pravila ponašanja (da saslušaju druge dok govore, ne ponavljaju rečeno...)

Mreža za razmatranje:

DA
(Zato što...)

NE
(Zato što...)

1.-----	Odrasli uvijek pravilno	1.-----
2.-----	postupaju u odgoju	2.-----
3.-----	djece!	3.-----
4.-----		4.-----
5.-----		5.-----

Učenicima reći da pročitaju i razmisle o značenju riječi čuvenog mudraca Mahatme Gandija:

„Pametni ljudi dopuštaju svojoj djeci da ponekad i pogriješe.“

Nakon kratke diskusije pročitat će još jednu izjavu slavnog oca Erla od Ročestera:

„Prije braka imao sam šest teorija o odgoju djece. Sada imam šestero djece i nijednu teoriju.“

Opet slijedi kratka diskusija, a zatim završna poruka učenicima:

Djetinjstvo je krivo ili zaslužno za mnoge stvari koje nam se poslije dešavaju u životu.

POTRUDITE SE DA BUDE ZASLUŽNO, A NE KRIVO!!!

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o onome što su naučili na ovom času?

- Koju poruku biste poslali roditeljima poslije ovog časa?

Učenici će pismeno navesti jednu ili više poruka u vidu rečenica ili kraćeg teksta. Nekoliko učenika će pročitati svoje poruke.

Za zadaću će napisati šta oni mogu učiniti kako bi njihov odnos s odraslima bio bolji.

Formativna procjena za ovaj čas: zadaća, Mreža za razmatranje, učešće u diskusiji

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: Mreža za razmatranje

Razmišljanje nakon časa:

Što je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

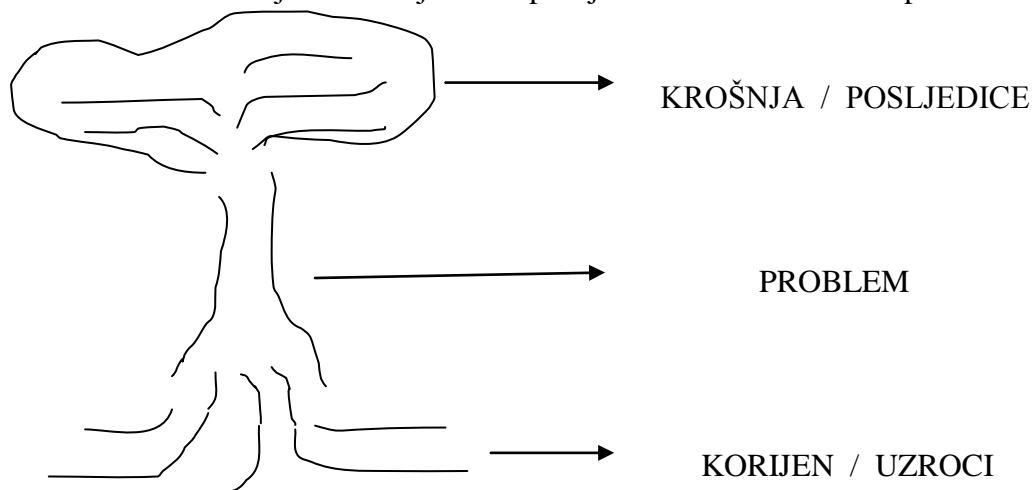
Koje biste promjene preporučili za:

a) sljedeći čas?

b) poboljšanje ovog časa?

Promijenila bih aktivnosti u glavnom dijelu časa.

Tehniku: Mreža za razmatranje bih zamijenila. Upotrijebila bih tehniku: Drvo problema.

Učenici bi dobili zadatak da nacrtaju drvo i navedu uzroke i posljedice problema.

Oni suosjećaju s dječakom iz pjesme (njegov problem u komunikaciji s odraslima je i njihov problem).

Poslije dva časa analize dovoljno jasno mogu imenovati uzroke i posljedice loše komunikacije (u komunikaciji griješe i odrasli i djeca, npr. stih ... „Ja se pravim da mi mnogo znače“).

Veoma je važno da na kraju časa dođu do rješenja problema (da postanu svjesni šta oni mogu učiniti na polju komunikacije s odraslima kako bi im bilo bolje. Šta mogu odraslima jasno dati do znanja kako bi i oni postali svjesniji postojanja problema i načina na koji se isti može prevazići.

Rješenja se mogu nacrtati (i imenovati) u vidu plodova na krošnji.

Autor pripreme:

Belmana Bektaš, nastavnik b/h/s jezika i književnosti, OŠ „Edhem Mulabdić“ Zenica

**Priprema za čas br. 3: Pisanje/Pisanje i distribucija pisanih radova/
Nešto važno da ti kažem/Duško Trifunović**

Razred: VII

Ishod učenja:

- Piše jasne i smislene radove u kojima su sadržaj, organizacija i stil primjereni zadatku, svrsi i publici.

Pokazatelj razreda koji se pohvađa:

- Piše jasan i smislen rad u kojem su sadržaj, organizacija i stil primjereni zadatku, svrsi i publici.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Provjeriti zadaću :

Učenici su za zadaću trebali napisati šta oni mogu učiniti kako bi njihov odnos s odraslima bio bolji.

Nakon čitanja nekoliko radova i kratke diskusije, pokazati učenicima kovertu vadeći iz nje pismo.

Pročitati naslov: Draga Ketrin,...

Učenici će prepoznati da je privatno, a ne poslovno pismo jer su već ranije naučili o njihovim karakteristikama.

Najaviti da će u toku časa pisati pismo nepoznatom prijatelju.

Iz kutije će izvući papirić na kojem je napisano ime (imena su stranog porijekla kako bi dojam o nepoznatom prijatelju bio upečatljiviji).

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Tehnika: Slobodno pisanje

U školskim sveskama, na čistoj stranici, učenici će napisati pismo nepoznatom prijatelju na temu: „Nešto važno da ti kažem“.

Naglasiti da slobodno i iskreno pišu o svemu što žele; o onome što ih muči, čudi...

Kada napišu pismo, provjerit će da li je u sadržaju zastupljeno sve što su željeli, a zatim će po potrebi dodati – izmijenjati – ukloniti (proces prečišćavanja napisanog).

Slijedi redigovanje napisanog u dvije faze.

I faza: učenici će pogledati skiciran oblik pisma sa svim elementima i provjeriti da li su ispoštovali formu.

(pismo skicirati na tabli)

13.o3.2015.

Draga Ketrin,

Tvoje ime i adresu
sam pronašla....

.....

II faza: Kontrolna lista za redigovanje (srednji uzrast)

Poslije navedenih aktivnosti slijedi pisanje konačne verzije pisma (učenici će dobiti bijeli papir, A4 formata).

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o onome što su naučili na ovom času?

Naredna aktivnost je predviđena za rad u paru.

Učenici će prokomentarisati sadržaj svoga pisma a po želji ga i pročitati.

Slijedi razgovor na nivou odjeljenja o načinu na koji su ispoljavali svoja osjećanja, potrebe. Kako su se osjećali dok su pisali nepoznatom prijatelju. Da li bi to pismo, istog ili sličnog sadržaja, mogli pročitati, ili poslati svojim roditeljima, nekoj drugoj odrasloj osobi koju poznaju. Navoditi ih na zaključak koliko je važno da budu iskreni prema sebi i drugima. Da budu istrajni u namjeri da poboljšaju komunikaciju s odraslima, ali i s vršnjacima. Tako će pomoći sebi, a onda i svima koji ih ne razumiju. Šta mogu odraslima jasno dati do znanja kako bi i oni postali svjesniji postojanja problema i načina na koji se isti može prevazići.

Općenito, učenici bi trebali doći do saznanja koliki je značaj verbalne komunikacije.

Provjeriti da li bi neko htio pročitati svoje pismo (autorska stolica).

Domaća zadaća:

Napisati sastav na temu: Iskreno o sebi

Formativna procjena za ovaj čas: urađena zadaća, Tehnika slobodno pisanje/pismo, Kontrolna lista za redigovanje

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: pismo, Kontrolna lista

Razmišljanje nakon časa:

Što je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) sljedeći čas?

b) poboljšanje ovog časa?

Autor pripreme:

Belmana Bektaš, nastavnik b/h/s jezika i književnosti, OŠ „Edhem Mulabdić“ Zenica

Strategija za Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

Oblast-i: Usmeno izražavanje i slušanje (ali i u ostalim oblastima zavisno od sadržaja teksta i teme koja se obrađuje kao i postavljenih ishoda)

Razred-i: VI–IX

Strategija: Drvo problema

Svrha: Koristiti ovu strategiju za uočavanje uzročno-posljedične veze i rješavanje problema.

Koraci za nastavnika:

1. Neka učenici nacrtaju „drvo problema“.
2. Neka učenici na stablu napišu/imenuju problem.
3. Neka na linijama koje predstavljaju korijen navedu uzroke.
4. Neka na linijama koje predstavljaju krošnju navedu posljedice.
5. Neka u vidu plodova navedu rješenja.

Modifikacije:

Učenicima VI razreda omogućiti da „drvo problema“ oboje, naročito plodove u kojima će se isticati rješenja (da budu kreativni).

Kada treba primijeniti ovu strategiju:

- Kroz učenje kada učenici trebaju prepoznati problem i njegovu uzročno-posljedičnu vezu.
- Kada učenici trebaju doći do spoznaje na koji način se problem može riješiti.
- U svim oblastima koje učenicima pomažu da dođu do spoznaje šta treba činiti kako problem ne bi ni nastupio (da unaprijed sagledaju posljedice).

Belmana Bektaš, nastavnik b/h/s jezika i književnosti, OŠ „Edhem Mulabdić“ Zenica

Tabela za formativnu procjenu: Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje KT

KRITERIJI	1 ISPOD STANDARDA	2 PRIBLIŽNO NIVOU STANDARDA	3 STANDARDNI NIVO	4 IZNAD STANDARDA
ANALIZA TEKSTA, ARGUMENTACIJA I DONOŠENJE ZAKLJUČAKA NA TEMELJU TEKSTA	Analizira tekst uz pomoć nastavnika ne navodeći argumente.	Samostalno analizira tekst i izražava tvrdnje ne potkrepljujući ih dokazima.	Jasno izražava tvrdnje potkrepljujući ih dokazima.	Identifikuje, objašnjava i daje odgovarajuće argumente iz teksta i donosi zaključke na temelju istog.
UČEŠĆE U NIZU RAZGOVORA I SARADNJI S RAZLIČITIM SAGOVORNICIMA, NADOGRADNJA NA IDEJE DRUGIH I JASNO IZRAŽAVANJE VLASTITIH	Ima poteškoće u izražavanju vlastitog mišljenja.	Ne koristi jasne rečenice i odgovarajući vokabular iz određene oblasti u svrhu dokazivanja postavljene teme.	Koristi jasne rečenice i vokabular iz određene oblasti u svrhu dokazivanja postavljene teze.	Koristi složene rečenice i vokabular iz određene oblasti u svrhu dokazivanja postavljene teze.
PISANJE JASNIH I SMISLENIH RADOVA, ORGANIZACIJA STILA PRIMJERENOG ZADATKU, SVRSI I PUBLICI	Učenik formira rečenice uz pomoć nastavnika.	Učenik u potpunosti ne koristi jasne rečenice, a sadržaj, organizacija i stil su djelimično ostvareni.	Piše jasan smislen rad u kojem su sadržaj, organizacija i stil primjereni zadatku, svrsi i publici.	Piše jasan i smislen rad u kojem su sadržaj, organizacija, stil i forma primjereni zadatku, svrsi i publici.

Priprema za čas br. 1: Čitanje/Usvaja i koristi rječnik/Pozorište/kazalište: Pozorišna izražajna sredstva (govor, gluma, kostimografija, scenografija)

Razred: VII

Ishod učenja:

- Usvaja i ispravno koristi niz riječi i izraza iz određene oblasti dovoljnih za čitanje, pisanje i slušanje za nastavak obrazovanja i životne uloge; pokaže neovisnost u proširivanju rječnika kad naiđe na nepoznatu riječ koja je važna za razumijevanje ili izražavanje.

Pokazatelj razreda koji se pohada:

- Usvaja i pravilno koristi uobičajene riječi i izraze karakteristične za određena područja, dovoljne za čitanje, pisanje, govor i slušanje kao preduslov za daljnje obrazovanje i spremnost za karijeru.

Uvod u učenje: *Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?*

Aktivnost 1. Učenici gledaju kraći snimak (do 5 minuta) pozorišne predstave „Ožalošćena porodica“ B. Nušića (na TV-u, ili putem projekcije).

Aktivnost 2. Razgovor o sadržaju (Šta ste gledali? Gdje je snimak nastao? Da li ste uživo gledali neku pozorišnu predstavu? Šta vam se najviše sviđelo?).

Foto – Narodno pozorište u Sarajevu

Aktivnost 3. Strategija „Venov dijagram“: Nacrati na flip-chart papiru dvostruki Venov dijagram i postaviti pitanje *Koje su sličnosti filmske i pozorišne umjetnosti? Šta je to što ih povezuje? Navedite neke!* (Učenici navode da su to: glumci, govor – priča, interesantne teme, muzika...) Nastavnik iznad Venovog dijagrama upisuje nazive *film* i *pozorište*, te u zajednički dio unosi zajedničke karakteristike obje umjetnosti. Kroz razgovor s učenicima popunjava i dijelove dijagrama koji se odnose samo na film, odnosno pozorište.

Najava nastavne jedinice: Danas ćemo naučiti nešto novo o pozorištu/kazalištu, kao i o terminima koji se koriste u ovoj umjetnosti (govor, gluma, kostimografija, scenografija...)

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Aktivnost 4. Učenici su dobili tekst koji govori o pozorištu/kazalištu. Koristeći **strategiju „Zabilješke misli“**, svi učenici trebaju pažljivo pročitati tekst i u njemu označiti ono što im se sviđa, ono što im je poznato, što im je nepoznato, ono o čemu bi željeli više saznati:

- ☺ sviđa mi se
- ± poznato mi je
- X nepoznato mi je
- ? želio bih više saznati

Aktivnost 5. Na osnovu zabilješki, **strategijom „Misli, upari, razmijeni“**, učenici iznose svoje stavove. Prvo rade u paru, a zatim s cijelim razredom izmjenjuju mišljenje. Pokušavamo dati odgovore na sva pitanja i nejasnoće, učenici dopunjavaju jedni druge, a za termine koje ne znaju objasniti, njih nastavnik zapisuje na tablu.

Aktivnost 6. Učenike dijelimo u grupe (4–6 članova) i zadajemo im nove zadatke. Na stolovima se nalaze rječnici uz pomoć kojih će učenici rješavati zadatke. Svaka grupa dobija po dva različita pojma, koji su direktno ili indirektno vezani za pozorište/kazalište, i koristeći **strategiju „Čitaj, piši, pamti“** zadatak im je da pronađu, koristeći rječnike, objašnjenje za zadane riječi, da ga usmeno obrazlože ostalim učenicima te da zapišemo na tabli, a učenici u svoje sveske, najjednostavnije tumačenje. Riječi su sljedeće: REPLIKA, SCENOGRAFIJA, KOSTIMOGRAFIJA, INSPICIJENT, IMPROVIZACIJA, MIMIKA, DIDASKALIJE, GESTE, DRAMA, PUTUJUĆE POZORIŠTE.

Aktivnost 8. Predstavnici grupa čitaju rezultate rada. Date pojmove je potrebno što detaljnije objasniti. Nastavnik moderira, tj. usmjerava izlaganje i diskusiju te zapisuje na tabli nepoznate riječi i njihova objašnjenja, npr.

REPLIKA – dio koji izgovara jedna ličnost u dijalogu,

SCENOGRAFIJA – izgled scene ili pozornice,

KOSTIMOGRAFIJA – izgled kostima,

INSPICIJENT – brine se za pravilno odvijanje predstave i upućuje glumce na scenu kada je njihov red.

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Aktivnost 9. Individualni rad na nastavnim listićima

Zadaci

1. Izbaci uljeza (zaokruži slovo ispred imena koje je uljez):
a) Nada Đurevska b) Enis Bešlagić c) Sejo Pitić d) Josip Pejaković
2. Navedi barem tri osobnosti pozorišne umjetnosti:

Aktivnost 10. Upoznavanje sa sadržajem domaćeg zadatka.

Učenici će promijeniti tok priče, izmisliti će drugačiji kraj za narodnu baladu „Hasanaginica“. (Analiza balade je rađena na prethodnim časovima; tada su zapamtili i naučili da je ova balada i dramatisirana, na osnovu nje je snimljen film i režirana opera; učenici će napisati prvu verziju priče s promjenom kraja.)

Za naredni čas će donijeti materijale za rad (za izradu scene i kostima): lutke, krpice, ljepilo, stiropor, igle, konce, vunicu, flomastere, tempere, kartonske kutije (manjeg formata), pribadače...

Formativna procjena za ovaj čas: nastavni listići (tekst za analizu, zadaci iz aktivnosti broj 9)

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: tekst, snimak pozorišne predstave (TV ili projektor i laptop), radni nalozi za grupni oblik rada (papiri A3 formata), plakat – Venov dijagram

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

- a) *sljedeći čas?*
- b) *poboljšanje ovog časa?*

Autor pripreme:

Asima Brodlić, profesor b/h/s jezika i književnosti, OŠ „Mehmedalija Mak Dizdar“ Visoko

Priprema za čas br. 2: Pisanje/Pisanje i distribucija pisanih radova/Pozorište/kazalište:

Pozorišna izražajna sredstva (govor, gluma, kostimografija, scenografija)

Razred: VII

Ishod učenja:

- Usavršava svoj pisani rad planiranjem, revizijom, redigovanjem ili pokušajem novog pristupa.

Pokazatelj razreda koji se pohvađa:

- Piše rad i po potrebi ga mijenja i usavršava – popravlja već napisani rad ili piše novi s drugačijim pristupom, fokusirajući se na rješavanje onog što je najbitnije za određenu svrhu i publiku.

Uvod u učenje: *Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?*

Aktivnost 1. Primjena strategije „Generiranje ideja za pisanje pripovjednih tekstova“ na nivou odjeljenja (učenici čitaju domaće zadatke, tj. nacрте drugačijih završetaka balade *Hasanaginica*. Čitaju tri učenika). Nakon njihovog čitanja slijedi uočavanje sličnih elemenata s fokusom na ključne detalje i tok radnje. Učenici će uočiti sličnosti ili razlike nacрте nastavka balade. Nakon toga nastavnik pravi kraći osvrt na učenička izlaganja i navodi da su sada svi pored svoje ideje čuli i tri-četiri nove.

Najava nastavne jedinice i zapisivanje naslova na tabli Pozorište/kazalište: *Hasanaginica* – vježba pisanja s promjenom kraja priče

Kroz učenje: *Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?*

Aktivnost 2. Samostalno pismeno izražavanje – primjena tehnike pisanja s promjenom kraja priče uz upotrebu strategije „Lični primjer“

S obzirom na to da su učenici za domaći zadatak realizirali dvije etape procesa pisanja u pet koraka (**planiranje** – generiranje ideja, **pisanje** s promjenom kraja priče – prva verzija/nacрте), slijedi treći korak, tj. **pisanje uz redigovanje**, u ovom slučaju primjenom strategije „Lični primjer“. Pročitati primjer izmijenjenog kraja priče o *Hasanaginici* (istovremeno taj dio projicirati ili koristiti grafoskop). Pitati učenike *Šta mislite o ovakvom kraju? Šta vam se sviđjelo? Zašto? Šta vam se nije sviđjelo? Zašto?*

Nastavnikov završetak priče, I verzija

Kad su prolazili pokraj Hasanaginog dvora, djeca izadoše pred svatove i zaustaviše ih. „Bujrum, izvolite! Predahnite malo. Hajde, majko, vrati nam se. Babo nas šalje, zove te da se vratiš. Molimo te, majko, izađi i ostani s nama“, rekoše dva sina. A Hasanaginica jedva dočeka, pa poletje k'o da ima krila, pritrča djeci, zagrli ih i naglas zaplaka. U to izađe i Hasanaga, kroz suze pogleda taj prizor, koji nikoga ne ostavi ravnodušnim. Svi svatovi su plakali, ali od dragosti. „Neka vam je sretan put svatovi, kažite kadiji da mu mlada nije suđena, neka traži drugu“, reče Hasanaga, uze u naručje najmlađeg sina, i zajedno s Hasanaginicom zagrli djecu i zajedno odoše ka bijelom dvoru.

Živjeli su dugo sretno.

Učenici samostalno pišu još jedan završetak svoje priče.

Razmjena misli u paru uz nastavnikovo savjetovanje

Nastavnik čita još jednu verziju mogućeg završetka priče i traži od učenika da se izjasne za kraj koji im se više sviđio (oba kraja su projicirana ili na grafofoliji da bi učenici mogli da uporede i kažu svoja zapažanja).

Nastavnikov završetak priče, II verzija

Kad su prolazili pokraj Hasanaginog dvora, djeca izadoše pred svatove i ponudiše im osvježenje, bokale pune hladne vode. Bajraktari, iscrpljeni putem i vrelim suncem, ne vidješe ništa neobično u tome i pažnja im popusti. Dok su oni pili hladnu vodu, Hasanaginica se iskrade iz kočije, pomogoše joj sluge koje je Hasanaga posl'o. Ništa ne sluteći, svatovi se zahvališe na dobrodošlici i nastaviliše svoj put ne provjeravajući šta je s Hasanaginicom.

Kad svatovi odmakoše i zađoše za brežuljak, djeca istrčase iz kuće, zagriše svoju voljenu majku i povedoše je unutra. Hasanaga je stajao na vratima i jedva skrivao uzbuđenje i radost. „Konačno si tamo gdje i pripadaš. Nikada se više nećemo odvajati“, reče on i svi zajedno uđoše u kuću. Radost se ponovo useli u bijele dvore, a oni živješe sretno i zadovoljno još dugi niz godina.

Učenici čitaju u paru i razmjenjuju mišljenje uz nastavnikovu sugestiju. („O čemu ja to stvarno želim pisati?“ – nastavnikovo naglašavanje povezanosti prelaska iz glavnog dijela ka završetku priče, koja je to nit vodilja koja će ih dovesti do novog kraja. Bitno je da učenici razmišljaju pozitivno, da nastoje da pišu o

lijepim stvarima, iskazuju pozitivne emocije, ne pišu o tužnim stvarima, o stvarima o kojima je teško pisati. Kada već imaju priliku da nešto promijene, trebaju to i uraditi.)

U ovoj fazi učenici se odlučuju koji završetak je bolji, ali još uvijek ne posvećuju posebnu pažnju normi jezika (pravopis i gramatika). Ovom segmentu će se usmeno nastavnik posvetiti u aktivnosti 3 kada učenici budu čitali svoje priče, a **reviziju** će raditi za domaći zadatak.

Aktivnost 3. Čitanje učeničkih radova

Pružiti priliku učenicima da pročitaju svoje završetke priče. Moguće je koristiti „**Autorsku stolicu**“ prilikom čitanja (dva-tri učenička rada u zavisnosti od raspoloživog vremena).

Aktivnost 4. Ponovo formiramo grupe (4–6 učenika) i koristeći **strategiju „Zajedno smo jači“** na nivou grupe učenici počinju praviti scenu i kostime za likove iz balade Hasanaginica. Potrebna je dobra organizacija i podjela poslova da bi uspjeli završiti i uraditi što bolje. Najbolje je da jedan učenik pravi kostim za jednu osobu, drugi za drugu, a ostali scenu. Nastavnik im pomaže da podijele zadatke i sve vrijeme ih obilazi, savjetuje i pomaže. Dok rade, usmeno se dogovaraju čiji kraj priče je najinteresantniji i najbolji za dramatizaciju. Zajednički odlučuju i vrše podjelu uloga, jedan ili dva učenika rade dramatizaciju kraćeg odlomka. U dramatizaciju mogu učestvovati svi ili jedan, dva učenika (kako odluče u grupi – to može biti monolog, dijalog, kako se dogovore). Što je grupa veća, prije će završiti predviđene aktivnosti.

Nakon učenja: *Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?*

Aktivnost 5. Primijeniti tehniku za redigovanje

Učenici popunjavaju kontrolnu listu koja će im pomoći u revidiranju postojeće i pisanju konačne verzije svoje priče.

Sadržaj kontrolne liste:

1.	Sve moje rečenice imaju: a) pravilnu upotrebu velikog slova	DA	NE JOŠ
	b) tačke, zareze i navodnike	DA	NE JOŠ
2.	Da li su sve riječi ispravno napisane?	DA	NE JOŠ
3.	Moj izbor riječi stvara jasne slike i prenosi precizna značenja.	DA	NE JOŠ

Učenik: _____

Za domaći zadatak će učenici revidirati kompletnu priču i napisati konačnu verziju.

Formativna procjena za ovaj čas: nastavni listići za kontrolnu listu za redigovanje

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: učenički radovi, aktivnost na času, rad u grupi – praktični rad, izrada scene i kostima

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) *sljedeći čas?*

b) *poboljšanje ovog časa?*

Autor pripreme:

Asima Brodlić, profesor b/h/s jezika i književnosti, OŠ „Mehmedalija Mak Dizdar“ Visoko

Priprema za čas br. 3: Usmeno izražavanje i slušanje/ Presentacija znanja i ideja/

Pozorište/kazalište: Pozorišna izražajna sredstva

Razred: VII

Ishod učenja:

- Presentira informacije, nalaze i dokaze tako da slušatelji mogu slijediti tok obrazlaganja, a organizacija, razvoj i stil primjereni su zadatku, svrsi i publici.
- Prilagodi govor različitim kontekstima i komunikacijskim zadacima.

Pokazatelj razreda koji se pohada:

- Iznosi tvrdnje, nalaze i dokaze u korist toga jasno, sažeto i logično, tako da slušaoci mogu slijediti tok obrazlaganja, a organizacija, razrada, suština i stil primjereni su svrsi, publici i zadatku.
- Prilagođava govor različitim kontekstima i zadacima, pokazuje da vlada standardnim jezikom kad je potrebno ili primjereno.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Aktivnost 1. Primjenom strategije „Pitanja za izgrađivanje razumijevanja“ povezujemo aktivnosti koje smo provodili na prethodnim časovima i pripremamo se za aktivnosti za ovaj čas.

Objasniti: *Zašto je balada „Hasanaginica“ morala završiti tragično?*

Primijeniti: *Kako se odluka Hasanage da otjera suprugu odrazila na živote svih ukućana (na njega, djecu, majku, sestru...)?*

Perspektiva: *Kako to izgleda iz današnje perspektive? Da se radnja dešava u današnje vrijeme, da li bi se ovako okončala? Zašto?*

Tumačenje: *Šta nam sadržaj balade otkriva o položaju žene i djece u tom periodu?*

Samopouzdanje: *Šta ti misliš da je Hasanaga trebao uraditi?*

Najava nastavne jedinice: Danas ćemo vježbati usmeno izražavanje kroz dramatizaciju dijela balade „Hasanaginica“ i prezentirati praktičan rad na izradi scenografije i kostimografije za istu baladu.

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Na prethodnom času učenici su već započeli s aktivnostima na izradi scenografije i kostima za lutke. Na nivou grupe su podijelili zadatke, nešto su završili kod kuće i imaju još malo vremena da sve to dovrše. Odlučili su čija priča, odnosno izmijenjeni kraj balade je najbolji i najinteresantniji za dramatizaciju, podijelili uloge i uvježbavaju da to pokažu i ostalim učenicima. Pokupimo završene radove kompletirane priče s izmijenjenim krajem, ovi radovi će nam poslužiti za sumativnu procjenu.

Aktivnost 2. Pravimo zajedničku pozornicu (jednu klupu pokrijemo zastorom, na klupu će učenici postaviti svoje makete scena, učenici koji učestvuju u dramatizaciji će biti ispod zastora, njih ne vidimo, vidimo lutke, a čujemo njihove glasove).

Aktivnost 3. Strategija „Lutkarska predstava“. Učenici vrše završne pripreme, svi su aktivni jer drugačije ne mogu završiti i prezentirati urađeno. Ono što je jako bitno, jeste da zaista svi članovi grupe aktivno učestvuju u času. Ovakvi časovi su jako interesantni, dinamični i zanimljivi i učenici ih vole. Odlično se uklape i učenici s preprekama u učenju i učeću, kojima ovakav način rada odgovara, vole raditi u grupi ili paru s drugim učenicima i presretni su kada vide da su i oni dio svega i da su napravili nešto lijepo.

Praktičan dio na izradi scene i kostima

Aktivnost 4. Učenici prezentiraju šta su uradili koristeći **strategiju „Stvaram, govorim, mijenjam svijet oko sebe“**. U prezentaciji učestvuju svi učenici (neki u dramatizaciji, a neki u pojašnjavanju šta su uradili, odnosno kako su uradili scenu i kostime, koje materijale su koristili, koliko im je vremena trebalo...). Prvo ide lutkarska dramatizacija, a zatim objašnjenje scene i kostima.

Aktivnost 5. Možemo odrediti komisiju koja će ocjenjivati svaku grupu (dva člana mogu biti učenici, i treći član nastavnik) i na kraju ćemo donijeti odluku koja grupa je bila najuspješnija. Ocjenjivat će se:

- izrada kostima
- izrada scene
- dramatizacija
- govor i primjerenost svrsi i publici...

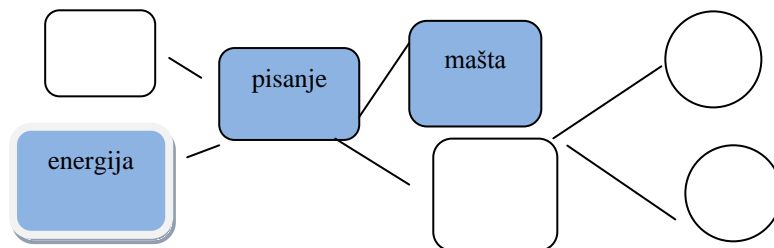
(Ocjene se kreću u rasponu od 1 do 5, na kraju saberemo bodove i proglašavamo najuspješniju grupu, a to što su najbolja grupa će im utjecati pozitivno na konačnu sumativnu procjenu). Tabela je u prilogu.

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Aktivnost 6.

Strategija grozd („Oluja mozga“) – koristeći ovu strategiju učenike podstičemo da slobodno i otvoreno razmišljaju o nekoj temi, a u našem slučaju o aktivnostima u koje su bili uključeni na prethodna tri časa. Učenička razmišljanja će nam poslužiti kao povratna informacija jesmo li uspješni ispuniti predviđene ciljeve i pomoći nam u izvođenju sumativne procjene za sve učenike, Svi učenici će dobiti ocjene za aktivnosti koje su rađene na sva tri časa.

Formativna procjena za ovaj čas: Bit će urađena sumativna procjena na osnovu tabele koja se nalazi u materijalu.

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: učenički radovi, aktivnost na času, makete scene, lutke, kostimi

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) sljedeći čas?

b) poboljšanje ovog časa?

Autor pripreme:

Asima Brodlić, profesor b/h/s jezika i književnosti, OŠ „Mehmedalija Mak Dizdar“ Visoko

Prilozi:

Tabela za procjenu uspješnosti rada grupa:

GRUPE	KOSTIMI	SCENA	DRAMATIZACIJA	GOVOR
I				
II				
III				
IV				

Strategija za Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

Oblast-i: Čitanje/Pisanje/Usmeno izražavanje i slušanje

Razred-i: III–IX

Strategija: Stvaram, govorim, mijenjam svijet oko sebe

Svrha: Koristiti ovu strategiju kod dramatizacije teksta, kod razumijevanja teksta koji sadrži termine s kojima se učenici nisu do tada susretali, vježbe aktivnog slušanja, vježbe usmenog izražavanja, poticanja učenika na razmišljanje o drugačijim završecima književnih tekstova, razvoja sposobnosti učenika za generiranje novih ideja.

Koraci za nastavnika:

1. Podijeliti učenike u grupe koristeći tehniku „Linija rođendana“. Učenici tokom ove aktivnosti ne smiju verbalno komunicirati. Potrebno je da se dijagonalno poredaju u prostoriji na taj način što će u jednom uglu prostorije nastavnik postaviti papir na kome će pisati „januar“, a u suprotnom uglu „decembar“. Učenici treba da se poredaju u skladu s datumima rođenja, vodeći računa da prvo treba da usklade mjesece rođenja, a zatim datum rođenja unutar mjeseca. Nakon ove aktivnosti slijedi usmeno izvještavanje. Svaki učenik usmeno kazuje datum svoga rođenja (datum i mjesec). Zatim formiramo grupe od 4 do 6 učenika, na način da u prvu grupu ide prvih 5 učenika s „Linije rođendana“... Broj grupa zavisi od broja učenika u odjeljenju (najčešće budu 4 grupe).
2. Učenike dijelimo u grupe 3–4 dana prije održavanja časa jer je potrebno da donesu materijal za rad.
3. Učenicima dajemo upute šta će od materijala donijeti (Objašnjavamo im na koji ćemo način raditi i koje materijale mogu donijeti. Pošto ćemo praviti scenu i kostime za lutkarsku predstavu, trebaju donijeti: komade stiropora, kartonske kutije, vodene bojice, tempere, flomastere, ljepilo, iglu, konac, makaze, savitljivu žicu, lutke prave ili ih mogu napraviti od debljeg kartona, namještaj/igračke...).
4. Pokažemo im fotografije koje su nastale na časovima koji su održani na ovakav način u drugim razredima, da bi znali šta otprilike treba da urade.
5. U okviru grupe se dogovaraju šta će biti čiji zadatak (ko će raditi scenu, ko kostime, ko će pisati scenarij i ko će glumiti). Poslove trebaju dobro podijeliti da bi na vrijeme završili zadatak i prezentirali rad grupe. Ovakav način rada ima za cilj da svi nauče nešto novo gradeći novo znanje kroz zajednički rad u grupi i novim iskustvima iz života.
6. Na planiranom času će svaki učenik uraditi svoj dio posla, sarađivati i pomoći drugim učenicima da bi zadatak na vrijeme završili.
7. Prekriti sto s većim komadom platna, na to postaviti scenu i lutke; učenici će biti ispod stola, vidimo samo scenu, a čujemo govor učenika.
8. Odrediti i komisiju za ocjenjivanje. Komisiju mogu činiti nastavnik i dva učenika. Pripremiti tabele za ocjenjivanje, možemo ocjenjivati: izgled scene, kostime, glumu, najbolji scenarij, samu prezentaciju... Ocjene se kreću u rasponu od 1 do 5, na kraju saberemo i ocijenimo učenike. Možemo ocijeniti sve učenike ili samo grupu koja je imala najveći ukupni broj bodova. Ova tabela bi služila kao model za vršnjačko

procjenjivanje, a nastavniku bi služila za formativnu procjenu o vještinama aktivnog slušanja, govorenja, praktičnog rada, kreativnog pisanja i sl.

9. Strategijom razvijamo učeničku maštu, kreativnost i mijenjanjem kraja priče donosimo nove zaključke, ukazujemo i pokazujemo da svaka priča može imati i drugačiji kraj, često i bolji i ljepši, odnosno onakav kakav bi svi voljeli – sretan kraj. Izradom praktičnog rada, učenici kroz igru i druženje nesvjesno uče i usvajaju nova znanja koja će biti dugoročnija i kvalitetnija nego kada uče puke činjenice.

Modifikacije:

U višim razredima osnovne škole, moguće je modificirati ovu strategiju, primijeniti je u složenijim oblicima narativnog izražavanja (pričanjem s usmjerenjem na izmijenjeni kraj priče). Učenici, također, mogu kostime osmisliti i obući ih, kod kuće pronaći odgovarajuću odjeću, napraviti maske, šminkom istaknuti određene likove i biti kao „pravi glumci“.

Kada treba primijeniti ovu strategiju:

Strategija je primjenjiva u svim fazama časa, može se primijeniti na časovima interpretacije književnog teksta, dramatizacije, kulture usmenog i pismenog izražavanja, na časovima medijske kulture... Ovu strategiju je dobro primjenjivati onda kada se književni tekst ne završava onako kako bi čitalac želio (npr. tužan završetak). Kod dramatizacije teksta učenici imaju kreativnu slobodu da promišljaju i stvaraju novu priču kojom će predstaviti i sebe na jedan drugačiji način. Ovu strategiju je dobro raditi na dva časa, ili, ako ne predvidimo dva časa, dio zadatka se može uraditi za domaći zadatak.

**Asima Brodlić, profesor b/h/s jezika i književnosti, OŠ „Mehmedalija Mak Dizdar“
Visoko**

Tabela za formativnu procjenu: Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje IT

KRITERIJI	1 ISPOD STANDARDA	2 PRIBLIŽNO NIVOU STANDARDA	3 STANDARDNI NIVO	4 IZNAD STANDARDA
USVAJANJE I PRAVILNO KORIŠTENJE RIJEČI KARAKTERISTIČNIH ZA ODREĐENU OBLAST	Uz pomoć nastavnika usvaja i koristi manji broj riječi iz određene oblasti.	Usvaja i pravilno koristi većinu riječi iz određene oblasti.	Usvaja i pravilno koristi riječi karakteristične za određenu oblast, kao predušlov za daljnje obrazovanje.	Usvaja i pravilno koristi riječi karakteristične za određenu oblast i pokazuje neovisnost u širenju rječnika.
PREZENTIRANJE INFORMACIJE, NALAZA I DOKAZA TAKO DA SLUŠATELJI MOGU SLIJEDITI TOK OBRAZLAGANJA	Ne može iznijeti adekvatne dokaze o određenoj tezi, a tok obrazlaganja nije razumljiv.	Uz pomoć nastavnika i ograničenu pomoć vršnjaka iznosi dokaze i nalaze tako da slušaoci mogu slijediti tok obrazlaganja.	Iznosi tvrdnje, nalaze i dokaze u korist toga jasno, sažeto i logično, tako da slušaoci mogu slijediti tok obrazlaganja.	Iznosi tvrdnje, nalaze i dokaze u korist toga jasno, sažeto i logično, tako da slušaoci mogu slijediti tok obrazlaganja, uz razmatranje drugačijih ili suprotnih stajališta.
ORGANIZACIJA, RAZVOJ, STIL I PRIMJERENOST	Izveštava o temi govoreći jasno, određenim ritmom, ali uz povremenu pomoć nastavnika ili vršnjaka.	Iznosi tvrdnje navodeći ideje logičkim slijedom i održava primjeren kontakt očima.	Organizacija, razrada, suština i stil primjereni su svrsi, publici i zadatku.	Organizacija, razrada, suština i stil primjereni su svrsi, publici i opsegu zadataka.
PRILAGODAVANJE GOVORA RAZLIČITIM KONTEKSTIMA I KOMUNIKACIJSKIM ZADACIMA	Učenik ima poteškoće u izražavanju, uz pomoć nastavnika učestvuje u razgovoru.	Izražava se punim rečenicama, ali vokabular iz određene oblasti nije dovoljno razvijen.	Izražava se jasno i prilagođava govor različitim kontekstima i zadacima.	Koristi naprednu sintaksu i pokazuje da vlada standardnim jezikom kada je to potrebno.
SAMOSTALNO PISMENO IZRAŽAVANJE UZ MOGUĆNOST DRUGAČIJEG PRISTUPA	Učenik formira rečenice uz pomoć nastavnika	Sadržaj i stil su djelimično primjereni svrsi i publici, ali rečenice nisu potpuno jasne.	Piše rad i po potrebi ga mijenja i usavršava, piše s drugačijim pristupom fokusirajući se na ono što je najbitnije za određenu svrhu i publiku.	Piše rad i po potrebi ga mijenja, isprobava novi pristup i različite oblike kazivanja.

**Priprema za čas br. 1: Čitanje/Vještina i struktura/Integracija znanja i ideja/
Pjesma o keruši/Sergej Jesenjin**

Razred: 7.

Ishod učenja:

- Analizira strukturu tekstova uključujući i kako se određene rečenice, pasusi i veći dijelovi teksta (npr. dio, poglavlje, scena ili strofa) odnose jedni prema drugima i prema cjelini.
- Prikazuje i ocjenjuje konkretne tvrdnje u tekstu koristeći validna objašnjenja i relevantne dokaze.

Pokazatelj razreda koji se pohada:

- Analizira kako autorov izbor strukturiranja teksta, redoslijed događaja u tekstu (npr. paralelni zapleti) i određivanje tempa (retrospekcija) stvaraju efekte kao što su tajnovitost, napetost ili iznenađenje.
- Iznosi svoj stav o tvrdnjama u tekstu i obrazlaže ga.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Pomoću tehnike **Predviđanja na osnovu ključnih pojmova** (napisanih na tabli) bit će pobuđena znatiželja i podstaknuto aktivno čitanje i slušanje učenika.

Poslije učeničkih predviđanja, slijedi najava nastavne jedinice – pjesme u kojoj se nalaze navedeni ključni pojmovi.

Pjesma o keruši, Sergej Jesenjin

(1. slajd)

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

2. slajd

Podaci o pjesniku: Sergej Aleksandrovič Jesenjin, poznati ruski pjesnik, rođen 1895. u Konstantinovu kod Petrograda, a umro je 1925. godine. Porijeklom sa sela, očuvao je neposredan odnos prema prirodi. Pjesme su mu iskrene, slikovite, pune nježnosti i ljubavi. Poznate su mu pjesme: Pjesma o keruši, Pismo majci, Breza i druge.

- Nastavnik izražajno čita pjesmu.
- Nakon čitanja pjesme, učenici na osnovu prvog dojma trebaju nacrtati simbol (predmet, osoba, detalj iz prirode, dakle sve ono što im se kao prva slika ili osjećanje javi u mislima) da iskažu svoj doživljaj (nekoliko učenika objašnjava simbol i doživljaj).
- Postaviti pitanje vezano za **Predviđanje na osnovu ključnih pojmova:** Ima li sličnosti s njihovom pričom.
- Strategijom **Veliko 4** provjeriti razumijevanje sadržaja pjesme (učenici pišu na nastavnim listićima).

3. slajd

1. Koji je osnovni motiv ove Jesenjinove pjesme?

2. Koja vas slika veseli i raznježuje?

3. Ko je ukrao kujinu sreću?

4. Koja je slika najpotresnija?

- Formirati grupe za strategiju **Književni kružoci** (5 grupa). Ovom strategijom znatizelja učenika usmjerava diskusiju o pročitanoj pjesmi koju interpretiraju na više načina (zavisno od uloga). Ponuditi učenicima određene uloge koje sami žele i osjećaju da imaju smisla za njih. Na osnovu naziva uloga rasporediti po četiri učenika u pet grupa. Ponuđene uloge su :

- **odabirač citata** (zadatak ovog učenika je da odabere nekoliko citata iz pjesme koje bi grupa željela da čuje i da ih pročita naglas);

- **tumač likova** (zadatak ovog učenika je da pažljivo razmisli o likovima: keruša i domaćin tmuri, i s drugim učenicima porazgovara kakvi su i da ih razvrsta prema karakternim osobinama na predstavnike zla i dobra);

- **tragač za riječima** (zadatak ovog učenika je da pronade zanimljive, važne riječi, stilske figure i da ih prezentira grupi);

- **ilustrator** (zadatak ovog učenika je da nacrtá likove keruše, psića, domaćina i da na osnovu slika objasni njihov odnos);

- **vezista** (zadatak ovog učenika je da pronade vezu između teksta i vanjskog svijeta: dobro-zlo; humanost-nehumanost);

- **postavljač pitanja** (zadatak ovog učenika je da napiše pitanja o kojima bi želio razgovarati u grupi, posebno pitanja vezana za nedoumice oko završetka).

1. Zašto su keruša i kućići završili tragično?

2. Šta bih ja mogao učiniti da sam odnekud posmatrao odnošenje kućića?

- Kada učenici završe s ovim aktivnostima, slijedi izlaganje predstavnika grupa s objašnjenjima na flip-chartu.

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Iako ova pjesma ima sve elemente pripovijetke: likove, mjesto i vrijeme događanja i radnju, šta je čini **lirskom**?

- Može li čovjek biti mjera, presuditelj, sretan dok oko njega pati bilo koja životinja?

Odredi poentu pjesme.

- Šta ste shvatili iz sadržaja pjesme, kakva je majčinska ljubav?

Poenta 1: Čovjek uništava prirodu svojom nemilosrdnošću.

Poenta 2: Majčinska ljubav je bezgranična.

Keruša – majka simbolično predstavlja sve majke svijeta.

Domaća zadaća

1. Imenuj stilska sredstva kojima je pjesnik pojačao tragičnost (epiteti, simboli, metafora, gradacija i inverzija).

2. Istraži koja su dva osjećanja keruše-majke suprotstavljena u pjesmi i obilježi ih u tekstu pjesme.

Formativna procjena za ovaj čas: Nastavnik će izvršiti formativnu procjenu na osnovu strategije Veliko četiri, Književnih kružoka i određivanja poenti.

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: Udžbenik, nastavni listovi, multimedija.

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) *sljedeći čas?*

b) *poboljšanje ovog časa?*

Autor pripreme:

Ćama Vranac, nastavnik b/h/s jezika i književnosti, OŠ „Kulin Ban“ Visoko

**Priprema za čas br. 2: Usmeno izražavanje i slušanje/Razumijevanje i saradnja/
Pjesma o keruši/Sergej Jesenjin**

Razred: 7.

Ishod učenja:

- Priprema se i sudjeluje efikasno u nizu razgovora i saradnji s različitim sagovornicima, nadogradnji na idejama drugih i izražavanju vlastitih ideja jasno i uvjerljivo.

Pokazatelj razreda koji se pohađa:

- Učestvuje u diskusiji pripremljen, nakon što je pročitao ili proučio traženi materijal, isključivo se oslanja na tu pripremu, pozivajući se na dokaze o temi, tekstu ili pitanju radi poticanja pažljive, dobro obrazložene razmjene ideja.
- Odgovara pažljivo na različita gledišta, sumira usaglašena i neusaglašena pitanja, te kad je to opravdano, opisuje ili opravdava vlastite stavove i poimanja i mijenja vlastita mišljenja u svjetlu argumenata i dokaza.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Strategijom **Razmijeni – istraži**, učenici čitaju rješenja istraživanja za domaću zadaću (ostali učenici imaju mogućnost da dopune, isprave).

- Suprotstavljena su dva osjećanja keruše-majke (dva motiva: **majčinska sreća, majčinska bol**).

- Postaviti učenicima **Pitanja o oprečnim mišljenjima** koji likovi u pjesmi su suprotstavljani. Ko je ili šta je u vašem iskustvu suprotstavljen u drugim književnim djelima?

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

1. slajd

Provjeriti pomoću slajda kojim stilskim sredstvima je pjesnik pojačao tragičnost keruše.

Stilske figure kojima je pjesnik pojačao tragičnost keruše – majke su: epiteti (mlak sok, toplih materinskih grudi, nezamrzla površina), simboli (jutro – rođenje, uvečer – smrt, keruša – majka), metafore (pale su njene oči pseće), gradacije (a ona je za tragom trčala, stizala ga, kao kad uhode...), inverzije (rogoza žućkastih i krutih, prut jak, domaćin tmuri, mjesec tanki, bedara lijenih).

Osim Pjesme o keruši, učenicima podijeliti i tekst pjesme Pismo majci, Sergeja Jesenjina.

- Učenici čitaju tekst Pjesme o keruši, zatim tekst pjesme Pismo majci, sa zadatkom:

a) da uporede teme

b) da uporede osjećanja

majke-keruše i

majke u vidu

Venovog dijagrama.

Tema: Majka (u obje pjesme)

- Postaviti pitanje šta su učenici shvatili o majčinskoj ljubavi, upoređujući teme i osjećanje u ove dvije pjesme.

Majčinska ljubav je najmoćnije i najčistije osjećanje. Keruša-majka simboliše sve majke svijeta.

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Prisjetiti se i ostalih književnih dijela u kojima je došla do izražaja majčinska ljubav.

Domaća zadaća

Opisati lik majke (vanjski i unutrašnji portret). Naglasiti učenicima da je veoma važno kako će započeti opis, stoga su im ponuđene tri strategije za **listu** tri moguća uvoda (s nitima vodiljama):

1. Grafički organizatori (prisjetiti se nekih mjesta vezanih za doživljaj majke).
2. Nabacivanje ideja na papir (o datoj temi mogu započeti opisom, radnjom ili dijalogom).
3. Smiona izjava (nešto vezano za majku, a o čemu nerado pričaš).

Formativna procjena za ovaj čas: Pitanja o oprečnim mišljenjima i Venov dijagram

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: Udžbenik, tekstovi pjesama, multimedija

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) sljedeći čas?

b) poboljšanje ovog časa?

Autor pripreme:

Ćama Vranac, nastavnik b/h/s jezika i književnosti, OŠ „Kulin Ban“ Visoko

Priprema za čas br. 3: Pisanje/Pisanje i distribucija pisanih radova/

Pjesma o keruši/ Sergej Jesenjin

Razred: 7.

Ishod učenja:

- Usavršava svoj pisani rad planiranjem, revizijom, redigovanjem ili pokušajem novog pristupa.

Pokazatelj razreda koji se pohvađa:

- Piše rad i po potrebi ga mijenja i usavršava – popravljajući već napisani rad ili piše novi s drugačijim pristupom, fokusirajući se na rješavanje onog što je najbitnije za određenu svrhu i publiku.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

- Čas započeti razmjenom ideja o **Nitima vodiljama**, čitanjem liste tri moguća uvoda (uz zapisivanje ideja drugih učenika).

- Učenici se ponovnim čitanjem uvoda odlučuju koji uvod odabrati za opis lika majke (vanjski i unutrašnji portret).

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

- U ovom dijelu časa učenici pišu prvu verziju opisa majke, uz napomenu da iskažu emocije prema majci pomoću stilskih figura, deminutiva itd. U fokusu je sadržaj, struktura (uvod, sredina, završetak), a ne gramatika i pravopis. U ovom dijelu časa organizovati **Savjetovanje** s učenicima koji imaju poteškoća u pisanju – sjesti pored učenika, zabilježiti informacije koje dobijemo od njega, pohvaliti ga za ono što je dobro uradio...

- Po isteku vremena za pisanje, izvršiti **Reviziju**, dati priliku učenicima za razmjenu napisanog „u autobusu“ (tako što se učenici kreću po razredu i čitanjem sastava drugim učenicima, dobijaju prijedloge za dodavanje, uklanjanje i poboljšavanje opisa).

- Nakon revidiranja opisa, učenici pišu konačnu verziju opisa majke uz upoređivanje s listom za revidiranje kompletne priče. Učenici trebaju napisati naslov na osnovu sadržaja po sopstvenom izboru.

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Učenici na osnovu pročitanih, napisanih sastava konačne verzije popunjavaju kontrolnu listu.

Sadržaj kontrolne liste:

1. Sve moje rečenice imaju: a) pravilnu upotrebu velikog slova	DA	NE	JOŠ
b) tačke, zareze i navodnike	DA	NE	JOŠ
2. Da li su sve riječi ispravno napisane?	DA	NE	JOŠ
3. Moj izbor riječi stvara jasne slike i prenosi precizna značenja.	DA	NE	JOŠ

Formativna procjena za ovaj čas: učenički sastavi na temu opis majke

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: Udžbenik, lista tri moguća uvoda i učeničke teke

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) *sljedeći čas?*

b) *poboljšanje ovog časa?*

Autor pripreme:

Ćama Vranac, nastavnik b/h/s jezika i književnosti, OŠ „Kulin Ban“ Visoko

Strategija za Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

Oblast-i: Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje

Razred-i: VI–IX

Strategija: Književni kružok

Svrha: Koristiti ovu strategiju za interpretaciju književnih djela, kao i za diskusiju o pročitanim književnim djelima.

Koraci za nastavnika: Ovom strategijom se usmjerava diskusija o pročitanoj književnoj djelu. Svaka uloga ima odgovarajući zadatak: Odabirač citata čita citat/e koji/e bi grupa željela da čuje; Tumač likova pomno razmišlja o likovima, porazgovara s drugim učenicima kakvi su te ih na osnovu karakternih osobina razvrsta na predstavnike dobra i zla; Tragač za riječima pronalazi zanimljive, zbunjujuće, važne riječi, prezentira ih grupi i objasni njihovu funkciju; Ilustrator nacrtava najvažnije likove i slikom objasni njihovu ulogu; Vezista pronađe vezu između teksta i vanjskog svijeta, npr. dobro-zlo; Postavljač pitanja napiše pitanja o kojima bi želio razgovarati u grupi, pitanja vezana za nedoumice oko završetka.

1. Učenike podijeliti u grupe (5 grupa).
2. Ponuditi učenicima različite uloge na osnovu slika.
3. Učenici biraju ponuđene uloge (odabirač citata, tumač likova, tragač za riječima, ilustrator, vezista, postavljač pitanja).
4. Svi učenici čitaju isti književni tekst.
5. Na flip-chart učenici napišu zadatke koje su imali po ulogama.
6. Nakon završenih aktivnosti učenici prezentiraju urađene zadatke.

Modifikacije:

- Ova strategija se može kombinovati sa strategijom SLAGALICA II tako da se učenici iz matičnih grupa upute u ekspertne timove (s istim zadatkom), pa se nakon urađenih zadataka ponovo vrate u matične grupe.
- Učenici mogu riješene zadatke prepisati u svoje teke.
- Flip-chart uloge objaviti u učionici.

Kada treba primijeniti ovu strategiju:

Književni kružoci se primjenjuju pri interpretaciji književnog teksta s ciljem da usmjere diskusiju o pročitanoj djelu.

- Može se primijeniti i u oblasti USMENO IZRAŽAVANJE I SLUŠANJE, kao priprema za PISANJE.
- U dijelu časa Kroz učenje.

Ćama Vranac, nastavnik b/h/s jezika i književnosti, OŠ „Kulin Ban“ Visoko

Tabela za formativnu procjenu: Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

KRITERIJI	1 ISPOD STANDARDA	2 PRIBLIŽNO NIVOU STANDARDA	3 STANDARDNI NIVO	4 IZNAD STANDARDA
POTPUNA SAMOSTALNOST U ANALIZI STRUKTURE TEKSTA; PRIKAZUJE I OCJENJUJE KONKRETNE TVRDNJE U TEKSTU UZ VALIDNA OBJAŠNJENJA I RELEVANTNE DOKAZE	Analizira strukturu teksta; prikazuje i ocjenjuje konkretne tvrdnje u tekstu uz pomoć nastavnika.	Djelimična samostalnost u analizi strukture teksta i u prikazivanju i ocjenjivanju tvrdnji.	Potpuna samostalnost u analizi strukture teksta i kako se određene rečenice, pasusi i veći dijelovi teksta odnose jedni prema drugima i prema cjelini; prikazuje i ocjenjuje konkretne tvrdnje u tekstu koristeći validna objašnjenja i relevantne dokaze.	Potpuna samostalnost u analizi strukture teksta, međusobnim odnosima dijelova, kao i u prikazivanju i ocjenjivanju konkretnih tvrdnji na osnovu validnih objašnjenja i relevantnih dokaza.
POTPUNA SAMOSTALNOST U ODREĐIVANJU KLJUČNE IDEJE I TEME TEKSTA TE OBJAŠNJENJA UPOTREBE RIJEČI	Određuje temu teksta uz nastavnikovu pomoć, ne određuje ključne ideje.	Djelimično određuje temu teksta, bez ključnih ideja i značenja riječi.	Potpuna samostalnost u određivanju ključne ideje i teme teksta uz naglašavanje važnih ideja, te interpretaciju i objašnjenja načina upotrebe riječi.	Potpuna samostalnost u određivanju ključne ideje i teme teksta uz naglašavanje važnih ideja, te interpretaciju i objašnjenja načina upotrebe riječi; analizira jasan izbor riječi i značenje riječi.
PRIPREMA SE I EFIKASNO SUDJELUJE U RAZMJENI IDEJA UZ IZRAŽAVANJE VLASTITIH IDEJA I ARGUMENATA	Djelimično se priprema i učestvuje u razmjeni ideja, bez izražavanja vlastitih ideja.	Mogućnost pripreme i sudjelovanja u razmjeni ideja uz izražavanje vlastitih ideja, bez nadogradnje na idejama drugih.	Priprema se i efikasno sudjeluje u razmjeni ideja uz izražavanje vlastitih ideja s nadogradnjom na idejama drugih uz argumentovanje.	Iznosi snažne argumente u diskusiji, opisuje i opravdava vlastite stavove i mijenja vlastita mišljenja u svjetlu argumenata i dokaza.

NASTAVNE PRIPREME

OSMI RAZRED

Priprema za čas br. 1: Čitanje/Ključne ideje i detalji/Knjiga/Ivo Andrić

Razred: 8.

Ishod učenja:

- Pažljivo čita ili sluša tekst u cilju razumijevanja i donošenja logičkih zaključaka; citira konkretne tekstove pri pisanju ili govoru u svrhu argumentovanja zaključaka donesenih na temelju teksta.

Pokazatelj razreda koji se pohada:

- Analizira tekst i argumentuje analizu dijelovima teksta te donosi zaključke.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Tehnikom Diskusiona mreža s tezom **Da li je djetinjstvo samo vedrina i bezbrižnost?** učenici će imati mogućnost iznošenja svojih misli, ideja, znanja i prakse o postavljenoj tezi. Svaki učesnik diskusije trebao bi predstaviti i obrazložiti svoje ideje na način da napravi odabir informacija iznoseći argumente, dokaze, činjenice i eliminacije.

Nakon učeničkih izlaganja iznesenih informacija o postavljenoj tezi, prikazati slajd s argumentima i razgovarati o činjenicama s kojima se oni slažu ili ne slažu.

1. slajd

Nije samo vedrina, ima i tjeskobe, tuge, straha...

DA LI JE DJETINJSTVO SAMO VEDRINA I BEZBRIŽNOST?

DA	NE
❖ Zato što nam roditelji sve obezbjeđuju	❖ Svade sa roditeljima i društvom
❖ Imamo mnogo slobodnog vremena	❖ Briga za svoj izgled
❖ Zato što ti sve praštaju	❖ Nesigurnost, osjećaj odbačenosti
❖ Nema mnogo obaveza	❖ Usamljenost
❖ Roditelji nas čuvaju	❖ Razočarenje
❖ Družiš se sa osobama koje voliš	❖ Nerazumijevanje
❖ Možeš da se igraš	❖ Zanemarivanje dječijih problema
❖ Ako tada nismo bezbrižni i vedri, kada ćemo biti?	❖ Zbog straha, padova, ogrebotina...

Nama je djetinjstvo samo vedrina

Najava nastavne jedinice: *Ivo Andrić „Knjiga“*

2. slajd

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

3. slajd

Bilješka o piscu (1892.–1975.) Ivo Andrić se rodio u hrvatskoj obitelji Antuna Andrića, sudskoga podvornika i Katarine Pejić. U dobi od dvije godine ostaje bez oca i uskoro se s majkom seli u [Višegrad](#) kod očeve sestre Ane i njenog muža Ivana Matkovića, graničnog policajca. Nakon završene osnovne škole upisuje [sarajevsku](#) Veliku gimnaziju, najstariju bosanskohercegovačku srednju školu. Dobivši stipendiju [hrvatskoga kulturno-prosvjetnog društva „Napredak“](#), Andrić 1912. godine započinje studije na Mudroslovnom fakultetu Kraljevskog sveučilišta u Zagrebu. Kasnije studira u Beču i Krakovu.

Andrić se kao sarajevski gimnazijalac kretao u društvu omladinaca iz buntovničke udružbe [Mlade Bosne](#), a kao [zagrebački](#) student upoznao je [Matoša](#), i premda se nije svrstao u krug matoševaca, Matoševu smrt komemorirao je predavanjem u Klubu hrvatskih studenata „Zvonimir“ u [Beču](#) („Vihor“, 1914). Interniran za vrijeme rata kao [jugoslavenski](#) nacionalist, poslije ujedinjenja ušao je u diplomatsku službu, u kojoj brzo napreduje do pomoćnika ministra vanjskih poslova i najzad izvanrednog poslanika i opunomoćenog ministra u [Berlinu](#). [Drugi svjetski rat](#) proveo je povučeno u Beogradu, a poslije 1945. bio je prvi predsjednik Saveza književnika Jugoslavije. Godine 1961. dobio je Nobelovu nagradu za književnost za cjelokupno životno djelo.

Književnik Ivo Andrić je još u ranom djetinjstvu bio opčinjen knjigama: „Kada sam bio dečak, okruživala me oskudica. Ničeg u našoj kući nije bilo dovoljno. Nikad ni jednu knjigu nismo imali, sem poneku moju, školsku. Put od kuće do škole bio je isti... I zimi i leti, i po kiši i kad sunce upече, zadržavao sam se obavezno pred jednim izlogom... Taj izlog je naročito pred večer privlačio moju pažnju, kad se osvetli. Činilo mi se da su knjige, tada, onako osvetljene, još lepše, a naslovi još primamljiviji. Sanjao sam taj izlog. Mnogo puta docnije, kad sam ponešto u životu bio već i ostvario, hvatao sam

sam sebe...pred tim davnim, dragim, sarajevskim izlogom. Stajao sam pred tim čudnim i tajanstvenim naslovima, opčinjavali su me oni sjajni omoti knjiga, radoznalo sam piljio u sve što je izloženo...Vreme je prošlo, odavno tog izloga nema, ali živi u mom sećanju, vidim ga jasno. Mnogo sam knjiga od tog doba proturio kroz svoje ruke, nad mnogima sam stajao danima i noćima, mnoge su mi postale najbolji prijatelji, neke sam i napisao, ali eto taj izlog s knjigama iz mojih dalekih dečaćkih dana živi neprestano u meni.“

Autokolaži

Individualno čitanje teksta uz Tehniku za procjenu razumijevanja sa zadatkom da učenici čitajući tekst popunjavaju kartice s obje strane sljedećih uputa: (strana 1) Na osnovu pročitanog navedite glavnu ideju koju razumijete i napišite je u obliku izjavne rečenice koja predstavlja sažetak cjeline. Izdvoji bar dvije rečenice iz teksta koje su te dojmile i iznesi svoje mišljenje (CITAT – KOMENTAR). (strana 2) Prepoznajte nešto u vezi (tema cjeline) što još niste u potpunosti razumjeli i napišite to u obliku izjavne rečenice ili pitanja.

Na osnovu pročitanog navedi glavnu ideju koju razumiješ i napiši je u obliku izjavne rečenice koja predstavlja sažetak cjeline. Izdvoji bar dvije rečenice iz teksta koje su te dojmile i iznesi svoje mišljenje (CITAT – KOMENTAR).

Prepoznaj nešto u vezi (tema cjeline) što još nisi u potpunosti razumio/razumjela i napiši to u obliku izjavne rečenice ili pitanja.

- **Konkretizacija doživljaja:**

- Koje osjećanje prema knjizi razvija dječak s početka ove priče? Kakav dan iščekuje?
- Šta je dječaku pokvarilo dugo iščekivani užitak čitanja?
- Kako razumijevate zadnju misao iz priče: „I taj bol je rastao sa sumrakom.“?
- Čime je najviše izazvan dječakov nemir?
- Kako bi se ti osjećao/la u takvoj situaciji?
- O kojoj je književnoj vrsti riječ? (**NOVELA** – psihološka karakterizacija lika)

Nakon konkretizacije doživljaja vratiti se na nastavne listove sa zadacima za procjenu razumijevanja i razgovarati s učenicima o napisanom. (Šta su napisali kao glavnu ideju, šta nisu u potpunosti razumjeli, da li bi nakon konkretizacije doživljaja imali šta dodati i ukoliko bude trebalo, omogućiti im.)

- Nakon završenog zadatka **razmijeniti mišljenje s drugom u klupi uz još jednu mogućnost dopisivanja. (Prikupiti nastavne listove i izvršiti procjenu – uvid u njihov rad.)**

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Petominutni sastav (Petominutni sastav na završetku časa služi kao pomoć da zaokruže svoja razmišljanja o obrađenom, a nastavnicima kao uvid u usvojenosti.)

Učenici će napisati kraći sastav tehnikom slobodnog pisanja na temu:

I taj bol je rastao sa sumrakom povezujući s dječakom iz novele.

Formativna procjena za ovaj čas: Nastavnik će izvršiti formativnu procjenu na osnovu napisanih argumenata iz diskusione mreže, nastavnih listova za procjenu razumijevanja te petominutnog sastava.

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: udžbenik, nastavni listovi, multimedija

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) *sljedeći čas?*

b) *poboljšanje ovog časa?*

Autor pripreme:

Dževahira Dizdar, nastavnik b/h/s jezika i književnosti, OŠ „Meša Selimović“ Zenica
Amila Spahić, nastavnik b/h/s jezika i književnosti, OŠ „Skender Kulenović“ Zenica
Alica Arnaut, viši asistent, Filozofski fakultet u Zenici

**Priprema za čas br. 2: Usmeno izražavanje i slušanje/Razumijevanje i saradnja/
Knjiga/Ivo Andrić**

Razred: 8.

Ishod učenja:

- Priprema se i sudjeluje efikasno u nizu razgovora i saradnji s različitim sagovornicima, nadogradnji na idejama drugih i izražavanju vlastitih ideja jasno i uvjerljivo.

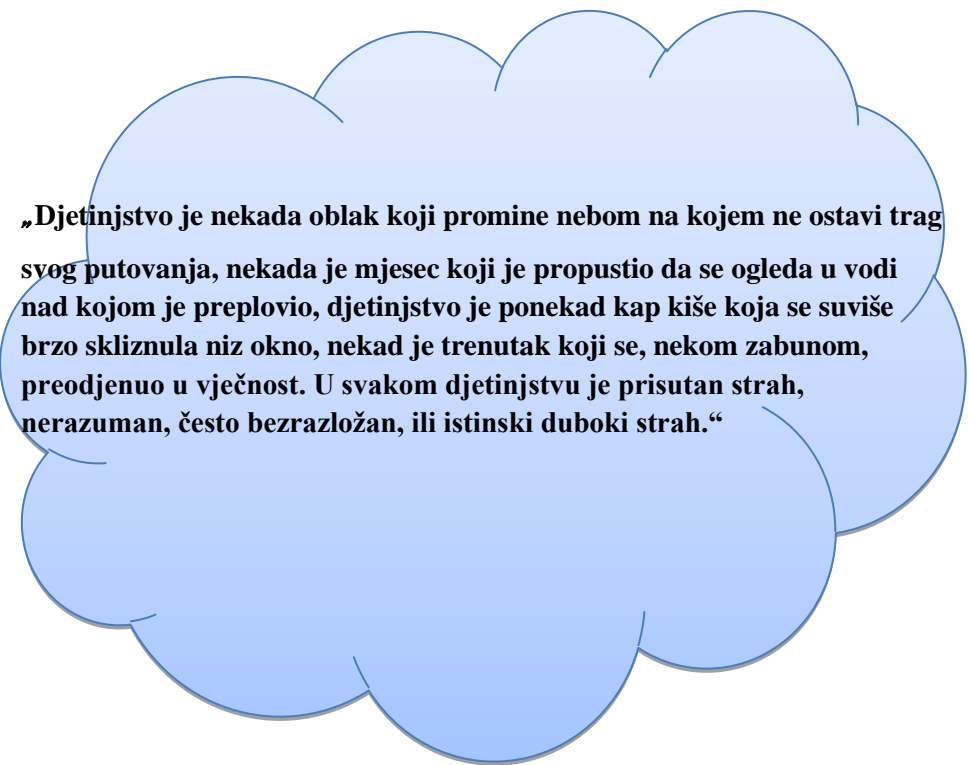
Pokazatelj razreda koji se pohada:

- Učestvuje u diskusiji pripremljen, nakon što je pročitao ili proučio traženi materijal; isključivo se oslanja na tu pripremu pozivajući se na dokaze o temi, tekstu ili pitanju radi poticanja pažljive, dobro obrazložene razmjene ideja.

Uvod u učenje

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje, da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

1. slajd

„Djetinjstvo je nekada oblak koji promine nebom na kojem ne ostavi trag svog putovanja, nekada je mjesec koji je propustio da se ogleda u vodi nad kojom je preplovio, djetinjstvo je ponekad kap kiše koja se suviše brzo skliznula niz okno, nekad je trenutak koji se, nekom zabunom, preodjenuo u vječnost. U svakom djetinjstvu je prisutan strah, nerazuman, često bezrazložan, ili istinski duboki strah.“

Na osnovu izrečene misli o djetinjstvu, učenici će objasniti značenje svojim riječima. (Potaknuti ih na eventualno vlastito iskustvo straha iz djetinjstva.)

Najava nastavne jedinice: Ivo Andrić „Knjiga“

Kroz učenje

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Tehnika Šest šešira – timski oblik rada – Ova tehnika omogućava razmjenu mišljenja na šest različitih načina koji su metaforički prikazani sa šeširima.

Nastavni listovi (popraćeni slajdovima) za timski oblik rada za koji je predviđeno vrijeme od 15 min. s raspodjelom zadataka za svakog člana grupe: KONTROLOR – provjerava razumiju li svi postavljene zadatke; POSTAVLJAČ PITANJA – izvlači ideje i na zadatak usmjerene priloge svih članova grupe; SAŽIMAC – prikuplja grupne zaključke kako bi oni imali smisla u cjelini; PISAČ – zapisuje grupne zaključke; ČITAČ – čita sve pisane materijale grupi.

1. GRUPA – BIJELI ŠEŠIR (šešir informacija)

Zašto pisac sa osjećanjem sličnim strahu započinje pisanje ove pripovijetke?

Šta o strahovima saznajemo na početku ove priče?

Koje sve vrste strahova pisac spominje?

Napišite sastav na temu: U biblioteci

2. GRUPA – ŽUTI ŠEŠIR (pozitivno)

Kako izgledaju stare knjige koje siromašni đaci dobijaju za učenje od škole?

Da li je dječak volio te knjige?

Kako je izgledao dječakov prvi ulazak u školsku biblioteku?

Šta je u njoj posmatrao? O čemu je razmišljao?

Koje pojedinosti ste zapazili u opisu bibliotekara?

Šta je dječaka najviše zbunjivalo u ponašanju bibliotekara?

Kako su njegov izgled i ponašanje djelovali na dječaka?

O kakvim knjigama je dječak maštao?

Kakvu knjigu je dobio?

(Na ova pitanja odgovorite u obliku kraćeg sastava u kojem ćete iznijeti i svoj stav o pomenutim likovima i njihovim postupcima...)

3. GRUPA – ZELENI ŠEŠIR (kreativni)

Odredite temu i ideju odlomka novele "Knjiga" Ive Andrića.

Prisjetite se nekog nemilog događaja iz svog djetinjstva. Kako ste se osjećali kada je problem razriješen? Opišite nam tu situaciju i vaša osjećanja, postupke...

4. GRUPA – CRVENI ŠEŠIR (emocije)

Napišite sastav o glavnom liku novele "Knjiga" Ive Andrića vodeći se sljedećim pitanjima:

Ko je glavni junak ove priče?

Šta o dječaku Latkoviću saznajemo iz uvodnog dijela pripovijetke?

Kako se dječak osjeća u novoj sredini?

Kakvog je dječak porijekla?

Izdvojite sve detalje koji svjedoče o njegovom siromašnom porijeklu.

Šta se desilo sa knjigom dok je dječak silazio niz školsko stepenište?

Opišite dječakovo ponašanje u tom trenutku.

Koje osjećanje ga tad obuzima?

Šta dječak tada čini sa knjigom?

Šta se sve sa dječakom dalje dešavalo dok je knjiga bila kod njega?

U kojim je sve situacijama dječak mislio na knjigu?

Zašto se nije obratio svojim profesorima u gimnaziji?

Kako je dječak na kraju riješio problem sa knjigom?

Opišite njegovo ponašanje tokom vraćanja knjige.

Kako se poslije toga osjećao? Zašto?

5. GRUPA – CRNI ŠEŠIR (oprez)

Beznadno i neizvjesno sutra u dječaku, pojačavalo je osjećanje straha i krivice.

Zbog čega dječak nije ranije zalijepio pocijepanu knjigu?

Zar je morao čekati posljednji utornik?

Povežite to s Andrićevom rečenicom: Glavni i često Jedini pokretač ljudskog djelovanja je *strah, paničan, često bezrazložan, ali istinski i duboki strah.*

(Zauzmite svoj stav i iznesite svoje argumente, dokaze, činjenice potkrepljujući ih sa dječakovim postupcima i postupcima iz života.)

6. ŠEŠIR – PLAVI ŠEŠIR (mišljenje)

Šta dječaku znače knjige?

- Ostvarenje jednog dugo sanjanog i živo željenog trenutka.
- Gordi i radosna otkrića.
- Nadu i jedno prijatno osjećanje

A šta vama znače knjige i kakvu vrijednost predstavljaju?

- Izvještaj prezentatora

- čitati odgovore
- postavljati jedni drugima pitanja
- dopunjavati
- iznositi svoje mišljenje
- braniti svoje stavove

Izvještaj prezentatora grupa pratiti odgovarajućom video projekcijom uz mogućnost objašnjenja shvatanja prikazanog.

Vrijeme nemira

Kako se dugo iščekivanje pretvorilo u mučnu tajnu?

Siromaštvo i usamljenost: temelji dječakovih strahova i nespokoja

Ono što on ima tako je malo prema onome što mu se nudi – zveckanje bakrenog novca.

Kome se povjeriti?

Drugovi, gazdarica, profesori – neizanterosovani, strani;

Otac – daleko

Sam sa svojom tajnom

Velika crna tabla na kojoj nikad ne piše njegovo ime – jer njemu nema ko da piše pismo

Izlijepljene, izušivene, uvezane knjige za siromašne đake – besplatne školske knjige

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

TEHNIKA: Intervju u 4 koraka (nastavni list)

Aktivnosti će se odvijati sljedećim redom: A intervjuira B, dok C istovremeno intervjuira D. Uloge se obrnu i B intervjuira A, a D intervjuira C. Iz svake grupe će po jedan član izvijestiti o odgovorima svoga para.

Koja vam je bila najkorisnija ideja danas i zbog čega?

Kako ćete primijeniti ovo što ste danas naučili?

Koji je bio najzanimljiviji dio vašeg zadatka? A najteži?

Kad biste se mogli „vratiti u prošlost“, gdje biste otišli? Koji biste vi period odabrali?

Domaća zadaća: **PISANJE ZA SEBE** (Svoja osjećanja slobodno izrazite, vaše mišljenje će se poštovati. Shvatite da na pitanja postoji više od jednog tačnog odgovora. Vaše ideje su jednako važne kao i bilo koga drugog.) Prepustite se mislima i napišite sastav na temu:

Često i sitni, naizgled beznačajni događaji mogu izazvati velike lomove u duši djeteta.

Formativna procjena za ovaj čas:

Nastavnik će na osnovu prikupljenih učeničkih nastavnih listića tinskog oblika rada tehnike Šest šešira i Intervjua u 4 koraka izvršiti formativnu procjenu.

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: udžbenik, nastavni listovi, plakati, multimedija

Razmišljanje nakon časa

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za: a) sljedeći čas? b) poboljšanje ovog časa?

Autori pripreme:

Dževahira Dizdar, nastavnik b/h/s jezika i književnosti, OŠ „Meša Selimović“ Zenica

Amila Spahić, nastavnik b/h/s jezika i književnosti, OŠ „Skender Kulenović“ Zenica

Alica Arnaut, viši asistent, Filozofski fakultet u Zenici

Prilozi: Nastavni listovi za učenike koje će zalijepiti u sveske:

O kakvim knjigama je Andrićev junak maštao?

Čistim, lijepim, netaknutim, sa bijelim stranicama i krupnim razgovjetnim slovima.

Kakve je dobio?

Sa mrljama i tragovima tuđeg rada i života, nečiste, ispodvlačene, iscrtane, sa besmislenim crtežima, geometrijskim figurama, potpisima i porukama.

Kako se dugo iščekivanje pretvorilo u mučnu tajnu?

Dječak posrće, knjiga pada i iskoriči se; Dječaku pojuri krv u glavu; Postaje odsutan duhom; Ne spava; Ne jede; Slabo spava; Očajan zbog bezizlaza; Bože, daj da umrem; Bibliotekar – neizbježan trenutak; Praznina;

Kako se dječak osjećao?

Neodlučan posmatrač; Usamljen i povučen u sebe; Život mu je jednoličan i bez čuda; Malen, zbunjen i neugledan; Svjestan bolne granice svojih mogućnosti;

Siromaštvo i usamljenost: temelji dječakovih strahova i nespokoja; Ono što on ima tako je malo prema onome što mu se nudi – zveckanje bakrenog novca; Izlijepljene, izušivene, uvezane knjige za siromašne đake – besplatne školske knjige; Velika crna tabla na kojoj nikad ne piše njegovo ime – jer njemu nema ko da piše pismo; Kome se povjeriti? Drugovi, gazdarica, profesori – neizanteresovani, strani; Otac – daleko; Sam sa svojom tajnom.

Strategija za Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

Oblast-i: Usmeno izražavanje i slušanje

Razred-i: VIII (osmi)

Strategija: Šest šešira

Svrha: Razmjena mišljenja na šest različitih načina koji su metaforički prikazani sa šeširima

Koraci za nastavnika:

1. Formiranje grupa po 5 članova
2. Pojašnjenje Strategije Šest šešira i njena svrha
3. Upute članovima grupa – raspodjela uloga unutar grupe (kontrolor, postavljač pitanja, sažimač, pisac, čitač)
4. Podjela pripremljenih zadataka po grupama te pojašnjenja zadataka
5. Rad u grupama
6. Nadgledanje, praćenje, pomaganje, usmjeravanje
7. Izvještaj prezentatora – čitaju odgovore, postavljaju jedni drugima pitanja, dopunjavaju, iznose svoje mišljenje, brane svoje stavove
8. Zaključak

Modifikacije:

- Učenici u svoje sveske zapisuju pitanja, dopune o nedovoljno izrečenim mislima prezentatora drugih grupa, svoje stavove te nakon prezentacije razgovor na nivou velike grupe o zapisanom.
- Nakon izvještaja prezentatora učenici zauzimaju svoj stav – učenici, koji opravdavaju dječakov postupak, će stati na kredom označenu liniju na desnoj strani učionice, dok učenici, koji ne opravdavaju dječakov postupak, će stati na liniju, na lijevoj strani učionice i iznositi svoje argumente u obliku diskusije.

Kada treba primijeniti ovu strategiju:

- Primjenjiva je za Oblast Usmeno izražavanje i slušanje
- U dijelu časa Kroz učenje
- Za interpretaciju književnog djela, karakterizaciju lika/likova

Dževahira Dizdar, nastavnik b/h/s jezika i književnosti, OŠ „Meša Selimović“ Zenica

Tabela za formativnu procjenu: Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

KRITERIJI	1 ISPOD STANDARDA	2 PRIBLIŽNO NIVOU STANDARDA	3 STANDARDNI NIVO	4 IZNAD STANDARDA
ČITANJE, ANALIZA TEKSTA I ZAKLJUČIVANJE	Samostalno čitanje, razumije pročitano i prepoznaje različito značenje izraza uz nastavnikovu pomoć.	Samostalnost u čitanju, razumijevanje i nesigurna interpretacija ustaljenih izraza, osnovnog i prenesenog značenja.	Potpuna samostalnost u čitanju, razumijevanju i objašnjavanju izraza u tekstu; određuje stručna, osnovna i prenesena značenja.	Potpuna samostalnost u služenju tekstem od osnovnog i prenesenog značenja do analize upotrebe jezičkih izraza kod različitih stilova.
IZRAŽAVANJE VLASTITIH IDEJA POTKRIJEPLJENIH DOKAZIMA S DRUGIM SAGOVORNICIMA	Prezentira tačne informacije i dokaze s poteškoćama što slušateljima stvara probleme u razumijevanju.	Prezentira tačne informacije i dokaze, ali organizacija i stil zahtijevaju poboljšanje u primjerenosti zadatku.	Izražava jasnost i razumijevanje pri obrazlaganju organizovanog rada primjerenog zadatku.	Kritički se odnosi u iznošenju informacija i dokaza, prepoznaje i objašnjava prednosti i nedostatke odabranog načina predstavljanja svrsi i publici, nudeći odmah i rješenje za poboljšanje.
PISANJE LIČNOG PRIPOVJEDNOG TEKSTA	Djelimično i uz pomoć nastavnika uspijeva napisati i organizovati rad koji odgovara zadatom stilu.	Piše jasan rad u kojem se prepoznaje stil, ali organizacija zahtijeva revidiranje.	Piše jasan i smislen rad u kojem je sadržaj, organizacija i stil primjeren zadatku.	Vješta upotreba znanja i vještina pri pisanju sadržajnih i organizovanih radova, koristi naprednije izraze, ističe prednost odabranih riječi odgovarajućeg stila.

Priprema za čas br. 1: Čitanje/Ključne ideje i detalji/Tuturuza i Šeh Meco/Alija Nametak

Razred: 8.

Ishod učenja:

- Pažljivo čita ili sluša tekst u cilju razumijevanja i donošenja logičkih zaključaka; citiranje konkretnih tekstova pri pisanju ili govoru u svrhu argumentovanja zaključaka donesenih na temelju teksta.

Pokazatelj razreda koji se pohađa:

- Analizira tekst i argumentuje analizu dijelovima teksta te donosi zaključke.

Uvod u učenje: *Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?*

Strategija: OLUJA MOZGA

Želio bih da napišete nekoliko rečenica (najmanje pet) na temu DOBROTA. Šta za vas predstavlja dobrota?

Sada se okrenite svom drugu ili drugarici i razmijenite svoja razmišljanja. Poslije razmjene svojih stavova u paru, učenici će iznijeti svoja razmišljanja na nivou cijelog razreda. Njihova razmišljanja zapisivati na flip-čart papir. Prilikom zapisivanja provjeravati da li se svi učenici slažu s napisanim konstatacijama. S obzirom na sadržaj odlomka, učenička razmišljanja usmjeravati na tematiku koju obuhvata sam odlomak.

Najaviti nastavnu jedinicu: TUTURUZA I ŠEH MECO Alija Nametak

Kroz učenje: *Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?*

Slajd – Bilješka o piscu:

Alija Nametak (1906.–1987.) bosanskohercegovački je pripovjedač, dramatičar i folklorist. Rođen je u Mostaru, gdje je završio osnovnu školu i klasičnu gimnaziju, a studij književnosti završio je na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Prvim književnim tekstovima javio se u zagrebačkim književnim časopisima za vrijeme studija. Intenzivno se bavio i sakupljanjem i objavljivanjem usmena književnosti. Objavio je knjige: Bajram žrtava, Dobri Bošnjani, Ramazanske priče, Za obraz, Trava zaboravka, Tuturuza i Šeh Meco i dr.

Individualno čitanje teksta. Dok učenici budu čitali odlomak, imat će zadatak da izdvoje makar dvije rečenice koje su im se posebno dopale u odlomku i da daju svoj komentar na njih. – STRATEGIJA: DVOSTRUKO VOĐENJE DNEVNIKA (CITAT – KOMENTAR).

Nakon pročitano teksta izdvojiti nepoznate riječi i objasniti njihovo značenje.

Strategijom VELIKO 4 provjeriti da li su učenici razumjeli tekst.

1. Kako je trgovac pomagao drugima?
2. U čemu je bila dobrota trgovčeva sina?
3. Kamo je odvela dobrota trgovčeva sina?
4. Kako je trgovčeva sina san promijenio i čemu ga je poučio?

Nakon ovih pitanja vratiti se na učeničke komentare koje su zapisivali tokom čitanja odlomka. Neka u paru razmijene utiske o pročitanoj i provjere da li su, možda, zabilježili iste rečenice ili imaju različita viđenja o onome što su pročitali.

Nakon učenja: *Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?*

Nakon razmjene u paru, nekoliko učenika će pročitati rečenice koje su izdvojili i dati svoj komentar na njih. Prilikom komentara učenika, ostali mogu iznijeti svoje eventualno neslaganje s komentarom svoga druga ili drugarice.

Formativna procjena za ovaj čas: Izvršiti formativnu procjenu na osnovu dvostruko vođenog dnevnika.

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: Čitanka, multimedij, nastavni listovi

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

- a) *sljedeći čas?*
- b) *poboljšanje ovog časa?*

Autor pripreme:

Senad Handžić, nastavnik b/h/s jezika i književnosti, OŠ „9. septembar“ Tešanj

Priprema za čas br. 2: Usmeno izražavanje i slušanje/Razumijevanje i saradnja/ Tuturuza i Šeh Meco/Alija Nametak
Razred: 8.
Ishod učenja: • Priprema se i sudjeluje efikasno u nizu razgovora i saradnji s različitim sagovornicima, nadogradnji na idejama drugih i izražavanju vlastitih ideja jasno i uvjerljivo.
Pokazatelj razreda koji se pohvađa: • Učestvuje u diskusiji pripremljen, nakon što je pročitao ili proučio traženi materijal, isključivo se oslanja na tu pripremu pozivajući se na dokaze o temi, tekstu ili pitanju radi poticanja pažljive, dobro obrazložene razmjene ideja.
Uvod u učenje: <i>Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?</i>   1. SLAJD „DOBROTA u riječima stvara povjerenje. DOBROTA u mislima stvara dubinu. DOBROTA u davanju stvara ljubav.“ Lao Tce   STRATEGIJA: OLUJA MOZGA   Šta nam o dobroti govore ovi stihovi? Učenici će objasniti ove stihove navodeći neko svoje vlastito iskustvo.
Kroz učenje: <i>Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?</i>   Napisati ponovo naslov na tabli TUTURUZA I ŠEH MECO Alija Nametak   2. SLAJD DOBRO SE UVIJEK DOBRIM VRAĆA   Nakon prikazanog ovog slajda učenici će se, nakon kratkog razmišljanja, opredijeliti ZA ili PROTIV te će se tako napraviti dvije ekipe za održavanje debate. Objasniti učenicima pravila kojih se moraju pridržavati u diskusiji, a za kršenje pravila slijede i negativni bodovi prilikom odlučivanja o pobjedniku debate. Također napomenuti da treba uvažavati i tuđe mišljenje, a ne samo favorizovati svoje.   Dati ekipama pet minuta da se pripreme, odnosno da pripreme svoja izlaganja i argumente u korist svoje tvrdnje. Nastavnik će voditi debatu, a u odlučivanju koja ekipa je pobijedila, odlučivat će, pored nastavnika, i tročlana komisija koju će odabrati sami učenici.   Kada debatanti iznesu svoje završne komentare, proglasiti pobjednike: ekipu koja je pobijedila, ali i učenika koji je bio najbolji debatant.
Nakon učenja: <i>Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?</i>   Dati učenicima zadatak da prepoznaju kompozicione dijelove priče i da im daju naslove.   Odrediti temu i ideju odlomka (ovaj zadatak uraditi na nastavnim listićima).   Učenici će za domaći zadatak napisati sastav na temu: „Jednom rukom daj, a drugom sakrij“
Formativna procjena za ovaj čas: Formativnu procjenu za ovaj čas uraditi na osnovu prikupljenih ueničkih nastavnih listića i učestvovanja u debati.
Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: Čitanka, nastavni listići, multimedij
Razmišljanje nakon časa: <i>Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?</i>   <i>Koje promjene biste preporučili za:</i>   a) <i>sljedeći čas?</i>   b) <i>poboljšanje ovog časa?</i>
Autor pripreme: Senad Handžić, nastavnik b/h/s jezika i književnosti, OŠ „9. septembar“ Tešanj
Prilozi: NASTAVNI LISTIĆ   1. Prepoznajte kompozicione dijelove odlomka i dajte im naslove.   2. Odredite temu i ideju odlomka.

**Priprema za čas br. 3: Pisanje/Pisanje i distribucija pisanih radova/
Tuturuza i Šeh Meco/ Alija Nametak**

Razred: 8.

Ishod učenja:

- Usavršava svoj pisani rad planiranjem, revizijom, redigovanjem ili pokušajem novog pristupa.

Pokazatelj razreda koji se pohvađa:

- Piše rad i po potrebi ga mijenja i usavršava – popravljajući već napisani rad ili piše novi s drugačijim pristupom, fokusirajući se na rješavanje onog što je najbitnije za određenu svrhu i publiku.

Uvod u učenje: *Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?*

Pošto su učenici za domaći zadatak imali da napišu sastav na temu „Jednom rukom daj, a drugom sakrij“, porazgovarati s njima o samoj temi i o tome kako su oni pristupili samom pisanju. Naglasiti im da će svoje sastave koje su napisali malo preurediti jer su, možda, dobili ili će dobiti neku novu ideju koju mogu iskoristiti za svoj rad. Ukoliko neko želi da pročita prvu verziju svoga rada, to će i učiniti.

Ovo su bila prva dva koraka u Procesu pisanja u pet koraka.

Kroz učenje: *Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?*

Sada slijedi treći korak u ovom Procesu, a to je revizija napisanog. Svaki učenik će za sebe pročitati svoj rad i pokušati dodati neke nove ideje koje su mu sinule, dodati neke nove detalje, uljepšati svoj sastav nekom stilskom figurom.

STRATEGIJA: MISLI – UPARI – RAZMIJENI

Kada završe individualnu reviziju, učenici će u paru pročitati svoje sastave, zatim će razmijeniti mišljenja. Nakon razmjene mišljenja i eventualnih novih ideja, slijedi konačna verzija priče.

Sada će učenici u paru zamijeniti svoje sveske kako bi jedni drugima radigovali sastav.

Podijelit će im kontrolne liste na osnovu kojih će jedni drugima provjeriti da li je sve pravilno napisano.

KONTROLNA LISTA

1. Da li je u sastavu pravilna upotreba velikog slova?	DA	NE
2. Da li su znaci interpunkcije pravilno upotrijebljeni?	DA	NE
3. Da li rečenice u sastavu pružaju potpunu informaciju?	DA	NE BAŠ SVE

Nakon učenja: *Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postavljaju ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?*

Sada slijedi peti korak OBJAVLJIVANJE – AUTORSKA STOLICA.

Učenici koji žele javno prezentirati svoje radove, učinit će to na AUTORSKOJ STOLICI.

Pohvaliti pročitane uratke, a sve radove uzeti i na osnovu njih napraviti formativnu procjenu.

Formativna procjena za ovaj čas:

Formativnu procjenu uraditi na osnovu napisanih sastava i kontrolnih listi.

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: Udžbenik, učeničke sveske, kontrolne liste

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

- sljedeći čas*
- poboljšanje ovog časa?*

Autor pripreme:

Senad Handžić, nastavnik b/h/s jezika i književnosti, OŠ „9. septembar“ Tešanj

**Priprema za čas br. 1: Čitanje: Informativni tekstovi/Usvajanje i korištenje rječnika/
Film: Put od priče do filma**

Razred: VIII

Ishod učenja:

- Usvaja i ispravno koristi niz riječi i izraza iz određene oblasti dovoljnih za čitanje, pisanje i slušanje za nastavak obrazovanja i životne uloge; pokaže neovisnost u proširivanju rječnika kad naiđe na nepoznatu riječ koja je važna za razumijevanje ili izražavanje.

Pokazatelj razreda koji se pohađa:

- Usvaja i pravilno koristi uobičajene riječi i izraze karakteristične za određena područja, dovoljne za čitanje, pisanje, govor i slušanje kao preduslov za daljnje obrazovanje i spremnost za karijeru.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Aktivnost 1.

Učenici će otkriti naslov nastavne jedinice rješavajući križaljku (četiri pojma vodoravno, a konačno rješenje vertikalno).

F	I	G	U	R	A
I	S	T	I	N	A
L	I	B	E	R	O
M	O	R	N	A	R

Vodoravno :

1. Sinonim za stilsko sredstvo
2. Antonim od neistina
3. Onaj koji nije u vezi (žargonizam).
4. Sinonim za riječ moreplovac.

Aktivnost 2.

Kratak razgovor (Volite li filmove? Koju vrstu najviše volite? Znaete li kako nastaje film? Da li je teško napraviti film?). Najava nastavne jedinice (Put od priče do filma)

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Aktivnost 3.

Učenici su podijeljeni u šest četvoročlanih grupa. Svaka grupa dobiva dio teksta o filmu (historija filma, sinopsis i scenarij, knjiga snimanja, filmska montaža, igrani film i dokumentarni film). Svaka grupa jedan naslov, a svaki učenik u grupi isti tekst.

Tehnikom „Pažljivo čitanje“ učenici će pročitati dio teksta u kojem ima mnogo informacija. Zatim će ponovo pročitati tekst i crvenom bojom označiti najvažnije informacije. Nakon čitanja, na osnovu zabilješki, **strategijom „Misli, upari, razmijeni“** iznose svoje stavove, razmjenjuju mišljenja i pišu zajedno sažetak u grupi. Po završetku rada svaka grupa će prezentirati svoj zadatak, pročitati sažetak, dok ostali pažljivo slušaju i trude se da zapamte što više informacija. Sažeci će biti istaknuti na tabli.

Aktivnost 4.

Unakrsno ispitivanje (svaka grupa postavlja pitanja, ali i svaka grupa daje odgovore na pitanja vezana za dio teksta koji im nije bio jasan ili određene pojmove koji su prezentirani u sažecima). Nastavnik kanalše izlaganje te zapisuje na flip-chart papiru faze nastanka filma.

PRIČA > SINOPSIS > SCENARIJ > KNJIGA SNIMANJA > MONTAŽA > PREMIJERA
= F I L M

Aktivnost 5.

Učenici će pogledati kratki dokumentarni film „Od nijemog filma do 3D dimenzije“.

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Aktivnost 6. Individualni rad na nastavnim listićima

Zadaci:

1. Spoji naslov filma s rediteljem filma.

a) Danis Tanović	Grbavica
b) Pjer Žalica	Sjećaš li se Dolly Bell
c) Jasmila Žbanić	Gori vatra
d) Emir Kusturica	Ničija zemlja

2. Koje su filmske nagrade ? (zaokruži)

- a) Nobelova nagrada b) Oskar c) Porin d) Zlatni medvjed

Aktivnost 7. Upoznavanje sa sadržajem domaćeg zadatka.

Učenici će napisati sinopsis, a potom i scenarij prema priči „Knjiga“ Ive Andrića.

Formativna procjena za ovaj čas: nastavni listići iz aktivnosti broj 6 i sažeci iz grupnog rada

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: flip-chart papir, tekst, papiri A3 formata i pano, TV ili projektor i laptop, nastavni listići, markeri i magneti za tablu

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

- a) *sljedeći čas?*
- b) *poboljšanje ovog časa?*

Autor pripreme:

Suada Salihbegović, nastavnik b/h/s jezika i književnosti, OŠ „Mula Mustafa Bašeskija“ Kakanj

**Priprema za čas br. 2: Usmeno izražavanje i slušanje/Razumijevanje i saradnja/
Prezentacija znanja i ideja /Film: Put od priče do filma**

Razred: VIII

Ishod učenja:

- Priprema se i sudjeluje efikasno u nizu razgovora i saradnji s različitim sagovornicima, nadogradnji na idejama drugih i izražavanju vlastitih ideja jasno i uvjerljivo.
- Prezentira informacije, nalaze i dokaze tako da slušatelji mogu slijediti tok obrazlaganja, a organizacija, razvoj i stil primjereni su zadatku, svrsi i publici.

Pokazatelj razreda koji se pohada:

- Saraduje s kolegama s ciljem postavljanja pravila za kolegijalnu diskusiju i odlučivanje (npr. neformalni konsenzus, glasanje o ključnim pitanjima, iznošenje alternativnih stavova), uz jasne ciljeve i rokove, te pojedinačne uloge po potrebi.
- Iznosi tvrdnje, nalaze i dokaze u korist toga jasno, sažeto i logično, tako da slušaoci mogu slijediti tok obrazlaganja, a organizacija, razrada, suština i stil primjerena su svrsi, publici i zadatku.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Aktivnost 1.

Primjena strategije „Generiranje ideja za pisanje pripovjednih tekstova“

(Učenici čitaju domaće zadatke, tj. scenarije koje su napisali na temu „Knjiga“ Ive Andrića.)

Nakon njihovog čitanja slijedi uočavanje sličnih elemenata s fokusom na ključne detalje i tok radnje. Nakon toga nastavnik pravi kraći osvrt na učenička izlaganja i ističe da su sada svi pored svoje verzije scenarija čuli i nekoliko novih.

Najava nastavne jedinice, zapisivanje naslova na tabli: Filmska umjetnost

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Aktivnost 2.

S obzirom da je film „prijatelj i neprijatelj“, željela sam da saznam kako učenici razmišljaju o ovoj tezi. Zbog čega gledaju filmove, šta je to dobro u filmu – šta je loše ...

Učenici će u grupama navesti što više argumenata za pozitivno i negativno o filmu. **Tehnikom izlazne kartice** tri grupe će pisati argumente za Pozitivno o filmu, a tri grupe će pisati argumente za Negativno o filmu (**jedna kartica = jedan argument**). Učenici će vjerovatno navesti više od tri argumenta, zatim mogu glasati i dogovoriti se koja tri argumenta će navesti. Nakon dvadeset minuta rada pokupit ćemo sve kartice i staviti u šešir, formirat ćemo šestočlani žiri (svaka grupa daje jednog člana). Članovi žirija će naizmjenično izvlačiti kartice s argumentima Pozitivno/Negativno, čitati argumente, a nastavnik će na tabli u T-tabelu upisivati argumente.

T-tabela – Zašto gledam filmove?

Pozitivno u filmu	Negativno u filmu
podstiče :	uzrokuje :
- odgovornost	- stres
- ljubav	- mržnju
- brižnost	- nasilje
- znatiželju	- nesigurnost

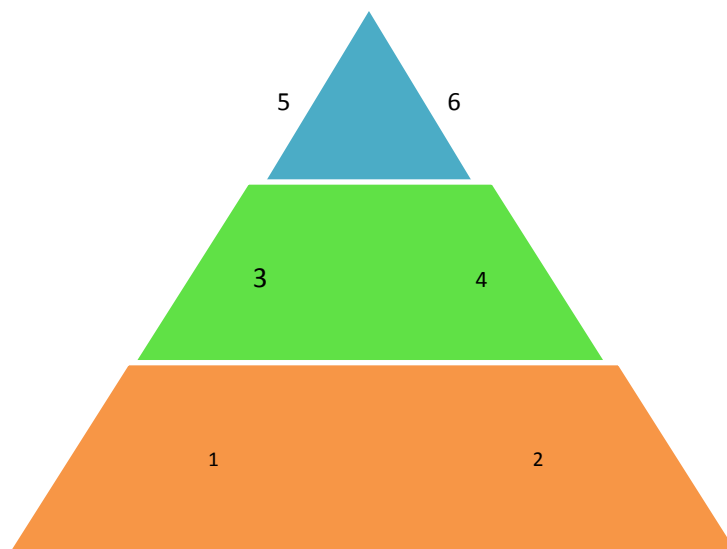
Na osnovu argumenata iznesenih na karticama donijet ćemo zaključak šta je to dobro, a šta loše u filmovima i kako treba gledati filmove (koju vrstu i koliko dugo).

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Aktivnost 3.

Strategija „Piramida“ – pomoću ove strategije tražit ću od učenika da u piramidu prema važnosti smjeste pozitivne elemente u filmu tako što će ići od dna piramide prema vrhu (učenici će raditi individualno).

Aktivnost 4:

Upoznavanje sa sadržajem domaćeg zadatka.

Učenici će napisati pismeni rad na temu „Moj omiljeni film“. Učenici će uraditi i književna pisma u kojima će preporučiti svom drugu/dругarici određeni film i razloge zašto treba da pogleda baš taj film.

Formativna procjena za ovaj čas: izlazne kartice grupa (svaka grupa ima različitu boju kartice), piramida vrijednosti za svakog učenika

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: tekst sastava, kartice, papiri A4 formata i markeri

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) sljedeći čas?

b) poboljšanje ovog časa?

Autor pripreme:

Suada Salihbegović, nastavnik b/h/s jezika i književnosti, OŠ „Mula Mustafa Bašeskija“ Kakanj

Priprema za čas br. 3: Pisanje/Pisanje i distribucija pisanih radova/

Film: Put od priče do filma

Razred: VIII

Ishod učenja:

- Usavršava svoj pisani rad planiranjem, revizijom, redigovanjem ili pokušajem novog pristupa.

Pokazatelj razreda koji se pohađa:

- Piše rad i po potrebi ga mijenja i usavršava – popravlja već napisani rad ili piše novi s drugačijim pristupom, fokusirajući se na rješavanje onog što je najbitnije za određenu svrhu i publiku.

Uvod u učenje:

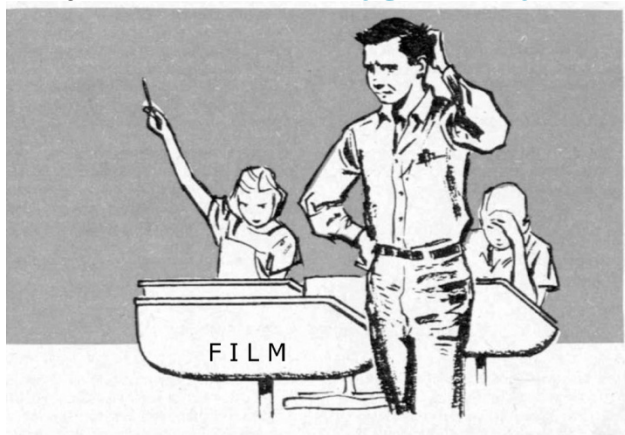
Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Aktivnost 1.

Tehnikom „Oluja mozga“ učenici će se prisjetiti ključnih pojmova vezanih za filmsku umjetnost.

scenarij

knjiga snimanja montaža

premijera kostimografija

igrani film

dokumentarni film glumci

Aktivnost 2.

Nekoliko učenika će pročitati svoje pismene radove. Razgovor s učenicima o tome šta je bilo dobro napisano, a šta nije.

Aktivnost 3.

Nastavnik čita tri verzije mogućeg uvoda u pismeni rad o temi „Moj omiljeni film“ i traži od učenika da se izjasne za uvod koji im se više svidio.

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Aktivnost 4.

S obzirom na to da su učenici za domaći zadatak napisali pismeni sastav o temi „Moj omiljeni film“, učenici pišu uz redigovanje sadržaja.

Aktivnost 5.

Nakon završenog pisanja **strategijom „Razmjena misli“** u paru učenici razmjenjuju radove, čitaju ih, razmjenjuju mišljenja o uočenim pojedinostima.

Aktivnost 6.

Primijeniti **tehniku za redigovanje.**

Učenici će popuniti kontrolnu listu kojom će revidirati postojeći sadržaj (pravopis, izbor riječi, ustrojstvo rečenice...)

Sadržaj kontrolne liste:

1. Sve moje rečenice imaju: a) pravilnu upotrebu velikog slova	DA	NE JOŠ
b) tačke, zareze i navodnike	DA	NE JOŠ
2. Da li su sve riječi ispravno napisane (glasovi č, ć, đ, dž)	DA	NE JOŠ
3. Moj izbor riječi stvara jasne slike i prenosi precizna značenja	DA	NE JOŠ

Učenik: _____

Učenici će napisati konačnu verziju sastava na papiru formata A4.

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Aktivnost 7.

Tehnikom „Razmjena književnih pisama“ (pisma su napravljena u vidu aviona koji slobodno kruže učionicom s ciljem da uspostave komunikaciju među učenicima čak i tamo gdje je ona prestala) učenici će jedni drugima preporučiti gledanje određenog filma uz objašnjenje zašto baš taj film.

Formativna procjena za ovaj čas: pismeni sastavi i nastavni listići – kontrolne liste za redigovanje

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: papir A4, markeri i olovke, projektor

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) *sljedeći čas?*

b) *poboljšanje ovog časa?*

Autor pripreme:

Suada Salihbegović, nastavnik b/h/s jezika i književnosti, OŠ „Mula Mustafa Bašeskija“ Kakanj

Priprema za čas br. 1: Čitanje/Ključne ideje i detalji/Špijun/Svetozar Ćorović

Razred: VIII

Ishod učenja:

- Analizira likove, događaje i ideje, te njihove međusobne odnose u tekstu.

Pokazatelj razreda koji se pohvađa:

- Analizira razvoj likova (s višestrukim ili sukobljenim motivima) u tekstu u cilju tumačenja njihovog doprinosa zapletu i raspletu.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

NAPOMENA: Učenici su prije ove nastavne jedinice imali vježbu dramatizacije teksta na primjeru odlomka iz Kikićevoga djela Provincija u pozadini (Djevojačka soba), tako da im je pojam dramatizacije poznat.

❖ U toku nastavne jedinice iz oblasti čitanja će se koristiti tri nastavne strategije:

- Igra asocijacija
- Tabela predviđanja (T-tabela)

Nastavnik je već prije prvog čitanja podijelio tekst na kompozicijske dijelove: uvod, zaplet, vrhunac, rasplet, kraj. Pauzu pravi nakon čitanja pojedinih dijelova i upisuje u tabelu očekivano i ono što se stvarno desilo

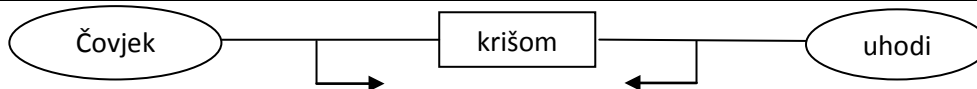
3. Venov dijagram

Na ploči će pored T-tabele biti iscrtan i Venov dijagram u kojem će jedan krug predstavljati jednog lika, drugi krug drugog lika, a presjek će biti jedna zajednička osobina koja bi trebala biti polazna tačka za sklapanje ideje/poruke djela.

Strategijom „Asocijacija“ doći do ključne riječi.

Učenici otkrivaju polja dok ne ponude rješenje (na projekcionom platnu).

Živo biće	neprimjetno	gleda
Razmišlja	viri iza zgrade	prati
Nekada ima i prefiks pra-	kradom	uhodi

ŠPIJUN

Ukoliko učenici na osnovu asocijacije ne odgonetnu traženu riječ, pokušamo sa slikovnim asocijacijama, koje smjenjujemo na platnu.

Zatim ih objedinimo u jednu sliku i pokušamo doći do rješenja.

Napisati na ploči naslov nastavne jedinice *Špijun, Svetozar Ćorović*

Pitati učenike šta očekuju od naslova, kakav tekst ih očekuje i u T-tabelu upisuju svoja očekivanja.

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Slijedi iznošenje očekivanih dešavanja u tekstu. Učenici iznose svoje očekivanja, a nastavnik upisuje u T-tabelu.

Nakon što nastavnik u T-tabelu upiše očekivano od teksta, počinje s čitanjem teksta (do trenutka kojeg je već ranije označio kao kompozicijske dijelove) i upisuje u tabelu očekivano i ono što se stvarno desilo.

nastavnik čita tekst zbog kompleksnosti teksta, ali i zbog što efektnije postizanja cilja postavljenog zadatim ishodom.

dok nastavnik čita tekst, na projekcionom platnu su prikazane riječi čije bi značenje učenicima bilo manje poznato ili čak nepoznato, npr.:

Podvornik – domar

Uljeđe – uđe

Predstojnik – šef neke ustanove

Tokorse – tobože

Bakal – trgovac

Havs – zatvor

Kanat – prozorsko staklo

TABELA PREDVIĐANJA:

Šta mislite da će se dogoditi? Špijun, S. Ćorović	Šta se uistinu desilo?
Uvod	
Zaplet	
Vrhunac	
Rasplet	
Kraj	

Paralelno s popunjavanjem T-tabele upisujemo i osobine likova u Venov dijagram, iscrtan na ploči pored tabele.

U dijagram su upisane osobine likova do kojih bi učenici u toku čitanja trebali doći, a one su ključne za izvođenje ideje samog teksta.

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Zadatak za učenike: U parovima napisati ideje koje bi trebali izvesti iz postupaka likova, odnosno njihovih karakternih osobina!

- Najbolje rješenje napisati na ploči:
„Miran i pošten čovjek, ma koliko nepismen bio, uvijek će se znati izboriti i odbraniti svoj obraz i poštenje.“
„Odraz veličine čovjeka nije u materijalnom i stepenu obrazovanja, već u njegovoj duši i moralu.“
„Najvrednija škola je škola života.“

Formativna procjena za ovaj čas: nastavni listići s idejom djela

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: projektor, platno, T-tabela, Venov dijagram

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

- a) *sljedeći čas?*

- b) *poboljšanje ovog časa?*

Autori pripreme:

Amira Đerzić, profesor b/h/s jezika i književnosti, Prva osnovna škola Zavidovići

Edina Bajrić, profesor b/h/s jezika i književnosti, OŠ „Hajderovići“ Zavidovići

Alisa Kovačević-Sjerotanović, profesor b/h/s jezika i književnosti, OŠ „Hasan Kikić“ Olovo

Priprema za čas br. 2: Pisanje/Pisanje i distribucija pisanih radova/Špijun/Svetozar Ćorović Razred: VIII
Ishod učenja: • Usavršava svoj pisani rad planiranjem, revizijom, redigovanjem ili pokušajem novog pristupa.
Pokazatelj razreda koji se pohada :   • Piše rad i po potrebi ga mijenja i usavršava – popravlja već napisani rad ili piše novi s drugačijim pristupom, fokusirajući se na rješavanje onog što je najbitnije za određenu svrhu i publiku.
Uvod u učenje: <i>Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?</i>   - Prisjećanje na prethodni čas i ponavljanje ključnih detalja i ideja iz T-tabele i Venovog dijagrama - Ponavljanje: Šta je dramaturgija? Kako teče proces dramaturgije? Šta je to preokret u dramskoj kompoziciji? - preokret: momenat u kojem radnja kreće u potpuno drugačijem pravcu od očekivanog Najaviti nastavnu jedinicu i zapisati na ploči: Dramaturgije pripovijetke Špijun, S. Ćorović
Kroz učenje: <i>Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?</i>   - U toku ovog dijela časa učenici su podijeljeni u grupe od 4 do 5 učenika i svaka grupa dobija različit zadatak zapisan na kartici koju biraju vođe grupa. <u>Zadaci:</u> sve grupe imaju zadatak dramaturgovati tekst Špijun   1. grupa: Izmijeniti uvodni dio u kojem ćete podvorniku Kostu dodijeliti slične osobine predstojnikovim. 2. grupa: Uvesti lik (izmišljeni) Kostine supruge, koja će biti više nalik po karakteru predstojniku nego Kostu. 3. grupa: Uvesti preokret u priču gdje će Kosta postupiti drugačije nego smo očekivali. 4. grupa: Dramaturgovati pripovijetku. 5. grupa: Izmijeniti kraj u kojem predstojnik ismije Kostu.
Nakon učenja: <i>Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?</i>   Svaka grupa čita svoj dio zadatka, tako da bismo nakon svakog pojedinačnog čitanja mogli sklopiti jednu sasvim novu i drugačiju priču u formi drame. Zatim i grupa 4 čita svoj rad. Učenici imaju zadatak da kod kuće razmisle o originalnom tekstu i o onome do kojeg su došli u toku pisanja zadataka u grupi.
Formativna procjena za ovaj čas: nastavni listići s urađenim zadacima (dramaturgija dijela teksta)
Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: kartice sa zadacima, tekst
Razmišljanje nakon časa: <i>Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?</i> <i>Koje promjene biste preporučili za:</i>   a) <i>sljedeći čas?</i> b) <i>poboljšanje ovog časa?</i>
Autori pripreme: Amira Đerzić, profesor b/h/s jezika i književnosti, Prva osnovna škola Zavidovići Edina Bajrić, profesor b/h/s jezika i književnosti, OŠ „Hajderovići“ Zavidovići Alisa Kovačević-Sjerotanović, profesor b/h/s jezika i književnosti, OŠ „Hasan Kikić“ Olovo

Priprema za čas br. 3: Usmeno izražavanje i slušanje/Razumijevanje i saradnja/

Špijun/Svetozar Ćorović

Razred: VIII

Ishod učenja:

- Priprema se i sudjeluje efikasno u nizu razgovora i saradnji s različitim sagovornicima, nadogradnji na idejama drugih i izražavanju vlastitih ideja jasno i uvjerljivo.

Pokazatelj razreda koji se pohvađa:

- Potiče razgovore postavljanjem i odgovaranjem na pitanja koja povezuju trenutnu diskusiju sa širim temama ili većim idejama; aktivno uključuje druge u diskusiju; te pojašnjava, potvrđuje ili osporava ideje i zaključke.

NAPOMENA: Nastavna metoda koja će se primijeniti na času jeste rasprava. Učenici će biti podijeljeni tako što će svaki od vođa grupe izabrati po jednog člana svoje grupe (ukupno 10 učenika). Ti učenici bit će podijeljeni u dvije grupe: A-grupa (afirmacija) i N-grupa (negacija) po 5 učenika

A-grupa: 1. i 3. grupa i jedan član iz 5. grupe

N-grupa: 2. i 4. grupa i jedan član iz 5. grupe

Iz grupe 1., 2. i 5. izabrati po jednog učenika kao sudije, a ostali su „aktivni učesnici“.

- moderator – nastavnik

Uvod u učenje: *Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?*

- Prisjećanje na prethodni čas
- Podjela učenika u grupe kako je to navedeno u objašnjenju
- Podijeliti zadatke:

A-grupa: TVRDNJA: Da, Kosta je trebao i morao ostati pošten.

N-grupa: TVRDNJA: Kosta je trebao pristati na predstojnikovu ponudu.

* Učenici imaju deset minuta da se dogovore kako i kojim argumentima će odbraniti svoju tvrdnju.

Kroz učenje: *Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?*

- Nakon pripreme članovi 1A i 2N imaju po dvije minute da obrazlože svoje tvrdnje.
- Nakon toga učenici 2A i 1N imaju pravo dati replike na navedene tvrdnje, a potom se mogu uključivati i ostali članovi grupa, s tim da im je vrijeme ograničeno na dvije minute.
- Nakon završene rasprave sudije donose odluku o pobjedniku, isto pravo ima i publika.

Na ploči zapisati tvrdnju pobjednika i neke od glavnih argumenata koji su pobjedničkoj grupi pomogli u pobjedi.

Nakon učenja: *Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?*

Učenicima podijeliti kartice na kojima će zapisati svoj lični stav, tj. argument koji bi im bio najbolji u odbrani jedne od navedenih tvrdnji.

Formativna procjena za ovaj čas: kartice s ličnim stavovima i argumentima učenika

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: plakati s tvrdnjama

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Koje promjene biste preporučili za:

a) *sljedeći čas?*

b) *poboljšanje ovog časa?*

Autori pripreme:

Amira Đerzić, profesor b/h/s jezika i književnosti, Prva osnovna škola Zavidovići

Edina Bajrić, profesor b/h/s jezika i književnosti, OŠ „Hajderovići“ Zavidovići

Alisa Kovačević-Sjerotanović, profesor b/h/s jezika i književnosti, OŠ „Hasan Kikić“ Olovo

Strategija za Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

Oblast: Pisanje

Razred: VII

Strategija: Pisanje teksta (dramatizacija) s izmijenjenim elementima priče (u grupi)

Svrha: Koristiti ovu strategiju za razvijanje sposobnosti pisanja u grupi kako bi se riješio zadatak uz međusobnu pomoć i podršku vršnjaka (razvijanje sposobnosti uvažavanja tuđih, drugačijih i drugih ideja).

Koraci za nastavnika:

1. Učenike podijeliti u grupe od po 4–5 članova po principu različite ocjene u dnevniku (2, 3, 4, 5). Nastavnik najavljuje da će svaka grupa dobiti različit zadatak.
2. Nastavnik zajedno s učenicima ponavlja ključne detalje i ideje s prethodnog časa iz oblasti čitanja: karakterizacija likova, tema, ideje, tok događaja; Zatim se prisjete vježbe o dramatizaciji: Šta je dramatizacija? Koji su osnovni elementi dramatiziranog teksta? Šta je preokret?...
3. Napisati na ploči naslov i zadatke za grupe.

Dramatizacija pripovijetke Špijun Svetozara Ćorovića

1. *grupa:* Izmijeniti uvodni dio priče u kojem treba podvorniku Kostu dodijeliti slične osobine Predstojnikovim.
 2. *grupa:* Uvesti lik (zamišljeni) Kostine žene koja je više karakterno slična Predstojniku nego mužu.
 3. *grupa:* Uvesti preokret u kojem će Kosta postupiti drugačije od onoga kako se dešava u priči.
 4. *grupa:* Napisati dramatizaciju originalne pripovijetke.
 5. *grupa:* Izmijeniti kraj u kojem Predstojnik ismije Kostu.
4. Nakon što učenici urade zadatke, pročitati rješenja i to tako da prvo čita prva grupa, zatim druga, treća pa peta grupa. Kratko prokomentirati s učenicima kako im se sviđa rezultat do kojega su došli, zatim i četvrta grupa čita svoj zadatak.
 5. Učenicima nastavnik daje zadatak za domaću zadaću da razmisle o času i zapišu koji im se Kosta više sviđa „novi“ ili „originalni“.

Modifikacije:

- Učenici mogu po ulogama čitati radove.
- Urađeni zadatak mogao bi poslužiti za izradu igrokaza koji bi se prikazao na školskoj priredbi.

Kada treba primijeniti ovu strategiju:

- U toku nastavne jedinice gdje je karakterizacija likova bitna za ideju priče
- Ili kao priprema za pisanje pismene vježbe

Amira Đerzić, profesor b/h/s jezika i književnosti, Prva osnovna škola Zavidovići

Edina Bajrić, profesor b/h/s jezika i književnosti, OŠ „Hajderovići“ Zavidovići

Alisa Sjerotanović-Kovačević, profesor b/h/s jezika i književnosti, OŠ „Hasan Kikić“ Olovo

Tabela za formativnu procjenu: Čitanje, Usmeno izražavanje i slušanje i Pisanje

KRITERIJI	1 ISPOD STANDARDA	2 PRIBLIŽNO NIVOU STANDARDA	3 STANDARDNI NIVO	4 IZNAD STANDARDA
RAZUMIJEVANJE SADRŽAJA	Učenik razumije sadržaje teksta uz pomoć nastavnika ili drugih učenika.	Učenik razumije sadržaje teksta, ali nije spreman da iznosi zapažanja o važnim detaljima.	Učenik razumije sadržaje teksta, predočava ih i ističe važne detalje.	Učenik razumije tekst, spreman je ponuditi i dodatne informacije na temu, potkrijepiti ih dokazima, te isticati važne detalje uz koje će ponuditi dodatna objašnjenja.
DONOŠENJE ZAKLJUČAKA NA TEMELJU TEKSTA	Učenik nije sposoban da samostalno donosi zaključke na temelju teksta i dokazuje ih citatima.	Uz pomoć nastavnika donosi zaključke na temelju teksta i dokazuje ih citatima.	Samostalno donosi zaključke na temelju teksta i dokazuje ih citatima.	Analizira tekst i citira jake i kompletne dokaze iz teksta, te donosi zaključke na temelju analize teksta.
POSTAVLJANJE TEZE I PRIPREMANJE JASNIH ARGUMENATA	Učenik nije sposoban da postavi tezu i da o njoj da jasan sud.	Uz pomoć nastavnika učenik postavlja tezu, ali mu je i prilikom postavljanja argumenata potrebna pomoć nastavnika.	Učenik postavlja jasnu tezu i donosi nekoliko argumentata na osnovu kojih potkrepljuje svoju tezu.	Učenik postavlja tezu i potkrepljuje je mnogim argumentima i dokazima iz svakodnevnog života ali i mnogim drugim.
UČESTVOVANJE U DEBATI	Učenik nije spreman da učestvuje u debati.	Uz pomoć i podršku učestvuje u nizu razgovora i saradnji s različitim sagovornicima o samo određenim temama i tekstovima na nivou razreda.	Učestvuje u nizu razgovora i saradnji (jedan na jedan, u grupama...) s različitim sagovornicima o temama i tekstovima na nivou razreda, nadogradnji na idejama drugih i jasnom izražavanju vlastitih ideja.	Efikasno inicira i učestvuje u nizu rasprava utemeljenih na saradnji s različitim sagovornicima o temama, tekstovima i pitanjima, nadograđuje se na ideje drugih i izražava vlastite jasno i uvjerljivo.
PISANJE JASNOG I SMISLENOG RADA	Učenički rad nije jasan i smislen i ne odgovara zadatku.	Uz poticaj i pomoć piše jasan i smislen rad u kojem su sadržaj, organizacija i stil primjereni zadatku, svrsi i publici.	Piše jasan i smislen rad u kojem su sadržaj, organizacija i stil primjereni zadatku, svrsi i publici.	Piše jasan i smislen rad ističući se posebnim stilom i organizacijom.

NASTAVNE PRIPREME

DEVETI RAZRED

Priprema za čas br. 1: Čitanje: Informativni tekst/Vještina i struktura/Funkcionalni stilovi
Razred: IX

Ishod učenja:

- Interpretira i objašnjava način upotrebe riječi i ustaljenih izraza u tekstu i određuje stručna, osnovna i prenesena značenja, te analizira kako izbor riječi doprinosi značenju.

Pokazatelj razreda koji se pohađa:

- Određuje značenja riječi i izraza korištenih u tekstu, uključujući preneseno i osnovno značenje; analizira jasan uticaj određenog izbora riječi na značenje (npr. kako se jezik pravosuđa razlikuje od jezika naučnika).

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

(Klupe u učionici pripremiti za grupni oblik rada, a učenici će sjesti kako žele.)

Nakon pozdravljanja, zamoliti učenike da pripreme materijal koji su trebali donijeti:

papiri A3 formata za svakog člana grupe, bojice, časopisi u boji, ljepilo i dr.

Najaviti igru i temu:

KOLAŽ – Tema kolaža je „To sam ja“.

Objasniti da će ovom igrom predstaviti sebe na način kojim žele. Vrijeme od 10 minuta trebaju iskoristiti za odabir 5 do 10 pojedinosti.

Članovi grupe izaberu iz časopisa slike, riječi, poruke, a mogu dopisati i do crtati sve ono što im se sviđa kako bi izrazili svoje potrebe, želje ili životne prilike.

U grupi/krugu će svaki član objasniti zašto je baš odabrao te pojedinosti, a nakon toga grupa može odabrati najuspješnijeg člana koji će prezentirati svoj rad svim učenicima.

Iako se učenici dobro poznaju, ova aktivnost nam pomaže da zaključimo kako je svaki učenik imao svoj NAČIN predstavljanja, a to nam je za današnji čas važno!

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Najavljujemo cilj časa – FUNKCIONALNI STILOVI. Nakon zapisivanja naslova na tabli definisati zajedno s učenicima pojam STILA.

Tehnikom **pitanja/odgovori** provjeriti razumijevanje pojma.

Da li koristite riječ STIL?

Kada je koristite?

Često u komunikaciji čujemo sintagme: stil oblačenja, životni stil, stil ponašanja, sportski stil, stil u namještaju, stil gradnje, stil pisca, slikara, kipara, muzičara...

Šta bi bilo značenje riječi stil?

Stil nije samo vanjski izražaj nego i unutarnji sadržaj, a između njih postoji čvrsta veza.

Zajedno s učenicima zaključiti da je **stil način na koji se nešto radi.**

Postoji stil i u jeziku i u književnosti – način izražavanja, iznošenja nekih sadržaja, upotreba jezičkih sredstava, odnosno način upotrebe jezika.

Napisati na table tri rečenice:

- Hoćete biti ljubazni da mi dodate čašu vode?
- Dodaj mi čašu vode, molim te.
- Vode! (Vodu!)

Koja je razlika između ovih iskaza?

Učenici će primijetiti podudarnost u samom sadržaju rečenica, iskaz je isti jer u sve tri rečenice je isti zahtjev (*voda*), ali stil kojim je saopćen zahtjev je potpuno različit.

Prva rečenica ima pomalo **služben ton**, naglašava učtivost govornika (ili može biti ironična), drugom rečenicom se služimo **u prisnijem okruženju**, npr. obitelji, dok treća rečenica ima **strogo zapovjedan**, naredbodavan ton.

Znači, sve tri rečenice pisane su različitim stilovima, a koji ćemo odabrati zavisi od vrste, namjene i oblika našeg govorenja ili pisanja.

Objasniti učenicima da se stil kao jezička i književno-jezička kategorija usavršava, dotjeruje, poboljšava učenjem. Koliko god je važna gramatička pravilnost, toliko je važan i jezički stil u životu svakoga čovjeka, i privatnom i profesionalnom.

Koje su osobine dobrog jezičkog stila?

Dobar jezički stil mora **biti jasan, tačan, jezgrovit, jednostavan, mora biti lijep** i dopadljiv. Dobar jezički stil ima i svoj poseban ritam, melodičnost koju posjeduje samo njegov autor. Dobar stil je i slikovit, slikovitost budi asocijacije, budi sjećanja, osjećanja, raspiruje maštu, pokreće misao.

Nabrojane osobine dobrog stila ne nalazimo u svakom tekstu. U nekim tekstovima je suvišna osjećajnost, slikovitost, ali je neophodna jasnost, tačnost, objektivnost, jednostavnost. Književnoumjetnička djela (pjesme, pripovijetke, romani) obavezno izražavaju slikovitost, osjećajnost i melodičnost, ali ne i tačnost, preciznost. To se izražava u naučnim člancima.

Naglasiti da izražajnu vrijednost stilova proučava **stilistika** (nauka o stilu) i zapisati na tabli.

Funkcionalna stilistika je lingvistička disciplina koja se bavi opisom, klasifikacijom i poređenjem različitih stilova i podstilova.

U okviru književnog jezika postoje četiri osnovna stila:

1. **Naučni/znanstveni stil**
2. **Administrativno-poslovni stil**
3. **Novinarsko-publicistički stil**
4. **Književnoumjetnički stil**

Savremena stilistika ovim stilovima dodaje i peti, **razgovorni stil**. Svaki od njih ima svoje odlike, svoje specifičnosti i oblasti u kojima se koristi.

Sačekati da učenici napišu i vrste stilova te ih podijeliti u grupe.

Grupisanje na ovom času možemo uraditi prema bojama: **BIJELA, ŽUTA, NARANDŽASTA, PLAVA i CRVENA**.

Zamoliti učenike da sjednu u klupe prema boji koju najviše vole, a kutije tih boja će biti na istim. Voditi računa da bude ravnomjeran broj učenika u grupama.

Objasniti da će svaka grupa dobiti različit zadatak i da svaki član treba prvo pažljivo pročitati tekst i **podvući ono što misli da je najvažnije u tekstu**.

Nakon čitanja razmijeniti mišljenja u grupi te zajedno odrediti važnije osobine datog stila.

Na papiru A3 formata napraviti će jednostavnu UMNU MAPU koja će sadržati najvažnije karakteristike i pojedinosti datog stila.

Član grupe koji pokaže najbolje razumijevanje prezentovat će svim učenicima odlike stila kojeg su trebali proučiti.

Vrijeme predviđeno za rad u grupi je 15–20 minuta.

GRUPA BIJELE BOJE u kutiji će naći tekst s objašnjenjem **RAZGOVORNOG STILA**.

RAZGOVORNI STIL

Razgovorni stil se često susreće u književnoumjetničkim djelima.

Prići učenicima i tražiti da pokažu primjer u knjizi.

Razgovorni stil nije teško prepoznati jer ga stalno koristimo. Najčešće se javlja u usmenom obliku, ali se može pojaviti i u pisanim oblicima: elektronska pošta, bilješke i podsjetnici, poruke, različiti zapisi.

Razgovorni stil je spontan, nepripremljen, jednostavan, neslužben, opušten. To je stil svakodnevnog komunikacije. Dominantna forma mu je dijalog. To je najjednostavnija forma koju usvajamo još kao djeca. Često je i konkretan, slikovit i metaforičan, realizira se u različitim situacijama. Ponekad je isprekidan upadanjima drugih sagovornika, ponekad dolazi do nagle promjene teme, česte su pauze, poštapalice...

Jedan od elemenata razgovornog stila je i šutnja koja može biti znak ljutnje, razmišljanja, povrijeđenosti..., ali i grupni razgovor, govor više ljudi u istom trenutku, što nije nimalo učtivo. Emocionalnost, upotreba hipokoristika i pežorativa, upotreba žargonizama a ponekad i vulgarizama, također su neke od osobina ovog stila. Njegovu upotrebu olakšavaju: gestikulacija, pokreti, mimika... Jedan od žanrova ovog stila bi bio i trač.

Od razgovornog stila su nastali svi ostali funkcionalni stilovi.

GRUPA ŽUTE BOJE

NAUČNI/ZNANSTVENI STIL

Naučni/znanstveni stil se zasniva na **razumu** jer se temelji na činjenicama. Za ovaj stil su karakteristični stručni termini, većinom nepoznati onima koji se ne bave konkretnom naukom.

Ovaj stil se temelji na ubjeđivanju i dokazima, definicijama, teoremama...

Naučnim stilom su pisani naučni/znanstveni radovi, naučni/znanstveni članci, naučne knjige, magistarski radovi, doktorati, enciklopedije, udžbenici, priručnici... Usmenim naučnim radovima se smatraju diskusije, referati... na raznim naučnim kongresima, naučnim skupovima. U okviru ovog stila imamo i različite podstilove prilagođene namjeni i obliku teksta kao što su profesionalni podstilovi: društvenonaučni, prirodnonaučni, tehničkonaučni, ili naučno-popularni, proizvodno-tehnički, udžbeničko-naučni...

Pošto naučni stil odlikuju objektivnost, tačnost, preciznost, sistematičnost, argumentirano tumačenje i neemocionalnost, nesubjektivnost, tekstove napisane ovim stilom čitamo tečno, ujednačenim tempom, s manje emocija, pazeći na znake interpunkcije.

GRUPA NARANDŽASTE BOJE

NOVINARSKO-PUBLICISTIČKI STIL

Novinarsko-publicistički stil je onaj na koji nailazimo u novinarskim tekstovima, člancima, vijestima, izvještajima i priložima. Njime se koristi uglavnom uži krug ljudi zaposlen u svijetu novinarstva. Novinarsko-publicistički stil u sebi ujedinjuje i osobine naučnog i književnoumjetničkog stila.

Novinarsko-publicistički stil odlikuju: **objektivnost, tačnost, sažetost, konkretnost, jasnoća, a i izražajnost i slikovitost.** Realizira se u medijima: štampi, časopisima, na radiju, televiziji, internetu. To je stil masovnih komunikacija. Žanrovski je raznovrstan, od informativnog žanra (informacije, vijesti, hronike događanja), do članaka, feljtona, intervjua, reportaža, publikacija, putopisa, naučno-popularnih dnevnika...

U okviru ovog stila također imamo podstilove kao što su: feljtonistički, sportski, radio-televizijski, privredno-novinarski, kulturno-novinarski...

Novinari moraju pratiti aktuelna zbivanja, biti uvijek u žarištu zbivanja i odgovoriti na pitanja: **ko, šta, kada, gdje, kako i zašto?**

Novinarsko-publicistički stil odlikuju: objektivnost, tačnost, sažetost, konkretnost, jasnoća, ali i izražajnost i slikovitost.

Čitamo ga s manje emocija, vodeći računa o znacima interpunkcije, akcentima, pravilnoj artikulaciji glasova i svim ostalim govornim vrednotama.

GRUPA PLAVE BOJE

KNJIŽEVNOUMJETNIČKI STIL

Književnost posjeduje estetsku funkciju i pripada umjetnosti, i po tome se književnoumjetnički stil razlikuje od ostalih stilova. Koristi se u djelima visoke umjetničke vrijednosti, u romanima, pripovijetkama, basnama, bajkama, poetskim i sličnim djelima. Književnoumjetnički stil je najjezgrovitiji, ima najveće mogućnosti koje mu daje pjesnička sloboda. **Odlikuje se bogatstvom izraza, upotrebom različitih izražajnih sredstava (metafore, alegorije, simboli, personifikacije, onomatopeje, asonance, aliteracije, perifrize...), koje tekst čine ekspresivnim, slikovitim, dinamičnim, emocionalnim. Književnik stvara svoj sopstveni svijet, realan ili apstraktan. Književnik je kreator jezika, on modelira jezik s ciljem ostvarenja adekvatnog i impresivnog izraza. U tom svom svijetu emotivnošću i skladnošću, stvara književnoumjetnička djela čiji se izraz ne susreće u svakodnevnom govoru.**

Podstilovi književnoumjetničke književnosti su **proza, poezija i drama**.

U **prozi** je značajna kompozicija teksta, narativnost, likovi, osnovna misao, dijalozi i monolozi likova, forme pripovijedanja (prvo i treće lice), stilske figure... Književnoumjetnički stil može sadržavati i osobine ostalih stilova, a ono što ga čini posebnim je upotreba neknjiževnih riječi i izraza (dijalektizmi, žargonizmi, i općenito razgovorni jezik) koji u književnom djelu imaju stilsku funkciju (nalaze se u funkciji karakterizacije likova, oslikavanja mjesta i vremena u kojem se radnja zbivala... i doprinose slikovitosti književnoumjetničkog djela).

Poezija kao književnoumjetnički podstil suprotstavljena je prozi i drami po svojoj strukturi, napisana je najčešće u stihovima i odlikuje se **melodijom, ritmičnošću, emocionalnošću**, te čestim ponavljanjima koja doprinose ritmičnosti i isticanju **poente** u pjesmi.

Dramska književnoumjetnička djela odlikuju se stalnim dijalogom i monologom, odnosno upravnim govorom, ali i jezikom šutnje koji povećava napetost dramske radnje.

Savjet: Ako želiš imati dobar stil ne u upotrebljavaj često riječi stranog porijekla, samo onda kada za određeni pojam nemaš domaću riječ.

Čitanje književnoumjetničkog teksta je praznik za riječi. Tada se one prepuštaju našem umijeću da iz bogato opskrbljenog ormara njihovih šarolikih značenja posegnemo za ukrasima koji će ih zaodjenuti bogatim smislom i učiniti da bljesnu u svom punom sjaju.

Umijeće čitanja, kao i svako drugo umijeće, može se naučiti. Tajna je u spontanosti i prirodosti čitanja, u pravilnoj artikulaciji, intonaciji i akcentuaciji/naglascima riječi i rečenica.

Akcent(a)t je pravilno naglašavanje riječi, rečenica. Pri čitanju pjesme pravilno akcentiraj slogove u riječima, riječi u stihovima. Pravilno odredi naglasne cjeline.

GRUPA CRVENE BOJE

ADMINISTRATIVNO-POSLOVNI STIL

Kojim stilom ćemo se koristiti zavisi od svrhe govorenja ili pisanja. **Administrativno-poslovni stil služi za zvaničnu komunikaciju između pojedinaca i ustanova, između ustanova, između država i državnika, pojedinaca i državnih organa.**

Osnovne osobine ovog stila su: **preciznost, bezličnost, objektivnost, ustaljene forme, zvaničnost, upotreba stručnih termina, ustaljeni početak i završetak**... I u okviru administrativno-poslovnog stila imamo podstilove: pravni, kompjuterski podstil, administrativno-dokumentski, službeno-komunikativni podstil.

Da bi ta komunikacija bila što uspješnija postoje različiti obrasci koji olakšavaju i ubrzavaju međusobnu komunikaciju (obraci zahtjeva, zapisnika, prijave, molbe, dopisa, računa, putnih naloga, ugovora, žalbi, izvještaja, potvrda...).

Rečenice moraju biti **konkretne, jasne, zapisi potpuno tačni, vjerni**.

Dopisi pripadaju poslovnom stilu, teme su poslovne/službene, jezik **poslovan/služben, bez emocionalnosti i slikovitosti, konkretan, sažet i jasan**.

Administrativno-poslovni stil služi za zvaničnu komunikaciju između pojedinaca i ustanova, između ustanova, država i državnika, pojedinaca i državnih organa... Osnovne su mu osobine: preciznost, objektivnost, zvaničnost...

Čitanje treba biti službeno, zvanično, bez suvišnih emocija, ali s naglašenim najbitnijim riječima i rečenicama.

Odabrani učenici će izaći s umnim mapama i prezentovati odlike pojedinih stilova.

Učenicima sugerisati da pažljivo slušaju jer će poslije imati kratku provjeru. UMNE MAPE zalijepiti na tabli, ispod naslova. Kada se umne mape spoje, izgledat će kao SLAGALICA.

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Kratku provjeru i malu rasonodu pripremili smo učenicima kroz UKRŠTENICU.

Učenicima podijeliti nastavne listiće, a ukrštenicu možemo prikazati grafoskopom ili projektorom na platnu.

Učenicima sugerisati da za **domaću zadaću** tehnikom **Vennov dijagram** istaknu osobine književnoumjetničkog i novinarsko-publicističkog stila.

Formativna procjena za ovaj čas:

Učenicima naglasiti da će biti ocjenjivani sva tri časa i ako se desi da jedan čas budu nezadovoljni svojim radom, imaju mogućnost da se na sljedećim časovima potrude više!

Formativnu procjenu ćemo uraditi na osnovu prezentacije i nastavnih listića s **ukrštenicom**.

VODORAVNO: 1. Stil koji objedinjuje osobine naučnog i književnoumjetničkog.

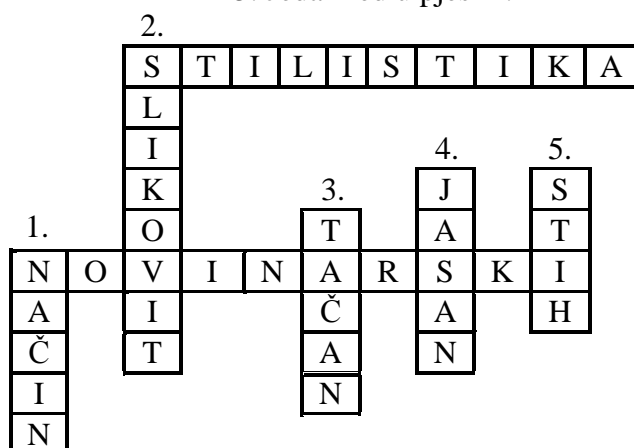
2. Nauka o stilu.

USPRAVNO: 1. Stil je _____ predstavljaja.

2. Odlika književnoumjetničkog stila.

3. i 4. Osobine dobrog jezičkog stila.

5. Jedan red u pjesmi.

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: pripremljen tekst, grafoskop ili projektor, nastavni listići, bojice, časopisi, ljepilo i dr.

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Na ovom času učenici su kroz uvodnu igru imali mogućnost boljeg upoznavanja, zatim da poučavaju jedni druge kroz grupni rad jer zbog različitog predznanja nisu svi uspjeli razumjeti osobine stilova.

Dok budu radili domaću zadaću, ponavljat će vrste i osobine stilova, a to će im pomoći za naredni čas.

Koje promjene biste preporučili za:

a) sljedeći čas?

b) poboljšanje ovog časa?

Autori pripreme:

Dževahira Dizdar, nastavnik b/h/s jezika i književnosti, OŠ „Meša Selimović“ Zenica

Amila Spahić, nastavnik b/h/s jezika i književnosti, OŠ „Skender Kulenović“ Zenica

Alica Arnaut, viši asistent, Filozofski fakultet u Zenici

Priprema za čas br. 2: Pisanje: Informativni tekst/Poznavanje jezika/Funkcionalni stilovi
Razred: IX

Ishod učenja:

- Pokazuje razumijevanje kako jezik funkcioniše u različitim kontekstima i zna napraviti odgovarajući izbor forme, rječnika i stila pri pisanju.

Pokazatelj razreda koji se pohađa:

- Koristi znanje jezika i njegovih pravila pri pisanju sastava koji pripadaju različitim funkcionalnim stilovima.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

(Klupe u učionici obilježiti simbolima grupa kako bi se učenici brže pripremili za rad.)

Prilikom ulaska u učionicu, učenici izvlače iz SEHARE simbole koji označavaju pripadnost grupe (s druge strane imaju i vrstu stila vezano za zadatak u drugom dijelu):

- slika ZASTAVA BIH/
naučni ili znanstveni stil

- slika KARTA BIH/
administrativno-poslovni stil

- slika STEĆAK/
književnoumjetnički stil

- slika BOSANSKI ČILIM/
novinarsko-publicistički stil

- slika DŽEZVA/
razgovorni stil

Čas pisanja počinjemo kvizom kojim ćemo provjeriti usvojenost znanja.

Učenicima podijeliti papire s pripremljenim brojevima pitanja i napomenom da neka pitanja mogu imati i više odgovora i da pišu samo slova pod kojim je tačan odgovor.

Pitanja:

1. Hasanaginica je: a) balada b) drama c) romansa
2. Razgovorni stil se odlikuje: a) dijalogom b) kratkim rečenicama c) čestom upotrebom neknjiževnih riječi
3. Kulturnu baštinu BiH najbolje bi bilo zaštititi:
a) naučnim stilom b) administrativnim stilom c) književnoumjetničkim stilom
4. Spoj naučnog i književnoumjetničkog stila je:
a) razgovorni stil b) novinarski stil c) administrativni stil
5. Novinarska vijest treba odgovoriti na pitanja:
a) _____ b) _____ c) _____ d) _____
6. Ivo Andrić dobio je Nobelovu nagradu za roman:
a) Derviš i smrt b) Travnička hronika c) Na Drini ćuprija
7. Danis Tanović dobio je Oskara za film:
a) Grbavica b) Ničija zemlja c) Savršen krug

8. Naučni stil sadrži dosta stručnih termina, a izraženo je logičko razmišljanje. Ovim stilom se pišu: a) gramatike b) enciklopedije c) rječnici
9. „Vrli pitac neki“ je stih koji krije:
a) ironiju b) metaforu c) kontrast
10. Odlike književnoumjetničkog stila su: a) _____ b) _____ c) _____
11. Novinarskim stilom se pišu: a) reportaže b) izvještaji c) vijesti
12. James Cook bio je: a) geograf b) književnik c) kapetan britanske mornarice
13. Sadako želi napraviti hiljadu ždralova jer:
a) želi pokloniti bratu b) oduvijek želi letjeti c) vjeruje da će pobijediti bolest
d) to joj je bila domaća zadaća
14. Naš film Snijeg 2008. godine dobio je prestižnu nagradu u Kanu, a režiser je:
a) Jasmila Žbanić b) Aida Begić c) Lejla Kaikčija
15. Izbor i organizacija jezičkih sredstava (riječi, rečenica, interpunkcijskih znakova) u jeziku se naziva: a) red riječi b) stil c) sintaksa
16. Riječ stil nekada je označavala metalnu šipčicu kojom su Rimljani pisali na voštanim tablicama, a danas je to: a) rukopis b) stil umjetnosti c) stil ponašanja d) umjetnosti uopće
17. Administrativni stil služi za: a) _____ b) _____ c) _____
18. Koji su podstilovi književnoumjetničkog stila: a) _____ b) _____ c) _____
19. „Oči ne vide ono što je bitno. Samo se srcem dobro vidi.“ To kaže: a) Lisica b) Ruža
c) Mali Princ
20. Film koji je Angelina Jolie snimila u našoj zemlji zove se: a) U zemlji krvi i meda
b) U zemlji krvi i mesa c) Ljeto u zlatnoj dolini
21. Životopis bi trebao biti prilagođen namjeni i sadržavati informacije o: a) obrazovanju
b) dodatnom obrazovanju c) radnom iskustvu d) posebnim znanjima i vještinama

Kviz sadrži pitanja iz opće kulture kako bismo dali mogućnost uspjeha i učenicima koji nisu dovoljno usvojili znanja iz funkcionalnih stilova.

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

U ovom dijelu časa najavljujem da trebaju udružiti snage u grupi jer će svoje radove posvetiti DOMOVINI, primjenjujući u pisanju sve ono što su prošli čas naučili o FUNKCIONALNIM STILOVIMA.

Abdulah Sidran kaže: „**Različitim putevima istom se cilju bližimo...**“

Cilj je da zajednički osmisle sažetak, razmijene mišljenja, odaberu način i pažljivo biraju izraze kojima će predstaviti vrstu stila koji su izvukli.

(Ovakve pripreme i časove planiramo pred Dan državnosti BiH ili Dan nezavisnosti.)

Nakon dogovora u grupi, plan će napisati na predviđeni papir na kojem će se jasno vidjeti šta koji član priprema za naredni čas.

Dok obilazimo grupe, pomoći učenicima koji nemaju ideja.

Neke od ideja:

- administrativni stil (mjera javne politike za zaštitu kulturne baštine BIH, izvještaj, zapisnik)

- naučni stil (ppt prezentacija za historiju BIH, geografiju i dr.)

- novinarsko-publicistički stil (bilten, publikacija za sajam turizma)

- književnoumjetnički stil (esej, pjesma i recitacija, drama)

- razgovorni stil (pripremiti usmjerena pitanja o talentima koje su pokazali pri realizaciji, a možda se naziru buduće profesije, ali se mogu pripremiti i kao domaćini manifestacije)

Vrijeme predviđeno za ovu aktivnost je 15', a nakon toga će grupe upoznati ostale s radnom verzijom plana, što znači da pojedinci mogu mijenjati ako smatraju da će rezultat biti bolji.

Učenici koji imaju RAZGOVORNI STIL već su mogli pripremiti pitanja za grupe, a ona mogu biti usmjerena na stečena znanja o stilovima, na izradu grupnog rada ili način realizacije zadatka.

REVIDIRANJE planova – Učenici ponovo čitaju svoje radove i obilježavaju mjesta dodatnog sadržaja, gdje bi šta mogli dodati i upotpuniti sliku.

Mogu odmah dodavati riječi ili rečenice, a mogu i tražiti pomoć nastavnika.

REDIGOVANJE – Učenici provjeravaju da li su napisali rad prema traženim zahtjevima, zaokružujući DA ili NE.

1. Da li rečenice i izrazi odgovaraju traženom stilu? DA NE

2. Jesu li sve riječi pravilno napisane? DA NE

3. Jeste li provjerili redoslijed riječi i razumljivost teksta? DA NE

(Tek sada pripremiti kopije za sve članove.)

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Igrom ŠIROM OTVORI OČI pokušat ćemo učenike navesti da prošire horizonte i ostvare bolji kontakt s okolinom.

Tok igre: Sudionici se trebaju zagledati u simbol svoje grupe, članove i učionicu s ukrašenim zidovima. Pokušati da se stope sa svim i prepuste mašti koja će se otvarati kao prozori, a svježina zraka donositi nove doživljaje osjetilima. Sve to neka stave na papir i osim emocija javit će se i neka sjećanja koja će im pomoći narednog časa. Neka pronađu svoju IDEJU VODILJU!

(U pozadini se može čuti cvrkut ptica, muzika raspoloženja i sl.)

Formativna procjena za ovaj čas: Na ovom času vrednovat ćemo rezultate igrice, diskusiju u grupi i pismeni rad na kraju časa.

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: pripremljene kartice/simboli, zadaci

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Ovakvi časovi traže bolju koncentraciju, više aktivnosti u školi i za domaći rad, ali im pruža veću povezanost, jačanje samopouzdanja i različitih vještina.

Koje promjene biste preporučili za:

a) sljedeći čas? b) poboljšanje ovog časa?

Autori pripreme:

Dževahira Dizdar, nastavnik b/h/s jezika i književnosti, OŠ „Meša Selimović“ Zenica

Amila Spahić, nastavnik b/h/s jezika i književnosti, OŠ „Skender Kulenović“ Zenica

Alica Arnaut, viši asistent, Filozofski fakultet u Zenici

**Priprema za čas br. 3: Usmeno izražavanje i slušanje: Informativni tekst/
Prezentacija znanja i ideja/Funkcionalni stilovi**

Razred: IX

Ishod učenja:

- Prezentira informacije, nalaze i dokaze tako da slušatelji mogu slijediti tok obrazlaganja, a organizacija, razvoj i stil primjereni su zadatku, svrsi i publici.

Pokazatelj razreda koji se pohađa:

- Iznosi tvrdnje, nalaze i dokaze u korist toga jasno, sažeto i logično, tako da slušaoci mogu slijediti tok obrazlaganja, a organizacija, razrada, suština i stil primjereni su svrsi, publici zadatku.

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?

Pri ulasku učenika odmah provjeriti da li sjedaju na odgovarajuće mjesto. Možemo se ranije dogovoriti da pripreme svoje radove kako bismo na početku napravili GALERIJU RADOVA. Sigurno bi bili impresionirani radovima, ali i ponosni na sebe.

Pripremiti SEHARU iz koje će predstavnici grupa izvlačiti zabavne zadatke i malo se opustiti. Svaka grupa će odabrati svog predstavnika koji će izvući zadatak iz sehare. Učenici će pjevati strofu sevdalinke ili pričati/čitati viceve o Sulji, Muji i Fati. Prilagoditi se pravilnom načinu izvođenja.

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

Napomenuti učenike da danas trebaju pokazati umijeće u predstavljanju svojih radova jer koliko je važan sadržaj, toliko je i izlaganje. Pogrešna riječ, ali i pregrub način iznošenja mogu stvoriti odbojnost.

Ponoviti nazive grupa i zadatke koji su imali.

Manifestaciju možemo različito nazvati – **SAJAM TURIZMA, SAJAM POZITIVNIH VIBRACIJA, BAZAR**

Grupa koja je imala RAZGOVORNI STIL trebala je odabrati domaćina manifestacije, odnosno osobu koja će voditi današnju prezentaciju pripremljenim pitanjima i razgovorom. Nastavnik je prije ovog časa detaljno pregledao njihova pitanja te dao upute i sugestije za dijelove koji su se činili nevažni, a insistirao na onim važnijim.

Slijedi realizacija po grupama.

Iako nastavnik izgleda kao posmatrač, ipak stalno vrši procjenu učeničke spremnosti i zalaganja kao i organizacije rada u grupi u pripremljeni DNEVNIK ZAPAŽANJA.

Nakon učenja:

Kako ćete pomoći učenikima da rezimiraju i primijene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času?

Mnoge ideje za pisanje skrivene su duboko u mašti, ali se ta mašta treba aktivirati, iskoristiti vlastita iskustva odabirući doživljaj, detalje i riječi kojima ćemo sve iskazati.

Vođena fantazija – GRM RUŽA

Vodenom fantazijom završavamo ovaj čas kako bismo se opustili, ali i definisali postojeće probleme.

Tok fantazije: „Molim, udobno se smjestite... i zatvorite oči... možete, pratiti kako zrak ulazi u vaša pluća i kako izlazi... možete zamisliti da je vaše disanje poput valova na pješčanoj plaži... i da svaki val ispire neku od napetosti u vašem tijelu... obratite pažnju na misli koje prolaze kroz vaš um... uočite ih... kakve su... Sada vas molim da sve te misli pospremite u stakleni vrč... pogledajte ih sa svih strana... poslušajte da li vam nešto govore iz vrča... omirišite ih... stavite ruku u vrč i promiješajte ih ... kakve su na dodir, sada kad ste ih promiješali... možete ih proliti... vrč je sada prazan... odložite ga...

Sada zamislite da ste GRM RUŽA... Kako izgledate... gdje rastete... otkrijte detalje iz vaše okoline... da li ste sami... kako se osjećate... kakvo vam je korijenje... kakav vam je grm... kakav je vaš život kao grm ruža... šta vas smeta... šta vam se sviđa... budući da ste u mašti svemogućići... pozivam vas da se polahko počnete preobražavati u sebe... osjetite svaki korak te preobrazbe... promatrajte koji dijelovi postaju ruke... koji noge... koji glava neka to potraje koliko god želite... kada budete sigurni da ni jedan trn ni jedna latica nije ostala na vama... vratite se u ovu prostoriju i otvorite oči...“

Važno je da sudionici prepričaju svoju fantaziju u prvom licu.

Komentar: Važno je da voditelj ne čita fantaziju, nego da je pripovijeda, obraćajući pažnju na neverbalne znakove. Ako neko ne želi ispričati šta je doživio, ne treba ga siliti.

Tehnikom IZLAZNE KARTICE učenici će izraziti svoje mišljenje o času i zajedničkom radu i zalijepiti na plakat.

Formativna procjena za ovaj čas:

Na ovom času vrednovat će se pripremljenost, realizacija, diskusija u grupi i igrice na kraju časa.

Tehnologija/mediji koje treba koristiti na ovom času: pripremljeni tekstovi sevdalinki, viceva, projektor po potrebi, geografske karte po potrebi

Razmišljanje nakon časa:

Šta je na ovom času bilo dobro za vaše učenike?

Svaka aktivnost na času je usmjerena na poboljšanje usmenog izražavanja, oslobađanje negativnih emocija pri javnom nastupu i jačanje samopouzdanja.

Učenje o stilovima ovdje se ne završava jer započinjemo pripreme za narednu kulturnu manifestaciju obilježenu različitim stilovima – programski sadržaj za Dan škole.

Koje promjene biste preporučili za:

a) *sljedeći čas?*

b) *poboljšanje ovog časa?*

Autori pripreme:

Dževahira Dizdar, nastavnik b/h/s jezika i književnosti, OŠ „Meša Selimović“ Zenica

Amila Spahić, nastavnik b/h/s jezika i književnosti, OŠ „Skender Kulenović“ Zenica

Alica Arnaut, viši asistent, Filozofski fakultet u Zenici

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON

MINISTARSTVO ZA OBRAZOVANJE,
NAUKU, KULTURU I SPORT

Bosnia and Herzegovina
Federation of Bosnia and Herzegovina
ZENICA-DOBOJ CANTON

MINISTRY OF EDUCATION,
SCIENCE, CULTURE & SPORT

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON

Ministarstvo za obrazovanje,
nauku, kulturu i sport
PEDAGOŠKI ZAVOD ZENICA

Bosnia and Herzegovina
Federation of Bosnia and Herzegovina
ZENICA-DOBOJ CANTON

Ministry of Education,
Science, Culture & Sport
PEDAGOGICAL INSTITUTE ZENICA

Save the Children

